Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Singularis lectura. d. Fellini sup[er] vtili et quottidiano titulo de iure iurando.

https://hdl.handle.net/1874/461251

Singularis lectura.d. Fellini ſuꝑ vtili et quottidiano titulo de iure iurando.

Hain 14315

¶ Felini Sandei Ferrarienſis. Juris interpretis eminentiſſimi ſacriq; palatij auditoris cauſaꝝ meritiſſimi admiranda cõmentaria nouiter in lucem edita ſup eleganti titulo de iure iurando feliciter incipiunt.

Rubrica de iureiurando.

P Onit hic Bal. de multiplici genere iuramenti dicens ꝙ aliud eſt deciſiuum. ⁊ huius tres ſunt ſpecies l.i.ff. e. Aliud ſolidatiuum ꝯtus. vt aũt. ſacramenta pubeꝝ. C. ſi aduerſus vendi. ꝑ quam dicit vnum qđ referã examinando materiam illius aũt. in. c. cũ ꝯtingat. ĩ. eo. Aliud eſt enuntiatiuũ qđ nõ interponit animo obligandi. alle. l. ſciendũ. §. dictum. ff. de edili. edic. ⁊ dicit eſſe videndam vnam glo. multũ ſingulare; in. l. lucius. in ver. debeant. ff. de his qui no. infami. vbi glo. ponit de iuramento aſſertorio vel promiſſorio. ſed de iſtis vide pleniſſime Bal. in repeti. l. ij. in. xi. carta ver. de ſcđa qđ. ff. e. ⁊. d. car. ⁊ do. Abb. in. c. fi. in. i. col. ĩ. e. poſt gl. ibi. ⁊ ꝑ glo. in. l. i. C. de rebus credi. ⁊ in. l. i. ⁊ ibi Bar. ff. de iureiur.

¶ Et de iuramento aſſertorio vel ꝓmiſſorio. vide etiam ꝑ Archi. in. c. auctoritatẽ. xv. q. vi. ⁊ vide Archi. in. c. omne. xxij. q. i. vbi ponit multos caſus in qbus licite iurat̃ vel nõ. de quo etiã ꝑ glo. ordinariam. xxij. q. iiij. in ſumma. ⁊ Bal. in. l. ſi ad excludendã. C. de rebus credi. vbi ponit ſex modos vel ſex regulas in quibus cognoſcit̃ iuramentũ illicitum. Et de diuerſis modis iurandi vide Archi. in. c. ꝯſidera. xxij. q. i. ¶ Item de multiplici diffinitiõe iuramenti dic vt hic. ꝑ do. Abba. Et adde tex. in. c. quãtũlibet. xlvij. diſtinctio. vbi domi. dicit eẽ caſum ꝓ diffinit̃. gl. xxij. q. i. in ſumma. que dicit ꝙ iurare eſt aliquid deo teſte affirmare. ⁊ iuramentu; eſt vox ipſius iurantis vel actus ipſe vel ipſum qđ iurat̃. Adde etiam Bal. in repeti. l. ij. in. xi. car. ver. ego de ṗmo queſito. ff. de iureiur. vbi ponit tres diffinitiões iuramẽti ⁊ eas ſubtiliter impugnat ⁊ ex impugnatõe tertie diffinitõis põt impugnari diffinitio quã retuli.

¶ Nam dũ aliqui dicũt ꝙ eſt ꝯfirmatio veritatis dicit Bal. ꝙ iſta diffinitio nõ videt̃ ꝑfecta. q2 nõ omne iuramentũ eſt de veritate ſed quoddam eſt de credulitate. l. ij. §. ꝙ obſeruari. ibi. qđ quiſq; credit aut extimat. C. de iuramento calũ. ſic etiã poſſet impugnari dicta diffinitio dum dicit affirmare. ſed vltimate diffinit Bal. ibi ꝙ iuramentũ ẽ actus inuocatõis ſeu aſſumptiõis diuini numinis ad ꝯfirmatõem ſeu teſtimoniũ veritatis. Nec ob. ꝙ nedũ ꝑ creatorem ſed ⁊ ꝑ creaturã iurari põt. q2 reſpondet ꝙ quãdo quis iurat per creaturã reſpectu diuini nominis. iurat q2 tanquã cã efficiens reputat̃ in qualibet re creata. ⁊ tũc valet tale iuramentũ. q2 preſtat̃ reſpectu diuini numinis. alle. l. qui ꝑ ſalutem. ff. de iure iuran.

¶ Aliquãdo iurat̃ ꝑ creaturam in ꝯtumelia; diuini nominis attribuendo creature qđ eſt creatoris. ⁊ tunc non eſt iuramentũ q2 ibi nõ eſt religio. vnde ſiquis iurat ꝑ diabolũ ibi nõ eſt iuramentũ. vt ibi ꝑ ipſum. ¶ Et de materia huius rubrice habet̃ in. xxij. cã per totum repetit̃ in ſextũ. ⁊ in cle. ⁊ late per beatum Tho. ſecũda ſecũde. q. lxxviij. per totum. vbi tractat quot comites debeat habere iuramentũ ⁊ quãdo liceat iurare. ⁊ an iuramentũ ſit apetendu; vel frequentandũ. de quibus etiã ꝑ glo. ⁊ Archi. xxij. q. i. in ſumma. de materia etiam in Specu. in ti. de iuramenti delatiõe. ⁊ in ti. de iure iuran. ⁊ in alijs multis locis extendendis ꝑ hunc titu. in quo fiet mentio de multis ꝯſilijs ⁊ deciſiõbus nec hincinde ſparſis. adeo ꝙ certitudinaliter ſperare poſſumus maiora ⁊ vtiliora in hoc celebri titulo ꝙ̃ vnquã habuerim.

E X Adminiſtratõis. Agi põt ad relaxationem iuramenti cuius implementũ turpitudinem continet ex parte ſuſcipientis hoc dicit. ſupplet Bal. ⁊ ſi non remittit ipſe eṕs põt remittere vel eius vicarius ⁊ hoc dicit patere in antiqua. ⁊ quedam que alias dixi in. c. ij. infra de deſponſa. repetam hic tãquã in loco ordinario ⁊ multo magis vſitato. Primo ꝑ iſtum tex. dicit hic dominus Car. ſe dixiſſe repetendo. c. teſtimoniũ. š. de teſtibus. qđ ex iuramento extra iudiciali ꝓmiſſorio de iure canonico orit̃ actio arguendo ſic iuramentũ preſtitum homini põt ab homine relaxari q2 iurans parti intendit illi ꝓmittere l; ad ꝯfirmatõ; adducat religionẽ iuramẽti ⁊ directe inducit obligatione; homini alias non poſſ; ab eo relaxari ⁊ ſi inducit obligatiõem per cõſequens actione; tenet hec rõ. q2 par eſt ꝑtãs tollendi ⁊ inducendi. c. i. ĩ. de regu. iur. ⁊ ide; dicũ hic do. Ab. non nominato do. Car. đ qua materia dic vt late ꝑ omnes in. c. cũ veniſſent. ĩ. de iuſti. per Bar. in. l. ſiquis ꝓ eo in. ii. co. ff. de fideiuſ. ꝑ Bar. in. l. i. C. de opis li. ⁊ in. l. fi. in. iij. col. C. de fidei cõmiſſis. ¶ Secũdo colligit̃ ex hoc ꝙ eſt dictũ ⁊ ex tex. ꝙ licet iuramentũ principaliter obliget deo. c. debitores. ĩ. e. l. iurrandi. C. de rebus cre. tñ ſi ille in cuius fauore; iurat̃ obligatiõe; remittit nõ indiget iurãs alia abſolut̃. quia deus videt̃ etiam remittere ⁊ ad vtilitate; alt̃ius iuramentũ recepit ad idẽ in. c. ij. š. de renũ. ⁊ c. ſignificauit. ĩ. de cenſi. ij. cũ. ĩ. de ſpon. ⁊. l. fi. ff. qui ⁊ a quibus ibi niſi id patronus remittat ⁊ illã. l. notat Bal. in aũt. ꝙ ei. C. đ nup.

¶ Iſtud declarat elegant̃ ſpe. in titulo de legato. §. nũc oſtẽdendum verſi. hoc quoq; vbi tale iuramentũ pertineret ad religionẽ vel pietatem puta ſi iurãt duo ire in ſubſidiũ terre ſancte vel religionem ingredi vel eccleſia; leuare. q2 ipſi ſibi hoc iuramentũ remittere nõ pñt. ¶ Poſſunt tamẽ habẽtes itinerare remittere ꝙ nõ vadant ſimul. ſecũ; ſi ꝙ ñ vadãt. item intelligit Spe. hoc nõ ꝓcedere quando aliqui ſibi iurant pro temporali comodo promittendo aliquid ꝙ tenebãtur puta ſi mercatores ſibi iurant carius iuſto nõ vendere. q2 videt̃ iuratũ in animaru; ſalute;. Item intellige nõ ꝓcedere niſi aliqui ſimplicit̃ iurãt ſe facturos vel nõ facturos aliquid ꝙ nõ cõcernit ꝯmodu; vel incõmodũ iurãtium. q2 nequeunt ſe mutuo abſoluere ſ; ipſiu;. ¶ Procedit ergo iſte tex. cũ ſimilibus ſolu; quãdo iuramentũ tendit ad cõmodu; vel incõmodum ꝑtiu; ſuper re ad qua; quo ad deũ nõ tenebant̃ nec cõcernit cultũ diuinũ. ⁊ iſta dicta Spe. ſequit̃ ad littera; Guil. de mõte laudino in cle. i. eo. ti. nõ facta mentiõe Specula. de quo reprehẽdit eũ do. Car. ibi in. xiii. qõne ⁊ tangit aliquid Imol. in. iiij. col. ⁊ habent̃ et iſta dicta in ſuma piſana in verbo iuramentũ. el. ij. ⁊ ꝑ Jo. an. ⁊ do. Anto. in. c. ii. ĩ. de ſpon. ⁊ ide; tenet in effectu beatus Tho. ſecunda ſecunde. q. lxxxix. ar. vi. in reſponſiõe ad ſcđm argu. ¶ Item intellige ṗdicta niſi pars que iurauit iam incurriſſ; ꝑiuriu;. q2 amplius nõ prodeſt remiſſio ꝑtis per ea que infra dicent̃ ⁊ notat Bar. loquens de hac ꝓgatione in. l. pe. in fi. ff. e. ⁊ in. l. i. §. ſ;. ⁊ poſt opis. ff. de opis no. nun. ⁊ Bal. in aũt. ꝙ ei. C. de nup. adde tamen ꝙ ſi lapſu; eẽt tantu; de termino ꝙ certũ eẽt. ĩ. terminũ expediri nõ poſſe id qđ fuit iuratu; tamẽ prodeſt remiſſio vel ꝓgatio ſecundu; Bar. notant̃ in. l. cũ ſtipulat᷒ ſi; mihi a ꝑculo. ff. de v. ob. q2 ꝑiuriu; ẽ pena legalis ergo ñ ꝯmittit̃ añ diẽ. c. ꝯmiſſa. in. prin. đ ele. lib. vi.

¶ Vtꝝ autẽ creditor dãdo maiore; dilationẽ quã ſit ṗma iurata videat̃ tollere iuramẽtũ do. car. dixit ſin. ꝙ ſic in cle. i. §. nos itaq; in. v. q. ⁊ allegãdo Matheũ ibi ⁊ Raimundu; in ſumma ⁊ Spe. eo. titu. verſicu. item pone. ⁊ non dicunt ſimplicit̃ ꝙ nõ ſoluẽdo in primo termino prorogato non ſit ꝑiurus ſed ꝙ eſt totaliter abſolutus ⁊ ꝙ hec facit. ſ. q2 iuramentu; extẽdi debet quãto minus fieri poteſt ꝓpter periculum ꝑiurij. c. ꝯcli. ĩ. de verbo. ſig. vnde nõ trahitur ad incogitata. c. ij. š. de renũ. c. veniens. ĩ. e. ⁊. l. fi. C. de nõ. nu. pe. ¶ Secundo facit qđ dicit̃ de fideiuſſore ꝙ ſi interuenit in obligatõe facta ad tempus ꝓgato illo tempore nõ cenſet̃ ꝓgata eius obligatio vt late no. Jo. an. in Spe. de fideiuſ. §. i. verſi. illud autem. ⁊ do. Abba. in. c. cõſtitutus. de fideiu. ⁊ do. car. in. đ. cle. a. in iij. car. ver. viij. bonus tex. in. l. itẽ querit̃. §. qui impleto. ff. locati. ⁊ in. l. ſi merces. §. i. eo. ti. ita hic iuramentũ interueniens quaſi loco fideiuſſoris nõ extendit̃ ad hanc obligationem ꝓgatã. ¶ Tertio facit. c. cleric᷒. ĩ. eo. vbi qui iurat ſernare ſtatuta nõ tenet̃ ad futura niſi ſuper illis iterum đ nouo iuret ita hic iurãs ſoluere in certo termino nõ intelligit̃ iuraſſe in alio termino niſi reiteret iuramentu;.

¶ Sed cõtrariam ꝑtem ꝙ etiam in ſecundo termino duret vinculum iuramenti tenet Barto. in. l. i. §. ⁊ poſt operis. cir. me. ff. de opis no. nũ. ⁊ Bal. in. c. venerabilem. in antepenul. col. š. de elect. cõcludens poſt argumenta ꝙ ꝓrogans terminũ in quo quis iurauerat vr̃ ꝓgare cũ eiſde; qualitatibus ꝓut eſt de nã ꝓgatiõis ſ; quod ſingulariter no. gl. fi. in. c. hij qui deprehen. libro. vi. dicens

tempus progatum cenſeri eiuſdẽ nature cũ ꝓrogato ⁊ videt̃ tex.
in.d.l.cum ſtipulatus ſim mihi a ꝑculo ⁊ glo.ꝑma in.c.fi.j.de pre
cario ⁊ not. Bal.allegãdo ſemper pro ordinaria glo.d.c.bij qui
in.c.fi.in.vij.col.ſ̃.de cõſue.⁊ in.c.de cauſis in.v.col.ſ̃.ꝺ offi.de
le.⁊.in.c.primo in vltima col.ſ̃.de iudi.⁊ in.l.ſi cum dies in prin.ff.
de ar..⁊ in.c.i.§.fi.in ti.an ille qui interfecit frẽm domini ſui ⁊ in.l.ſi
a te.C.de pac.inter ẽp.⁊ vẽ.⁊ in.l.emilius vbi bona glo.ff.de mino.
⁊ in.l.ſi cõſtante.C.de dona.ante nup.⁊ in.l.iiij.ff.de excuſa.tu.⁊ in
l.obſeruare.§.proficiſci in.xviij.queſtione.ff.de offi.proconſul.⁊
in.l.nõ dubiũ in.iij.oppo.C.de le.⁊ in.l.ꝙ dicit̃.§.miles.ff.de mili.
teſt.⁊ in.l.meminiſſe ad.fi.ff.de off.ꝓcõſul.⁊ Bar.in.l.epiſcopale
C.de epiſcopali au.⁊ in.l.iiij.ff.de dã.infec.⁊ Ange.in.d.§.miles
cũ ſimilibus.¶ Ad idem fortiter facit notabiliter deciſio Inno
cẽij in.c.preterea requiſiſti ſuper verbo medio tẽpore.j.de appel.
vbi dicit ꝙ ſi preceptũ eſt ticio vt ſub pena excõis ſoluat ſempro-
nio.j.x.dies ſi ſempronius prorogat terminũ nõ incidit in excõem
latam q2 non eſt contumax ⁊ ſi adueniente termino prorogato nõ
ſoluit incidit in excõem ar.l.ſed ſi manente.ff.de precario ⁊ q2 ter-
minus videtur prorogatus cum ſuis acceſſorijs ⁊ ſequitur ibi ho-
ſtiẽ.Jo.an.⁊ alij ⁊ Bar.in.d.§.⁊ poſt operis ⁊ facit.l.labeo alias
incipit ſi arbiter.§ j.ff.de arbi.ad idem ꝙ no.bal.in.l.j.in.x.q.C.de
his que pene nomine vbi dicit ꝙ ſi teſtator iuſſit conſtrui capel-
lam infra annum a die mortis ſub certa pena ⁊ epiſcopus proroga
uit iſtũ terminũ ſimpliciter ꝙ lapſo termino heres incidit in pe-
naʒ q2 nõ ꝺ2 aliqd iprobari lʒ dies ꝓroget̃ ⁊ iõ pena ꝓrogat̃ ſʒ nõ
abſorbet̃ allegat Inno.in.d.c.preterea ad idẽ ꝙ no.Bal.in.l.ac
ceptam in.vij.qõne.C.de vſu.vbi dicit ꝙ ſi obligatio penalis ſim
pliciter prorogat̃ euitat̃ pena ſʒ ſi nouo termino nõ ſoluit reincidit
in penaʒ.Ad ideʒ ꝙ no.lapus in cle.ſtatutũ ꝺ elec.⁊.refert ibi dñs
Car.in.iiij.col.vbi dicit ꝙ ſi alicui ſtatuto fit aliqua additio idem
iur̃ intelligitur repetituʒ in addi.quod erat in ſtatuto ⁊ ideo con-
tentum in illa additione intelligit̃ ⁊ quo ad penam ⁊ quo ad alia
in ſtatuto ꝯtenta ⁊ hoc dicit ꝓbari ibi ex gl.in ver.cõſuetudine ꝙ
dicit do.Car.ibi eẽ ſingulr no.⁊ aſſignat rõnẽ.q2 id ꝙ venit ꝑ mo
duʒ addẽdi fit ꝑs illi⁹ cui addit̃ ꝑ.d.l.ſʒ ſi manẽte.ff.de ꝑcario ho
nus tex.in.l.cũ ꝓponebat̃.ff.de iudi.¶ Et tenẽdo hãc ptẽ rñderi
põt ad ꝯ̃ria ⁊ ad illud ꝙ dictuʒ eſt de iuramẽto ſtricte interpretã-
do rñdet hoſti.in.d.c.ꝑterea ꝙ.in dubio tenẽda eſt iſta ꝑs tãquã
tutior ⁊ non dicitur ampliari iuramẽtũ ex quo tacite includit̃ in co
vt trahatur ad ꝓrogationeʒ non ob.ꝙ dicebat̃ de fideiuſſore.q2
reſpõdet ideʒ Hoſti.notãt ꝙ iſta cõclu.ꝙ termin⁹ videat̃ ꝓro-
gatus cuʒ ſuis acceſſorijs intelligit̃ de acceſſorijs depẽdẽtibus
ex partiũ poteſtate ſicut eſt iuramẽtum pignora pena promiſſa ⁊
ſimilia ſecus in his que nõ pendent ab eis ſʒ ab alijs ſicut ſunt fi-
deiuſſores dati ⁊ res aliene obligate illa eniʒ nunq̃ʒ obligant̃ niſi
idem fideiuſſores ⁊ domini pignoꝝ iteruʒ de nouo cõſentiãt pro
batur ſm eum in.l.labeo.§.pe.⁊.fi.ff.de ar.⁊ in.l.item querit̃.§.q
impleto ⁊.l.ſi merces.§.j.ff.locati ſcðm eũ ⁊.l.ſi mandato ticij.§.
paulus.ff.man.⁊ in.l.fi.C.de dona.¶ Unum etiam relatione di
gnũ putaui pro intellectu eius ꝙ per iſtum tex.ſ̃.dictum eſt iura-
mentum reſpiciens cõmodũ partis principaliter poſſe per partem
remitti quoniam illud habet locum nedum in remiſſione expreſ-
ſa ſed etiam tacita quod eleganter probatur ex verbis Bal.in.l.
fi.in.iii.col.C.de pac.vbi dicit ꝙ ſi pater inſtituit heredem filiam
que dum tradebatur nuptui iurauit non habere regreſſum ad bo
na patris poterit petere ꝙ ſibi debetur ex teſtamento ꝙ firmat ro.
in.l.ſtipulatio hoc modo concepta in.xi.col.de verbo.obli.q2 pa-
ter ex hoc videtur ſibi tacite iuramentum remittere ex quo incidẽ
ter habes vnam limitationem ad.c.quãuis de pac.li.vi.reliques
multas ⁊ non vſitatas dicam in.c.cum contingat.j.e.⁊ quod iſtõ
de tacita remiſſione ſit verum probatur ex eo ꝙ ſignanter ſcribit
do.Anto.in.c.i.in.x.coll.verſiculo omnia predicta vera infra de
hiis que fi.a ma.par.ca.vbi dicit ꝙ quando ſtatutum collegii cõ
cernit ſolum vtilitatem priuatam ipſorum de collegio tunc omni
diſtinctione omiſſa eo ipſo ꝙ vniuerſitatis vel collegium delibe
rat venire contra ſtatutum videt̃ remittere iuramentum ꝙ poſ-
ſunt per iſtum tex.vnde non incurrunt periurium non ex ſublatis
ſtatuti ſed ex remiſſione ⁊ abſolutione iuramenti vnde non nega-
bit̃ ſʒ eũ ꝙ ſi duo iurarunt ꝯ̃here matrimoniũ ⁊ de cõi ꝯcordia

quelibet contrahit cum alio in illo inſtanti videntur ſe abſoluere
facit q2 cum poſſint veriſimile eſt ꝙ velint ne alias incurrant deli-
ctum ꝑiurij.⁊ iſtud bene no.¶ In glo.i.in fi.nota ex glo.ꝙ inter
dum debitor ſimpliciter iurat ſoluere vſuras interdũ iurat ſoluere
⁊ nõ repetere.⁊ de vtroq3 caſu videndũ eſt de remedijs ꝯpetenti-
bus debitori ꝯiungendo dicta do.Anto.⁊ do.Abba.⁊ Jmol.hic
quibuſdam additis.¶ Aliquãdo debitor iurat ſoluere vſuras.
⁊ eſt primum remediũ vt ſoluat deinde repetat.vt in.c.debitores.
j.e.Nam ſic ſeruabit iuramentum ⁊ etiam finaliter habebit inten-
tum.q2 lʒ iurauerit ſoluere nõ tñ iurauit non repetere ideo repetere
poterit.ar.eorum que habent̃ in.c.ij.ſ̃.de renun.⁊ qð no.j.de vſur.
in.c.ꝑ tuas.quomõ autem iſtud procedat dicet̃ in.d.c.debitores.
¶ Secundũ remediũ eſt vt ante quã ſoluat petat a iudice vt fa-
ciat ſibi relaxari iuramentũ ꝓut dicit̃ hic in tex.q2 lʒ iurauit ſoluere
nõ iurauit nõ petere relaxatõem vel abſolutõem iuramenti.⁊ iſtud
remediũ ⁊ ſequens intellige ante incurſum ꝑiurium ꝑ ea que.j.di-
cent̃.¶ Tertiũ eſt remediũ vt ſi creditor nõ vult relaxare petat̃
abſolutio ab ẽpo qui põt abſoluere a iuramẽto turpiter ſuſcepto.c.
ſi vero.j.e.⁊ dicet̃.j.in prima.q.⁊ nõ eſt iſtud remediũ ſubſidiariuʒ
ſolum deficiente ꝑcedenti.vt dicit Inn.in.c.debitores.j.e.⁊ Bal.
hic.⁊ ſentit Lau.de rodu.in tractatu de vſu.q.cxxiij.immo ⁊ ordi
narium a quo incipi põt ſm do.Anto.do.Abb.⁊ Jmo.hic.⁊ do.
Anto.⁊ do.Abb.in.c.ad aures.ꝙ metus cã.⁊ Jmo.ibi.⁊ in.c.de
bitores.in.v.col.j.e.q2 quãdo reperiunt̃ duo remedia a iure ꝓdita
videnť eque principaliter ꝓdita.nec vnum eſt ſubſidiariũ ad reli-
quum.l.quotiens.ff.de actio.⁊ obliga.Et ꝓ hoc adducit do.Ab.
hic quia epiſcopus abſoluit principaliter a iuramento metu preſti-
to nec eſt neceſſe recurrere ad partem.c.ſi vero.j.eo.no.Jnn.in.d.
c.ad aures.fortius in caſu iſto.Nam in geſtis ꝑ metum obliga-
tio primaria acquirit̃ parti ſm no.in.c.abbas.ſ̃.quod metus cau-
ſa hic autem ex ꝓmiſſione nihil acquirit̃ parti ⁊ iuramentũ princi
paliter dirigit̃ in deum.c.debitores.j.e.ſm eum.que ratio ꝯtinet in
ſe vnum falſum etiam in iuramento iſto de vſuris ſoluendis acq-
ritur obligatio parti directe ⁊ principaliter.vt no.ipſemet do.Ab.
hic in primo notabili ⁊ in con.c.per iſtum tex.reprehendendo do.
Anto.in.d.c.debitores.⁊ iſtis adde quod tutius eſt ⁊ ſicut practica
tur ꝙ petat̃ primo creditorem cogi ad relaxandũ ⁊ ꝙ in ꝯtumaci
am ipſum abſoluat ſm Jmo.hic.⁊ in.d.c.debitores.in.v.colũ.ꝓ
quo vide Oldra.ideʒ ſentientẽ conſi.xviij.qð incipit ex ordine vi-
deat̃.¶ Quartuʒ eſt remediũ vt debitor ꝯuentus ratõe iuramẽ-
ti excipiat ꝯ̃ agentem vt deſiſtat ab exactõne ex eo.q2 ſibi ꝯpeteret
repetitio ſi ſolueret ⁊ q2 petere poteſt vt ipſe creditor relaxet ſibi iu
ramentum ⁊ ſic illud petit ſibi relaxari ⁊ qð hec fieri poſſet firmat
Fede.ꝯſi.cclxxij.pe.col.in fi.in.c.paſtoralis.j.de cauſa poſſeſſio.
⁊ ꝓprieta.ſicut etiam ꝑ viam exceptõis põt peti reſtitutio in inte-
grum.l.nam ⁊ poſtea.§.ſi minor.ff.e.l.necnõ.§.exemplo.ff.ex qui
bus cau.maio.⁊ bene facit quod no.in.l.papinianus.§.ſi filius.ff.
de inoffi.teſta.vbi etiam interdũ ꝑ viam exceptõis preponit̃ que-
rela inofficioſi teſtamenti.⁊ facit etiam glo.in.l.aurelius.§.centuʒ.
ff.de libe.lega.⁊ quod no.Bar.in.l.ſi finita.§.eleganter.ff.de dã.
infec.¶ Sed hoc remediũ intelligit hic do.Abb.habere locum
dũmodo terminus de quo eſt iuratum nõ ſit lapſus.vel dũmodo
ceſſante termino debitor nõ ſit ꝯſtitutus in mora.ex ſola interpella
tõe q2 in iſtis caſibus qbus ẽ incurſum ꝑiuriũ ne in eo ꝑſeueret dʒ
ſolui poſtea repeti.d.c.debitores.ꝑ ea que infra dicent̃.¶ Quin
tum eſt remediũ vt iudex ex officio compellat creditorẽ paratum
ad exactõem vt deſiſtat per.c.tuas.j.de vſu.vt hic ꝑ do.Anto.⁊
do.Abba.Sed ꝯ̃trium tʒ hic Jmol.q2 pars hʒ remedium qð põt
ſoluere ⁊ poſtea repetere.⁊ ideo ſuccedunt no.in.l.iiij.§.hoc autẽ.
ff.de dam.infec.⁊ in.c.bone.cuʒ ſimilibus.ſ̃.de elec.vʒ ꝙ quãdiu
põt aliter pti eſſe ſuccurſum nõ dʒ iudex per ipſius ptem vtilitatis
officium ſuum nõ petitum interponere bene fatet̃ Jmo.ꝙ vbi ꝑs
nõ haberet remediũ.puta q2 iuraſſet ſoluere ⁊ nõ repetere iſtud ꝓ
cederet.⁊ ſic loquit̃.d.c.tuas.⁊ expreſſe no.Jnno.in.c.ad noſtraʒ.
el.ij.j.e.Nec ob.qð etiam tunc ꝯpetit aliud remediũ.ſ.vt petat cre
ditorem cogi ad relaxandũ q2 ꝓcedit hoc ex quadam equitate po
tius q̃ʒ ex rigore.⁊ ideo nõ excludit officium iudicis qð etiam ſu-
per equitate fundat̃ iuxta no.ꝑ glo.in.l.de pecoribus.C.ad.l.acq.
⁊ per Jnnoc.in.c.ex tranſmiſſa.j.de preſcrip.¶ Adde Lau.de

rodul.in.d.tractatu.q.cxxiij.vbi ponit ſi creditor eſt abſēs vel ſi pōt
induci ad relaxandum an iudex ex officio poſſit relaxare ⁊ diſtin
guit an ſit abſens contumaciter ⁊ an de contractu vſurario poſſit
conſtare ⁊ adde ꝙ opinio domini Anto.⁊ do.Abb.poteſt ſalua-
ri ex eo ꝙ alibi ſingulariter dicitur iudicem poſſe ſupplere ex offi
cio vt obuiet peccato euidenter iminenti non diſtinguēdo an par
ti competat remedium an non vt dicit glo.in.c.cupientes.§.centuꝫ
in li.ver.contuma.de ele.li.vi.cū cōcor.quas dicam in.c.ad no-
ſtram el.ij.infra.e.item nihil allegat Inno.pro eo quod dicit re-
mediū huius.c.procedere ex equitate. ¶ Adde etiam aliud re-
medium vꝫ per viam denunciationis euange.nam licet creditor
nōdū receperit vſuras tamen peccare videtur retinendo debito-
rem obligatum ideo poteſt per dictam viam peti vt deſiſtat a pec
cato ⁊ ꝙ relaxet obligationem ſm Imo.hi cui adde incidenter
vnum vt ꝙ ſi exceptio vſuraria deducitur coram epiſcopo poſt-
quam in curia ſeculari lata eſt ſententia que tranſiuit in rem iu-
dicatam non debet epiſcopus inhibere ne exequtio fiat. ſed
poſt exequtionem cognoſcat de excepti.vſuraria ita late conſuluit
Ancha.cōſilio.ccxxix.incipit caſus talis eſt poſt preceptum ⁊ ita
per plura pridie conſului. ¶ Aliquando debitor iurauit ſoluere ⁊
nullam queſtionem mouere vel abſolutionem aliquam non pete-
re ⁊ queritur de remedio vt non ſoluat poſtea repetat vt eſt dictuꝫ
ſupra qr non iurauit non repetere. ¶ Secūdum remedium eſt vt
denūciet eccl'ie qr nullum iuramentum impedit ꝙ quis non denū
ciet criminoſum vt trahitur in.c.quēadmodum.j.e.⁊ no.glo.in.c.
ad noſtram el.ij.infra.e.⁊ in.c.veniens infra de regula.⁊ in.c.au-
ctoritatem.xv.q.vi.⁊ Inno.in.c.ad aures prope fi.ſ.ꝙ me.cauſa
⁊ Lau.in.d.tractatu.q.cxxvi.debet tamen denuncians fundare ſe
ſuper ſalute proximi ⁊ nō principaliter ſuper interēē ſuo qr tunc ob-
ſtaret ei iuramentum ſm hoſti.in.d.c.quēadmodum ⁊ do.Anto.
imo.⁊ do.Abb.hic ſubdentes quod poteſt etiam per viam cuiuſ
dam intimationis reſiſti creditori vt iudex certificatuſ inſtet circa
correctionem peccati ⁊ in hac non requiritur alia monitio ſm ip
ſos ⁊ allegat do.Abb.c.preterea el.ij.j.de ſpon. vbi eſt caſus de
hac intimatiōe que fit iudici ad peccatum obuiandū ſiue aliqua
monitio ⁊ facit.c.tertio loco.ſ.titulo primo nec haberet locū hic
denūciatio iudicialis qr illa tendit ad proprium intereſſe vt hic ꝑ
do.Abb.ad ꝙ vide eundem in.c.nouit in penul.col.ſ.de iudici.⁊
cal.in ti.de accu.conſilio.v.incipit denunciat eccleſie. ¶ Tertiū
remedium eſt vt petat debitor abſolutionem a iuramento abſqꝫ eo
ꝙ citari faciat creditorem ⁊ hoc remedium ſentit Jo.an.in ſpec.
ſuper rubrica de iure iuran.in fi.dicens quod per eam non detra-
hitur multum iuri aduerſarij ſicut in liberto qui petit veniam a iu-
dice vt poſſit agere contra patronū vt.l.iij.ff.de iniuſ.vo. ¶ Sꝫ
hec non placet do.Abb.ex duplici capite.primo qr ſatī exponit que
relam de aduerſario proponendo ꝙ eum illicite aſtringit iuramē
to ⁊ ſic venit contra iuramentum.ſecundo qr nō poteſt negari qn
ex relaxatione iuramenti fiat preiudicium creditori arg.c.fi.de fo.
compe.libro.vi.ergo nō debet fieri abſolutio eo non vocato ⁊ vo
cari nō poteſt quin aduerſarius incidat in periurium exponendo
querelam contra illum ⁊ ſic do.Abb.impugnat hoc remediū ideꝫ
reperit inferius in alio loco dicens ꝙ ſi iurauit non denunciare ta
mē poteſt quia nullum iuramentum aſtringit reſpectu denūciatio
nis. ¶ Sed inquātum reprehendit Jo.an.dicentem ꝙ nō requi
ritur citatio ne contraueniat iuramento de non vocando in ius
dic ſm Imo.hic quod tranſire poteſt dictum Jo.an.vꝫ quod ꝓ
cedat quando petitur abſolutio ab iſto iuramento inquātum iura
uit non petere abſolutionē nec in ius vocare creditorē ⁊ hoc caſu
nō requiritur citatio ſed poſtquā fuerit abſolutus a tali iuramēto
preſtito ſuper vſuris ſoluēdis vel nō repetendis bene debet pars
citari ſeu ipſe creditor per ea que infra dicentur ⁊ hoc modo ſalua
tur hoc remediū ad quod tamen vide ꝙ dicetur infra in prima li
mitatione quarte queſtionis ⁊ predicta remedia etiā cōpetūt quā
do vſure ſunt ſolute ⁊ iuratū eſt nō repetere. Si autē eſt iuratū nec
repetere nec querelare nec denūciare adhuc pōt denūciari ꝑ pre-
dicta ⁊ eſt locus officio iudicis ꝑ.c.tuas infra de vſu.⁊ iſtis ad
de ricardū in.iiij.di.xxxviii qōe cū arti.iii.vbi concludit nō valere
votum de nō petendo diſpēſationē a papa.ſuper certo voto ⁊ rō
nes ſue faciūt in ꝓpoſito vt nō valeat iuramētū de non petendo

abſolutionem a iuramēto ⁊ etiam tangunt domi.Anto.imo.in.c.
quintauallis infra.eodem.⁊ ibi dicetur. ¶ Extra glo.circa quo
tidianam materiam abſolutionis a iuramento quero primo vtrū
eps poſſit abſoluere a iuramento ⁊ dic ꝙ ſic quādo iuramentum
non eſt manifeſte licitum ⁊ vtile ſed eſt dubiū vtrū ſit licitū vel illi-
citum ꝓficuum nō eſt manifeſte licitum ⁊ vtile.ſed eſt dubiū vtrū
ſit licitum vel illicitum ꝓficuū vel nociuum ſimpliciter ab aliquo
caſu qr pōt eps diſpenſare vel abſoluere a iuramento ſm omnes
doc.hic.⁊ Inn.in.c.debitores.j.eo.⁊ late Lau.de rodul.in tracta
tu de vſuris.q.cxxij.⁊ beatum Tho.ſecūda ſecūde.q.lxxxviiij.ar.
viiij.⁊ Inn.do.Anto.do.Abb.⁊ Imo.in.c.ad aures.ſ.ꝙ metus
cauſa.⁊ doc.in locis.j.allegandis.⁊ facit.c.ↄſtitutus.ſ.de teſti.⁊
tex.hic.⁊ in.c.ſi vero.el primo.⁊ in.c.verum.j.e.⁊ in.c.ſignificauit.
cum ſimilibus.j.de cenſi.ad idem.c.cum quidā.§.fi.j.e.vbi dicit
ꝙ abſoluendi ſunt hi a quibus illicitā iuramenta extorta ſunt.⁊ ta-
men nō dicit ꝑ quem fiat abſolutio.ergo innuit ꝙ epo reſeruatur.
ar.c.nuper.j.de ſenten.excōmu.⁊ ita etiam no.Jo.an.in.d.c.cum
quidam. Et iſtud hꝫ locum etiam quādo iuramentū.qr tunc non
eſt neceſſe vt iudex adimpleat prius iuramentū vel faciat compel
li recipientem ad relaxatōem ſed pōt directe petere abſolutōꝫ ſm
Inno.in.d.c.ad aures.quaſi in fi.quem ſequit do.Abb.ibi ⁊ hic.
Et Lau.in.d.tractatu.q.cxxv. ¶ Item ꝓcedunt iſta etiam in iu
ramento quod ſeruari pōt ſine interitu ſalutis eterne ſed eſt ꝑnitio
ſum exemplo.qr pōt ⁊ dꝫ ꝑ ipſum relaxari ꝓut anch.in.c.venerabi
lem ad fi.ſ.de elec. ¶ Item ꝓcedūt ſi eps vellet ↄmutare iura-
mentum vt dicet in.c.ꝑuenit.el.ij.j.e. ¶ Sed aduerte diligenter.
qr iſta nō ꝓcedunt vbi eſt ꝓbabile dubium.an ſit ↄcedenda abſo-
lutio vel nō.qr tunc illam ↄcedere nō pōt inferior a papa etiam le
gatus vt eſt de mente Inno.in.c.venerabilem.in glo.incipiente ta
li modo.ſ.de elec.⁊ expreſſe no.Imol.j.e.cum ↄtingat.in.xxviiij.
car.verſiculo no.diligenter allegans ad idem Raimundū in ſum
ma de diſpenſatōe in notis ⁊ multum diligenter eſt hoc notandū
ſm eum ⁊ bene.qr cuꝫ pleriſqꝫ caſibus ſit expreſſa ↄrietas inter do
ctores an danda ſit abſolutio vel nō.nō poterit eam ordinari⁹ cō-
cedere.ſed vbi ꝓbabiliter certum eſt debere dari abſolutōem vt ſi
eſt ꝑſtitum per metum vel vim vel in caſibus ꝑdictis pōt abſolue
re vt in locis preallegatis. ¶ Attamen Specu.tꝫ ↄrium in ti.de
legato.§.nunc oſtendendū.ver xxiiij.vꝫ ꝙ eps pōt interpetrari an
iuramentum indigeat abſolutōe vel non.⁊ ipſum valde ſequit do
minus Abb.in.d.c.venerabilem.in.viij.col.⁊ in.c.cum veniſſent.
in.ij.col.ſ.de iudi.⁊ in diſputatōne ſua incipiente ſtante ſtatuto in
xviiij.col.⁊ do.Anto.in.c.quanto.in penul.col.j.eo.⁊ ſentit expſſe
Domi.in.c.fi.in vltima col.verſi.ſi tamen vertat de foro compe.
lib.vi. Reſpondet Specu.ad.c.venerabilē.dupliciter vel ꝙ ꝓce-
dit in negotio arduo ⁊ inter magnas ꝑſonas vel quando agitur
de danda licentia ↄtraueniendi ſine ꝑmutatōe vel aliqua ↄmuta-
tione in melius.⁊ iſta opinio eſt approbata de ↄſuetudine.qr etiam
vbi eſt magna diuerſitas inter ſcribentes an danda ſit abſolutio
vel non eps cenſet iudex competens ⁊ ita tranſeo quicquid alias
ſcripſerim in.d.c.ij.de ſpon. ¶ Secundo quero vtruꝫ.c.ſede va
cante poſſit abſoluere a iuramento ꝓut eps ⁊ arguit ꝙ non.quia
hec eſt quedam deſponſatio.ſ.ꝑ eam fit iuris relaxatio ⁊ diſpenſa
tio.nihil aliud eſt quā iuris cōmunis relaxatio vt no.in.c.vt conſti
tuet.l.di.⁊ in.§.niſi rigor ꝑma.q.vij.⁊ ꝑ Inno.in.c.dilectus.ſ.de
tempo.ordi.in additōnibus ſed capitulū ſuccedit in iuriſdi.epali
c.vnico.de maio.⁊ obedien.in.vi.vt.ſ.ꝓcedat de iure nō autē vt
ius relaxet. ¶ Preterea videt ꝓ hoc expreſſa deciſio Inno.in
c.ij.j.de eo que fur.or.ſu.vbi dicit ꝙ ꝑlati inferiores ab epiſcopis
nō diſpenſant niſi in caſibus a iure expreſſis ⁊ iſte nō eſt expreſſus
⁊ dictum Inn.ſequit Archi.in.c.eccleſia.hꝫ ſenatum.xvi.q.i.⁊ do
minus abb.in.c.i.in.fi.col.j.de voto.⁊ in.c.cum ad monaſterium.
in penul.col.j.de ſtatu mona.⁊ in.c.i.j.de priuile.⁊ Domi in.c.cuꝫ
ex eo.in.ii.col.de elec.in.vi.⁊ in.c.cum nullus.in vltima col.de tē-
po.ordi.e.li.⁊ iſtud de diſpenſatōe extendit ad abſolutōem ab ex-
cōicatōe vt nō competat inferioribus ab epo niſi iure exprimatur
ſm do.Abba.in.c.ii.j.de ſenten.excōmu.ꝓpter quod magis fir-
mat iſta ꝑs de abſolutōne a iuramento vt nō competat inferiori.
¶ In ↄrium facit qr ſede vacāte ſuccedit capitulū in ſpiritualib⁹
cum temporalibus capitulo penul.⁊ fi.de ſup.negli.ꝑla.li.vi.in ca

pitulum ergo tranſeunt omnia que ptinẽt ad ep̄z iure ſuo. vnde et pōt iudicare de bereſi. c. ad abolendam. j. de bere. ⁊ dat coadiuto rem ep̄o dementi que nō reſiſtit. c. vnico. §. ſi vero. de elec. li. vi. ⁊ multa alia que colligant Jo. an. in. c. incō. de maio. ⁊ obedi. vi. ⁊ ibi domi. ¶ Item diſpenſat ſuper ſeptennio in caſu dicti. c. cū ex eo vt ibi no. Jo. an. ſuper glo. que incipit licet agitur ⁊ ibi domi. in ii. col. ⁊ late Fede. conſilio. xxx. incipit an capitulū ſede vacante ꝓ boc allego glo. notabilẽ in. d. c. eccleſia babet ſenatum que dicit ꝙ capitulum eligendo indignum diſpenſat cum eo ſicut ep̄s niſi ei ſit iure probibitum. Item negari non poteſt quādo boc ſit iuriſ ditionale ꝙ tenet Jo. an. in ſpecu. delegato. §. nunc de epiſcoporū verſi. ſʒ nunquid legatus ergo ſuccedit capitulū. c. biis que ⁊. c. cum olim. ſ. de maio. ⁊ obe. ⁊ cum non inueniatur probibitū. item iſta non eſt proprie diſpenſatio. Sed potius abſolutio vel denunciatio ꝙ tali iuramento non teneatur. ¶ Et ita per bec conſuluit in terminis do. car. conſilio. xxxviii. incipi. quedam babēs vnū filium in ſecundo dubio ad rationem in contrariū reſpondet ⁊ ad primā negat ꝙ ſit diſpenſatio ⁊ ſi etiā eſt adbuc permittitur capitulo per ſupra dicta. Ad ſecūdū de dicto Inno. in. c. ii. de eo ꝗ fac. reſpōdet ꝙ capl̄m quatenus ſuccedit ep̄o non eſt inferior epiſcopo ſed par. q̄r gerit vices ep̄i vnde quāuis iure capituli diſpenſare nō poſſet vt per glo. in ver. elegerunt in. c. ex inſinuatione. j. de ſimonia tamen iure epiſcopi poteſt vel vt eſt dictū non eſt diſpenſatio ſed abſolutio que ad iuriſdictionē ep̄i partiū ⁊ vtraqʒ reſponſio fuit Federici in dicto cōſilio. xxx. poſſet etiā dici vltra do. car. ꝙ ptās diſpenſandi competit inferiori ab ep̄o babenti iuriſdi. quaſi ep̄alem in omnibus caſibus in quibus ep̄s pōt diſpēſare vt elegāter decidit Fede. cōſilio. xiiii. incipi. monacbus peruſinus in. iiii. col. quē ſequitur do. Abb. in. c. at ſi clerici. §. de adul. in. x. col. ſ. de iudi. ⁊ bene facit quod no. Inno. in. c. ii. in fi. de tranſac. ⁊ gl. in cle. ſi vna in ver. ꝓprii de rebus eccle. non alie. cū concor. ¶ Tertio quero vtrū iudex ſeculari poſſunt abſoluere a iuramento ⁊ dic ꝙ nō ratione ſpiritualitatis quā in ſe babet iuramentū patet ex notatis in. d. c. venerabilē ⁊ per glo. fi. in. c. cum ſit generale ſupra de foro cōpe. ⁊ per do. Abb. in. c. ſignificante in primo notabili infra de pigno. ⁊ Hoſti. in. c. tuā ſuper glo. ſ. de ordi. co. ⁊ per oēs in. c. fi. de fo. cōpe. libro. vi. ¶ Poſſet tamen iudex ſeculare in caſu buius decre. ⁊ ſimili cōpellere recipientē turpe iuramētū ⁊ ipſum relaxet vt expreſſe ſentit Fede. conſilio. cclxxii. in nomine domini tamē. ſtatutū ciuitatis ꝓpe fi. ⁊ de ipſo feſtū facit ro. in ſingulari. ccccc viii. incipiēte vbi iuramētū loquēs prope in caſu buius capli ⁊ dicit ꝙ quibus varie in boc cōſulū fuit tamē ita iudicauit q̄r iudex ſecularis eſt cōpetēs ad cogendū partē ſuper obſeruantia iuramēti. c. licet. e. ti. in. vi. ergo eadē ratione pōt cōpellere ad relaxandū. ¶ Poſſet etiā iudex ſeculare declarare quē incurriſſe periuriū caſu quo de boc non eſſet dubiū ſm ro. in ſingulari. cccc xxx. incipiente. Ego corā magnis doctoribus q̄r lex ſeculare punit periuriū. l. i. ff. ad turpi. l. ſi quis maior. C. de tranſac. ergo ⁊ iudex pōt boc declarare ⁊ adducit ꝙ no. do. Anto. in. c. cū ſit generale. ſ. de foro cōpe. vbi dicit ꝙ etiā ſeculare pōt punire ꝙ eſt conſequēs poterit etiā cognoſcere quod eſt antecedēs. Sed intellige quādo de boc nō eſt queſtio iuris ſed facti per notata in. l. ticia. ff. ſo. ma. per bar. ⁊ alios ⁊ do. anto. ⁊ do. abb. in. c. tuā ſupra de or. cogni. ¶ Poſſet etiā ſeculare cognoſcere de nullitate abſolutionis a iuramēto facte per eccleſiaſticū ſm Pe. de ancba. multū ſolēniter conſilio. ccclxxxii. incipi. retento ordine dubiorū in quarta col. mouetur per plura maxime per notata per Jo. an. in. c. cum in iuri. ſ. de offi. dele. ⁊ in. c. j. de offi. or. vbi dicit ꝙ iudex ſeculare nō tenetur exequi p̄ceptū eccleſiaſticū ſi ſit vel ſuſpicatur de eius iniuſticia ⁊ probatur per locū a ſpeciali in. c. vt inquiſitionis. §. probibemus de bere. li. vi. ⁊ ex eo quod notat bar. in. l. diuus. ff. de cuſto. reorū paulo poſt prin. non in exēplo ſed in ratione ſui ipſiꝰ ⁊ in ſpecie notat do. abb. in. c. j. in. v. col. ſ. de officio or. vbi vide reſpōdet dn̄s Petrus ad. c. fi. de excep. libro. vi. vbi iudex ſeculari debet ſequi ſentētiam iudicis eccleſiaſtici. Nā boc verum ſm eū vbi euidenter nō apparet nulla vel iniqua ꝙ bene no. ¶ Et iſtis modis acceptari poſſunt animoſa ⁊ inſolentia verba bal. in. l. i. in prima col. ver. modo ſol. ⁊ dubitari. C. de ope. liberto. vbi dicit ꝙ ſi eſt interpoſitum iuramentum in cōtractu ſimulato cognoſcere de

nullitate buius iuramenti ⁊ relaxare non eſt proprie relaxatio Sed declaratio non tenere lʒ ad ep̄m ptineat ſm iura canonica ⁊ ſm ciuilia ptinet ad iudicem cauſe. q̄r nō bʒ ſup iuramento diſponere ſed declarare ⁊ dicit ſe neſcire quare canoniſte reuocent boc ad ſuum imperiū in. c. fi. de foro compe. li. vi. pſuadendo ſibimet ꝙ cauſa ſit ſpiritualis ſed boc nō eſt verum ſm eum q̄r iuramentum quod nō bʒ ꝯſenſum nō bʒ ſpiritum ⁊ iudex ſecularis pōt cognoſcere ſup ꝯſenſu. ergo eſt neceſſaria ꝯſequētia ſup iuramento ⁊ dicit ꝙ domini ſui canoniſte dicunt ꝙ in dubiis ſpiritualibus eccleſia cognoſcit ⁊ quicquid ē dubium trabūt ad ſuum molēdinū. ⁊ de facto cōiter eccleſie defert ⁊ eſt pars mitior ſm eum. Ad idē vide Bal. in. l. nec patronis ad fi. C. de ope. liber. vbi dicit ꝙ quādo lex p̄ſumit ſimulatōem in ꝯctu. nec eſt neceſſaria ꝓbatio bominis iuramētum nibil operat̄. nec eſt neceſſe adire ep̄m ꝓ relaxatōe eius per iura. de quibus ibi per eum quod verbum bene no. quod declara vt per Cal. in iſto titulo ꝯſilio primo. ¶ Quarto quero vtrum in abſolutōe a iuramēto requirat̄ citatio partis cuiꝰ intereſt ⁊ breuiter ꝯclude vt bic per dominū Abba. dicētē ꝙ vbicunqʒ iuramentū eſt obligatoriū ex pte iurantis ⁊ aliquam vtilitatem ꝯtinet ex parte recipientis nūquam dʒ relaxari niſi vocata pte q̄r p abſolutōem preiudicat̄ parti in eo quod ſibi vtilitas adimit̄. vnde dʒ pars vocari q̄r nibil dʒ fieri in preiudicium abſentis vt in c. i. ſ. de cauſa poſſeſ. cum ſimilibus ⁊ videt̄ quaſi ſemp intereſſe partis recipientis ſm eum. q̄r vtile eſt babere partem vinculatam iuramento ⁊ multum operet̄ iuramentū ⁊ ſaltem accumulat ferrū ferro. c. fi. de foro compe. li. vi. ⁊ facit. l. cum pater. §. filius matrē. ff. de lega. ii. ¶ Item abſolutio nō dʒ fieri niſi cauſa cognita. vt no. Inno. in. c. ad aures. ſ. ꝙ metus cauſa. ⁊ Spe. in ti. de le. §. nūc oſtendēdum. ver. xxiiii. ⁊ ſequenti. nō enim fit abſolutio niſi cauſa ſubſiſtente vt tradit̄ in. c. quāto. j. eo. Cauſe autem cognitio adbiberi non pōt niſi parte vocata. l. in cauſe. §. cauſa cognita. ff. de mino. q̄r cauſarum merita ⁊c̄. c. cum ex litteris. ſ. de reſti. in inte. ⁊ idem tanquam ꝓ regula tenent omnes in locis infra allegandis in bac queſtione. ¶ Et iſta ſunt amō vera ꝙ abſolutio facta nō vocata parte eſt nulla. quia ſm dominū Abba. bec abſolutio nō tenet niſi ſubſit cauſa etiam ſi fiat apud papam ſm Inno. in. c. ii. in fi. ſ. de renuntia. antequam ergo ſibi conſtet cauſam ſubeſſe nō bʒ ptātem abſoluendi preſuppoſito ꝙ ſubſit quia ignorat id quod eſt fundamentū intentōis ſue vt in ſimili per Bar. in. l. multum. ff. de conditio. ⁊ demon. ⁊ tradit̄ in. c. ex parte aſtenſ. infra de conceſſio. preben. nec pōt ſibi conſtare de cauſa niſi vocata parte vt ē dubium aliud eſt in abſolutōe ab excōicatis q̄r illa ſemper pendet a voluntate excōicantium. valet enim ſemper ſiue iuſta ſiue iniuſta c. venerabilibus. §. vbi autem. de ſententia excōmu. libro. vi. ⁊ iſta dicit dominus Abb. eſſe veriſſima ⁊ ſepe accidere. ¶ Ceterum iſtud de citatōe adbibenda limita primo eſſe verum quando per abſolutionem tollit̄ ex toto obligatio. puta q̄r abſoluit̄ a iuramento ſuper vſuris vel a iuramento validante contractum qui ſine iuramento nō eſſet validum. ſecus quando per abſolutōnem ſolum abilitat̄ perſona que iurauit nullo modo ꝯuenire vt poſſit dicere de prauitate vſuraria vel de enormi leſione vel ſimili quod obſtāte iuramento nō pōt dicere quia in tali babilitate nō requirit̄ ordo citatōis vt eleganter conſuluit Oldra. conſilio. cxx. quod incipit ad duplicem finem quia nō agit̄ de grandi preiudicio creditoris. remanet enim omne ius ſibi ſaluum ad obligatiōem principalem iuratam defendendam vt ibi latius per eum. de quo facit feſtum Pe. de ancba. conſilio. xviij. quod incipit in queſtione que vertitur inter Nicolaum Benedicti vbi ꝯſuluit de quodam qui iurauerat ꝯmunicare in ſocietate certa lucra ⁊ nō querelare nec dicere de iniuſticia ꝯctus. q̄r quantum ad boc ꝙ poſſit dicere nō dʒ fieri p epiſcopū difficultas in eo abſoluendo. idem eleganter conſuluit Pau. de ca. conſilio. ccxvij. incipiente circa primum queſitum in iiij. col. dicens ꝙ quantū ad babilitandū ptem vt poſſit docere de dolo arbitratoris nō obſtante iuramento nō requirit̄ citatio partis quia talis abſolutio nō facit comunis in ꝓbatione poſtea fienda p partem non ſit neceſſaria partis citatio nec obſtat quod intereſt partis quia ceſſante abſolutōne ceſſat ſibi moleſtia quia reſpōdet ꝙ ꝯdictio ptis etiā citate nō potuiſſet impedire abſolutōʒ q̄r petebat̄ ex cauſa ex qua ius pmittit ꝙ fiat alias eēt in poteſtate

partis bene ſed iure alteri parti auferre contra regulam indultum
de re.iur.vi.ille autem citandus eſt que comparendo poteſt actū
impedire.l.recuſare in prin.ff.de trebel.vt ibi latius per eum idem
tenet Lau.in tractatu de vſuris.q.cxxvi.in fi.⁊ Jmo.in.c.debito=
res in.ix.col.j.e.ꝙ hec practica hodie multū inoleuit curia epiſco=
pali bononie ⁊ hanc partē videtur firmare Jmo.hic in eo quod
dicit nō citandam partem quando petitur abſolutio ex eo capite
ex quo iuratum erat non petere. ¶ Contrarium latiſſime con=
ſuluit Ancha.conſilio.cxcix.incip.predictis ſubtiliter ⁊ ad plenū
adductis nec obſtat ꝙ agatur de modico preiudicio qꝛ non perit
ius creditoꝛ.in cauſa principali qꝛ Jmo.multipliciter dānum incur=
rit propter moras iudicij ⁊ dilatam ſolutionē vnde tardius recipi
endo minus recipe videtur.c.j.š.de plus petitio.itē nec modico
permiſſum eſt iudici offendere partē per ſuam ſentētiam ⁊ ꝓpter
nimiam leſionem eius ſentētia retractatur.l.⁊ in maioribus.C.de
app.c.de appellationibus.de ap.li.vi.⁊ idē conſuluit Ancha.con=
ſilio.cccl xxxiii.incipi.retento ordine dubioꝝ per eaſdē rōnes ple
nius deductas idem ſentit Fede.conſilio.ccc.incipiente factū ta=
le eſt debitoꝛ promiſit inquātū dicit ꝙ ad hoc vt obtineatur abſo=
lutio a iuramento neceſſe eſt ꝙ fiat fides quod inſtrumentum ſit
vſurarium ſaltem ſemiplene ⁊ eo abſoluto admittitur cōtra inſtru
mentū ⁊ iterato habebit plene probare ꝙ inſtrumentū ſit vſurariū
⁊ probationes primo facte ſuper incidenti non faciūt fidem ſup cau
ſa vſuraria per.c.veniens el.ii.in fi.š.de teſti.⁊ per glo.que incipi.
hic patet ibi ſed pone in.c.ii.de oꝛ.cog.⁊ ſic ſentit ꝙ etiam abſolu=
tio preparatoria per viam abilitationis requirat cauſe cognitionē
⁊ per conſequens partis citationē idē tenet Jmo.in.c.in.ix.col.j.e.
qꝛ ſi pars citaretur forte oſtenderē euidentem calūniā petentis talē
abſolutionē ⁊ ꝙ id faceret gratia dilatandi quo caſu non debē au
diri.l.ſatis a parte.C.de fal.⁊ ideo videtur magis iuri conſonum
ꝙ pars debeat citari etiam in tali abſolutione vt ſic ſumatum co=
gnoſcatur an calūnioſe petatū ſm ipſum ⁊ in hac varietate conſi=
dera ꝙ pro prima opi.oldra.⁊ ſequatiū multum facit qꝛ talis abſo
lutio habet in ſe tacitam conditionem ſi ſic eſt ⁊ ſi non docebitur ꝺ
fraude reincidit abſolutus in iuramentum vt no.bal.in.l.hec ſcri=
ptura.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ ſi ex mora creditoꝛ eſt damnum paſſus
non deficiūt ſibi remedia iur.in recupat.damni ſed reſpōderi pōt
per.l.fi.in quibus cau.integrū reſti.nō eſt neceſ.ꝙ melius eſt inta=
cta iura ſeruare quā poſt vuulneratam cām remediū querere ⁊
ideo iſta ſecūda pars eſt tutioꝛ. Quā etiā tenuit abb.ſecūdo vol.
li.xii.incipiēte ⁊ ſi copioſioꝛ in vltima col.Limita predicta niſi no
toꝛie cōſtaret turpitudinē ex parte recipiētis ita ꝙ certum ſit parti
abſenti in hoc nullam defenſionem competere. Nam tūc putat
do.Abb.hic valere abſolutionem parte nō vocata qꝛ ſi hoc caſu
valeret ſentētia ſuper principali vbi agitur ꝺ maioꝛi preiudicio foꝛ
tius valebit abſolutio vbi nō agitur de tāto preiudicio ⁊ ꝙ vale=
ret ſentētia allegat.c.bone.ver.cōtra legati.š.de elec.in.c quāto ⁊
ibi Jnn.š.de trāſac.prela.⁊.c.cum olim infra de re iudi.⁊ bart.in
l.ii.§.ꝙ frumentāria.ff.de admini.rerum ad ciuitatem pertinētiū
vbi bar.poſuit ſingulare dictum ꝙ etiam refert do.abba.in.c.Ad
noſtram el.iij.j.e.⁊ ibi dicetur allegat etiam do.Abba.c.tues.j.de
vſuris ⁊ infert ad intellectum.c.debitoꝛes infra eodem vt intelli=
gatur quando nō conſtat ꝙ iurauit ſoluere vſuras vt qꝛ contra=
ctus erat ſub certa foꝛma licite cōceptus quod bene no.⁊ dicetur
ibi vbi dominꝰ car.gloꝛiatur ſe ante alios ita intellexiſſe illū text.
licet hunc intellectum do.abb.l.ſibi vſur.pꝫ ſꝫ ante ambos fuit in=
tellectus bal.hic vt referam paulo infra. ¶ Adde allegans con
ſilium cal.in iſto.ca.conſilio.vii.incipi.an eps poſſit ꝓcedere vbi
in propoſito conſuluit ꝙ quotiens certum eſt abſenti nullam de=
fenſionem cōpetere poteſt eps relaxare iuramentum vel declara
rare ad cautelam iuramēti tum nō tenere nō vocato illo cui eſt iu
ratū qꝛ fruſtra debet id fieri cuius nullus eſt effectus arg.c.cū cō=
tingat ſupra de offi.dele.c.quāto.š.de cōſue.prout eſt in caſu quo
preſtitū eſt iuramentum expreſſe de ſoluendis vſuris iudices ab il
lo abſoluūt parte ad hoc non citata ad idem bene facit doctrina
dñi Abba.poſt dominū Anto.in.c.veſtra prope fi.infra de coha.
cle.vbi dicit ꝙ quādo certum eſt parti nullam defenſionem com=
petere non eſt neceſſaria citatio ⁊ ſic dicunt limitanda iura loquen
tia de citatī.⁊ ſic declara.nota.in.c.licet de preben.libro.vi.vt ele=
ganter per domi.Abba.in.capi.accepta in ſecunda col.š.de reſti=
tutione ſpolia.⁊ dicetur forte in dicto.c.ad noſtram ad idem do.
Anto.in.c.debitoꝛes in penul.col.j.e.vbi dicit qꝛ quādo iuramen
tum ꝯtinet illicitum ex parte recipientis vt qꝛ debitoꝛ iurauit ſolue
re vſuras vel nō repetere nō erit neceſſaria citatio in abſolutōe.gn
immo dixit Bal.hic ꝙ ſi vicium eſt expreſſum in ꝯctu vt qꝛ iura
uit tantum ſoluere nomine vſurarum nō credit ꝙ aliqua obliga=
tio oꝛiaꝛ ꝓpter vicium foꝛme ꝓmiſſionis nec ꝙ ſit neceſſaria ab=
ſolutio quia notoꝛium nō indiget abſolutōem.ſecus ſi nō ſit vitiū
foꝛme quia expreſſa nocent nō expreſſa nō nocent.ar.l.conuenire.
cum ſequenti de pactis dotalibus.⁊.l.expreſſa.ff.de regu.iur.cu=
ius regule nulla ratio eſt vicium foꝛme ſm ipſum. ¶ Sed cōtra
iſtam limitatōem eſt deciſio Jo.an.in additio.Specu.ſup rubrica
de iureiuran.vbi expreſſe dicit ꝙ in abſolutōe a iuramento de vſu
ris ſoluendis vel de vſuris nō repetendis requiriꝛ citatio partis.⁊
idem Jmol.in.d.c.debitoꝛes.in.viij.col.moueꝛ optime qꝛ intereſt
creditoꝝ.vt citeꝛ etiam in dicto caſu ex eo foꝛte qꝛ poterit oppone
re exceptōem ⁊ ꝓbare ꝙ ipſe petens abſolutōnem eſt vſurarius.⁊
ſic nō dꝫ audiri.c.qꝛ fruſtra infra de vſu.⁊ etiam quādo iuratum
eſt de nō repetendis vſuris.foꝛte poſſet opponere exceptōnem ꝙ
ſponte illas remiſit ⁊ donauit.⁊ ꝓpter hoc iurauit nō repetere.fa
cit quod habeꝛ in regula peccatum de regulis iuris li.vi.Jſta ta=
men ceſſaret quādo a principio tempoꝛe ꝯcte obligatiōis ſup vſu
ris iuraſſet ſoluere ⁊ nō repetere.ſed tunc poſſet habere locum re
ſponſio precedens ꝑ dictum capitulum qꝛ fruſtra.ſm ipſum. cum
quo tranſeo nō tenendo iſtam limitatōem ꝑter quam in vno caſu
vꝫ vbi extra materiā vſurarum iuramentū eſſet interpoſitum turpi
ter ex parte recipientis ⁊ notoꝛie conſtaret qō nemini competeret
actio vel aliquod ius aut defenſionē parti nō competere ꝑ ſupra=
dicta. ¶ Tertio limita niſi conſtaret ꝙ nemini competeret actio
vel aliquod ius ex iuramento ſm dominū Cardi.ꝯſilio.xxxviij.
incipien.quedam habens in.ij.car.vbi ꝯſuluit ꝙ defunctus eſſet is
cui iuramentū erat preſtitum qui erat ꝑſona priuata nec receperat
per ſe ⁊ ſucceſſoꝛibus valuit abſolutio nullo citato qꝛ ad eos non
extendebaꝛ.allegat.c.impialem.§.preterea.de ꝓhi.feu.alie.⁊ no=
tata in.c.veritatis infra eo.⁊ dicit ꝙ ad hoc ſolum oꝛdinaꝛ citatio
vt euiteꝛ alterius preiudiciū.cum ergo de nullius ꝑiudicio agitur
nō expedit quēquam citari.⁊.hic adde quod dicit Jo.an.in rubri=
ca de iureiuran.vbi dicit ꝙ ſi iuramentū eſt temerariū etiā ex ꝑte
iurantis nō requiriꝛ partis vocatio per.c.ꝯſtitutis.š.de teſti.quia
tunc potius requiriꝛ denunciatio quod nō ſit ligatus quam rela=
xatio.⁊ hoc intellige ſm dominū Abba.hic quando manifeſte cō
ſtat iuramentū nō ligare.nam in notoꝛijs nō eſt opus venire ad iu
dicem vt in.c.quoniam.š.de fili.pꝛboꝝ. ¶ Quarto ⁊ vltimo
limita niſi taliter iuraſſet debitoꝛ ꝙ vocari nō poſſet creditoꝛ qui
incideret in ꝑiurium.puta ſi iurauit illum in iudicio nō vocare vl
denunciare.tunc enim poterit abſolui creditoꝛe nō vocato.hoc.n.
caſu nō detrahiꝛ iuri partis ſicut cum libertus petit veniā vt poſ=
ſit vocare dominū in ius.l.iij.ff.de in ius.vocan.ita dicit Jo.an.in
d.additio.ad Specu.cum plene refert Jmo.in clemen.diſpēdio=
ſam.ſup glo.in verbo tangentibus de iudi.ſed hoc dictum repre=
hendit hic dominus Abb.quem vide.Et adde ꝙ dictū Johā.
an.quoad citatōem poſſet ſaluari intelligendo de eo qui vult ſolū
abſolutōem per quam habiliteꝛ ad agendū vt hic ꝑ Jmo.quē re
tuli.š.in ver.tertium remedium eſt vt petat debitoꝛ ſed tunc etiam
an ſit neceſſaria citatio pendet ab his que dixi in prima limitatōne
huius queſtionis. ¶ Quinto quero vtrum facta abſolutōe a iu=
ramento firmante ꝯctum reſcindaꝛ ipſe ꝯctus.⁊ in hoc Pau.
de eleaza.⁊ Calde.videnꝛ velle ꝙ ſic.put refert dominus Anto.
in.c.debitoꝛes.j.eo.dum dicit ꝙ ſi petiꝛ abſolutio a iuramento fir
mante ꝯctum dꝫ pars citari ⁊ ex hoc ꝯtingat reſciſio contractus.
¶ Sed ꝯtrium tꝫ Ange.in diſputatōne incipiente domina Ca=
therina dicens magnam eſſe differentiam an ꝯctus ꝯualideꝛ iu=
ramēto an vero iurās ſit tātum aſtrictus ad obſeruātiam iuramē
ti vbi enim actus iuramēto firmaꝛ lꝫ quis abſoluaꝛ a iuramento
nō ꝓpterea pōt venire ꝯ ꝯtractum qui de ſe eſt validus ꝓpter in
terpoſitōem iuramēti ⁊ abſolutio hec ſolum operaꝛ vt ꝯtraueni=
ens nō incidat in ꝑiurium nō autem annullat ꝯtractum vnde nul=
lus dicat ſm eum ꝙ minoꝛ qui iurauit ſuper ꝯtractu vel maioꝛ qui

Iurauit ⁊ eſt deceptus vltra dimidiam iuſti precij ſi abſoluit̃ a iu-
ramento ꝑ ſuꝑiorem poſſit, ꝓpterea venire ꝯtra iuramentum quia
ꝯtractus eſt validus ⁊ irreuocabilis, ſi aūt iuramētuꝫ non validat
cōtractū ſed ſolum obligat perſonaliter ad non contraueniendum
tunc dicit ꝙ ſi eſt abſolutus poteſt venire contra cōtractum non
enim obſtat iuramentū qꝛ eſt ab illo abſolutus nō actus qꝛ ē nullꝰ
vnde qui iurauit ſe ſoluturū vſuras aut non venire contra ꝯctū pi
gnoratitium ꝯceptū in forma venditoris immediate cū ē abſolu-
tus proſequi poteſt ius ſuū quia tale iuramentū non firmauit ꝓmiſ
ſionē ſed ſolum obligauit eum ad non contraueniendū ſcđm ip-
ſum ꝙ multū notat do. Abb. hic. ¶ Includitur ergo ꝙ vbi iura
mentū validat contractū ſublato iuramēto nō propterea reſcindi
tur contractus ⁊ pro hoc facit qꝛ cū ex interpoſitione iuramēti ha
buerit contractus ſuam firmitatem non debet cernere licet nūc ceſ
ſet cauſa confirmans qꝛ nō ſuperuenit cauſa ānullās vt probatur
in regula factū legitē ⁊ de regu. iuri. lib. vi. ⁊ ex eo ꝙ no. bart. in. l.
ex facto. ff. de vulg. ⁊ pu. dicens ꝙ ſuperuenientia legittimorū nō
rūpit legitimationē legitimatorū, itē per interpoſitionē iuramenti
reſcindi per abſolutionē iuramenti qꝛ contractus aſſumpſit vires
ex conſenſu partium iuramento vallato vnde non ceſſat nunc ex
toto cauſa confirmans argumentum quādo liceat ab emptione
diſcedere per totum ⁊ in. l. nihil. ff. de regulis. iuris. ⁊ ideo dicit
tex. in auctentica ſacramenta. C. ſi aduerſus vēdi inuiolabiliter ob
ſeruetur ⁊. c. ii. de pac. lib. vi. dicit omnino ſeruetur quaſi de cete-
ro debeat valere contractus ⁊ iſta ſunt ſubtilia ⁊ noua. ¶ Sꝫ co-
gitanti mihi de intellectu predictorum ante omnia occurrit vna
ambiguitas vꝫ quid proderit abſolutio a iuramento ſi contractꝰ
remanet validus ⁊ videtur ꝙ parum aut ſolutio a iuramēto reſol
uit obligationē que alias erat nulla propter metum niſi fuiſſet iu-
ramentū ⁊ per hanc rationē poſtea cōparui dominū Abb. j. e. c. cuꝫ
cōtingat in. xiiii. col. vb tenet contra Ange. ꝙ Imo. contractus re
ſcindetur ⁊ addit qꝛ agens ex eo contractu nullo ſi replicabitur de
nullitate non poterit allegare iuramenti iam ſublati ⁊ ſic contra-
ctus ex cauſa valide remanebit nudatus ⁊ inualide ceſſāte illa cā
bene fatetur do. Abb. ꝙ ſi vltra iuramentū cōtractus ſuſtentaba-
tur alio iure ⁊ ad illud competebat remediū ſed erat legatum pro
pter iuramētū ſublato iuramēto intētari poterit illud remediū. l. ij.
C. de reſcin. ven. modo relaxato iuramento vti poterit illo reme-
dio ⁊ iſta facilius ſubſtineretur predicta opinio Ange. licet de ipa
feſtū fecerit do. Abb. hic. ¶ Sexto quero aliquis dicturus con-
tractum ſimulatū vel vſurariū petit abſolutionem a iuramento ab
epo ⁊ abſolutus eſt acturus poſtea de ſimulatio. vel de vſuris
vtrū de hoc poterit agere in alia curia an vero habebit experiri
in eadē curia eiuſdē epiſcopi reſpōdet bal. in. l. quotiēs in. j. col. C.
de rei ven. ꝙ in eadem curia erit agendum qꝛ idem eſſet iudex iu
dicij preparātis ⁊ iudicij preparati vt ibi ꝙ dicit eſſe bene no. ⁊ fa
cit ꝙ no. do. Anto. in. c. cum ſit in. iiij. col. s̄. de foro cōp. ⁊ in. c. exa
minata. s̄. de iudi. ⁊ bal. in. l. edicta in repe. paduana. C. de eden.
⁊ optime facit tex. in. l. minor. xxv. ānis cui fideicōmiſſis in fi. pn-
cipij. ff. de mino. ⁊ in. l. cū vēdente ⁊ ꝙ ibi bal. C. vbi cauſe fiſcales
¶ Paulus de ca. cōſilio. lxxiii. incipien. ⁊c. viſis ⁊ pōderatis
omnibus de quibus. s̄. approbat iſtud dictū ſed limitat tribꝰ mo-
dis primo vt nō habeat locū quādo abſolutus a iuramento vult
ſe fundare in aliquo remedio ꝙ non cōpetit ſibi ex iure canonico
vel ciuili vel ex ſtatutis laicoruꝫ qꝛ de hoc aget corā ſeculari.
¶ Secundo limitat niſi abſolutio eſſet ſuper iuramento omni-
no nullo qꝛ eſt potius facti quā iur. ⁊ ſic nec perpetuat nec extendit
iuriſdictōeꝫ vt per glo. in. l. ſi pater. ¶ Ne de ſtatu defūctorū ⁊ in
c. cū plures de offi. dele. li. vi. inualida actione. ¶ Tertio limitat
niſi eſſet prius remiſſum iuramētū per partē qꝛ tunc abſolutio iudi
cis nō eſt proprie abſolutio. ¶ Septimo quero aliquis incurrit
periuriū vel qꝛ lapſus eſt terminus in quo iurauit ſoluere vel quia
propter interpellationē ſtante obligati. pura iurata conſtitutus ē in
mora vtrum poſſit petere abſolutionē a iuramento ⁊ videtur dic.
ꝙ nō vt originaliter decidit Fede. ꝯſilio. ccci. in fi. ſic dicens intel-
ligendū iſtū tex. ⁊ allegat Jo. an. in. c. debitores ſuper glo. pe. in fi.
infra. eo. ⁊ rationē. c. qꝛ fruſtra infra de vſu. ⁊ idem cōſuluit Anch.
conſilio. cxciiii. incipi. predictis ſubtiliter ⁊c. in fi. ⁊ dicit ꝙ ex lapſu
termini conſtat de periurio ſm Inno. in. c. ſuper hijs. j. de accuſa. ⁊

dicit ꝙ obtenta eſt abſolutio ⁊ hoc non ſit expreſſuꝫ iudici eſt nul
la per. l. ſi pretor. ff. de iudi. ¶ Si autē fuit expreſſum ⁊ tamen con
ceſſa eſt abſolutio eſt iniuſta ⁊ eſt contra non citatū ſi nulla ideꝫ ēt
conſuluit Ancha. conſilio. cccxxvii. ꝙ incipi. in preſenti conſultatō.
qꝛ queritur ⁊ do. Abb. hic ⁊ do. car. in. c. debitores. j. e. in pe. q. ⁊ ibi
Imo. in. ix. col. ⁊ lau. i trac. d vſu. q. cxxii. Cōtrariū putat do. an. in
d. c. debitores in vltima colū. quia ad duo erat obligatus debitor
ad ſoluendum infra terminū ⁊ ad ſoluendū ſimpliciter. l. celſus. ff.
de arbi. c. cum dilecti. s̄. de dolo ⁊ ꝯtumacia. ⁊ ſi nō ſoluit in termi
no in hoc peccauit ⁊ eſt ꝑiurus inquatum vero ſoluere obligatur
poſt terminum nō peccauit ⁊ ſic poterit petere abſolutōem vel ſal
tem poterit ſoluere poſt terminum ⁊ nō peccat poſtea repetere per
d. c. debitores. ¶ Sed iſta ratio potius facit ꝓ cōmuni opinione
ſm dominū Abba. hic. Nam ſi poſt terminū remanet obligatus
⁊ ſic ꝑſeuerat in ꝑiurio. ergo dꝫ compelli vt ab illo peccato ſe ab-
ſoluat ⁊ iuramentum adimpleat vt hic. ſi enim compellit̃ inſtante
termino vt ſoluat fortius dꝫ compelli poſt terminū tum in odium
ſui tum vt a peccato liberet̃ ne ꝑſeueret in peccato. ¶ Preterea
dicit Imo. in. d. c. debitores lꝫ ſit obligatus poſt diem nō ſequitur
ꝙ poſſit petere abſolutōem ab illa obligatōe. ex quo iam incidit in
ꝑiurium ꝑ. d. c. qꝛ fruſtra. nec erit debitor ſine remedio quia poteſt
ſoluere poſtea repetere vt ibi. ¶ Retenta ergo ꝯmuni opinione
ſm quam vidi ſepe iudicari ꝙ poſt ꝑiurium nō poſſit peti abſolu
tio a iuramento no. tres caſus nō ꝓcedit. ¶ Primus eſt quan
do peten. abſolutōem nō ꝑſeueraret in peccato qꝛ licet incideret in
ꝑiurium ſemel ꝯtraueniēdo tamē pōt petere abſolutiōem ſecūduꝫ
dominum Abba. hic dat exemplū in eo qui ꝑ metum rem vendi-
dit ⁊ iurauit nō ꝯtrauenire. lꝫ enim de facto ꝯtrauenerit ⁊ inciderit
in ꝑiurium nihilo poterit petere abſolutōem poſtea vt ſic licitū ſit
ſibi venire contra venditōem. hoc enim caſu ceſſat ꝑſeuerantia in
peccato imponi tamen ſibi dꝫ penitētia de ꝑiurio ſm eum. quod
no. ¶ Sed ꝯſidera qꝛ videret̃ ꝙ adhuc nō poſſet petere abſolu
tōem qꝛ ꝑiurus repellit̃ ab agendo ſm Spe. in ti. de actore. §. i. ver
item quod eſt ꝑiurus ꝑ. l. ſiquis maior. C. de tranſactio. ⁊ no. gl. in
c. paruuli. xxv. q. v. ⁊ ideo bōa cautela eſſet ꝙ faceret ſibi ante om
nia imponi penitētiam de ꝑiurio ⁊ poſt peractam penitentiā ad-
mittit̃ preterquā adiurandū. c. teſtamētū. s̄. de teſti. ſed tamē abſqꝫ
hoc tranſire pōt iſtud dictum domini Abba. quod eſt notabile qꝛ
tunc demum ꝑiurus repellit̃ ab agendo quādo venit contra con
tractum iuratum celebratum ſuꝑ actōe quam intentat per. d. l. ſiqs
maior. alias nō reperit̃ ꝙ ꝑiurus repellat̃ ab agendo vt no. glo. ⁊
doc. in. c. dilecti. j. de excep. ⁊ doc. maxime dominus Anto. in. c. in
telleximus. in. fi. s̄. de iudici. ⁊ iō in ꝓpoſito ſingulari. cccccviiij.
Et ſi diceres ꝙ hic venit ꝯtra ꝯtractum iuratum hoc nō videtur
verum quia petere abſolutōnem nō ē venire contra ꝯtractuꝫ ⁊ iſta
tene menti quia recte intuēdo limitant p̄dicta vt non ꝓcedant niſi
quādo actus ꝑiurij durat etiam poſt terminū ratōe more. ¶ Se
cundus caſus ē quādo in terminum iudex p̄cepiſſet iuranti ne ſol
ueret quia ꝑuentum termini nō incurrit ꝑiurium ꝓpter tale prece-
ptum ſm Archi. in. c. auctoritatē. xv. q. vi. cum ꝯcor quas dicam
in. c. veniētes. j. e. vnde eſſet cautela ꝙ ante aduentum termini fa-
cta aliquali fide de turpitudine iuramēti obtineret̃ tale preceptuꝫ.
¶ Tertius caſus ē quādo ꝑiurium eēt incurſum abſqꝫ dolo. pu
ta ſi nō ſoluit in termino ex culpa nō autem ex dolo. vel ſi alit̃ ex-
cuſat̃ a ꝑiurio vel ratōe neceſſitatis vel difficultatis qꝛ pena appo
ſita ꝑiuro nō hꝫ locum ceſſante dolo vt ꝑ Bal. ſingulariſſime in
l. obſeruare. §. ꝓficiſci. in. cclxxiij. col. ff. de offi. ꝓconſulis. ⁊ ꝓbat̃
ex glo. prima in. c. breui. j. e. cum ꝯcordan. de quibus ibi. ¶ Octa
uo quero aliquis eſt abſolutꝰ a iuramento quātum ad hoc vt poſ-
ſit docere de vſura vel alia qualitate ꝑ quam mereat̃ abſolui a iu
ramento. vtrum ſi ꝓbat de illa qualitate indigeat ſecunda abſolu
tōe an vero ſufficiat prima ad hoc vt poſſit venire poſtea contra
ꝯtractum ⁊ videretur ꝙ nō ſufficeret quia prima nō fuit relaxatio
plena ſed ſolum quoad effectum agendi vt habilitaret̃ ad aliud.
vnde videt̃ neceſſaria alia. ſ. ad effectum obtinēdi retractatōnem
ꝯtractus. argu. c. veniēs. el. ij. s̄. de teſti. ⁊ quod no. Bar. in. l. nam
⁊ poſtea. §. ſi minor. ff. de iure iurā. ¶ Contrariuꝫ lꝫ ſingulariter
Pau. de ca. ꝯſilio. ccxix. incipi. in chriſti ⁊c. circa primum queſi-
tum in. vi. col. dicens ꝙ ſi ꝑ relaxatōem iuramenti fuit ſibi data li

centia vt agat videt̃ etiam data. argu. l. qui ꝓcuratorem dat. ff. de ꝓcur. ¶ Item adducit qꝛ lꝫ a principio relaxatio non fuiſſet plena tamen repleť ex poſt facto ꝓbationibus factis ſicut in ſimili dicit in bonorum poſſeſſione ſm̃ tabu. petita ꝑ heredem ſcriptuꝫ ſub ꝯditõe. qꝛ licet nunc nõ tribuat ius ſed nudã tãtum facti adminiſtrat. ſem. l. ſi quis inſtituat̃. ff. de heredi. inſti. exiſtente tamen vel deficiente conditione tribuitur plenius ius nec eſt neceſſe iterum bonorũ poſſeſſionem petere. l. iij. §. ſed et ſi ſub conditio. et ibi notat̃ ff. de bo. poſ. ſcdm̃ tabu. ita hic prima abilitatio ad finem agendi prodeſt ad finem obtinendi et per agendi neceſſe. c. in de nouo ſuperfluo petere nec obdictũ. c. veniens qꝛ loquitur in probati. ad effectũ agendi facta ſũmarie bene requiritur plenior ad finem obtinendi ſm̃ ipſum. ¶ Sed certe tutius eſſet tenere cõtrariũ ꝙ requiratur ſecũda abſolutio. qꝛ actus limitatus parit effectũ limitatũ. l. in agris cũ ſimilibus. ff. de acqui. re. do. cum ergo remaneat iſte abſolutus ſolum ab iſto capite. ſ. in quo iuramẽtũ obſtabat ne ageret videtur adhuc ligatus ex alio. capite. ſ. obſeruãtie cõtractus vñ. actus abſo. non debet operari vltra intẽtionẽ abſoluẽtis. l. nõ omnis. ff. ſi certũ pet. et ita ſentit bal. in. l. hec ſcriptura. ff. de cõditi. et demon. et iſtud confirma per ea que ſunt in. c. debitores in. iiii. q. j. et vbi omnino vide cõcordantes. et vnũ circa predicta dicit bald. hic. ꝙ in abſol. apponi cõditio vt nõ intelligatur abſolutus ſi non probauerit allegat pretor cõtrouerſia. ff. de dãno infe. et l. vulgo. ff. de admi. tu. et ita alias iudicãdo practicaui ſed tamẽ etiam ſi iſtud nõ dicatur ſubintelligitur vt per bal. in. d. l. hec ſcriptura. ¶ Nono quero, vtrum abſolutio a iuramento poſſit obtineri per procuratorem et reſpondet do. car. ꝙ ſic conſilio. xxxviii. incipi. quedam habens vnũ filium. priuilegiũ põt conferri abſenti. c. i. §. adiciebatur et. §. ex parte d̃ exceſ. pre. i. vi. ſic etiã donatur abſenti. l. abſenti. ff. de dona. l. non ambigitur. et l. ſi aliquid. C. de dona. et ſic abſens d̃ beneficio inueſtitur. c. accedens. j. de preben. c. ſicut de preben. li. vi. et ſic etiã a ſentẽtia ſuſpenſionis vel interdicti poteſt abſens abſolui allegat. Inno. in. c. conſideres ſicut nõ abſolutus. j. de ſentẽtia ex. idem tenet bal. hic dicens etiã ꝙ remiſſio iuramẽti põt fieri domino abſenti et ignoranti et dicit eſſe tex. no. in. l. labeo. ff. co. ti. item dicit ꝙ ſi creditor petit vſuras ꝓpter iuramentũ et debitor preſens nõ audet ꝯdicere ꝓpter iuramẽtum põt defenſor interuenire pro preſente ſicut pro abſente ſatiſdando idonee allegat tex. in. l. fi. §. fi. ver. ſed ſi actore. ff. et quẽ dicit eſſe ſingularẽ et nõ repiri alibi meliorẽ nec iſtis obſtat ꝙ abſolutio ab excõicatõe nõ obtinetur ꝑ procuratorẽ et ꝑ Inno. et alios in. d. c. cõſideres et ibi dixi qꝛ illud etiã ꝓpter actũ perſonalẽ neceſſariũ in illa abſolutõe. ſ. cõtẽtionẽ et iuramẽtũ dicit̃ tñ ibi qd̃ fcã ꝓcuratori valeret ꝑ. c. venerabilib⁹. §. vbi aũt de ſentẽtia exc. li. vi. ¶ Decimo quero aliqs petit abſolutõeꝫ a iuramẽto vt poſſit agere et ꝯſtat qd̃ abſolutõ ꝯceſſa nullũ oꝑabit̃ effectum quia nõ competit ſibi actio vtrum iſta ſit iuſta cauſa denegandi abſolutõem et dic ꝙ ſic ſm̃ Ro. ꝯſilio. xxxvi. incipien. in cã domine Camille ꝑ. l. ad ꝓbatõem. C. de ꝓbatio. et c. ꝑ tuas ad fi. de ſimo. ibi quã cum ſi ꝓbata eſſet etc. et c. cum ꝯtingat. s̃. de offi. delega. cum ſimilibus. ¶ Undecimo quero Florentinus iurauit bononie ſoluere vſuras nũquid ep̃s florentinus poterit euꝫ abſoluere. hanc. q. dicit hic dominus Cardi. fuiſſe in facto et fuiſſe ꝯſultum ꝙ nõ. qꝛ florentinus nõ eſt iudex bononienſis niſi forte ꝯtractus fuiſſet initus florentie et tunc nõ eſt iudex quãdo ibi inuenit̃ ꝑ. c. in. §. ꝯtrahentes de foro compe. libro. vi. ¶ Adde in cõtrarium Calde. in titu. de officio ordi. ꝯſilio primo quod incipit. an ep̃s. et in iſto. c. ꝯſilio. vi. quod incipit qs ep̃s dꝫ abſoluere. vbi tꝫ ꝙ iudex illius qui iurauit põt eum abſoluere quãuis eſt iuratum ſit de aliena dioceſi. qꝛ ad illum ſpectat ꝯpellere ad obſeruantiam iuramenti caſu quo eſſet obſeruandum. c. experientie. xi. q. j. vt ibi latius. Idem tꝫ do. Anto. in addi. ad Lapũ. allegatõ. x. que diſputat hic plura qꝛ talis iurans ſuppoſitus eſt iudici ſuo et agit̃ de tollendo ligamen ſibi ſubiecti et deliberando animã eius nec aliquid diſponit circa pſonam abſentis et dicit eẽ bonum tex. in. c. poſtulaſti. de foro competen. Idem tꝫ Ro. in ſingulari. cccclxxxv. quod incipit florentinus ꝯtrahit. ¶ Sed ꝓ prima opinione facit qꝛ citandus eſt ille cui eſt iuratum vt. s̃. in. iiij. q. et citari nõ põt nõ ſubdit⁹ l. extra territoriũ. ff. de iuriſdi. o. iu. et ꝑ hãc rationeꝫ Lap. dixit cogitandũ in. d. allega. et eſt rõ fortis per quã puto diſtinguendũ an ſcimus in caſu in quo nõ ſit neceſſaria citatio et ſit vera opinio domini car. hic. ¶ Inquantum tamẽ ipſe ſubdit ꝙ in loco iniquo ẽ initus cõtractus põt fieri abſolutio dũmodo forẽſis qui contraxit ibi inueniatur alias nõ per dictũ. §. cõtrahentes adde qd̃ idem videret̃ ſi nõ inueniat̃ qꝛ. c. ꝯtrahentes non hꝫ locũ in contractu iurato vt in. §. ſi vero etiam quedam. in aũt. de exhibendis reis ſed reſpõde ꝙ illud habet locũ quãdo ipſe trahẽdus ad locũ ꝯtus eſt ille q iurauit ꝙ nõ eſt hic. qꝛ ipſe ẽ cui ẽ iuratũ. ¶ Duodecimo et vltimo quero vtrum poſſis ferijs ob neceſſitates hominũ et vide Calderi. dicentem ꝙ ſic in titulo de ferijs ꝯſilio primo. lꝫ Gaſpar Calde. dicat ibi ꝙ noluit ſe ſcribere cõſilio patris. et adde qd̃ in tali cã poteſt ꝓcedi ſummarie vt ꝑ dominũ Cardi. poſt glo. in cle. diſpendioſã. in. xxxvj. q. de iudi. ¶ Poſtremo dum dixit s̃. in. i. q. ſecularem iudicem compellere poſſe in caſu huius decre. Adde dominũ Abba. plene idem tenẽtem in. c. cum ſit generale. in xiiij. col. s̃. de foro compe. et idem tꝫ infra. c. ꝓximo et que in hoc. c. diximus habeas domeſtica cotidiana enim ſunt et hactenus non reducta etc.

Peruenit.

¶ Nõ valet iuramentum ꝓſtitum a ꝓlato de nõ repetendis rebus eccleſie vel ſic a iuramento meticuloſo fit abſolutõ ꝑ eccleſiaſticũ. hoc dicit. ¶ In tex. ibi rebus ſuis. ponit̃ improprie ſꝫ omnes hic. ideſt ſuꝑ rebus eccleſie ſic et iuſti⁹ dicit iſte campus meus eſt et nõ dicit̃ mentiri ſed abuſiue loq ſm̃ glo. in. l. ij. ff. de origi. iur. quam facit ſingularem Bal. hic dicens ꝙ tamẽ iſte abuſiones nõ ſunt tollerabiles et alterius iactura et ꝙ ꝓnomen ſuus nõ ſemꝑ denotet dominiũ. Uide dominũ Abb. in c. nullus. j. e. de quo ꝑ glo. i. in ver. regi. s̃. de poſtula. prelato. et omnino do. Abb. in. c. ꝓ illorum. in primo notabili. j. de ꝓbẽ. et Bar. in. l. quintus. ff. de auro et argen. lega. et in. l. i. ff. de ſtatu homi. et in rubrica. ff. de operis noui nuntia. et Domini. in. c. fi. ꝑ illum tex. de verbo. ſi. li. vi. et glo. in ver. mea. eſt in. c. quo iure. viij. di. et Imola poſt Car. in. c. Abbatem. in. iij. col. de ſumma trini. li. vi. ¶ In tex. ibi compulſum. intelligit hic Bar. ꝙ fuerit violenta manuum iniectio et ſic comes fuit excõicatus vnde nõ tenuit iuramentuꝫ ſibi preſtitum. vt in. c. domino guerram. in. c. hic finit̃ lex. ꝓſertim con durante peccato nõ poſſet abſolui ab excõicatõne. ſed reſpondet Bal. ꝙ iuramentuꝫ tenuit ab iſta obligatõe. lꝫ nõ competat actio et dicit eſſe caſum hic valde notabilem. ¶ Pro intellectu gl. tãgit̃ hic primo. vtrum iuramẽtum extortum metu ſuꝑ rebus priuatis ſit obligatorium. Secũdo quid de iuramẽto ꝓſtito ſuꝑ rebus eccle. in damnum ipſius. ¶ Ad primum ꝯtrariũ tenet̃ ꝙ iuramẽtum ſit obligatorium ꝙ metus nõ excludit̃ conſenſu. c. merito. xv. q. xvij. l. ſi mulier. ff. quod metus cau. et plene ꝑ glo. in. c. abbas. s̃. ꝙ metus cã. et in. c. auctoritatẽ. xv. q. vi. et idem ibi Archi. põt tamẽ peti abſolutio a iuramento vt hic. et in. c. ſi vero. j. e. et d. c. auerte. et ita tꝫ hic dominus Anto. dominus Car. Imo. et do. Ab. ¶ Sꝫ vltra ipſos declara ſingulariter habere locum quãdo iuramẽtuꝫ emanat ſuꝑ ꝯtractu a lege nõ ꝓhibito. tunc non obligat ipſo iure qꝛ ꝓpter legis reſiſtentiã oportet ꝙ ſit ſponte ꝓſtitum. ita eſt caſus in. c. cum ꝯtingat in verbo ſine. iij. j. eo. et in. c. ij. in ver. iij. de pac. in vi. et in. c. lꝫ. in eodem verbo. de iure iuran. libro. vi. ita dixit quidaꝫ Uincẽtius mediolanenſis. de quo exclamat et feſtum facit dominus Abbas in. d. c. cum contingat. in. ij. col. dicens optime facere tex. in aũt. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus vendi. vbi dicit̃ ꝙ nullius eſt momenti iuramentũ minor̃ ſi interuenit metus. et iſta eſt ſingularis limitatio ad dicta doctorum hic ſm̃ dominum Abbe. ibi. et ſi hoc eſt verum non ꝓcedet quod dicit Bal. hic. ꝙ in caſu d. c. ij. interuenit motus eſt opus abſolutõ. Idem dicit ſi ꝓpter nimiam reuerentiam impreſſiuam vt ſingulariter dicit notari in. l. j. §. que honerande. ff. quarum rerum actio nõ dat̃. ¶ Adde aliũ ſingulare ꝙ non audit̃ quis contra iuramentũ metu ꝓſtitum niſi fuiſſet metus qui debuiſſet cadere in ꝯſtantem virum. ita dicit dominus Abbas in. c. cum dilecti in vltima col. s̃. quod metus cau. dicens de hoc eſſe caſum ſingularem ibi ſm̃ vnum intellectuꝫ. ad idẽ allegat. c. ſi vero. i. c. ſi vero. j. e. vbi tex. ponderat grauiſſimũ metum in relaxatis iuramenti. Dicas tamen ꝙ in caſu quo agitur de

iuramento mulieris minus metus ſufficiet ꝙ in iuramento viri vt
per glo.i.de elec.in.c.cum locum.j.de ſponſa.ꝛ dominus Anto.ꝯ
bat.in.c.cum dilecti.in vltima col.ſ.ꝙ metus cā.ꝛ in.c.ꝯſultationi
infra de ſponſa.cum ꝯcordantijs. ¶ Ad ſecundū de iuramento
preſtito ſuꝑ rebus eccleſie in damnum eccleſie ꝯclude cum domi-
no Abba.ꝙ nullum iuramentū pōt legare ꝑlatum in damnum ip
ſius eccleſie.quia iuramentū nō dʒ eſſe vinculum iniquitatis.j.c.
quanto.Sed ſi iſtud ligaret tale eſſet qꝛ illaquearet ad rem illicitā
obſeruādā.c.cūq̄dā.c.ſicut.j.e.itē per iuramentū nō pōt qs ſe ſub
trahē ab onere publi.c.ſi diligenti.ſ.de foro cōp.ſed hoc eſt onus
publicū incōbēs prelato.ſ.defenſio ꝛ ꝯſeruatio rerū eccleſie ꝛ ſit re
ctos.xliii.di.ad idem ponderat.c.ſi quis preſbiterorū infra de re-
bus ec.nō alie.vbi punit̄ alienator niſi per repetitionē eccleſie pro-
ſperū erit quō ergo per iuramētū ſuū p̄t ſe liberare a precepto iur̄.
facit.l.legatus ꝛ ꝙ ibi notat̄.ff.de of.p̄ſi. ¶ Hāc ꝯcluſionē limi
ta primo dūmō res eccleſie per aliū recuperari nō poſſint qꝛ tunc
verū eſt dicere ꝙ iuramētū nō pōt ſeruari ſine peccato alias autē
dādū eſt curator bonis vel ꝓuidendū aliter vt eccleſia res ſuas
recuperat ꝛ iurās nō veniat directe contra iuramētū ar.l.et q na-
tura.§.cū me abſente.ff.de nego.ge.ſm Inno.hic quē ſequūt̄ bal.
do.anto.do.car.ꝛ Imo.ſed ꝯriū tenet hic do.abb.motus ꝓpter
glo.in ver.ꝯctū in.c.j.de reſti.in integ.li.vi.q̄ nō diſtinguit an poſ
ſit eccleſie ꝯſuli ꝑ aliū ꝓuideri pōt videt̄ iuramētū ꝑlati poſſe ſer-
uari ſine peccato. ¶ Et limita enim ageret̄ de ꝑiudicio ſoli⁹ pre
lati qꝛ eſt ſeꝑabile a ꝑiudicio eccl'ie ꝑ.c.cōueniſſent.j.de inſti.ꝛ ibi
glo.in v.abiuraſſe ꝛ.d.an.hic. ¶ Sed dicit hic Imol.ſe nō vide
re quō ſunt ꝑiudiciū ſeꝑabile a ꝑiudicio eccl'e qꝛ ſi aliq̄n vtit̄ liber
tatib⁹ ſpectātib⁹ ad ꝑlatū ꝛ vtit̄ nomine ſuo nō nomine prelati nec
dignitatis ſeu eccleſie ꝑlati nō videt ꝙ nō agat̄ etiā de preiudicio
eccleſie. ¶ Sed certe Imol.nō cōſiderauit oportune tex.cū ma
teria in.d.c.cōueniſſent ꝛ tex.in.c.i.de capit.corardi vbi dicit tex.
ꝙ ſi ꝑlat⁹ habebat feudū ꝑtinēs ad mēſam ſuā ꝛ cōmiſit feloniā
in.j.delictū ꝯ dn̄m tūc auferꝛ̄ ſibi feudū in vita ſua ſed ꝑiudicium
nō fit dignitati qꝛ poſt mortē ſuā redibit ad eccleſiā ꝛ idē notat̄ in
c.veniēs ex̄ de renū.ꝛ iō dicit do.Abb.in.d.c.ꝯueniſſent in.v.col.
poſt multa ꝙ vbicūqꝫ ꝑiudiciū ꝑlati eſt ſeparabile a preiudicio ec
cleſie iuramētū per eū preſtito ſibi nocebit ſed nō eccleſie ſec⁹ ſi nō
ſit ſeparabile vt ibi ꝑ eū. ¶ Et iſta verba tollūt motiuū Joan.de
imo.hic. ¶ Extra gl.dicit hic Inno.ꝙ ꝯ iuramētū a ſeipſo pre
ſtitū dari pōt abſolutio in caſib⁹ ꝑmiſſis ſed nūquā dat̄ reſtitutio
in integrū ꝛc.ſi quis dicat ſe leſū ꝛ minorē tamē aduerſus iuram
tū ab alio preſtitū bene petit̄ reſtitutio.l.nā ꝛ poſtea.§.ſi minor.ff.ē
ſm ipſum iſtud verbū reputāt tamē no.oēs hic maxime do.Abb
ꝛ imol.qb⁹ adde bar.ꝛ bal.idē tenētes in.d.§.ſi minor ꝛ allegant
Inno.hic. Ultimo inquātū do.Abb.hic tangit an ſeculare iudex
poſſit ſe intromittere.in iuramēto adde que dixi.ſ.ca.ꝓxi.in prima
queſtione ꝛ in fi.

P Eruenit. Nō dꝫ dierare q iplemētū i
ramēti ꝯmittat i meli⁹ nec a
ſtringitur quis iuramento ad implendū id
quod iurauit ſi ab alia parte nō adimpletur
illud cui⁹ reſpectu fuit preſtitū iuramētū.h.d.
¶ Quātū ad ꝑmū dictū littere reaſſumūt hic.d.An.do.Abba.ꝛ
aliqd Imol.q̄n liceat cōmutare votū vel iuramētū ꝓpria auctori-
tate ꝛ lʒ ex dictis ſuis poſſit dici ꝙ quaſi nūquā niſi ꝑ ingreſſu re
ligionis tn̄ referri p̄nt certi caſus quos ipſi ponūt aliq̄n votū eſt il
licitū ꝛ tūc licite propria auctoritate cōmutatur ſm gof.et Jo.an.
per.c.mulier ꝛ per totū.xvii.q.iiii.ſed iſtud nō eſt mutare ſm do.
Abb.qꝛ cōparatiuū preſupponit poſitiuū ꝛ vbi ſed neceſſaria ꝑ.c.
in malis.xxii.q.iiii.al.q̄n nō eſt emiſſum votū expreſſum ſed facta
deliberatio iuxta.c.qui bo.xvii.q.i.ꝛ tunc cū ex hoc qs non obli-
get̄ eccleſie ſed ſolū deo vt ibi putat do.Abb.tale ꝓpoſitū eſſe in
melius cōmutabile auctoritate ꝓpria iuxta no.in.c.litteraturā infra
de voto ꝛ ita intelligi pōt iſte tex.in ver.ꝓpoſitū obliget vide ho
ſti.in ſūma de voto ſed quis vouere poſſit ꝛ glo.ꝛ doc.in.c.lʒ pē-
ſandū.vi.di.ꝛ bar.in.l.ꝓ herede in prin.ff.de acqui.here.aliq̄n ꝓ-
poſitū eſt expreſſum vel iuratū amō qō obligat eccleſie ꝛ de hoc
loquitur iſte tex.in ver.ꝓmiſſum iuncta Rubrica.ꝛ tūc ſi illud in
quo vellet cōmutare nō eſt bonū maius ſed dubitatur ꝛ requirit̄

auctas ſuperioris ſm Inno.ꝛ oēs hic.Si aūt eſt euidenter meli⁹
ꝛ cōpaſſibile ꝛ primo qꝛ ēt poſſet vtrūqꝫ adimplere ꝛ idē qꝛ ſic eſt
de oi mutatōe volūtaria ꝑ.c.j.de voto ſm do.Anto.ꝛ do.Abb.
hic.ſed Imol.aliter ſentit per.c.ſcripture.j.de voto ꝛ per id quod
dicit hic do.An.ꝙ q̄ vouit ire ad ſanctū Jacobū ſi ingredit̄ reli-
gionem liberatum aucto.et tamen potuiſſet vtrūqꝫ adimplere pri⁹
ire ꝛ poſtea ingredi.ſed dic ſpāle eſſe fauore religiōis.vt.j.i ſe.cāu
Erit autem auctoritas ep̄i in hoc ſufficiens etiam vbi eſt iuratum
ſm Inno.in.c.debitores.j.e.ꝛ multum ſequit̄ dominus Abb.hic.
confirmans ꝑ iſtum tex.ꝛ ꝓ ipſo facit ponderatio Jo.an.in ſimi-
li in.c.cum quedam.j.e.vbi dicit ꝙ quādo dicit̄ de relaxatōe con-
cedēda ꝛ legiſlator ſibi nō reſeruat videt̄ ꝯcedere ep̄is.ꝛ facit qō
dixi.ſ.c.ꝓxi.in primis queſtionibus. ¶ Aliquando nō pōt ſerua
ri iuramentū ſine turbatōe maioris boni.ꝛ tunc lʒ ſit tutum requi-
rere ſuꝑiorem.tamen ꝓpa auctoritate conueniri pōt ſm dominū
Anto.hic per.c.ꝯmiſſum.j.de ſponſa.ꝛ.c.lʒ.j.de regu.Sed ꝯrium
tʒ hic Imo.qꝛ iſta iura non ꝓbant.ꝛ ꝙ non ꝓbent tʒ ēt dominus
Abb.hic.ꝛ impugnat do.Anto.qꝛ ꝑ hoc ſequeret̄ ꝙ ſi iurans ſer
uire vni hoſpitali vellet ſeruire alteri hoſpitali magis indigenti ꝓ-
uitoribus ꝙ poſſet irrequiſito ſuperiore hoc autem nimiū reſtrin-
geret.c.i.de voto.ſm eum.vbi ſimpliciter dicit̄ ꝙ etiam in meli⁹
notum ꝯmutari nō dʒ ſine auctoritate ſuꝑioris. ¶ Poſſet autē
ꝓcedere dictum domini Anto.vbi quis vellet ꝓfiteri religionem
qꝛ auctoritate ꝓpria hoc poterit relicto omni voto ꝑ.d.c.ſcriptu-
re ſm dominū Abba.hic.tamen fauore religionis tum qꝛ ꝯmutat
temporale obſequiū ꝑpetuum nō computabile ꝛ aliquo voto.im
mo glo.in.c.monac.xx.q.iiij.ꝙ ingreſſus religionis reſoluit om-
ne votum.ꝛ facit.c.voluit.ꝛ glo.xxxiij.q.v.ꝛ quod no.Ro.in ſin-
gulari.ccccxiiij.incipiente capias tria. ¶ Adde do.Abba.in.c.
ſcripture.in prima col.j.de voto.l.late que reaſſumit iſta vltima di
cta que ponit hic vʒ ꝙ.c.i.de voto nō ꝓcedat ꝛ ingrediente reli-
gionem.Idem tʒ beatus Tho.ſecūda ſecūde.q.lxxxviij.arti.vlti-
mo.ꝛ Tho.ꝛ Ricar.in.iiij.diſtinc.xxxviij.q.viij.arti.ij.ꝛ habet̄ in
ſumma piſana in ver.votum.el.vi.Limita an ſi eſſet rex vel im-
perator que nouiſſet ire ꝛ exercitu in ſubſidium terre ſancte qꝛ tale
votum nō ꝯmutaret in religionem ꝓpria auctoritate ſm Ricar.
vbi.ſ ſed tutius eſt omni caſu petere diſpenſatiōem a ſuꝑiore ſm
Inno.in.d.c.ſcripture.in prin.lʒ dominus Abb.hic aliter eum refe
rat ꝛ intellige hec omnia vt habeant locum in obligatōe ꝯcernen
te deum.vbi autem quis iuraſſet ad vtilitatem priuatam nō poſſet
etiam in melius illo nolente ꝯmutare ſm dominū Abbatē in.d.c.
ſcripture.ꝛ hic ꝑ.l.ij.§.fi.ff.ſi certum peta.ꝛ inſtitu.quibus modis
tollit̄ obligatio.in principio.nec auctoritas ſuꝑioris ſufficeret per
notata in.c.quanto.j.e.ꝛ ꝑ Inno.in.c.cum inter.ꝑ.ſ.de renuntia.ꝛ
ſentit Jo.an.in regula in īmalis li.vi. ¶ Quantū ad ſecundū di-
ctum huius decre.ꝓpter quod ſemꝑ allegat̄ vʒ ꝙ frangenti fidē
licite fides nō ſeruat̄ ꝯcordant iura allegata in gl.ꝛ tex.vbi omni-
no vide glo.in regula fruſtra.libro.vi.ꝛ ideo iurans ſeruire domi
no feudi nō tenet̄ ſeruire ablato feudo.arg.c.i.infra de feu.ꝛ.c.po
tuit.j.de loca.ꝛ permittens nō expellere emphiteotam intelligitur
ſi ſeruauerit ꝓmiſſa ex parte ſua.l.quero.§.inter locatorem.ff.loca
ti.ꝛ nota bene hunc tex.ꝙ dicta regula procedit etiam quando eſt
iuratum. ¶ Et ꝑ iſtam regulam infert hic dominus Anto.ꝛ la-
tius dominus Abb.vnum quod ego deberē facere vʒ q doctor
obligatus ad lecturam licite deſiſtet ſi ſibi nō ſatiſfit ſm ꝓmiſſa.
oportet enim quod ꝯducens adimpleat ꝯctum ꝓ parte ſua.l.iu-
lianus.§.offerri.ff.de actio.emp.l.ediles.in fi.ff.de edili.edic.nō
tamen habebit ſalarium ꝙ tempore quo deſtitit qꝛ nō adimpleuit
ꝯctum ꝓ parte ſua.vt dicebat Alberi.de roſate ꝑ.d.l.ediles.in fi.
quod intelligit dominus Abb.hic quādo potuit ꝑſeuerare in lectu
ra qꝛ nō indigebat pecunijs.ſed ſi ꝓpter defectum pecuniaꝝ opor
tuit ꝙ deſiſteret nō imputat̄ ſibi ꝛ ꝑ eum nō ſteterit poterit agere
ad intereſſe ꝑ.l.ſi in lege.§.colonus.ꝛ.l.qui operas.ff.locati.Et ꝑ
iſtam regulam infert̄ ꝙ ſi in inſtrumēto pacis ꝓmiſi te nō offen-
dere ſub pena ꝛ tu poſtea offendas me ſi ego te offendo nō impu
tabor de pace fracta nec ꝯmittit̄ pena.qꝛ illi.ff.de regu.iur.ꝛ ita tʒ
Jo.an.in.d.regula fruſtra.ꝛ in addi.Specu.ſuper rubrica de treu
gua ꝛ pace.ꝛ Bal.ꝛ alij in.c.cum ꝓponas.C.de pac.ꝛ Bar.in.l.
cum pater.§.libertus.de lega.ij.ꝛ dominus Abbas in.c.quemad

modum.in tertio notabili ſ.e.ꝛ Bal.Jmo.ꝛ Roma.in.l.ſemel mora.ff.ſolu.matrimo.ꝛ Bal.in.l.qui fidem.ff.de tranſactio.ꝛ in l.vt vim.ad fi.ff.de iuſti.ꝛ iure.ꝛ in.l.cum mulier.in.vi.oppo.ff.ſo luto matrimo.ꝛ ibi p᷑ Ro.in.xxxiij.col.ꝛ Ange.in.l.qui inſulam. ff.de ver.obli.ꝛ Bal.in.l.fi.ff.de eo ꝑ quem factū erit.bene facit l.qui cum mater.§.libertus.ff.de bo.liberto.ibi ignoſcendū eſt ei ſi voluit vlciſci ꝓuocatus ꝛ nō dr̄ fractoꝛ pacis qui ex cauſa noua offendit prout fecit iſte ſm bar.elegāter in.l.aut facta.§.cā per illū tex.ff.de penis ꝛ ſequitur do.anto.ꝛ Jmo.in.c.ii.ſupra de renun. ꝛ bal.in.c.i.in prin.de pac.tenenda ꝛ in dubio preſumit̄ ex cā noua ſm bal.ſolēniter in.l.ſi prediū in pe.col.C.de edilicijs actio ꝛ hinc eſt ꝙ ſi facta pace cū ſempronio ipſe bānitur poſſum eū offendere nō obſtante pace quā cū eo inierā ſm bar.bal.ꝛ Ange.in.l.quid ergo.§.ſi heres per illū tex.ff.de le.i.ꝛ in.l.i.§.nō aūt fuit per illū tex.ff.de dolo ꝛ Jo.an.in.d.regula iur̄.fruſtra ꝛ bar.ꝛ alios in.d. l.qui inſulam ꝛ cū iſtis concordat bal.in.l.cū proponas.in prin.C. de nautico.fenoꝛe dicēs ꝙ in quacūqꝫ ꝓmiſſione quā quis facit alteri ſemꝑ intelligit̄ cōditio niſi ex culpa alterius partis aliō euenerit ꝛ de iſtis plene per ro.cōſi.clxxxi.incipi.in ꝓpoſito caſu dicēdū ē pacē n̄ eē factā.ꝛ cōſi.cclviij.incipit in caſu ꝓpoſito dicendū eſt pacem non eſſe factā. ¶ Qui imo ipſe prouocatus ſecundo offendēs poterit petere penā a primo ſm bar.bal.ꝛ imo.in.d. l.cōpater.§.libertis de le.ii.per illum tex.in ver.ceterū ꝛ bart.in.l.i. §.cū arietes.ff.ſi quadru.pau.fe.dicat̄ ꝛ Pau.de caſtro.in.d.l.ſemel q꞉ ſeru⁹ offendēs nō dicit̄ feciſſe ꝯ couētionē poſtquā eam ſeruare nō tenebat̄ per iſtū tex.ē verū qō vbi ambo ꝑtes ꝯueniſſent ꝛ nō appareret de prioritat̄.ſecus eſſet q꞉ exactio penarū tunc cōpenſatur per tex.ſingularē in.c.cōſtitut⁹.j.de penis quē ſic intelligit̄ ꝑ.d.Anto.ibi licet per ipſū aliqui ſimpliciter dicāt ſecūdo ꝯuenientē nō poſſe petere penā vt per bal.imol.ꝛ ro.in.d.l.ſemel ꝛ in.d.l.cū mulier.Et per iſtam regulā conſuluit late ancha.conſi. cliiii.incipi.ex ſerie facti pꝫ iſtū.n.ꝙ ſi ex duobus ꝯhentibus vnus depoſuit pecuniā penes tertiū vt daret alteri ꝯhentis ſecū oī ꝯditione remota ſi ille ꝯhens venit ꝯ ꝯctū pōt depoſitarius ex tali ꝯuentione ſe tueri ꝛ nō tenetur ſoluere depoſitū q꞉ ſicut principalis nō tenebat̄ vt dicit̄ nec ipſe cum ſit eius miniſter nec obſtat ꝙ erat ꝯtcus depoſiti in quo exuberat bōa fides plus quā in alijs ꝯctib⁹ q꞉ nō denegabat̄ depoſitū illi qui depoſitauerat ſed alteri vn̄ illi potius quē alteri fragenti fidē erat tenendū arg.legis bona fides.ff.depoſiti ꝛ quod no.bar.in.l.qui rome.§.flauius.ff.ð verb. ob. ¶ Modo ſūt aliqui caſus in quibus predicta nō ꝓcedunt et imo rūpenti fidem vel iuramentū debet fides ſeruari. ¶ Primus caſus eſt qn̄ obligationes non ſunt reſpectiue ad inuicē.i.nō reflectūtur ad idem factū ſed ad diuerſum vt puta promiſi tibi ſimpliciter dare certū librū ꝛ iuraui tu etiā poſtea iuraſti aliquid facere certe licet ergo non adimpleam promiſſionē meā tn̄ tu nō euitas per iuriū ſi differs adimplere promiſſionē tuā q꞉ tu nō promiſiſti rōne promiſſionis mee ſed ſimpliciter habet ergo locū regulam ī obligatōibus ad inuicē reſpectiuis ꝛ circa idē caplm vel cōnexū nō circa ſeparatū vt late per do.Anto.ꝛ do.abb.hic ꝛ ange. in.l.qui ſeruū.ff.de ver.obli.ꝛ ſal.in.d.l.cū proponas ſentit glo.in l.ſi duo.ff.de dolo ꝛ ſic poteſt intelligi.c.ꝙ deo allegatū in glo. vt hic per do.abb. ¶ Sed iſta intellige ſꝫ do.car.hic vbi omnia iſta capitula cōglutiuarent̄ in vnā obligationem quia tunc habēt vim vnius capituli allegat que ipſe pōit in.c.ſecundo regris infra de app.dū pōit ꝙ clauſula poſita in princi.vel in fine refertur ad alia pincipaliter in eadem obligati.conglutiuata ꝛ que ſit ratio quare circa idē vel cōnexū liceat fidē frāgere nō circa ſepata vide ſal.in.d.l.cū ꝓpōas vbi dicit ꝙ ꝓmū ſapit ꝓprie ðfēſionē ſꝫ offenſionē ſicut in ſimilibꝫ.ꝛ Ange.in.l.vt vim.ff.de iuſti.ꝛ iure ꝙ ad defenſionē licitū eſt offendere non ad defenſionē ꝛ ideo dicit bar.in.l.que omnia.ff.de procu.ꝙ in properanti mihi delictū poſſum dicere mentiris ſed non poſſum aliud delictū improperare q꞉ primum eſt defendere ſecundum offendere quomodo aūt cognoſcant̄ capitula ſepata vide bar.in.l.aurel⁹.§.idē q̄rit in fi.ff.ð lib. le.ꝛ meli⁹ q̄ꝫ alibi ꝑ āch.cōſi.ccciiii.incip.iudex.i.ð iure iudicatur⁹ ¶ Secundus caſus eſt in ꝯuentōe facta ſuꝑ treuga q꞉ nō poſſum frangere fidem frangenti mihi eandem donec durat tempus treugue ſm Jnno.do.Anto.Jo.an.ꝛ dominū Car.hic.alle.in argumentū.l.actione.§.diximus.ff.ꝓ ſocio.vbi tamen nō videt̄ ꝓbari.idem Jo.an.in Specu.in rubrica de treugua ꝛ pa.alle.Vincen.in.c.i.ē.de treugua ꝛ pace.ꝛ Archi.in.c.illi qui.xxiiij.q.iij.ꝛ ita dicit ſeruari in Jſpania ꝛ ſecus dicit in frangente pacē ꝑ predicta ꝛ cum iſtis tranſeunt̄ Ange.ꝛ Jmol.in.l.ſi ex legati.ff.de verboꝝ obligatio.ꝛ Ange.Rapha.ꝛ Pau.de ca.in.l.qui ſeruum.ꝛ.ti.faciunt notata in.l.eum qui ita.§.qui ita.cl.ij.ff.de verbo.obliga.vbi pactum de nō petendo ad certum tempus eſt fortioris vinculi q̄ꝫ pactum de nō petendo. ¶ Sed Jmo.hic.ꝛ in.d.l.qui ſeruū.dicit ꝙ iſtud potius ꝓcedit de ꝯſuetudine q̄ꝫ de iure ꝑ regulam huius tex.cum ſimilibus.q꞉ iura allegata in ꝯriū nō ꝓbant nec ad hoc ſm eum obſtat tex.in.c.inter verba.ad fi.xi.q.iij.allegat̄.ꝑ Jo.an. q꞉ ibi loquit̄ quoad forum conſcientie. ¶ Jtem vltra Jmol.dici poſſet ꝙ ſi haberet̄ reſpectus ad illum tex.idem eſſet in pace quia dicit ſi illi pacem nobiſcum nō habēt nos ſine dubio cum illis habemus q꞉ loquit̄ de debito ſuꝑhabundanti nō neceſſario. Terti⁹ caſus eſt quādo ꝯctus nominatus iam eſt executus.vnde ſi vendidi tibi librum ꝛ eum tradidi vt tu mihi decem dares nō potero poſt traditōem libri repetere librum ſi nō das decem.ſed agendū eſt ad p̄tium.l.in ciuile.C.de rei vendi.ꝑ quam.l.dicit ibi Bal.in prin.limitari omnia p̄dicta ante verā traditōem ꝛ executiōem factam ꝓcedit hec decre.ꝑ predicta. ¶ Quartus caſus eſt quando ille qui fidē nō ſeruauit ſoluit mihi penam ex ꝯuentōne incurſam.Nam poſtea teneoꝛ ſibi ſeruare fidem q꞉ ſolutio pene habet̄ ꝓ obſeruantia ꝯtractus.ꝛ pena ſuccedat loco p̄ſtatiōis rei principaliter debite.l.p̄dia.ff.de actio.empti.l.apud celſum.§.labeo.el primo.ff.de doli exceptio.ita notanter voluit Ci.in.l.petens.iii.ij. q.C.de pac.ꝛ Bal.ibidem in.xvi.col.ꝛ Bal.ꝛ alij.in.d.l.cum ꝓponas.ꝛ Bal.in.l.iuriſgentium.§.quimmo.in.vij.col.ff.de pac. ꝛ Bal.in.d.l.ſemel mora. ¶ Quintus caſus eſt quādo in pacto eſſet appoſita clauſula ꝙ etiam ſequuta ꝯuentiōe ratum maneret pactum q꞉ tibi frangenti fidem adhuc fides ſeruabit̄ ſm gl.in verbo ex ꝯſenſu circa mediū in.c.cum inter.r.ſeniorem.ē.de electioni. ꝛ dominus Anto.in.c.ꝯſtitutus.j.de penis. ¶ Sed ꝯriū tenet Ro.in.d.l.ſemel.in.v.col.q꞉ dicta clauſula rato manente pacto nihil operat̄ ad ꝯmodum ipſius primi nō obſeruantis ꝯctum vt eſt glo.in.l.qui fidem.ff.de tranſactio.ꝛ no.Bal.in.d.l.cū ꝓponas ꝛ Jmo.in.c.potuit.j.de locato.ꝛ dominus Anto.in.c.dilecti.ē.ð arbi.ꝛ ibi Jmo.in vltima col.ꝛ Bal.ꝛ Sali.in.l.ij.C.de iure emphite.ꝛ dominus Abbas in.d.c.cum inter.r.in prima colum.ꝛ ibi Jmo.in.iii.col.ꝛ hic adde Sali.in.l.quotiens.in fi.C.de fideicōmiſſis. ¶ Et adde iſtis do.Anto.ꝛ dominum Abba.in.c.ſicut.el iij.j.e.vbi dixit ꝯ Hoſti.ꝙ etiam vnus frangit fidem ex neceſſitate tn̄ alius nō tenet̄ ſibi ſeruare promiſſa.q꞉ ceſſat reſpectus ꝑ quē ꝓmiſit. ¶ Vltimo ꝑ iſtum tex.dicit Bal.hic ꝙ in feudis preſtitis cum iuramento fidelitatis non dꝫ dominus ēt ſi ſit imperatoꝛ vel rex francoꝛum reuocare ꝯceſſionem feudi ſi vaſallus ſeruat fidelitatē quod dicit tenendum menti.

Ego enim. ¶ Ponit̄ forma iuramenti ſeptem capitula cōtinentis ſm quam iurant pape epiſcopi qui ſūt exempti.Nam alij nō exempti iurant ſuis archiep̄is vt in.c.dilecti.ē.de maio.ꝛ obedien. ¶ Hodie vero omnes recipientes dignitatem a papa ſibi iurant vnde etiam abbates ita iurant in benedictōe ſicut ep̄i iuriurā.de iuramento quod p̄ſtant inferioꝛes clerici. habes in.c.q̄ꝫq̄ꝫ.xxiij.diſtinctio.ꝛ ꝑ Hoſti.ꝛ Jo.an.in.c.tua.j.e. de iuramento vaſalli.Jn dn̄m habes in.c.de forma.xxij.q.v.ꝛ de plurimis alijs iuramentis vide in Specu.in iſto ti.§.i.verſi.illud autem.ꝛ Bal.in repetitio.l.ij.in.xiiij.car.ff.c.ꝛ dominus Abb.in.c. dilecti.in.iiij.col.ē.de maio.ꝛ obedien.Jn tex.ibi ab hac hoꝛa.iſta dictio ab.ſecum principium includit ſm Bal.hic.ꝛ non excludit. Aliquādo autem ponit̄ excluſiue.l.eo.§.fi.ff.de actio.emp.ꝛ per Ci.in.l.a caligato.C.de nup.ꝛ lꝫ teneat̄ excluſiue quandoqꝫ fit cōputatio de momento ad momentū vnde adicit̄ momentis tēpoꝝ quando de die ad diem quandoqꝫ adūcitur diebus ꝛ idē ð alijs tempoꝛibus vt in menſe ꝛ anno quia excludit extremitatē ꝛ reliquum tempus includit. ¶ Dicitur ergo ex hac hoꝛa.i.ſine dilatiōe

allegat archi.in. c.lxiii.di.ſed de iſta dictã.a .vel ab. vide latiſſime
bal.in.d.l.a calligato τ inditionario alberici in prima col.τ in effe-
ctu attenditur ratio τ intentio diſponentis. ¶ Argu. ſm bal.hic
ꝙ in pub. In tex.,ibi hora litis inſtrumentis debet apponi hora ꝙ
dicit eſſe verũ ſi expedit ſcire horam vt per glo.ſingularem in.l.ſi
ex pluribus.§.fina.ff.de ſolu.alias ſufficit apponere diem τ idem
dicit de loco loci τ põdera diuerſimode glo.in.d.l.ſi ex pluribus
vt per bal.in.l.fi.in.iiii.col.ver.qua propter interdum.C.de edicto
diui adri.tol τ in.l.preſcriptione in.viii.col.C.ſi contra ius vel vtili
pub.τ in.l.cum proponas in fi.C.de interdic.matri.τ in.l.impera-
tor.ff.de ſta.ho.τ in.c.licet cauſam τ in.c.quoniã cõ.ſ̃.de probati. τ
in.c.ii.ſ̃.de conſe.τ in.c.paſtoralis τ.c.capitulum.ſ̃.de preſcriptio.
τ in.c.conſuluit.ſ̃.de offi.dele. ¶ Et ſubdit non pertinenter ſꝫ ele
ganter bal.hic ꝙ qui iurauit ſoluere in die dominica non incidit in
periuriã ſi ſoluat media nocte ſequenti allegat archi.in.c.ꝙ a patri
bus.lxxv.di.vbi forte cõmitti poſſet aliqua fraus ꝙ relinquit arbi
trio boni viri τ ſic ſoluat glo.in.l.more romano.ff.de feriis τ dicit
quod nox eſt facta propter diem non dies propter noctem allegat
magiſtrũ ſententiarũ in pſalmis τ pro dicto archidiaconi in.d.c. ꝙ
a patribus vide glo.ſingu.in.c.pronunciandũ de conſe.di.iii.q vo
luit ꝙ clericus obligatus ad ſolutionẽ certo die põt ſoluere in me-
dia nocte que ſequitur illam diem. ¶ In tex.ibi petro ſancteqꝫ ro-
mane eccleſie dicitur ſeruari fides beato petro ſeruãdo fidẽ quam
ipſe ſeruauit τ docuit τ ſic intellige de fide catholica ſeruat autem
fidelitatẽ romane eccleſie tenendo eam matrẽ magiſtrã τ preoib[9]
aliis excellentem ſm Inno.hic τ per verbuꝫ romane eccleſie dixit
cardinalis ſm Io.an.ꝙ hoc iuramentuꝫ ad eos extenditur τ ipſi
cõſtituant eccleſiam romanam τ ſint pars corporis pape.c.per ve
nerabiliũ.§.rationibus infra qui filii ſint legitimi cle.prima ad fi.
de penis.c.nouit.ĩ.de hiis qui fi.a p̃.ſed dicit Io.an.ꝙ littera ſequẽſ
contradicit q: ſm id fuerat proponenda vult dicere ꝙ cum ſtatim
fiat mentio de papa nõ videtur ꝙ includatur in hoc vocabulo ro
mane eccl'ie.nam ſi littera voluiſſet per hoc verbũ intelligitur papã
τ cardinales feciſſet prius ſaltẽ mentionẽ de papa ſicut facit poſtea
Si ergo per illud verbũ nõ cõprehendebatur papa nec cardinales
τ iſtud ſequũtur do.car.τ do.anto.hic. ¶ Sed pro cardinalibus
tenet hic do.abb.per.c.cum cleri.ĩ.de verbo.ſigni.τ dicit ꝙ iſte tex.
prius voluit includere totũ collegiũ romanũ tãquaꝫ dignius τ in
eo papa includatur τ poſtea ne videatur neglectus vel tranſire ſub
generalitate fit ſpecifica mentio de papa τ per hoc dicit ꝙ ſic iu-
rans non aſtringitur cuilibet cardinali in ſpecie ſed collegio cardi
nalium ſicut in ſimili dicitur de obligato capitulo vt non ſint aſtri
ctus cuilibet canonico vt in.c.que manumittit̃ cuꝫ ſimilibus.xii.q.
ii.ſecus in papa τ ſpecialiter. Hic exprimatur ꝙ credit do.abb.fu
iſſe factũ ſerioſe propter cauſas premiſſas τ ſubdit ex hoc per iſtuꝫ
tex.quatenus ſpecialiter exprimit nomen proprium pape ꝙ vaſall[9]
eccle tenetur iurare epiſcopo etiã in factis propriis arg.c.ſcire.vii.
q.i.ſed canonicus nõ tenetur iurare.d.c.que manumittitur τ ꝑ pre
dictis facit iſte tex.in ver.ad eorũ dãnũ quẽ exponũt Inno.τ hoſti.
ſ.cardinaliũ in tex.ibi canonice in tractatibus exponit bal.i.ſm re-
gulas ſanctorũ patrũ τ conſiliorũ alias nõ eſt papa.ſed intenſus τ
antipapa. τ dicit ꝙ cardinales non plus poſſunt quã ſic eis con-
ceſſum a canone vt in cle.ne romani de elec.τ hoc in ſubalib[9] d̃ ce
rimonialibus dicit non curandũ τ inter cerimonialia ponit intronĩ
zationẽ τ coronationẽ q: nihil conferunt ſi electio non valet q: ni-
hil operat̃ poſſeſſio intruſo niſi ad dãnũ ſuũ τ ignominiã.l.erenius
ff.de decurio.τ iõ dixit alibi bal.ꝙ papa canonice elect[9] ẽ de[9] in ter
ris nõ canonice elect[9] eſt diabol[9] nõ habens claues regni celorum
ſed inferni ita dicit in.l.ſi poſt principium.c.ſententiam reſcin.non
poſſe allegat.c.ſi quis pecunia.lxxviiii.diſtinctio.ibi non apoſtoli-
cus.ſed apoſtolicus habeatur τ no.iſtum tex.ꝙ iuramentum pre-
ſtitum predeceſſori non tranſit ad intruſoſ.ſimiliter dicit ſignanter
bald.hic ꝙ iuramentum preſtitum intruſo non tranſit ad intran-
tes canonice allegat.l.ſi vrbana.ff.de conditionibus indebiti faci-
unt allegata per glo.in regula non firmatur de regu.in ſexto.
¶ In tex.ibi vitam aut membrũ. Nota ꝙ ad ꝑditiõem membri
nõ ſequit̃ ꝑditio vite.quid autẽ veniat appellat õe membri.vide
Bar.Ange.τ Imo.in.l.ij.ff.de publi.iudi.τ Domi.in.c.i.xij.di-
ſtin.τ Bal.in.l.reos.in.ij.col.C.de accu.τ in.l.data opera.in.xxij.
col.C.qui accuſa.nõ poſ.τ Ange.in.§.penul.in aũt.vt iudices ſi-
ne quoquo ſuffra.τ iſtorum dicta poſui in.c.cum illorum.ĩ.de ſen.
ex.τ ſtricte dicit̃ membrum corporis id quod hꝫ officium diſtin-
ctum τ ſeparatum vt pes manus oculus τ ſimilia.τ bene facit.c.
ſingula.lxxxix.diſtin.τ ꝙ manus etiam arida ſit membrum.alle.
hic do.Abba.c.ſicut vrgeri.i.q.i.τ vide Bal.in aũt.ſed nouo iure
C.de ſeruis fugiti.τ que dixi poſt An.in.c.i.ĩ.de calumnia. Digi-
tus autem nõ eſt membrũ ſed pars mẽbri.ſ.manus vt in locis pre-
dictis ꝑterquam in ſex caſibus quos poſui nouiſſime in.d.c.τ illo
rum.vbi etiam retuli Bal.hic.Sed dum ibi dixi ꝙ in p̃cioſo ar-
tifice vtente principaliter certo digito ſatis dicit̃ abſcindi membꝝ
ſi ille digitus deputatus in ſpecie officio abſcindit̃. Adde domi-
num Marianũ late idem tenentẽ in repetitio.c.quali er.q.xi.articu
lo.lvij.Et aduerte quia ſi p̃cioſo infra de accu. ¶ In tex.ibi per
ſe lr̃as aut nuntium nota tres modos quibus declarat alteri volũ
tatem ſuam.ſ.voce nuntio τ litteris ſm dominum Abba. Adde
glo.in.c.inſtitutõem in ver.ꝑticipatõem de ſen.ex com.lib.vi. τ in
clemen.ſi ſummus in ver.ꝑ litteras.de ſen.ex com.τ vbiqꝫ ſcriben
tes.vbi dicit̃ excõicatõem incurri mittendo nuntium vel litteram
ſicut loquendo idem Domi.in.c.vbi periculum.§.nulli.de elec.li.
vi.τ ideo dixit Bal.τ Ro.in.l.i.in prin.ff.de verbo.obliga.ꝙ ſta
tutum puniens loquentẽ cum bannito hꝫ locum in mittente nũtiuꝫ
vel litteras.facit.c.que in aliquo.ibi litteris vel magna auctoritate
li.diſtinctio.τ ibi dicit Domini.nomina ꝙ ille dicit̃ preſens actui
qui per ſuas litteras ꝯſentit illi.ex quo infert ꝙ patronus põt p̃ſen-
tare rectorem ꝑ litteras.de quo per glo.τ doc.in.c.cũ noſcit̃.infra
de his que fiunt a prela.τ generaliter dixit glo.ij.in.l.ſi cum dotẽ.
§.ſi patri.ff.ſolu.matrimo.ꝙ vbi requirit̃ ꝯſenſus alicuius in iudi
cio põt ipſum preſtare ꝑ nuntium vel ep̃m.τ alle.ibi Ange.tex.in
l.honores.§.fi.ff.de decu.idem dicit Bar.in.l.i.C.de decurio.li.
xij.τ in.l.filiuſfamili.in fi.ff.de dona.τ in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſ
ſum.ff.de acquiren.heredi.τ Bal.plene in aũt.cãs.C.de epiſco.
τ cleri.facit.l.fi.C.de iure emphi.τ.l.ſi aliquid.C.de dona.τ.c.nõ
dꝫ.τ.c.ep̃e.lxv.diſtin.τ iſta ſunt regularia.tamen ſepe reperiuntur
caſus in quibus lex requirit ꝓpriam ꝑſonam.nec ſufficit nuntius
vel ep̃la.vt in caſu.c.ſi quis inſto.circa fi.de elec.li.vi.τ.l.obligari.
§.tutor.ff.de auctoritate tu.τ.c.cum ꝓponas de ꝯſe.diſtin.iiij.τ in
alijs caſibus quos allegaui in.c.lꝫ ex quadam.ſup ver.ꝓprio iu-
ramento.ſ̃.de teſti.cum ſimilibus. ¶ In tex.ibi regulas ſancto-
rum patrum.exponit Inno.i.canones ſummorꝝ pontificuꝫ τ alio
rum ſanctorum patrum ꝑ eccleſiam Roma.approbatos.vt.xvij.
diſtin.ꝑ totum τ appellant̃ ep̃i cuſtodes τ magiſtri canonuꝫ in.c.
cum quibus.xxiiij.q.iij.τ alibi dicunt̃ miniſtri ſacrorꝝ canonum τ de
cretorum pontificum in.§.i.xxi.di.τ ita dicit hic dominus Abbas
nihil allegans.τ ꝑ iſtum tex.videt̃ ꝙ ep̃s nõ ſeruans vel ſeruari
nõ faciens canones incidit in ꝑiurium.q: nõ dicit̃ defendere neqꝫ
retinere qð nõ ſeruat ꝓut nõ iurauit hic quod dictuꝫ eſt ſatis acer
bum ſm dominũ Abba.hic.τ facit glo.i.in.c.ſacerdotes.ij.q.vij.
que dicit ꝙ a prelato nõ ſeruante canones põt recedi ſicut recedit̃
ab excõmunicato τ ab alio p̃ciſo ab eccleſia.τ illam glo.ſequitur
Roma.in ſingu.cccccx.incipiente curialis.ſed iſta intellige de nõ
ſeruante τ contemptu ſm dominũ Abbatem late in.c.τ non liceat
in prima col.de preſcrip.τ in.c.ſciſitatus in.iij.col.ſupra de reſcrip.
τ hoc ẽt facit.c.alieni.ij.q.vij.eſſet autem hereticus ſi crederet pa-
pam non habere poteſtatem ꝯdẽdi canones vt in.c.nulli fas.τ ibi
glo.xix.diſtinctio.τ per gl.in.c.generali in ver.inhibemus de cle.
libro ſexto.dicit̃ autem ꝯtemnere quãdo ꝯuenit ſine cauſa ſm gl.
in.c.metropolitanum.ii.q.vii.quãdo autem epiſcopus diſpenſare
poſſit contra canones dicendũ eſt vt per Inn.in.c.dilectus ſupra
or.τ per omnes in.c.at ſi clerici.§.de adulteriis ſupra de iudiciis.
τ quãdo ſtatuat contra canones dicit̃ in.c quod ſuper his ſupra
de maiori.vbi dicit ꝙ ſi intelligit̃ illa glo.de nõ ſeruante canones
quia credit papam eos non poſſe ꝯdere quod eſt clara quia ẽ he-
reticus vt ſupra.τ ꝓpter hereſim recedit̃ ab obedientia vt per gl.
in.d.c.τ non liceat.ſi autem intelligeret de non ſeruante canones
ex malicia vel ſimplicitate eſt falſa ſm ipſum allegat dominũ ſuũ
ſuũ do.anto.in.c.noſtra infra de coha.cle.ſed intellectus do.abb.
de quo melior videtur. ¶ Generaliter autem q: pena puniat̃ trãſ
greſſor canonis inquãtũ peccet proſequere vt eleganter per domi.

in.d.c.generali in.viii.col.per Jmo.in cle.prima ſuper gl.fi.de eta.
⁊ qua.per domi.in.c.ſi papa in pe.co.xl.di.⁊ in.c.nec licuit circa me
diū.xvii.di.per Jnno.in.c.per tuas el.ii.in fi.de ſimonia per beatū
tho.in.quarto ſentētiarū di.xv.q.iii.ar.primo circa finē ⁊ in ſuis co
libetis colibeto.xxxix.per dn̄m abbatē in.c.illō in.iii.notabili.ſ.d ma
io.⁊ obe.per archi.⁊ domi.in.§.leges.iiii.di.per domi.in.c.perpe⸗
tue in.v.notabili de ele.li.vi.per dominū abbatē in.c.ꝙ autem infra
de peni.⁊ remiſ.⁊ in.c.ii.in penul.col.ſ.de foro cōpe.per Jmol.⁊
do.abb.in.c.i.infra de vita ⁊ hone.cle.per ana.in.c.i.in prima col.
j.de male.per do.car.in cle.i.in.xv.col.de vita ⁊ ho.cle.per Jmol.
in.c.i.in fi.ſ.de conſti.per bal.in.l.legis virtus.ff.de leg.per domi.
in.c.ii.in antepe.col.de conſti.li.vi.per archi.in.c.violatores.xxv.q.
i.⁊ in.c.vtinam.lxxvi.di.⁊ in.c.ꝙ precipitur.xiiii.q.i.per Jmol.late
j.eo.cum contingat in.xiiii.col.⁊ ſequenti per do.Abb.in.c.quoniā
in.ii.col.ſ.de proba.⁊ ibi aliquid dixi per eundem in.capitu.clerici
el grande infra de vita ⁊ hone.per do.Anto.⁊ Jmola.in.c.ii.ſ.ma
io.⁊ obe.per ro.in.l.is cui bonis in pe.car.ff.de verbo.ob.per car.
in cle.ne in agro.§.ſi quis in.iiii.q.de ſtatu mona.⁊ in cle.i.in.ix.que
ſtione alias iiii.de etate ⁊ qualitate. ¶ Jn tex.ibi contra omnes
homines no.tex.ſm domi.abba.contra prelatos q timore princi⸗
pū ſecularium non adiuuant papam q̄ incurrunt periurium ꝙ in⸗
tellige quando abſq̄ metu principum poſſent adiuuare alias diffi
cultas excuſat eos a periurio.c.breui.j.e.⁊ ibi dicetur ⁊ intellige ver
bum omnes homines poſtquā contra filios vel proprios parētes
ſm glo.in.ca.de feriis.xxii.q.v.⁊ do.abba.hic ꝙ intelligerem niſi
tales paterētur bellum a papa.propter hereſim per.c.legi.ſi roma⸗
ſten.xxiii.q.viii.⁊ glo.pe.in.c.i.infra de conuerſio.in fi. ¶ Jtem in
tellige contra omnes non tamen contra ſe ipſum ſm do.cardi.in
ſuis not.cauſarum nota.xxviiii.vbi ſingulariter dicit ꝙ ſi dominꝰ
offendit vaſallum eo ipſo priuatur proprietate per.c.vnicum quali
ter dominꝰ feudi proprietate priuetur ⁊ ſic vaſallus poteſt eum of⸗
fendere an autem promittens defendere intelligatur obligatꝰ defē
dere cum armis ſi eſt laicus ⁊ an teneatur defendere de iure ⁊ de
facto an de iure tantum eſt queſtio longa de qua per do.Abbatē
in.c.petitio.j.eo.⁊ ibi forte dicetur ⁊ credo alias dixiſſe in.c.olim.j.
de ac.vbi ana.ponit in fine. ¶ Jn tex.ibi vocatus ¶ No.q̄ non
dicitꝰ peremptorie ex quo infert Jo.an.quē alij ſequūtur ꝙ vna vo
catio ſufficit ⁊ hoc eſt regulare in omni actu extra iudiciali ſm eos
vt eſt etiam glo.in cle.prima in ver.requiſierit de here.⁊ in.c.ſi epi⸗
ſcopus ⁊ ibi late domi.xviii.di.⁊ in.c.cupientes.§.ꝙ ſi per viginti
in verbo propoſita de ele.li.vi.no.Jnno.in.c.cum nobis olim.ſ.de
elec.⁊ bar.in.l.qui rome.§.ſeia.ff.de verbo.obli.⁊ do.car.do.abb.
⁊ Jmol.in.c.cum cauſa.ſ.de offi.dele.⁊ do.anto.do.abb.⁊ Jmo.
in.c.ex litteris.ſ.de conſti.⁊ bar.Jmol.⁊ ro.in.l.de pupillo.§ ſi qs
ipſi pretori.ff.de ope.noui nuncia.⁊ bal.in.l.qui crimen in.viii.q.C.
qui acc.⁊ in.l.nam ita diuus.ff.de adopti.⁊ in.l.ad peremptoriū
ff.de iudi.⁊ in aut.itē nulla.C.de epiſcopis ⁊ cleri.⁊ in.l.fi.in.iiii.q.
C.de edi.diui adri.⁊ in.c.i.in.ii.iii.⁊.viii.co.de milite vaſallo q ꝯtu.
eſt ⁊ Jmol.in.l.ex conſenſu.§.fi.in antepe.col.ff.de appella.⁊ in.l.ſi
finita.§.ſi plures in.viii.col.ff.de damno infecto in quibꝰ locis plu
ra inuenies circa hoc ꝙ veriſſimū eſt niſi in caſibus extraiudiciali
bus in quibus lex expreſſe requirit vlteriorem vocationē vt in ca
ſu.c.i.ſupra de ſup.ne.prela.conſimilibus licet de materia fiant mul
ta verba in locis predictis ⁊ aduerte q̄ licet ſinodus proprie ſit epi
ſcoporum.c.epiſcopus in ſinodo.xxxv.q.vi.⁊ conſilium pape ta⸗
men etiam quandoq̄ conſilium appellatur ſinodus vt in.c.vice⸗
na ſinodus.xxxi.di.⁊ in.c.in ſinodo congregata rome.lxiii.diſtinc.
conſimilibus. ¶ Jn tex.ibi in eundo ⁊ redeundo nota ar.ſm do.
Abba.ꝙ cui data eſt ſecuritas veniendi videtur data ſecuritas re⸗
deundi non enim ſecure venit que tute redire non poteſt ⁊ ita tenet
bar.in.l.vtimur.ff.de ſepulcro violato facit quod ipſe no.in.l.cui.
ff.ex quibus cauſis maio.⁊ in.l.prima.ff.ad.l.iuli.maie.ſm domi.
Abb.hic adde dominicū.i.c.diſciplina in notabilibus.lxv.di.vbi ꝑ
illum tex.colligit ꝙ ſecuritas pro eundo ad locum non videtur ſe
extendere ad reditum niſi exprimatur dicit tamen videndum.c.ii.
ſ.de treu.⁊ pace vbi dicit euntes ⁊ redeuntes ⁊ ſic ſentit cum cō⸗
muni quam etiam ſequitur Jmol.in illo.c.inferens ꝙ ſi detur ali⸗
cui ſecuritas vt poſſit venire ad ciuitatem ⁊ non poſſit venire ni
ſi cum equis videbitur ſecuritas data etiam equis.

¶ Jtem infert ꝙ ſi eſt data ſecuritas ꝯducendi merchantias cē
ſet etiam data reconducēdi.⁊ cum iſtis ꝯcordat etiam do.Abba.
in.d.c.ii.allegans.c.magne.in fi.infra de voto.⁊ dictam.l.ſi cui
vnde expiret ſecuritas ſimpliciter data de quo dic vt ibi.⁊ cū iſtis
concordat Ange.in.d.l.vtimur.dicens ꝙ habens ſaluum condu
ctum ꝓ ſe ⁊ ſociis dicit̄ habere etiam ꝓ ſociis qui eſſent iudei.nā
cum eis licite contrahit̄.l.quicunq̄.C.de iudeis.ſecus de ſarrace
nis per notata per Jnno.in.c.quod ſuꝑ his infra de voto.bene fa
cit ad hoc quod notat Bar.in.l.i.ff.de acqui.re.dominio.vbi di⸗
cit ꝙ ſi iudex ſecularis relaxat libere quem ceperat in eccleſia.⁊ in
reddendo facit eum capi nō dicit̄ relaxaſſe.no.Archi.in.c.miror.
xvii.q.iiii.ſentit Bar.in.l.preſenti.C.de his qui ad eccleſiam con
fu.⁊ cum p̄dictis ꝯcor.plene idē bar.in.l.i.ꝑ illum tex.C.de naui⸗
culariis li.xi.in ver.venio.ad verſiculum venientes dicens ꝙ cō
ceſſa ſecuritate veniendi vr̄ conceſſa ſecuritas recedendi ⁊ redeū⸗
di ⁊ lȝ poſſit adduci ille tex.in ꝯtrarium q̄ non expreſſiſſet ſi neceſſe
non fuiſſet cum ipſe tȝ quod eſt dictum quia nō dicit̄ ſecure veni⸗
re qui ſecure ire non poteſt.l.ſciendum.ff.de legationibus.l.de
etate.ff.ad trebelle.⁊.d.l.vtimur.⁊ frangens talem ſaluum condu
ctum tenet̄ crimine leſe maieſtatis ſm ipſum ibi ⁊ latius in.l.i.ad
l.iuli.maie.Et iſtis adde omnino dominum Abba.in.c.accedens
in principio per illum tex.ſupra de ꝓcurato.vbi dicit ꝙ qui tenet̄
hominem reſtituere nō liberat̄ ab obligatione illum ſimpliciter re
laxando in ſuo territorio ſed dȝ illum facere ſecure conduci extra
ſuum territorium ad locum vbi poſſit ſecure morari ⁊ reprehendit
certam practicam que adhibet̄ in ꝯtractibus faciendis ꝑ carceratos
vt extrahant̄ de carceribus ⁊ aſſiſtentibus cuſtodibus a remotis
contrahat.Nam talis nō pōt dici libertus.argu.c.fi.ſupra de re⸗
ſtitutio.ſpolia.⁊ ꝑ tex.notabilem in.l.liberatōnis ⁊.l.ſequenti.ff.de
verborum ſigni.vbi non dicit̄ libertus qui relaxat̄ a vinculis ſi in
publico ſeruat̄.no.Bar.in.l.qui in carcerem.ff.quod metus cau
ſa.⁊ facit optime.d.c.accedens. ¶ Jn tex.ibi apoſtolorum limi⸗
na intelligunt doc.de curia romana.Nam vbi eſt papa ibi intelli⸗
gūt̄ eſſe liminaria apoſtolorum.ipſe enim fungit̄ auctoritate ipſoꝝ
apoſtoloꝝ.nec pōt iſte tex.intelligi de apoſtolis mortuis per id qō
ſequit̄ ibi niſi de eorum abſoluar licentia ex quibus no.dominus
Abbas ꝙ ibi cenſet̄ Roma vbi eſt Papa.nō tamen deberet ſi⸗
ne cauſa transferre ſedem de ciuitate Romana.alle.c.fundamen
ta.⁊ ibi Jo.an.de electio.libro.vi.⁊.c.quāuis.xi.diſtinctiōne.Adde
Jnno.in.c.expoſuit.ſupra de dilationi.⁊ Bal.in.l.reſcripta.C.de
precibus imperato.offeren.⁊ Domi.in.c.vbi periculum de elec.li
bro ſexto.⁊ dominus Abbas in.c.dura.in.ii.notabili de crimi.falſi
vbi dicit̄ iſtud ꝙ vbi eſt papa ibi eſt Roma.Et adde glo.in ver.
alibi.in.c.i.de ſciſma.libro ſexto per quā dicit ibi Domi.in.ii.col.
No.bene gl.ꝙ ſtricte ſumendo appellatio.eccleſie Romane intel
ligit̄ de ipſa romana nō de aliis quod dicit notandum pro ſtatutis.
⁊ diſpoſitōibus aliis ſtrictis vbi de illa fit mentio.Et adde ꝙ vbi
eſt papa ſiue audientia ſua ibi nō eſt curia vt in clementina ne ro⸗
mani verſi.eo tamen adiecto de electio.⁊ ibi ꝑ ſcribentes. ¶ Jn
glo.in ver.pandam in fi.No.ſingulariter ſm dominū Abba.ꝙ
malum ꝯſilium nō tenet̄ p̄latus ſeu vaſallus celare nec iuramen⸗
tum de nō releuando extendit̄ ad hunc caſum.facit.c.i.⁊.vi.⁊ dȝ
reuelari ei qui pōt ꝓdeſſe ⁊ non obeſſe vt hic in glo.quam nota.⁊
per ipſam infert dominus Abbas hic ꝙ ſi iuraui nō reuelare ſe⸗
cretum mihi per te dicendum dȝ intelligi de honeſto ⁊ non de al⸗
teri nociuo ⁊ ꝙ tunc poſſum reuelare nō tamen omnibus ſed vt ē
dictum quod dicit bene notandū ⁊ confirmat ex tex.iuncta gl.ſin
gulari in.c.nerui.in.v.contagione.xiii.diſtinctione. ¶ De illis
autem qui dicunt dico tibi in confeſſione vide dominum Abba.
in.c.qualiter el.i.in fi.infra de accuſa.⁊ Jnno.in.c.omnis in fi.in⸗
fra de peni.⁊ remi.⁊ dominus Cardi.in conſilio.xxxviij.⁊ credo
dixiſſe in.c.intimauit.ſ.de teſti. ¶ Jn glo.in ver.ſaluo in fi.nota
ꝙ prelatus non dȝ iuuare etiam papam cum armis quod eſt verū
in ꝓpria perſona vt in.§.i.cum ſequenti.xxiij.q.ix.⁊.c.ex multa.§.d
clericis infra de voto.pōt tamen mittere vel ducere exercitum.c.
fi.⁊ ibi doc.ſupra de dilatio.⁊ etiam hortari preliantes.c.igitur.⁊
c.hortamur.xxiij.q.viij.⁊ dicit glo.in.c.ſciſitatis.vij.q.i.ꝙ nullo ca
ſu lȝ clericis pugnare ſi poſſunt euadere.iſta ꝓcedunt niſi interue
niat licentia pape que ſufficit cum militia ſit prohibita clericis ex

conſtitu.ecc.cui ipſe nõ ſubeſt ſm do.Abb.hic allegat cal.in.c.pe-
titio.j.de homi.intellige etiam vt dixi in.c petitio dũmodo per lai
cos expediri nõ poſſit ⁊ dũmodo fiat conſultis cardinalibꝰ vt ibi
copioſe ſcripſi Felinus.¶ Hic veniret.ca. Nullus ſed dominꝰ
meus nihil ſcripſit ideo hoc dicit.clerici epiſcopo iurare nõ tenẽt
ratiõe ordinis ſ; tñ rõne aſſumpte adminiſtratõis ⁊ no.ex eode;
tex.ꝙ domini temporales ⁊ ſpirituales nõ poſſũt cogere ſibi ſub-
ditos ad preſtãdum iuramẽta niſi forte quãdo cõmittũt ipſis ali-
quam adminiſtrationem.

D Ebitores Dicit hic do.car.ꝙ hoc.c.ẽ val-
de allegabile ⁊ ꝙ habet difficili-
ma cõtraria in quorũ ſolu.multa ſingularia ⁊ prius
nõ tacta dicturũ ſe offert ⁊ ſumitur ſic.¶ Promiſ
ſio de vſuris ſoluendis non obligat niſi ſit iurata tũc
enim obligat ſed poſt ſolutionem repeti poſſunt hoc dicit.¶ In
tex.ibi cogẽdi ſunt põt aũt practicari diuerſimode ⁊.p̃mo ſi iudex
vidẽs hunc debitorẽ in precipitio deierandi vult ex officio ſuo eũ
cõpellere ad ſoluendum nec poteſt ille excipere nec abſolutionem
petere niſi infra terminũ ſolutionis faciende poſſit conſtare contra
ctum eſſe feneratitium vt ſentit hic Inno.⁊ latius fuit dictũ.s.c.ꝑ-
xi.⁊ hoc caſu clare procedit diſpo.huiꝰ.c.ſecũdo modo põt practi
cari vt creditor denũciet peccatũ debitoris nõ obſeruãtis iuramẽ-
tũ ⁊ vtatur ⁊ denũciat euãgelia fũdando ſe ſuper ſalute debitoris ⁊
hoc põt ſi ꝯctꝰ nõ apparet vſurariꝰ ſed ſi appęret denũciare ñ poſ
ſet cũ ſit infamis.l.improbũ.C.de infamibꝰ vt hic per do.Abb.ter
tio mõ practicari põt agẽdo directe contra debitorem ⁊ hoc erit
clarũ qñ ꝯctus nõ apparet vſurarius nec debet tũc debitor admit
ti ad excipiendũ reincidat in periuriũ debuit enim ꝑ prius eſſe vigi
lans antequã inſtaret terminus ⁊ impetrare relaxationẽ iuramenti
nec habet locum officiũ iudicis tũc q: nõ cõſtat de turpitudine con
tractus tũ q: interim debitor incideret in ꝑiuriũ ⁊ ſic nõ habet locũ
regula cui damus ⁊ regula dolo facit de quibus in glo.¶ Sed
eſt difficultas magna quãdo cõtractus apparet expreſſe vſurarij
an poſſit creditor directe agere cõtra debitorẽ ratione iuramenti
⁊ videt̃ ꝙ non q: nõ agit vigore promiſſionis que nulla eſt vt in
prin.c.nõ vigore iuramenti q: ſm do.Anto.actio vel obligatio ñ
acquirit̃ parti ꝓpter ſuã turpitudinẽ ⁊ ſine actione nemo experitur
l.ſi pupilli.ff.de nego.geſt.hic autem deficit obligatio que ẽ ma
ter actiõis.l.licet.ff.de ꝓcu.ſed cõtrariũ tenet do.abb.hic propter
glo.hic que innuit creditorẽ poſſe agere pro vſuris ſoluendis vbi
interuenit iuramentũ quare ſaltem.ſecũda obligatio ex iuramento
acquiratur parti vt diximꝰ in.c.i.s.e.iſte poterit agere ⁊ ex quo ius
precipit aliquid fieri datur ſaltem actio ex illa.l.vnica.ff.de condi-
tione ex.l.⁊ idem dicit dominus Abb.ſi creditor comparet inſtan
te termino potius enim admittet iſtum cum peccato quã cũ repel-
lendo patiatur.¶ Sed do.car.hic primo dicit ꝙ iſte tex.dum lo-
quitur d̃ iuramẽto p̃ſtito d̃ vſuris ſoluẽdis intelligit̃ ñ exp̃ſſis vſur̃
vt q: creditor mutuauit cẽtũ ⁊ exegit iuramẽtũ d̃ ſoluẽdis ducẽtũ ñ
adiecto de vſur̃.⁊ ex hoc tolleret̃ contrarium de regula dolo facit
allegata in glo.nam procedit quando tempore quo petitur conſtat
id quod petitur eſſe ſubiectum reſtitutioni at hic non conſtbt ſm
predicta nec obſtat iſte tex in verbo vſuras ⁊ in verbo ipſarum ſcili
cet vſurarũ q: erat iuratum ſuper vſuris in effectu non autẽ expreſ-
ſe ⁊ hoc nũquam audiuiſti nec aliquis doctor tetigit ſm eum idem
bal.in.c.i.in.ii.col.dicens ꝙ vbi eſt expreſſum vicium vſurarũ nul
la oritur obligatio idem do.Abb.ibi dicens hoc.c.non procedere
vbi eſt expreſſe dictum de vſuris ſoluendis.¶ Poſtea domi.
car.hic dic̃ ꝙ ſi iſte tex.non intelligeretur de vſurario contractu ap
parenti poſſet creditor audiri etiam quando eſſet ſimplex promiſ-
ſio ſed reſpondet ꝙ vbi obligatio non eſt iurata admittitur exce-
ptio vſurarum ſecus ſi ſit iurata tamen dicit fortius ſe dicere ꝙ eti
am preſupponendo ꝙ expreſſe iuraſſet ſoluere pro vſuris quia tñ
non eſt peccatum ex parte iurantis cogitur ſoluere ne ſit periurus ⁊
hoc ſingulariter probat hec littera ad idem.c.ſequens ſm lectura;
quam ipſe tenet ibi.vbi cogitur debitor ratione iuramenti ſoluere
ſortem etiam ſi conſtet ea; extenuatã ex pte ꝑ ꝑceptõe; fructuũ fa
ctã ꝑ creditorem in pignore ⁊ ſm hoc nota caſum mirabilem ſm
eum in quo libellus continens expreſſam iniquitatem agentis non
reicitur in continenti quod tamen alias fieri debet per id quod ſin-
gulariter no.in.c.i.s.de offi.iudicis ⁊ hoc fit fauore rei ne incurrat
periuriũ ⁊ hoc dicit perpetuo no.Et ſi diceretur ꝙ iſte tex.non vi
detur hoc omnino.probare q: nõ dicit aliquid de petitione credi-
toris ſed ꝙ debitores ſunt cogendi domino reddere iuramentum
reſpõdet ꝙ referendo verſiculum ſi vero ad primũ prout fieri de-
bet.l.i.C.de filioſa.⁊ principiũ ſit neceſſario intelligẽdum qñdo
creditor petiit q: ad vtilitatem priuatam iudex non cogeret.c.hõe
el primo.s.de elec.ita etiã verſiculus ſi vero debet intelligi credi-
toribꝰ petẽtibꝰ ⁊ tũc neceſſario ꝓbat ꝙ ẽ dictũ q: v; ad multa ſ; cũ
e tũc apparet rõ quare poterit repeter̃ q: ñ ſpõte ſoluit ⁊ ita reſidet
¶ Et iſta ſunt ſuſtẽtabilia ⁊ ita l; nõ ſine ſcrupulo ꝓpter.c.tuas
infra de vſuris vſurarios compellens ante vſurarum ſolutõnem
ab exactõe deſiſtere vel exactas reſtituere ⁊ loquit̃ etiam qñ ẽ iu-
ratã ⁊ l; ad hoc nõ aduertant tñ põt duplr̃ reſponderi.primo ex-
ponendo tex.vel ꝓ.i.vel ꝙ ibi iuratum erat nõ repetere nõ erat iu
ratum ſoluere.⁊ ideo exactio erat ſuꝑ ſimplici ꝓmiſſione quo ca-
ſu ꝓcedit principium huius.c.⁊ iſta notabis nõ diſcurrendo ſ; de
cies ꝑlegendo.Et tene menti limitatõem p̃dictam ad vulgatũ di
ctum Inno.in.c.i.ſupra de officio iudicis.¶ In glo.i.in fi.quo-
modo teneat hoc acceſſorium ⁊ nõ principale dic ſm Imo.hic ꝙ
vbi eſt eadem ratio viciandi principale ⁊ acceſſorium h; locum ꝯ
rium.ſecus vbi eſt diuerſa ratio vt hic.⁊ diuerſitas ratõis ponitur
ꝑ Imo.in primo notabili.ſ.ꝙ ideo valet iuramentũ quod eſt ac-
ceſſorium et nõ valet ꝓmiſſio quod eſt principale q: iuramentum
videt̃ principaliter dirigi deo qui turpiter nõ recipit ⁊ hoc ſonat lit
tera ibi cogendi ſunt domino.⁊.c.⁊ ſi xp̃s.j.e.S; ꝓmiſſio ſimplex
agit principaliter obligare parti.⁊ ideo ſi ex parte recipientis infi-
cit̃ obligatio ⁊ illa habeat ſubſiſtere in ꝑſonam creditoris actiue ⁊
in ꝑſonam debitoris paſſiue ⁊ neutrum hoc caſu fieri põt ideo in
ficit̃ obligatio ⁊ ſic infert̃ ꝙ vbi cã annullans principale nõ ꝯcur-
rit in acceſſorio annullato principali nõ annullat̃ acceſſoriũ quod
no.ad regulam acceſſoriũ de regu.iuris libro ſexto.vbi etiam gl.
ſentit hanc ſolutõem ⁊ in.c.fi.in ver.annexa.de preben.¶ Et ſi di
ceret̃ quomodo valet iuramentum ſuꝑ re turpi contra regulam
nõ eſt obligatorium de regu.iur.li.vi.reſpondet Abb.in.c.fi.in fi.
ſupra de pactis ꝙ ſi iuramentũ continet turpitudinem ex parte iu-
rantis nõ põt quis ſe obligare ad pactum vt in.d.regula ſed ſi ſo
lum ex parte recipientis non autem ex parte iurantis ſit turpitudo
ꝓcedit iſte tex.q: iuramentũ principaliter dirigit̃ in deum in quo
nulla reperit̃ turpitudo.ergo iurans tenet̃ ad obſeruantiam ⁊ ſer-
uando nõ peccat ſed ſolutum vigore iuramenti põt repeti vt hic.
¶ Et ſi diceret̃ contra p̃dicta ⁊ contra tex.iuramentum obligat
ergo ⁊ ſimplex ꝓmiſſio.q: inter ſimplicem loquelam ⁊ iuramen
tum nõ facit deus differentiam reſpõdet dominus Abbas hic re
iectis dictis aliorum ꝙ illud ꝓcedit quãdo dat̃ validitas iuramẽ
ti ⁊ ſimplicis ꝓmiſſionis.ſed in caſu noſtro ſimplex ꝓmiſſio eſt
nulla ꝓpter turpitudinem recipientis.iuramentũ vero valet q: deꝰ
turpiter nõ recipit nec iurãs peccauit vt dictum eſt.⁊ hec eſt bre-
uis ſolutio ⁊ notãda ſm eum.Eandẽ ſo.ſentit hic Imo.dicens ꝙ
ꝯtriũ ꝓcedit vbi ẽ eadẽ rõ.vbi vero eſt diuerſa ratio inter ſimplicẽ
loquelã ⁊ iuramẽtũ ſecꝰ ſed hic ꝑ iuramentũ obligat̃ deo qui illici
te nõ recipit.ergo ⁊c̃.¶ Et l; iſte ſolutiões ſufficiãt ad.d.c.iura-
mẽti.tamẽ ad eius intellectum dicit hic Io.an.quem alij ſequunt̃
ꝙ l; deus nõ faciat differẽtiam tamẽ eccleſia facit vbi plus pec-
cat trãſgrediẽs iuramẽtum quod p; ex maiori penitẽtia.xxiiij.q.i.
c.nõ afferamus ⁊ ꝙ magis puniat̃ t; glo.l; iſti ñ dicãt.in.d.c.iu-
ramẽti ⁊ glo.fi.in fi.in.c.clericus infra.e.videmus etiam longam
differẽtiam inter votum ſimplex ⁊ votum ſolemne vt in.c.i.de vo
to libro ſexto.ꝑ quod nõ omnis loquella eſt eiuſde; effectus quo-
ad eccleſiam.⁊ ꝙ iſta differãt quoad eccleſiam ꝓbat̃ vt in.c.no-
tificamus.xxxv.q.vi.¶ Et iſtis adde dominũ Abb.in ꝓhemio
gregoriano in verſi.gregorius in.x.col.vbi dicit ꝙ.d.c.iuramẽti
loquit̃ quãdo ſimplex loquela ꝯtinet ꝑfidiam ſeu mendacium vt
q: venit ad decipiẽdum ſeu fallẽdum vt p; ex illo tex.ſecus autem
vbi iſta ceſſant.q: tũc ſimplex loquela nõ obligat ex quo nõ affuit
ꝑſona cui quereret̃ obligatio.ſed ſi intuitu dei ꝓmiſi tibi ꝙ dare;
puelle maritãde abſenti decem bene obligor q: ꝓmiſſio eſt facta
deo vbiq; preſenti ⁊ ſic loquit̃.d.c.iuramẽti.⁊ hoc dicit dominus
Abbas eſſe bene notandũ.vide etiam ad intellectum.d.c.iuramẽ

tē.quod no. dominus Abbas poſt dominū Anto. in. c. ꝑ tuas. in
penultima col. ṡ. de arbi. ⁊ dominus Jaco. in. c. ij. in. x. col. infra ð
ſponſalibus. ¶ Et ſi diceretur ꝑdictis obſtare peccato reſpōde ꝙ
immo ex parte iurātis ꝯtinebat turpitudinem per. c. inolita. xi. q. i.
¶ In glo. ij. ibi multo fortius exceptōem qꝛ glo. clare nō reſpon⸗
det dic ꝙ regula illa cui damus ꝓcedit regulariter. fallit quando
ſubeſt aliqua cauſa que ſuadet denegari exceptiōem ⁊ tamen non
ſuadet denegari actōez. ⁊ ita eſt hic. Nam ideo denegatur exceptio
quia veniret contra iuramentū exquo nūdum ſoluiſſet ſed nō vēit
ꝯ iuramētum repetendo vſuras ſolutas ſi. ſolum iurauit ſoluere qꝛ
impleuit iuramentū ſoluendo idō poſtea poterit repetere ⁊ ad hoc
actionem habere qꝛ nō iurauit nō repetere vt dictū fuit in. c. i. ṡ. e.
¶ Iſtud autē ꝙ denegetur exceptio intelligunt hic domi. Anto.
⁊ Imol. quando ſimpliciter excipitur ꝙ non tenetur ſoluere ratio⸗
ne repetitionis ſibi poſtea competentis quia iſte exceptio non eſt legit
tima cum inducat ad contrauentionem iuramenti ſecus ſi excipe⸗
ret dicendo ſe non teneri ⁊ petendo abſolutionem vel relaxationez
qꝛ hoc bene poteſt allegat Federicum conſilio. cclxxii. ꝙ incipit no
mine domini ſtatutum ⁊c. ¶ Sed hoc intellige vt per do. abba.
hic ⁊ in. c. i. ṡ. e. ⁊ ibi dixi in quarto remedio dūmodo debitor ad⸗
huc nō ſit conſtitutus in mora alias iſtud. c. eſſet quaſi ſine effectu
cum quilibet exciperet petendo abſolutionem. ¶ Ex hijs autem
habetur vna limitatio ad. d. regulam que ad agendum vz vt pro⸗
cedat quando nihil ſubeſt magis repellens exceptionem quā actō
nem alias. nō ⁊ dicit do. abb. videndum aliam notabilem limitatio
nem per Inno. in. c. inter dilectos infra de exceſ. prela. vbi Inno. di
cit ꝙ illa regula procedit quando actio ⁊ exceptio tendunt ad rem
familiarē ſecus ſi competunt ad vindictam qꝛ tunc competit accu
ſatio non exceptio ꝙ dictū ſequitur etiam do. abb. in. c. ſi diligēti in
viii. col. ṡ. de foro compe. ⁊ Pau. de leaza. in cōmēto. c. teſtimo⸗
niū in. v. col. ṡ. de teſti. ⁊ ana. in. c. accedens in prima col. infra ð ac
cu. ⁊ de materia per glo. fi. in. c. conſtitutis. el. iij. infra de appel. ⁊ ibi
per do. abba. in vltima col. ¶ Sed vltra alios hic pulchre dubi⸗
tatur quare eſt ꝙ hic conceditur repetitio poſt ſolutionem ⁊ tamē
in caſu. c. cum contingat. j. e. ⁊ tūc ſacramēta. C. ſi aduerſus. nō iu⸗
ramētū firmat cōtractū a iure ciuili improbatū irreuocabiliter ⁊ nō
indulget hoc beneficium repetitionis reſpondet eleganter ancha.
in repe. regule acceſſorium in. vii. col. de regu. iur. li. vi. ꝙ in cāu in
quo contractꝰ ꝓhibetur odio creditor ſi in tali contractu ſuperuenit iu
ramētū debitor ꝓpter vinculū iuramenti cogitur ſoluere ⁊ ſic iura
mētū ſuū adimpleri ſoluerit repetere poterit ita loquitur iſte tex. per
quē ipſe notāter infert quod ſi filius fami. recipiens mutuū obliga
ret ſe ad ſolutionē propter vitandū periuriuz debet ſoluere ſed pōt
poſtea repetere qꝛ propter odiū creditoris ꝯtus eſt ꝓhibitꝰ a iure
ar. l. i. ff. ad mace. ⁊ idem in pacto. l. cōmiſſorie de quo in. c. ſigniſi
cante de pigno. ⁊ in omni contractu prohibito odio alterius cōtra
hentis tantuz vt ſi metu ꝑiurii quis ſoluat poſſit poſtea repetere ⁊
hoc no. bar. ſm eum in. l. ſi quis pro eo in quarto articulo. ff. de fi⸗
deiuſ. vbi bar. hoc expreſſe dicit ⁊ ē ſolēnis ampliatio ad. hanc de⸗
cre. que autē ſit ratio ꝙ iſti contractus prohibiti a lege non ita fir⸗
mantur iuramēto irreuocabiliter ſicut ꝯtus initus cū minore ⁊ alij
de quibus ſupra reſpō. Ancha. ꝙ iſti cōtractus prohibētur fauore
mulieris minoris vel filiorū familias cui fauori videtur poſſe renū
tiari ꝓpter iuramētū quod ſemꝑ ē ſeruādū vbi nō nutrit peccatum
remanet ergo in iſtis caſibus cōtractus firmus vigore iuramenti
quod nō eſt in caſibus prohibitis odio creditoris vt ibi per eum.
¶ Et iſtam ampliationē puto veriſſimā ⁊ valde notabilē ⁊ ſequi
tur do. Anto. in. c. cum cōtingat in quarto mēbro infra. e. ⁊ ibi imo.
in. xxviii. car. eſt verum ꝙ in illo exemplo de filiofamilias imola.
ibi dubitat ⁊ multū ſe inuoluit qꝛ mutuans nō recipitur turpiter pa⸗
tet ex. l. i. ff. ad mace. iuncta. l. ſed ſi pater. §. fi. eodē. ti. ⁊. l. qui excepti
onē. ff. de condi. indebiti vbi ſi ſponte ſoluit non repetitur ⁊ lz ad
hoc reſpōdeat ꝙ tunc videtur donare ſecus ſi metu iuramēti ſoluat
tamē ipſe concludit ꝙ vbi eſſemus in loco in quo ex mutuo tali ſi
ſequeretur mores parētū ſoluens vigore iuramenti non repetere ⁊
cum hoc trāſeo. ¶ In eadem glo. clare nō reprehēdet dic ꝙ ex⸗
ceptio reſultās ex regula dolo petis qđ ſtatī reſtituere dotes ð qua
in iuribus allegatis in glo. ⁊ in regula dolo facit ꝓcedit regulari⸗
ter fallit quando ſubeſt cauſa ſuadens denegari exceptionem pre⸗
dictam que tamē nō ſuadet denegari reſtitutionē ⁊ ita cōtingit hic
vt ſatis colligitur ex predictis. ¶ Poſſet etiā dici ꝙ illa regula
ꝓcedit vbi qs petit ex obligatō. queſita illi qui debet reſtituere ſecus
qn̄ petit ex obligatō. queſita ꝑ id quod habetur in. l. ſocer. §. iutiꝰ. ff.
ſolu. matrimo. ⁊ ita hic nam quando agitur ex iuramento petitur
virtute obligationis queſite deo ſed reſtitutio fit alio reſpectu qꝛ
indebite reperitur creditor recepiſſe ideo non obſtat. d. exceptio.
¶ In ea. glo. ibi que ſic ſoluit. ꝯrium ꝓcedit quādo creditor li⸗
cite reciperet ſolutōem. Secus quādo ſolutio nō improbatur a iure
reſpectu recipientis. Et ſic illicite recipit ⁊ peccat recipiendo quia
tūc nō hz locum dicta regula ꝑ iſtum tex. ¶ Item in caſu illius
legis ſoluit appoſito pacto expreſſe ꝙ poſſit repetere hic autem
ſimpliciter ſoluit ⁊ vno iure ſoluit. ſ. ratōe euitādi peccati ⁊ alio iu
re repetit. ſ. ꝯditōe indebiti vel ob turpem cauſam ſm Hoſtien.
Imo. ⁊ dominū Abba. hic ſit etiam aliū ſoluēs liberatur ſi dominiū
fuit tranſlatum lz ſtatim alio iure conſequatur ꝑ. l. ſiquis duos. ff. de
ſolu. ſm dominū Car. hic. ¶ Adde hic Bal. in repe. l. ij. in. xvij.
carta verſi. quoad octauam. ff. de iureiurā. vbi iſtud ꝯrium late for
tificat poſtea reſpondēs vnico verbo ꝙ iſte modus repetēdi eſt
quidam modus irregularis. ⁊ eſt ratio qꝛ modus ſoluendi fuit ir
regularis ꝓpter iuramentum. vnde ex quo regule iuris corrum⸗
puntur in antecedēti neceſſario etiam in ꝯſequenti ⁊ cum exactio ex
cedat ſuos terminos excedit a nō ſuis terminis. l. i. in fi. C. de edi.
diui adria. tol. ⁊ ratio ſpecialitatis ſoluit omnes ꝯrietates ⁊ eſt ta⸗
lis ſm ipſum qꝛ hic fuit indebitum ex neceſſitate nō ex liberalitate
ſolutum eſt de indebito iſto nō potuit diſputari ante ſententiam.
Ideo diſputatur poſt. qꝛ iſtud ius diſputādi eſt poſtea ortum ⁊ licet
vna manu ſoluat alia repetere pōt qꝛ actus ſoluendi ꝯtinet factum
momentaneū qui inſtāti completur ſecus in facto ſucceſſorio. vt no.
in. l. corruptōem. C. de vſufruc. ⁊ ſic nō ob. l. inter caſtellianū. ff. de
arbitris. quia in iudicio finium imponitur turbāti fines ſilentiuz ⁊ lo
quitur de ꝑpetua. l. ſi prius. ff. de ope. noui nuntia. l. aurelius. §. centū
ff. de libe. lega. Et idem dicit Bal. hic dicens ꝙ ſolutio dz eē per
petua quādo hz ꝑpetuam cauſam ⁊ dicit notari in. l. neratius. ff. de
conditio. indebi. ¶ Adde etiam Archi. in regula acceſſorium in
viij. colū. vbi reſpondet ad dictum ꝯrium ꝙ momentanea ſolutio
liberat ab obligatōe ⁊ tamen ſolutum ex alio capite quādoqz re⸗
peritur vt ꝯtingat in poſſeſſorio retinēde ꝯ quod ñ admittitur aliqua
exceptio. l. ſiquis feudum. C. ad. l. iuli. de vi. ⁊ tamē pōt ad eandē
rem agere ſicut etiam ꝯtingit in multis caſibus in quibus reicitur
ex quo ei eſt ſaluum ius agendi vtꝫ ꝑ Jo. an. in. c. fi. ṡ. de ordine co⸗
gnitio. ⁊ facit clemen. i. de re iudica. vbi ꝑmittitur agere contra ſen⸗
tentias executas ⁊ nō excipere ſm eum. ¶ Adde etiam Bal. in
autē. ei qui. C. de bo. auctoritate iudi. poſſi. vbi ꝯ iſtum tex. oppōit
de. d. l. que ſit ⁊ reſpōdet tribus modis. primo ꝙ ibi ſoluit eo pa⸗
cto vt ſtatim crederetur hic ſoluit ſine pacto. ¶ Secundo ꝙ illa
lex loquitur quādo numeratio nullum hz effectum ſed hic affert ef⸗
fectum qꝛ debitor liberatur a ꝑiurio vel non ſit ꝑiurus. ⁊ iſta ſolutio
ꝓbatur ꝑ. l. ſi tibi. ff. ſi certum petatur. ⁊. l. ſeruus dotalis. ff. ſoluto ma
trimonio. vel aliter ſoluit ꝙ lex ꝯtraria ꝓcedit vbi ex eodem fon⸗
te fieri dz reſtitutio. ſed hoc fit ex nouatōe. i. ex quaſi ꝯtu. ex quo
in ipſa ſolutōe oritur ꝯditio indebiti. ¶ Poſtea Bal. etiam op⸗
ponit contra iſtum tex. ꝙ creditor nō ſit audiēdus qꝛ agit ꝑ calum
niam ⁊ reſpōdet ꝙ nō eſt calumnia ex quo ius ꝑmittit nō ob. ꝙ ſit
turpitudo ex parte ſolius ſtipulatoris. qꝛ iuramentum nō patitur de
iſta turpitudine queri. ¶ In ea. glo. ibi metu iuramenti. hoc ver⸗
bum reprehēditur hic ab omnibus qꝛ ſequeretur ꝙ vbi ſoluit nō prece
dēte iuramēto nō poſſit repetere ex quo ceſſat metus iuramēti et
tamē pōt repetere ſm Hoſtiē. ⁊ alios hic. ꝓ quibus allegat do.
Abb. c. ad noſtram infra de emp. ⁊ vēdi. ⁊. l. illo vos. infra de pi.
⁊ clarius. c. qꝛ fruſtra. ⁊. c. michael. infra de vſu. ⁊ ſi diceretur ꝙ ſol⸗
uēdo ſciēter indebitum videtur donare. l. campanus. ff. de operis li
berto. reſpōdet Imo. ⁊ poſt eum dominus Abb. ꝙ vbi alia ꝯie⸗
ctura qꝫ donationis capi pōt nō ꝓſumitur donatio. l. ſi cum aurum
ff. de ſolutio. l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de pignorati. actio. ſed
hic ē alia ꝯiectura qꝛ ſi ſoluit in principio mutui annullatio ⁊ cupi⸗
ditas mutui nō animus donādi ꝑ. l. cum de indebito. ff. de ꝓba.
ſi ſoluit durante mutuo fecit vt creditor nō moleſtaret eum ſuper
ſorte ⁊ ſic vt plurimū ꝯtingit ſi ſoluit poſt ſortem ſolutam pōt dici

ꝙ ſoluit vel vt habeat alia vice creditorem eque facilem ad mu-
tuum vel ne apud vulgum notaret̃ de fractõe ꝓmiſſionis ceſſan
te ergo ſemꝑ ⁊ ↄiectura donatõis competit repetitio conditione
indebiti. Nec obſtat quod ſcienter ſoluẽdo poſſit repetere q: illud
fallit quãdo recipiẽs ſolutõem illicite recipit ⁊ cum peccato prout
hic ⁊ ceſſat ↄiectura donatõis in ſoluente vbi aũt creditor licite ⁊
ſine peccato reciperet ſi ſcienter ſoluat̃ indebitum nõ repetit̃ ſcd̃m
p̃dictos ꝑ.l.i.ff.de cõdi.indebiti ⁊ dictum ẽ.§.verſiculo in eadem
glo.ibi que ſic. ¶ In eadem glo.in fi.ſi ita eſſet ꝙ ſemper poſſet
agi cõtra creditorẽ vt liberet facile eſſet ſemꝑ euitare coactionem
de qua hic ⁊ id̃ intellige iſtã coactionẽ hr̃e locũ vbicũqʒ abſolu-
tio apli᷒ peti nõ põt puta q: eſt incurſũ ꝑiuriũ vel inſtat tp̃s ſm ea
que diximus in.ca.i.ſupra eodem. ¶ In glo.fi.ibi nõ eſt peccatũ
no.ꝙ recipe ad vſuras ñ ẽ pctm̃ ſʒ dare idẽ glo.in.c.i.§.e.⁊ d̃ hoc
multa dicũtur vt hic per imol.⁊ per eundẽ in cle.i.in.xv.col.d̃ vſu
⁊ ibi ꝑ Ancha.in prin.in.iii.q.⁊ ꝑ do.car.in.xxvi.q.per Innoc.do.
Anto.⁊ omnes in.c.ſuꝑ eo.j.d̃ vſu.per archi.late in.c.ſi quis vſu-
rã.xiiii.q.ii.⁊ in.c.mouet te circa principiũ.xxii.q.i.per beatum tho.
mã ſecũda ſecũde.q.lxxviii.artic.vltimo per do.abbatẽ in.c.cuʒ in
eccleſie circa finẽ de ſimonia per lauren.in tracta.de vſu.q.ix.⁊ in
effectu verũ eſt quod dicit̃ hic in glo.non obſtat quod dãs ⁊ reci
piens habẽt ſe vt correlatiua ergo diſpoſitũ de vno debet diſponi
de reliquo.l.fi.⁊ ibi bar.ff.de acceptila.omnibus cõſimilibus q: ñ
eſt ſemper verum vbi datur diuerſitas rõnis patet inſtantia ex gl.
hic ſi in adulterio in quo ambo nõ peccant facit glo.in.c.i.de loca
to vbi pena appoſita locatori non habet locũ in cõductore ⁊ ibi ele
ganter do.Abb.allegando glo.in cle.i.de conſan.⁊ affi.facit qd̃
no.bar.in.l.multum.ff.de condi.⁊ demõ.vbi iudei ſunt prohibiti
emere ſed non vendere ⁊ aliis modis dari poſſet inſtantiã beneve
rum eſt ꝙ vt dicitur in dictis locis aliquando eſt peccatum ne dũ
dare ſed etiam recipere puta quando quis inducit mutuantem qui
alias non mutuaſſet vel quando quis cauſa laſciuie vel ludi vel in
honeſtatis accipit ad vſuram ⁊.ſi hoc facit ⁊ cũ omnino alias in
feneratitio vt hic per Imol. ¶ In ea.glo.ibi alias nõ cõpellerent̃
põdera bñ iſtã gl.vltra doc.q̃ vult ꝙ vbi eẽt pctm̃ recipe ad vſurã
iurãs ñ cõpelleretur ⁊ hoc eſſet in caſu prox.dicto ⁊ ſic eẽt ſingula
ris limitatio ad hanc decre.q: videretur ceſſare eius ratio que ẽ ꝙ
ceſſat turpitudo ex parte recipientis q: imo nõ ceſſat turpitudo ex
parte recipientis q: imo non ceſſat peccat ſed imola.ſolus hic te-
net contrarium vis licet ad iſtam glo.non aduertat q: ſm eum etiã
vbi quis recipit ad vſuram per laſiuaʒ ⁊ iurat ſoluere obligatur ad
ſoluendum tum q: iſte tex.indiſtincte loquitur tum q: actus ſolutio
nis fit ſine peccato ergo iuramentum ligat.c.ſi vero infra eodem
¶ Extra glo.quero primo ſi quis iurat ſeruare ſtatutum ſuꝑ vſu
ris vtrũ valeat iuramentũ aliquid dixerunt ꝙ ſic ꝑ iſtũ tex.contra
rium decidit baldus.in.l.eos.§.ſuper vſurarum.C.de vſu.q: mul
tum refert vtruʒ iuramentuʒ veniat ad corroborationem ſtatuti ⁊
tunc ſi ſtatutum non tʒ.ñ tʒ iuramentũ an veniat ad aliquod dan
dum vel ſoluendum ⁊ tunc procedat iſte tex.allegat notata in.c.di
lecto infra de prebendis adde glo.in terminis in cle.i.in ver.iura-
mento pone mutuaui tibi centum ferrarie que promiſiſti mihi re-
mittere de partibus tuis in paſcate adueniente termino.non mit-
tis ego nollens te effici infamẽ fui proteſtatus ꝙ nolebam te eſſe
periurum ⁊ hoc te abſente an eris infamis reſpõdet bal.in.l.ꝙ nõ
q: remiſſum eſt tibi iuramentuʒ allegati lʒ.l.labeo.ff.de iureiuran.
etiam ſi certum ſit ꝙ in termino non poteris ſoluere q: pena legal-
eſt allegat bar.in.l.cum ſtipulatus ſim mihi a proculo.ff.de verb.
ſigni. ¶ Secũdo quero ſoluens vſuras vult eas repetere an indi
geat abſolutio.iuramento reſpondet bal.in.c.i.in pe.col.§.e.aut iu
rauit ſoluere ⁊ non indiget abſoluti.a iuramento aut iura non repe
tere ⁊ tunc refert an velit directo procedere ⁊ non poteſt niſi abſol
uatur a iuramento aut indirecte denũciando crimen eccleſie ⁊ po
terit niſi ſit de illis qui denũciare non poſſunt ſm not.in.c.nouit.§.
de iudi. ¶ Tertio quero vtrum iurans non petere abſolutionem
a iuramento poſſit petere abſolutionem ab hoc iuramento lodo.
ro.dixit.ꝙ non conſilio.cccxxvii.incipi.in preſenti conſultatiõe in
principio allegat glo.in.c.tuas in ver.deſiſtere infra de vſu.que di
xit ſm ipſum ꝙ iurans non petere abſolutionem cogitur tale iura-
mentum ſeruare ſibi tamen ſuccurritur q: denũciare põt eſſe ſe iu-

raſſe abſolutionẽ non peterẽ ⁊ qualiter is cui iurauit perſeuerat vt
in.c.quemadmodum infra.e.queſtio cõſtito poterit iudex partem
compellere iuramentuʒ relaxet.capitulo primo ſupra eodem ⁊.c.
ad noſtram el.ſecundo.infra eodem vbi aũt materia ſuꝑ qua p̃nci
pal' eſt iuratũ ſeruari poſſet ſine pctõ predicta nõ ꝓcederet ſm cũ.
¶ Baldus aũt in repetitõne.l.ij.in.xv.carta vſi.quo ad primam
format iſtam queſtionẽ ⁊ tʒ poſſe peti abſolutionẽ q: id iuramẽtũ
inducit creditorẽ ad delinquẽdum ergo relaxãdum.l.ſi vnus.§.
illud.ff.de pactis. ¶ Item ex parte creditoris verſat̃ turpitudo
ergo ſibi nõ querit̃ ius ex tali ſacramẽto.l.fi.ff.de actio.⁊ obliga
tionibus ⁊ ꝑ alias ratões de quibus ibi.dicit tamẽ Bal.ꝙ relaxa
to hoc iuramẽto petet̃ abſolutio alterius iuramẽti.vnde tot erunt
neceſſarie petitões ⁊ relaxatões quot ſunt iuramẽta ⁊ vnius rela-
xatio alterius origo ꝓficiſcit̃ vt ibi ꝑ eum quod.vltimum tenuit
etiam Bal.⁊ Imol.in.l.lʒ hec ſcriptura.ff.de ↄditio.⁊ demõ.qd̃
no.ↄ̃ Pau.de caſtro ↄſilio.ccxix.quem retuli in.c.i.in.viij.q.⁊
hanc ꝑtem ꝙ dicta abſolutio peti poſſit tʒ Imol.in.c.i.in.iij.col.
§.e.⁊ ibi incidẽter retuli in tertio remedio ⁊ adduci põt ꝙ diſputã
do ↄcludit Ricardus in quarto ſententiarum diſtinc.xxxiiij.queʒ
ſequit̃ Aſteſanus in ſua ſolemni ſumma libro.x.q.xx.arti.xi.vbi di
cunt ꝙ ſiquis voueret nõ petere diſpenſatõnem in aliquo voto a
papa nõ tenet̃ hoc votum ſeruare imminente neceſſitate vbi non
poſſet ↄſuli ſaluti nõ petẽdo. ¶ Quarto quero an ꝓcedat iſte li
bellus peto ↄ̃ vſurarium me abſolui a ſacramẽto ⁊ me abſoluto
ↄ̃ eum ꝓcedi ⁊ eundem ad reſtitutõem vſurarum ↄdemnari re-
ſpondet Bal.ꝙ nõ in repetitõe.l.edita in.xxx.col.verſi.dubitatur
de iſto libello.C.de eden.dicens ꝙ talis cumulatio nõ ꝓcedit.⁊
ita fuiſſe ꝓnunciatum q: nõ ſum abilis niſi prius ſim abſolutus ⁊
prius pſona eſt abilitãda q̃ actio cumulãda ⁊ ego nõ habeo po-
tentiam ꝓponendi ergo male ago ad hoc.l.qm̃ alexandrum.C.
de adul.⁊.l.quidam referunt.ff.de iure codicillo.⁊.l.liber.nec ne.
ff.de petitio.heredi.ſm ipſuʒ. ¶ Quinto quero aliquis iurat cõ
tractum eſſe de pura ⁊ vera ſorte ⁊ ipſum obſeruare an poſſit pe-
tere abſolutõem a iuramento videt̃ ꝙ nõ q: allegat turpitudineʒ
ſuam ergo nõ eſt audiendus.c.inter dilectos infra de donatio.
¶ Item aut eſt verum ꝙ iurauit ⁊ iuramentũ relaxãdum nõ eſt
aut eſt falſum ⁊ tũc ꝑ relaxatõem euitari nõ põt ꝑiurium.l.cuʒ ſti
pulatus ſim mihi a ꝓculo.ff.de verborum obligatio. ¶ Solu-
tio Bal.format iſtam queſtionẽ eleganter ⁊ multum diffuſe in.d.
repetitõe.l.ij.in.xv.carta.e.ii.⁊ ꝓ euidẽtia diſcutit quinqʒ caſus in
quibus dubitari põt an audiat̃ allegãs turpitudinẽ ſuam ⁊ tertius
caſus eſt quãdo quis allegat turpitudinẽ ſuam ad hoc vt reſcin-
dat̃ illa turpitudo ⁊ tunc dicit̃ ꝙ etiam ſi iſte agẽs certat de dam
no inferẽdo alteri qui ꝑticipauit dolum vel querit lucrum illicitũ
audit̃ actor q: magis ẽ fauẽduʒ actori q̃ aduẽtitio lucro rei.⁊ per
hoc in queſtione ꝓpoſita videt̃ audiẽdus.alle.no.in.c.i.§.eodeʒ.
¶ Sexto quero recipiẽs mutuum detulit in ↄ̃ctu vel poſtea iura
mẽtum danti in fraude canonis ⁊ creditor iurauit ↄ̃ctum eſſe de
vera ſorte ⁊ ſibi deberi an poſſit reus allegare ꝙ ↄ̃ctus ſit fenera
titius reſpondet Bal.in.d.repeti.in.xvi.car.ꝙ ſi illud iuramentuʒ
emanauit de plão extra iudicium nõ valet q: eccleſia de his frau
dibus ⁊ cautelis nõ dʒ curare alias eẽt apire viam fraudibus fe-
neratorum. Si autem illud iuramẽtum delatum fuit actori iudice
deferente vel approbante valet ⁊ imponit ſilentium q: iudicis au
ctoritas p̃ſumptõem fraudis excludit.argu.l.⁊ generalr.ff.d̃ no-
xa.⁊ q: deferẽs alteri iuramẽtum cogit̃ illi ſtare.l.nõ erit.§.dato.⁊
l.iuſiurandum quod ex ↄuentione.ff.e.alias ſequeret̃ ꝙ cã vſura-
rum iudiciali vel neceſſario iuramento terminari nõ poſſet quod
eſt falſum ſm ipſum. ¶ Similiter ↄcludit ibi Bal.poſſe peti ab
ſolutõem a iuramento quãdo debitor ꝑ pactum remiſit creditori
officium iudicis ⁊ omne remedium iuris competens ꝓ relaxat.
iuramenti.ſimiliter diſputando ↄcludit Bal.ibi ꝙ ſi ille qui iura-
uit ſoluere vſuras ſub nomine ſortis fecit ꝓcuratorem ad ↄfiten-
dum debitum ⁊ ꝓcurator ↄfeſſus eſt in iudicio.⁊ ideo emanauit
p̃ceptum de ſoluendo nihilominus põt peti relaxatio iuramenti ⁊
illud p̃ceptum erit nullum ↄcludit ꝙ ſi creditor fingit ſe habere li
tem cum debitore ⁊ ideo extorquet ab eo nomine tranſactõis ali-
quam ꝓmiſſionem in fraudem vſurarum non erit ſtandum huic
tranſactioni etiam iurate ſed competet abſolutio. ¶ Septio ⁊ vl-

timo quero aliquis iurat nõ recipere reſtitutõem vſurarũ an po-
terit hoc non obſtante recipe hoſti. dicit ꝙ non ſed fiet reſtitutio
pauperibus vt ipſe notat in ſumma huius tituli. §. que cenſeantur.
verſiculo quãuis ſoluam. ¶ Contrarium credit Bal. in. d. repe
titione. l. ij. in. xvij. carta ver. quoad nouam. quia lꝫ iurans ñ poſſit
recipere tamen eius heres poterit ⁊ certum eſt debitum. l. nam ad
ea. ff. de condi. ⁊ de. ergo non poteſt alteri ſoluere quod certuꝫ eſt
alteri deberi nec facienda eſt elimoſina de alieno. i. q. i. non eſt pu-
tanda Jmo. ſpecies eſt furti de alieno largari ſalua reuerẽtia de-
bita domino hoſti. ſm ipſum non tamen declarat penes quem in
terim ſtabunt dicte vſure ſed forte penes epiſcoporũ arg. notatorũ
in. c. cũ ſit. j. de iude. ¶ Poſtremo tene menti dictum Jnno. hic
ꝙ licet ad ſolum papam pertineat diſpenſatio liciti iuramenti vt di
cetur. j. e. quãto tamen epiſcopus tale iuramentũ poteſt cõmutare
vt ſi quis iurauit ire ad ſanctum Jacobum. poteſt cõmutare vt va
dat ad ſepulchrum arg. c. i. ⁊. ii. infra de voto. ⁊ hoc retuli poſt do.
abba. in. c. peruenit el. ii. ſ. e. ¶ Et dicit hic do. car. ꝙ ſemper pu-
tauit hoc dictũ notabile vt dicamus differentiam inter diſpenſatio
nem ⁊ cõmutationẽ ⁊ per hoc habetur caſus in quo epus abſoluit
a iuramento licito. ¶ Jtem habes quod poteſt diſpoſitioneꝫ non
iuratam cõmutare in aliam. ¶ Jtem poteſt ſi ſit iurata ⁊ ſic pro-
pter vim acceſſorij epiſcopus abſoluit a iuramento licite ſm ipſuꝫ
Jtem ad intellectum huius. c. vide ſubtilia verba bal. in. l. non du-
bium in. xxii. oppoſi. ver. ſed contra hoc videtur tex. C. de legi. ⁊ ẽt
aliquid tangit in. xii. oppo. ⁊ per fede. conſilio. ccci. ⁊ do. Anto. in
c. fi. ſ. de pac.

Ad noſtram. Debitor qui iurauit
creditori nullum gra
uamen ſuper re pignorata inferre donec ſolue
rit non auditur petẽs pignus volendo cõpen
ſare fructus ſed debet prius debitum integra-
liter ſoluere ⁊ demũ rem cũ fructibus inde ꝑ-
ceptis expoſcere hoc dicit ſm do. card. quem ſequitur domi. abb.
¶ Jn tex. ibi poſſeſſores no. ꝙ licite capit quis in pignore poſſeſ
ſiones ⁊ redditus ⁊ nota ꝙ verbum poſſeſſio quandoqꝫ capitur
ꝓ proprietate rei nõ pro nuda poſſeſſione facit. c. quoniã. §. vt ſi ſu
per. ſ. vt lite non conte. ſꝫ do. abb. hic adde ꝙ ſi teſtator dicit lego
poſſeſſionẽ quã habeo in tali loco non intelligitur de ſimplici poſ-
ſeſſione ſed de dominio directo ⁊ vtili ſm do. anto. in. c. ad ſedem
in fi. prime col. ſ. de reſti. ſpo. ⁊ do. abb. in. ca. qui. cũ fure infra de
fur. per. l. interdum. ff. de verbo. ⁊ bene facit. l. ticia. § lucius. ff. de-
leg. ii. ibi villam cauſari ⁊ omnibus poſſeſſionibus ſuis ⁊ ꝙ in du
bio verbũ poſſeſſio intelligatur de naturali vel ciuili non auteꝫ de
nuda detentatiõ. colligitur ex notatis per bal. in. l. i. C. cõia de vſuca
pio. ⁊ in. l. ſciendũ. §. i. ⁊. ii. ff. qui ſatiſda. cog. per bar. in. l. naturaliter
§. nihil cõmune in. viii. col. ff. de acqui. poſ. ⁊ imol. in. l. iii. §. ex con
trario in prima col. ⁊ ibi ro. in. §. ex pluribus. e. ti. ⁊ ange. in. l. prohi-
beri in fi. ff. de peti. here. niſi ratio ſubiecte materie aliud iudicat vt
in. l. cõi diuidũdo. §. neqꝫ cum glo. ff. cõmuni diuidun. ⁊ in. l. quod
ſerui in ver. poſſidet. ff. de acq. poſ. ⁊. l. ſtipulatio iſta. §. hoc quoqꝫ
⁊ ibi ro. in fi. ff. de verbo. ob. ¶ Jn tex. ibi reducatis eundem not.
ꝙ abſolutus ab excõicatio. cũ ſolẽnitate debita de parendo man-
dato iudicis non reincidit ipſo facto in excõicationem quãuis mã
dato vt promiſerit non pareat ſed opus eſt vt de nouo in illa redu
catur fallit in caſibus contentis in. c. eos de ſententia ex. libro. vi. ſꝫ
do. abb. hic ⁊ idem ipſe ponit in. c. qõi quãdo vbi bon⁹ tex. infra de
appel. adde rotam in formis deci. cccclxxxvii. incipi. ſi excõmuni
catus vbi dicit ꝙ ſi excõicatus coram iudice vt abſolueretur pro-
miſit parere iuri ⁊ mandatis eccleſie ſi non adimplet ꝙ promiſit
ipſo iure reincidit in excõicationem ſi fuerat excõicatus a canone
vel a iure per. d. c. eos vbi autem fuit excõicatus ab homine ⁊ ẽ ab
ſolutus cum caut. vt. ſ. ſi non fecerit ꝙ promiſit nõ eſt ipſo iure ex
cõicatus ſed per eundem iudicem in eandem ſententiam reintendẽ
dus ita Jo. de annania in. d. c. eos nec eſt mirum ꝙ per eundem iu
dicem qui abſoluit poſſit reduci in primã ſententiam q: ſub condi-
tione videtur abſolutus que conditio ſi deficit non videtur abſolu
tus ⁊ maxime. ſi infra annũ a tempore abſolutionis primus iudex
vellit eum reinducere quia per tantum tempus videtur eius iuriſ-
ditio durare vt in. c. inquirenti. ſ. de offi. dele. vel ſm eos etiam in
illo caſu poſt annũ quia ſub conditio. videtur eum abſoluiſſe ⁊ ſic
nõ videt funct⁹ offõ niſi ceſſet cõditio ꝑ. l. lꝫ in fi. de iur. dotiũ ad
de ẽt rotã in for. decil. ccclxxxix. incipi. ſi pronũcietur vbi latiſſime
diſputat̃ an in hac reindu. requirat̃ cãe cognitio citatio ⁊ canoni
ca mõitio ⁊ ꝯcludũt ꝙ ſic lꝫ dicũt ꝙ citatõ ſuffic̃ ꝓ canõica moni.
¶ Jn glo. prima in principio no. glo. ⁊ iuriſtis iuis ꝙ verbũ fru-
ctus intelligit̃ deductis expenſis ad ideꝫ. l. fructus. cũ ibi Bar. ff.
ſoluto matrimo. ⁊. l. ſed ſi hoc. §. quedam. ⁊ ibi Bal. ff. de condi.
⁊ demon. ⁊ idem de verbo redditus. l. fundi trebaciani verſi. ex
locati. fundi. redi. ff. de vſufruc. lega. quem tex. ita allegat Bal. in
l. neqꝫ in fi. C. de compenſatio. ⁊ in. l. coheredibus. ff. fami. hercií. ⁊
dixit Ange. Jmo. ⁊ Roma. in. d. l. fructus ꝙ ſi de fructibus dꝫ
ſolui gabella intelligit̃ deductis expenſis. Jdem Bal. in. l. i. in. ij.
col. C. de fruc. ⁊ litis expen. ⁊ lꝫ Bal. Pau. de ca. ⁊ Rapha. in
d. l. fructus teneant ꝯ̃rium equipando gabellam que eſt iuris diui
ni iuxta. l. fi. C. de ſacro ſanc. eccle. tamen primum eſt verius quia
nõ ſemꝑ eſt eadem ratio cum anima reſpiciat ius diuinum ⁊ ius
publicum corpus vt ꝑ glo. in. c. cum ꝯtingat infra eo. ⁊ vide glo.
in. l. per diuerſas. C. manda. que dicit ꝙ quotiens eſtimat̃ actio in
telligeret̃ deductis expenſis ⁊ eam dicit ibi Ang. eſſe melioreꝫ de
corpore iuris ⁊ de materia ꝑ Ancha. in. c. ſi ꝓpter tua debita de re
ſcrip. libro. vi. ⁊ ꝑ Jmol. in. c. ꝓpter ſterilitatem infra de locato. ⁊
Ange. in. l. i. C. de fruc. ⁊ li. expen. ⁊ ibi ſolemniter ꝑ Bal. ⁊ ibi di-
cit Ange. ꝙ fructus intelligũt̃ deductis impenſis ⁊ opera ⁊ labo
re. dicit etiam ibi Bal. ꝙ detrahunt̃ expenſe que fiunt cauſa cuſto
die. alle. Spe. de dolo ⁊ ꝯuma. §. fi. ¶ Ex his infert̃ aliquis im
petrauit beneficium vſqꝫ ad valorem centum aureorũ ſingulo an-
no demum vacauit beneficium redditus ducentorꝫ aureorum ta
men computatis expenſis nõ valebat vltra centum ꝙ iſtud bene
ficium cenſet̃ recte impetratũ. ⁊ ita no. Bar. in. l. ſed ſi hoc. §. que-
dam. ff. de ꝯditio. ⁊ demon. ⁊ in. l. i. in. iij. col. ver. pone impetraui
C. de fruc. ⁊ li. expen. ⁊ Pau. de ca. in. l. non amplius in prin. ff.
de legatis primo. ¶ Sicut tamen ꝙ curia Romana hoc nõ ad
mitteret q: tales gratie ſunt odioſe. alle. c. quãuis el primo de pre-
ben. libro. vi. Nec obſtat illa. l. nõ amplius q: loquit̃ in legatis que
ſunt fauorabilia ſm eum ſed tamen ꝓ dicto Bal. facit tex. in. d.
cle. ſtatatum in fi. principij de elec. ibi rõabiles deducant̃ expẽſe
⁊ in. c. ꝓſenti. §. porro. de officio ordina. liblo. vi. ⁊ iſtis adde Bar.
in. l. quotiens. ff. ad. l. fal. vbi dicit ꝙ ſi donaſti mihi rem valentem
vltra quingentos aureos tamen ſi deducta gabella que debebat
ſolui ꝑ donatarium nõ remanent quingenti aurei valebit donatio
ſine inſinuatõe ꝑ illum tex. ⁊ de materia latius ꝑ Roma. in. d. l.
fructus. ¶ Jn glo. ij. ibi ſimplex ꝓmiſſio. No. ꝙ nomine cautio
nis ſimplex ꝓmiſſio intelligit̃ ad idem glo. iij. in. c. de benedicto.
xxxij. q. i. ⁊ in. l. hẽc. §. cautum. ff. de verborꝫ ſignifica. ⁊ glo. Bar. ⁊
Bal. in. l. ſancimus. C. de verborum ſignifi. ⁊ Bal. in. l. i. in prin.
C. de ꝓcurato. ⁊ in. l. vniuerſa. C. de ꝓ̃cibus impato. offeren. ⁊ in
l. executõe in. v. col. C. de execut. rei iudi. ⁊ Bar. in. l. ſi prius in. iij.
oppo. ff. de operis noui nuntia. ¶ Jſtud autem eſt regulare ſed
fallit in pleriſqꝫ caſibus puta in cautõe ꝑ̃torie q: intelligit̃ de ſuffi-
cienti hoc eſt pignoratitia fideiuſſoria nõ autem de iuratoria ſm
Jmo. hic allega. l. ꝑ̃torie. la. ij. ff. de ꝑ̃to. ſtipulat. ¶ Jdem dicas
vbi lex mandat caueri cã cognita. l. in omnibus ſm verum intelle-
ctum. ff. de iudi. ¶ Jdem vbi nuda cautio nihil operaret̃ vt. d.
l. in omnibus. ¶ Jdem vbi pſona aſtricta ad cautõnem eſſet ſu-
ſpecta ſm Bal. in. d. l. ſancimus. ⁊ Bar. in. d. l. ſi prius. ¶ Jdem
quãdo dicit̃ plene caueat q: non ſufficit ſimplex cautio ſm glo. in
l. ſi mandato titij allega. in glo. ¶ Jdem quãdo diceret̃ ſufficien
ter caueat. q: nõ ſufficit ſimplex vt in glo. ne ſtra ⁊ no. gl. in. c. quo
niam. §. in alijs. ſ. vt lite nõ ꝯteſta. ⁊ in. c. fi. infra de pigno. ⁊ in. c. i.
ſupra de ſequeſt. poſ. ⁊ fruc. ⁊ in. c. qua fronte infra de appel. ⁊ in. c.
ex tranſmiſſa. de reſtitutio. ſpoliato. ⁊ in. c. i. ſupra de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊
glo. ij. ⁊ ibi dominus Abbas in. c. ex publico infra de conuerſio.
coniugato. ⁊ glo. penul. in. c. ex parte el. ij. infra de verborꝫ ſigni.
et glo. prima in. c. piſanis. ſ. de reſtitu. ſpoliato. ¶ Jdem ſi lex re-
quireret cautõem competentem. vt. l. ſi debitori. ⁊ ibi glo. ⁊ Bal.
ff. de iudi. ⁊ no. Bal. in. d. l. executorem in. v. colũ m. ⁊ Oldra. con
ſilio. lxviij. incipiente nomine cautõnis quod no. ad intellectũ m. c.
ſolet de ſenten. excõmu. libro ſexto. Jdem vbi requirit̃ cautio ido-

nea.l.ſi mandato titij ff.manda.⁊ glo.in.c.felicis in ver.idonea ꝺ
pe.libꝛo ſexto.⁊ in.c.q̄ꝫq̄ꝫ.de vſu.e.li.⁊ in.c.fi.de ſen.excōmu.e.li.
no.Pau.de eleaza.in diſputatōne incipiente is qui fideiuſſit in
iij.col.⁊ Oldra.dicto cōſilio.lxviij.⁊ ibi dicit ꝙ nō ſufficit ipothe
ca.Nec ob l.quicunqꝫ.C.de omni agro deſerto.libꝛo.xi.qꝛ dicit
oldra.ꝙ papa reſpondit ad illā.l.in conſiſtoꝛio ꝙ non faciebat qꝛ
eſt ibi in ſpāle ⁊ ibi dicit tex.obligatis fundis idonee caueat ſꝫ non
dicit ꝙ obligare fundos ſit idonea cautio.¶ Quid autem ſi di-
catur ſatiſdet vel caueat dic ꝙ ſi non eſt perſona ſuſpecta ſufficit
nuda cautio ſi eſt ſuſpecta debet ſatiſdare vt no.glo.pe.in.l.pe.ff.
de peti.here.¶ Quid autem de inſtrumento requirente cautionē
vide bal.in aūt generaliter in pꝛima col.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.i.ff.
q ſatiſd.cog.⁊ in.d l.vniuerſa in.d.l.execucione ⁊ in.d.l.ſancimus.
¶ Quid aūt ſi dicatur caueat mediocriter dic ꝙ ſufficit cautio
cum obligatio bonoꝛum.l.filio.ff.vt legatoꝛum noīe caueatur quā
facit ſingularem ludo ro.in.d.§.interdum tamen illa l.non pro-
bat ⁊ imol.videtur requiri pignus vel fideiuſſoꝛ ſm ꝙ requiritur
in cau.competenti vel ſufficienti cum melioꝛis.idem videatur im
poꝛtare ꝙ competens vel ſufficiens maxime qꝛ cautio cū hipothe
ca.ꝺꝛ nuda ſꝫ bar.in.d.l.p̄toꝛia.la.ij.¶ Quid aūt ſi ſtatutū facit
mētionē de cau.idonea dic ꝙ intelligit̄ arbitrio iudicis ſꝫ bar.in
d.l.vniuerſa in.ii.col.¶ Quid autē ſi in aliquo caſu ſufficit nu-
da cautio an requirat̄ ſaltē hipotheca bonoꝝ bar.dixit ꝙ ſic in.l.i.
ff.qui ſatiſ.cog.⁊ bar.⁊ ang.in.d.l.p̄toꝛie ⁊ bar.⁊ ro.i.d.l.ſi ꝑus ⁊ i
d.§.iterdū ꝑ tex.i.d.l.filio ⁊ in.d.l.oēs.§.in hac aūt vꝛbe.C.de epi.
⁊ cle.⁊ in §.ſi quis aūt pro pecuniaria in aūt.de ſanctiſſimis ep̄is ꝯ̄
rium tenet imol.in.d.l.pretoꝛie ⁊ in.d.§.interdum qꝛ hoc iure nō ꝓ
batur ⁊ iura predicta loquuntur quādo lex contra generalem di-
ſpoſitionem habentem ꝙ debet caueri cum fideiuſſoꝛe prouidet in
aliquo caſu quod ſufficiat ſine fideiuſſoꝛe.qꝛ tunc pꝛomiſſoꝛ releua
tur a fideiuſſione ⁊ grauatur in alio.ſ.vt obliget bona ⁊ iſtud veri
us.quid autem ſi a lege vel ſtatuto requiritur aliquem cū fideiuſ-
ſore cauere ⁊ euidenter appareat idoneus an ſufficiat nuda cautio
dicit bar.ꝙ ſic in.l.quicūqꝫ per illum tex.C.de fundi patrimonia-
libus li.xi.facit.l.decreationibus.C.de epiſcopali au.⁊ q̄ no.bart.
in.l.abſtinendū.c.quoꝛum appellationes ⁊ glo.ſingularis in.l.i.§
is autem.ff.de ritu nup.⁊ bal.in.c.decernimus.ſ̄.de iudi.cū ſimili
bus.¶ Quid autem ſi lex dicat preſtet cautionum quam poteſt
dic ꝙ intelligitur de iuratoꝛia per tex.in.c.per noſtras infra de do-
na.inter virum ⁊ vxoꝛē ⁊ ita dicit do.abb.ibi in notabilibus dicēs
illū tex.ſemꝑ allegari ſꝫ ipſemet ibi in vlti.col.tenet ꝯ̄riū ⁊ meliꝰ qꝛ
ſi intelligeret̄ ꝺ iuratoꝛia nihil ipoꝛtarēt illa v̇ba qꝛ qlibꝫ pōt p̄ſtare
illā ⁊ hoc no.qꝛ faciet honoꝛem.¶ Quid autem ſi obligatꝰ ſatiſ
dare nō ſimpliciter ſed modis pꝛedictis nō hꝫ pignoꝛa nec fide-
iuſſoꝛes nō eſt qō noſtra.ſꝫ vide dom.iin.c.j.q.j.in fi.poſt glo.ibi
de dolo ⁊ contu.li.vj.⁊ Bal.in.l.j.§.j.C.de aſſer.tol.⁊ glo.in.l.
iiij.C.de vſufructu.⁊ do.Abbas in.c.quarta frōte.infra de app.
⁊ Bal.in aucten.cui relictū.C.de indicta viduitate.⁊ Pau.de
ca.in.l.j.⁊ in.l.fideiuſſoꝛ.§.j.ff.qui ſatiſdare cog.⁊ bal in.l.ij.C.de
vſufruc.le.⁊ Imola in.l.non facile.ff.ſi cui pluſquam per.l.fal.⁊
Paul.de caſt.in.l.ſi conſtāte.§.quotiēs.ſolu.ma.⁊ bal.in auctē.
c.j.in pꝛin.C.de bonis auc.iudi.poſſ.⁊ in.l.fi.in tertio notabili.C.
de oꝛdi.cog.⁊ in.l.iij.in pꝛinci.C.de condi.ob cauſam ex quibus
locis pōt elici regula qō ꝓpter impotētiam ſatiſdandi ſtatur iura
toꝛie cautioni fallit in multis caſibus notabilibus de quibus i di-
ctis locis puta ſi quis eſſet impotēs propter malos moꝛes vel i
cauſis criminalibus vel in eo qui ſemel deierauit ⁊ in alijs de qui-
bus ibi.¶ In eadē glo.in fi.inſtant hic doc.quare grauatur iſte
onere cautiōis qꝛ qn̄do excōicatio eſt iniuſta fit abſolutio abſqꝫ
caut.c.ſacro.§.caueat.infra de ſen.excō.in ver.abſqꝫ grauamie.
⁊.c.i.⁊ ibi glo.in ver.difficultatē.eo.ti.in.vi.⁊ ſatis ꝓbatur in.c.ve
nerabilibus.§.ſane.eo.ti.⁊ li nota.do.Anto.in.c.odoardus in.ij.
col.j.de ſolu.⁊ do.Abb.in.c.olim.in pꝛima col.j.de accuſatio.Et
ꝓ reſponſiōe ad cōtrarium multa dixit hic doc.maximē do.Ab.
qui poſtea dolet tot verba dixiſſe quia vnico verbo dici poteſt
cum Innocentius.hic quod iſte fuerat excommunicatus propter
contumaciam in nō comparendo coꝛam iudice quo caſu non dꝫ
abſolui ſine ſufficienti cautōe nec ſufficit iuratoꝛia ſm ipſum.pro
quo allegat hic dominus Cardina.glo.in ver.cautōe in.d.c.frō

te.⁊ facit iſte tex.in.c.pꝛimo de dolo ⁊ ꝯtumacia libꝛo ſexto ſꝫ do
minum Abba.⁊ Hoſti.hic ꝯ̄ ⁊ nō bene ſm eos.Et circa iſta pō
derabis tex.in.d.c.ſacro poſt pꝛincipium in verbo ſufficienti caut.
¶ In glo.penul.ibi ꝓpterea qꝛ iurauerunt glo.iſta habuit bonū
intellectum ſed nō habuit bonum exemplum.Nam ſm dominū
Io.an.⁊ alios ⁊ bene ſi iuraſſent creditoꝛ eſt deciſio littere qꝛ ex-
quo ſatiſfactum eſſet de fructibus nō dicerent̄ venire ꝯ̄ iuramen
tum immo iuſte repeterent pigno.¶ Dicit ergo Io.an.ꝙ ex foꝛ
ma iuramenti requirebat̄ numeratio ⁊ ſolutio quaſi dicat nō ſuffi-
cere quod ex fructibus nō ſatiſfaciat ⁊ ſequunt̄ hic ſcribentes pꝛo
quibus optime adduco ellegans dictum Bar.in.l.item liberatur
§.i.ff.quibus modis pig.vel ipothe.ſoluat̄.vbi dicit ꝙ ſi ſtatutū
dicat ꝙ ſi ꝯdemnatus ꝑ homicidio infra.x.dies non ſatiſfecerit
amputet̄ ei cap̄.ꝙ dando fideiſiſſoꝛes vel pignoꝛa dicit̄ ſatiſfe-
ciſſe.ſecus ſi ſtatutum diceret ſi nō ſoluerit.Et ad idem vide bar.
in.l.ſolutōis ff.de ſolutio.⁊ Bal.in.l.i.ff.qui ſatiſda.cogan.⁊ in.l.
fi.C.ad.l.falci.⁊ tex.in.l.iiij.§.ait pretoꝛ.ff.de re iudica.⁊ in.l.ſolutā
pecuniam.ff.de ſo.⁊ in.l.accepto latū.§.i.ff.de acceptilatōnibus.
¶ Quare autem nō compenſant̄ hic fructus cū ſoꝛte dicūt aliq
ꝙ nō erat liquidum quantum ex fructibus fuiſſent ꝑcepti ideo li-
quidi ad nō liquidum nō fit compenſatio.l.fi.ſecus ſi eſſent ꝯſum
pti.l.i.⁊.ij.§.de pignoꝛati.actio.Alij dixerunt ꝙ hic etiam fructꝰ
erant pignoꝛati ſecus ſi fructus nō fuiſſent pignoꝛati.¶ Alij di-
xerunt ꝙ hic debitoꝛ agebat ideo nō poterat compenſare.ſecus ſi
ꝯueniret̄ quod repꝛobat hic Imo.qꝛ nō videt ꝙ repugnet ꝙ de-
bitoꝛ nō poſſit repetere pignus ⁊ dicere creditoꝛi ſatiſfactū ex fru-
ctibus ꝑceptis.d.l.i.⁊.ij.vnde tranſire poſſunt alij intellectus qui
in ſe veri ſunt.lꝫ ad litteram diuinatim ⁊ eos retuli qꝛ ſm Imo.ex
ipſis habent̄ notabiles limitatōes in quibus fructus nō deducun
tur in ſoꝛtem ſed ꝯmunioꝛ intellectus ad iſtum tex.eſt ille quē po-
nit iſta glo.ſm Imo.⁊ dominum Abba.quod hic non pōt obici
compenſatio qꝛ nō eſſet ſatiſfactum iuramento quod dꝫ foꝛmalr̄
impleri vt hic.¶ Ex quo intellectu deciſa videt̄ illa queſtio diffi
cilima.vtrum ſufficiat ꝙ iuramentū impleat̄ ꝑ equipollen.an ve-
ro opoꝛteat ꝙ impleat̄ in foꝛma ſpecifica.Nam hic eſt caſus no.
⁊ ſingularis ꝙ ſic ſm Imo.hic vbi iurans creditoꝛem ſuꝑ pigno
re nō moleſtare donec ſoluerit intelligit̄ ēt ſi ſit ſatiſfactum recipi
enti ex fructibus pignoꝛis qꝛ omnino eſt opus ſolutio.⁊ ꝓ hac ꝑte
dico eſſe glo.oꝛdinariam in.l.ſi pecuniā in pꝛincipio que incipit ⁊
finit vt qꝛ iuraſti.ff.de ꝯditō.ob cauſam.que voluit ꝙ lꝫ regularit̄
ad reſpiciendum factum in obligatōe deductum non poſſit quis
p̄ciſe compelli.l.ſtipulatōes nō diuidunt̄.ff.de verboꝛum obliga.
ſed ſufficiat p̄ſtare intereſſe vt ibi tamen vbi iuramentū interponi
tur p̄ciſe compellit̄ ad factum.⁊ ſic iuramentū dꝫ ſeruari in foꝛma
ſpecifica ⁊ illam glo.ſequit̄ Bal.ibi ⁊ in.l.i.in.viij.col.C.de ſen-
ten.que ꝓ eo quod intereſt.⁊ in ꝓhemio feudoꝛum in.vij.col.⁊ in
l.ſed ⁊ hec.§.p̄toꝛ.ff.de ꝓcurato.⁊ in.c.ex reſcripto infra eo.⁊ idē
in terminis illius glo.latiſſime tꝫ dominus Abbas poſt dominū
Anto.⁊ Imo.in.c.veniens in penultima ⁊ vltima colum.infra.e.
⁊ hanc ꝑtem tꝫ Imol.in.c.ꝑ tuas in.xvij.col.ver.⁊ nota diligent̄
hoc dictum ſupꝛa de arbi.allegando iſtum tex.⁊ glo.in.d.l.ſi pe-
cuniam.Idem tꝫ dominus Abbas ibi in penultima colū.ꝑ iſtum
tex.⁊ allegat etiam.l.ſiquis maioꝛ.C.de tranſactio.de ipſa excla-
mans vbi quādo in contractu interuenit iuramentum lꝫ pena ſit
appoſita in ꝯtractu nō ſufficit ſoluere penam ſed ſi pars ꝯtrauenit
tenet̄ ſoluere penam ⁊ ſeruat ꝯ̄ctum ⁊ refert Bal.ibi dicentem ꝙ
iuramentum hꝫ vim clauſule rato manente pacto.Idē tꝫ Ancha.
ꝯſil.clxxxviij.quod incipit in auxilium veritatis.in.iij.colū.dicens
ꝙ lex ſi ꝯuenerit.ff.de iuriſditio.omnium iudicum nō hꝫ locū vbi
ꝓmiſſio de nō ſuo iudice adeundo eſt firmata iuramento qꝛ pōt
ſeruari ſine interitu ſalutis eterne ⁊ p̄ciſe obligat quem ꝑ pꝛedicta
Idem tꝫ Imo.in.c.i.ſupꝛa de iudi.⁊ hanc partem tꝫ etiā Roma.
in.d.l.ſtipulatōes nō diuidunt̄ in.xxxviij.col.maxime ꝑ.c.ex litte
ris el.ij.infra de ſponſa.⁊ idem Imo.hic poſt Io.an.ad idē tex.
in.c.querelam.infra ne p̄lati vices ſuas.vbi in obligatōe cōſiſten-
te in facto compellit̄ quis ad obſeruantiā facti ⁊ ſic nō videt̄ ſatis
pꝛeſtare intereſſe.⁊ dicit ibi do.anto.eſſe caſum de hoc ⁊ ſic per gl.
in.d.l.ſi pecuniā.¶ Et licet iſta pars habeat pꝛo ſe multos tamē
reſponderi poſſet eoꝛum fundamentis quo ad iſtum tex.vltra om

nia ſtringentem q2 ſm do.abb.hic ſi iſte text.diceret ꝙ non poſſet
cõpenſari bene probaret opinionem iſtum ſed dictum erat de non
moleſtando ante ſolutionem ſortis ⁊ videtur tacite actum vt fru-
ctus non compenſentur ante ſolutionẽ alias nihil operaretur iura-
mentum vnde obicere cõpenſationẽ non erat dare vnum ꝙ equi-
polleret actui non moleſtationis ſic ꝯpenſare eſt dare actum equi-
pollẽtẽ ſolutioni. ¶ Ad glo.in.d.l.ſi pecuniam reſpondet ibi ful-
go ꝙ glo.forte conſiderauit quod propter iuramentum neceſſita
tur ad obſeruandum ſi vult euadere periurium ⁊ infamiam.d.l.ſi
quis maior non autem quod ex iuramento oriatur actio per quam
cogatur ipſum obſeruare q2 iuramento non eſt modus inducen-
cende obligationis de iure ciuili.ſed de iure canonico bene dicit
quod cogeretur allegat.c.ſi.⁊.c.ex litteris el.ii.j.de ſpon.tamen con
ſidera ꝙ ſi iſte ſentit de iure ciuili ſufficiat equipollens non incur-
rentur periurium prout ipſe dicit ⁊ ideo ſtaret auctoritas glo.
¶ Ad tex.in.d.l.ſi quis maior poteſt dici ꝙ illud eſt q2 iuramen-
tum habet vim clauſule rato materie pac.ideo conueniens non li-
beraretur preſtando penam vel intereſſe ad tex.in.d.c.querelam re
ſpondet ibi domi.mari.ꝙ non negat quin ſi locatur vellet preſtare
intereſſe ſufficeret ⁊ bene dicit q2 etiam cõdẽnatus ad rem traden
dã vel factũ liberatur offerendo intereſſe ſm bar.Jmol.⁊ ro.in.d.
ver.celſus. ¶ Ceterum ad partem cõtrariã ꝙ iuramentũ non ſit
ſeruãdũ in forma ſpecifica de neceſſitate ſed ſufficiat in equipolẽti
eſt ordinaria deciſio bar.in.l.ãplius nõ peti.ff.rem ratã haberi vbi
dicit ꝙ iurãs ſoluere poteſt compẽſare mouetur q2 etiã cõditio dꝫ
impleri in forma ſpecifica.l.meuius ⁊.l.qui heredi.ff.de cõdi.⁊ de-
mõ.⁊ tamẽ ſufficit cõpenſare quando ſolutio ponitur in cõdi.l.iii.
§.i.⁊.l.ſi peculium.ff.de ſtatu liber.ergo eodem modo dicendum
iuramento. ¶ Preterea dicit ipſe quando ipſe contra quẽ volo
obicere compenſationẽ non ſoluit me interpellante cum videt̃ pre
ſtare impedimentũ quominus cõditio impleatur ⁊ per cõſequens
iuramẽtũ q2 ſi ſolueret poſſet poſtea impleri conditio ⁊ iuramentũ
⁊ ideo cũ ꝑ eum videatur preſtari impedimentũ debet haberi con-
ditio pro impleta ⁊ ſimiliter iuramentum allegat ꝙ habetur in.l.ii.
§.i.ff.de ſtatu.liber.⁊ facit ꝙ habetur in lege iure ciuili.ff.de cõdi.
⁊ demon.⁊ iſtud dictum bar.ſequitur do.Abb.hic ⁊ in.c.cum dile
ctus in.xii.col.ſ.de ordi.cog.⁊ aug.de rapha.in.d.l.amplius ⁊ imol.
in.l.iulianus la prima.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Jo.fa.in.§.in bone
fidei inſtit.de actio.dicens non incurri periurium vel excõmuni-
cationẽ q2 quo ad pene cõmiſſionẽ euitãdam cõpenſatio fit ipſo iu
re abſqꝫ eo ꝙ opponatur.l.ſi ambo.ff.de compen.facit.l.ſi debitor
in fi.ff.qui po.in pi.ha.ibi nihil intereſt ſoluerit an compẽſauerit no.
bal.in.l.ii.in prin.C.de cõpenſa.⁊ cum iſto dicto bar.cõcordat la-
te bal.hic dicens ꝙ iſte nõ eſt periurus quia aduerſarius facit quo
minus ſoluere poſſit ⁊ dicit eſſe tex.vnicum in iur.in.l.iulianus ait
la picola.ff.de condi.⁊ demon.nec obſtat ꝙ iuramẽtum debꝫ ſer-
uari in forma q2 illud eſt verum quando de nudo facto ⁊ non de
effectu eſt cogitatum allegat.l.meuius.ff.de conditionibus.⁊ de
mon. ¶ Sed ad iſtud dictum bar.reſpondet hic Jmola.ꝙ non
procedit per iſtum tex.nec obſtat quod dicit bar.de conditi.q2 ſm
ipſum iuramentum magis debet ſeruari in forma ſpecifica ꝙ con
ditio patet licet ſecus in conditi.vt in iuribus preallegatis.ſecus nõ
eſſet tale impedimentum ꝙ omnino impediret implementum iu-
ramenti per.c.querelã ⁊.c.breui infra.c.poteſt etiam dici ſm Jmo.
ꝙ iura que dicunt ſufficere compenſari ad implendam conditio-
nem loquuntur in eo cui relicta eſt libertas ſub conditiõe ⁊ ideo fa
uore libertatis poteſt dici illud fuiſſe ſtatutum facit.§.fi.inſtituta ð
dona.ſm ipſum ad illud de impedimento ꝙ iuramentũ principa
liter dirigitur in deum qui non preſtitit aliquod impedimentum.
¶ Et pro iſta ꝑte adducitur tex.in.l.fi.C.ð nõ nu.pe.vbi iuramẽ
tum additum confeſſioni pecunia recepta non aufert ꝑtatem exci-
piendi tempore debito de nõ nu.pe.ergo apparet ꝙ iuramẽtum in
terpretatur ſm naturam preambule obligationis ⁊ ſic vbi natura
obligationis ſuper qua iuratur haberet ꝙ equipollens ſufficeret vt
in ſolutione intereſſe vel in cõpenſati.iuramentum ſuper ipſa addi
tum non mutat naturam illius obligationis vnde ſufficit ſeruãt in
forma equipollenti ſed ad hoc reſpondet Jmo.in.c.i.ſ.de iud.⁊ in
d.c.per tuas ꝙ illud cõtingit ex eo q2 non eſt veriſile ꝙ quis velit
effectualr̃ ſe obligare ſi nõ recipit pecuniã ſꝫ ſꝑat poſtea recipe niſi
ſequat̃ numeratio vñ non mirum ſi tũc iuramẽtum ſimpliciter pre
ſtitum limitat̃ ſm limitatam obligatõem q2 nõ dꝫ preſumi ꝙ quis
velit iactare ſuum argumentũ.l.cum de indebito.ff.de ꝓbationi-
bus que ratio ceſſat quãdo quis ſe obligat ad aliquid faciendũ
⁊ ſi iurat q2 tũc videt̃ mens eius obligari ad id quod iurat ⁊ ſi nõ
ſeruat quod ꝓmiſit videt̃ ꝙ poſſit cogi ad obſeruantiã iuramẽti.
¶ Tertio ꝓ iſta ꝑte adducit̃ ſingulare dictum Jnn.in.c.ꝑ tuas
in prima col.ſupra de arbi.vbi dicit ꝙ lꝫ ſit iuratũ de ſtando dicto
arbitri nihilominus liberat̃ iurans ſoluendo penã ⁊ ſic ſufficit im
plere iuramentũ in equipollenti cum paria ſint obedire laudo vel
ſoluere penam vel intereſſe quãdo pena nõ eſt ꝓmiſſa.ſuccedit
enim pena loco principalis obligatõis.l.ꝑdia.ff.de actio.emp.di
xi in.c.ꝑuenit el.ij.ſupra eo.Et ꝑ hoc dictum dixit dominus An-
to.in.d.c.ꝑ tuas ꝙ ſiquis obligat ſe ad factum ex quo ius interpre
tatur ꝙ ſufficiat facere factum vel preſtare intereſſe.d.ver.celſus.
⁊.l.ſiquis ab alio.§.fi.ff.de re iudi.etiaꝫ ſiquis iurauit ſe adimple
re dictam obligatõem facti nõ põt cogi preciſe ad ipſum factum
ſed ſufficit ꝑſtare intereſſe etiam ſi ꝯueniat̃ in foro canonico ⁊ de
hoc dicit dominus Anto.ſe alias dubitaſſe tamen iſtud ſibi pla-
ceret ꝑ illud dictum Jnno.⁊ ſic lꝫ contra glo.in.d.l.ſi pecuniam ⁊
contra id quod ipſe dixit in.d.c.querelam.Et ꝑ hoc dictum Jn-
no.dicit dominus Abb.in.c.i.in.xv.col.ſupra de iudi.ꝙ ratõe iu-
ramenti quis nõ põt compelli reſpõdere coram nõ ſuo iudice.q2
iuramentũ recipit naturam materie ſuꝑ qua interponit̃.⁊ hoc di-
ctum Jnno.ſequit̃ etiam dominus Abbas in.c.ſicut ex litteris cir
ca medium infra de ſponſa.⁊ in diſputatõe incipiente ſtante ſtatu-
to in.xviij.col.⁊ Roma.in.l.hereditatem.ff.de dona.ſꝫ lꝫ ad iſtud
dictum Jnno.nõ oporteret diſputando reſpondere tamen vbi al
legaret̃ in practica dic ꝙ ipſuꝫ impugnant late dominus Abbas
⁊ Jmo.in.d.c.ꝑ tuas.ꝑ id quod dixi in alia parte ⁊ contra ipſum
eſt caſus in.l.ſiquis maior.C.de tranſactio.vbi ſingulariter ꝓbat̃
ſm Bal.ibi ꝙ iuramentũ hꝫ vim clauſule rato manente pacto.er
go ſoluere penam nõ ſufficiet.Jtem ꝯ dictum domini Abbatis
in.d.c.i.de iudi.eſt deciſio Petri de ancha.cõſil.clxxxviij.⁊ cõ
cordat Jmol.in.d.c.i.⁊ Ange.⁊ pau.de caſtro in.l.ſi ꝯuenerit.ff.ð
iuriſdi.omnium iudi. ¶ Quarto ꝓ iſta parte adducit̃ tex.in.c.ex
parte el.ij.infra de clericis nõ reſi.vbi iuramentũ verificat̃ in caſu
ficto.Nam ille iurauit reſidere in eccleſia ⁊ dicit̃ ꝙ nõ minus ſer
uat iuramentũ ſe abſentando ꝓ negotijs eccleſie q2 cenſeri dꝫ reſi
dens ⁊ ſic eſt ibi caſus ꝙ iuramentũ nõ ſeruat̃ in forma ſpecifica
ſimul caſus in.c.ad audientiã.co.ti.ſed dicit dominus Abbas in
d.c.ex parte ꝙ lꝫ ꝯrium ſit difficile tamen põt dici ꝙ vbi obſeruã
tia iuramenti in caſu ficto nõ tendit in aliquam leſionem illius cui
fuit ꝑſtitum ꝓut erat ibi tunc iuramentũ verificat̃ in caſu ficto.vbi
autem eſſet contra intentiõem recipientis iuramentũ hꝫ locum cõ
trarium de iſto tex.cum ſimilibus ſm ipſum. ¶ Quinto addu-
cit̃ tex.in.c.fi.infra de eccleſiis edifi.vbi iuramentũ recipit limita-
tões ſm materiam ſuꝑ qua interponit̃.nam ſi ſimpliciter eſt iura-
tum de rebus eccleſie nõ alienãdis nõ intelligit̃ de omni alienatõ
ne ſed ſolum de nõ neceſſaria ⁊ vtili ⁊ tamen videt̃ ꝙ iuramentũ
deberet aliquid operari.vnde ſolet dici ꝙ ſi actus nõ valet.valet
vt valere põt.l.cum pater.§.filius matrem.ff.de lega.ii.ad hoc re
ſpondet dominus Abbas ibi ꝙ iſtud eſſet verum quãdo iuramẽ
tum parum vel nihil operaret̃ ſed vbi põt aliquid operari puta q2
magis aſtrinxit iurando ꝯuenienti ꝑiurium ⁊ quandoqꝫ accumu
lando forum foro iuxta.c.fi.de foro compe.libro ſexto.tunc nõ hꝫ
locum.d.§.filius. ¶ Jtem hanc ꝑteꝫ firmant Ana.⁊ dominus
Maria.in.d.c.querelam allegantes ſolum glo.in.d.l.ſi pecuniam
Jdem Bal.in.c.que in eccleſiarum in.vi.col.ſupra de ꝯſtitutio.
allegando.d.l.fi.C.de nõ numera.pecu.Et ꝑ hoc apparere exiſti
mo vtranqꝫ ꝑtem abſqꝫ magno periculo ſuſtineri poſſe ſꝫ tamẽ
ſubſtentabiliorem puto primam opinionẽ ꝙ iuramẽtum ſit ſeruan
dum in forma ſpecifica ꝑ ea que primo adducta ſunt ꝑ que appa
ret iſtam eſſe cõem opinionem.⁊ ꝓ ipſa facit optime tex.in.c.de-
bitores.ſupra.e.inquantũ vult ꝙ reddat domino iuramentum in
ea forma in qua eſt iuratum etiam ſi ꝯtineat turpitudinem ex par-
te recipientis ⁊ intantũ videt̃ requirere preciſam obſeruantiam ꝙ
etiam ſi poſtea eius virtus nõ duret tamen ſatiſfacere oportet.ad
idem tex.in.c.ex litteris el.ij.⁊ in.c.ſicut ex litteris infra de ſpon.

vbi ille qui iurauit ſe ꝯcturum matrimoniū cum aliqua compellit̃
preciſe ad obſeruantiam matrimonii iurati facit optime.c.cōmiſſū
e.ti.vbi iuramentū de deſponſando aliquā nō impletur per ingreſ
ſum religionis ſed debet primo deſponſari ⁊ poſtea fieri poſſeſſio
ad idem tex.in.c.breui infra.e.vbi difficultas excuſat a periurio vt
iurans nō compellatur ergo contrario ceſſante difficultate com-
pellitur. ¶ Preterea conſidero ꝙ velle obſeruare iuramentum
in alia forma ꝙ in ea iniqua eſt iuratum eſt cōmutare iuramentuꝫ
de vno in aliud ⁊ tamē habuimꝰ in.c.peruenerit el.ii.⁊ in.c.debito-
res.ſ̄.eo.poſt Inno.ibi ꝙ nemo poteſt auctoritate propria cōmu-
tare iuramētum etiam in melius ergo apparet ꝙ vt ſatiſfiat deo
oꝫ ſeruare preciſe quod eſt iuratum non autem per aliud equipol-
lens etiam melius ⁊ iſta ratio clara multuꝫ in.c.inclinat ⁊ vt puto
hactenus eā non audiuiſſet. ¶ In fi.gl.doc.approbāt hanc ſoluti
onē pro qua facit.c.cauſam.j.q fi.ſint leg. Cetera in materia illiꝰ.l.
extat.ff.ꝙ metus cau.vide per doc.in.l.ſi quis intantam.C.vnde
vi ⁊ aliquid per noſtros in.c.i.ſ̄.de dolo ⁊ contu.⁊ ibi aliquando
docetur.

SI vero. Si iuramentū per metū extor
tum ſeruare poteſt ſine interitu
ſalutis eterne ſeruādam eſt eccleſia tamen cō-
ſueuit a tali iuramento abſoluere.h.d. ¶ No
ta.ex fine littere ꝙ valet renunciatio beneficii
metu facta idem tenet glo.magna prope me-
dium in.c.ſuper hoc.ſ̄.de renū.⁊ late rota in formis deci.ccclxxiiii.
incipi.fuit dubitatum allegant.c.abb.⁊.c.ad audienciam.ſ̄.ꝙ me.
cau.⁊ ponderant per locū a ſpeciali cle.multorū.§.ſane d̄ penis qꝛ
ſi ſpecialiter illa renūciatio facta ad capturā ſecularium poteſtatū
eſt ipſo iure nulla ergo ſecus in aliis ⁊ qꝛ iſte caſus nō enumeratur
inter illos quos metus irritat ipſo iure de quibus per glo.⁊ doct.
in.c.abb.ſ̄.ꝙ metus cau.⁊ hanc decre.rote refert ⁊ ſequitur imol.
in.c.ad aures in pe.col.ſupra ꝙ metus cau.⁊ do.abb.ante fi.eo.tit.
⁊ in.c.ii.in.iiii.col.ſ̄.de reſti.ſp.⁊ ſentit gl.ii.in.c.ſup hoc ⁊ ibi d.Ant.
xxix.col.ver.ſed aduerte qꝛ in glo.ſe.ſ̄.de renū.⁊ dicit ibi eſſe caſuꝫ
⁊ glo.ꝙ ad recuperationē beneficii per metū renūciati cōpetit actō
ꝙ me.cau.⁊ vtilis actio in rē ⁊ idē tenet hic do.abb.qꝛ per reſigna
tionē metu factam ſolū ꝑditur directa actio.l.metū.§.nolenti ⁊.l.
ſi mulier in fi.ff.ꝙ metus cau.⁊ iſtis adde rotā deci.cccclxi.in for-
mis vbi dicūt ꝙ reſcinditur renūciatio fctā vt frater liberetur a car
ceribus qꝛ cōtumelia facta fratri cenſetur facta niſi allegant.l.pre-
terea.ff.de liberali cauſa in cle.vnicā de homi.idem dixit in renū-
ciati.etiam iurata facta a timente amiſſionē patrimonii idem di-
xit de facta propter metum illatū conſanguineis per.c.ſciant cūcti
de elec.li.vi. ¶ In eodē tex.in fi.vero optime ſm do.abb.ꝙ per
actionē ꝙ metus cā omnia reſtituūtur in ſtatutū priſtinum adeo ꝙ
renūcians beneficio per metū nō indiget noua colla.⁊ pro hoc ad
duco ꝙ no.domi.in.c.fi.l.vi.di.vbi dicit ꝙ ſi diſpenſat̃ cum nō ha
bente canonicū titulū ſufficit ꝙ cōtinuet ſuā primā collationē ꝑ tex.
ibi ⁊ in.c.ex parte aſtenſis in fi.j.de conceſ.prebē.⁊ per notata in.c.
cura infra de iure pa.⁊ ita dicit tenere rotā ad idē vide do.abba.in
c.ex parte in.vi.⁊.vii.col.ſ̄.de reſti.ſpo.vbi dicit ꝙ eo caſu quo eſt
facienda reſtitutio beneficii reſignati nō requiritur noua collatio lꝫ
aliter ſentiat ibi Jo.de ligna.qꝛ ex reſtitu.ſurgit aliquando ius ex-
tinctū ipſo iure vt patet in vtili reſtitu.in integrū allegant.c.cū ex lit
teris de reſti.in integrū ⁊ tex.⁊ gl.in.c.quāuis de reſcri.lib.vi.⁊ qꝛ
reſtituens in integrū intendit priſtinū ius reuocare ⁊ iſta no.ad in-
tellectū.l.ſi res.§.aream.ff.de ſolu.vbi titulus ſemel extinctus non
reuiuiſcit qꝛ procedit niſi aliud interueniat per quod ſequatur inte-
gra reſtitutio facit.c.ab exordio.xxxv.di.⁊.l.ſi vnus.§.pactꝰ ne pe
teret ibi in priſtinā naturā rediit.ff.de pac.vbi res de facili reuerti-
tur ad naturā ſuā. ¶ In glo.ii.ibi corporalis no.qđ iuramentum
in dānū ſalutis corporalis non eſt ſeruandum vt in.§.fi.allegato in
glo.⁊ idem glo.in.capitulo.dilectus.ſ̄.quod metus cauſa.⁊ in.ca.
veniēs infra eodem ⁊ expōe.i.de morte corporalis ⁊ dū glo.limi
tat niſi occaſiōaliter ⁊c.intelligit Joan.andre.niſi iminēte infirmi
tate vel compleſiōe indicaretur ſic iurans moriturus ex tali morat
quia tunc iuramentum nō ligat qđ multum no.hic do.abb.⁊ bene
ꝓ cartuſienſibus vt ad euitandam mortem ſi oua ⁊ alia nō ꝓſint
poſſint ſumere carnes.⁊ ſic limitat dictum Jo.an.in.c.ij.infra de

obſerua.ieiu.referētis magiſtrum Arnaldū de villa noua de quo
etiam ꝑ Ana.in.c.ſicut ex litteraruꝫ infra de homicidio.quare au-
tem nō ꝓhibet̃ vinum quod eſt maioris nutrimēti q̄ꝫ carnes.vide
beatum Thomā ſecūda ſecūde.q.cxxxvij.articulo vltimo vbi di
cit ꝙ eius virtus nō eſt duratiua ⁊ augumētatiua ſpirituum ſicut
carnium ⁊ ſimiliter alicui beatus Thomas in quarto ſententiarū
di.xv.q.ii.articulo primo ꝙ lꝫ vinum facilius incidet q̄ꝫ carnes ta
men eius incitatio nō durat ſicut incitatio carnium ⁊ dat ſimile in
leguminibus. ¶ Item dum glo.hic dicit de roma ꝙ ipſam de-
clara vt ꝑ glo.in.c.qualiter.vii.q.i.que ſimpliciter notat ꝙ ſanum
eſt ſtare Rome. ¶ In ea.glo.ibi in deteriorem exitum.Idem ſi
in diſpendium ſalutis puta ſi obligat ad veniale ꝑ quod lꝫ qs nō
priuet̃ vita eterna.tamen differt̃ eius aſſecutio donec ſit purgatuꝫ
in purgatorio.Ideo tale iuramentū nō obligat ſm dominū An-
to.dominū Abba.⁊ alios hic.allegant Archi.⁊ Jo.an.in.c.quan
uis de pactis libro ſexto.⁊ tex.⁊ glo.in.c.ſi aliquid.xxij.q.iiij.qđ ē
ꝓcipue notādum ſm Imo.hic ⁊ in.c.cum dilectus in.ij.col.ſupra
ꝙ metus cau.vbi idem tꝫ dominus Anto.⁊ idem tꝫ Bal.in.c.i.
§.ſacramenta de pa.iura.firma.⁊ Imo.in.c.fi.in.ij.col.infra de re
ſcrip.⁊ in.c.cum contingat in.iij.col.infra.e.⁊ ideo dicit Bal.in fi.
ſupra de pac.ꝙ pactum includens peccatum veniale non tꝫ ⁊ iſta
re vera ſunt notanda ad irritanda mille iuramenta ⁊ venialia ſint
plurima vt in.§.criminis.xxv.diſtinctio.⁊ mouet̃ inſti.ꝑ.d.c.quā
uis in ver.diſpendio.vt etiam ibi ꝑ Domi.idem tenentem in.iij.
colum.Aliud eſt enim interitus ⁊ hūc inducit mortale ob indiſpē
diam quod denotat damnum etiam paruum ſm ipſum poſt Jo.
an.ibi qui dicit ꝙ Archi.ibi in iſto dicto exaltauit vocem ſuam ſꝫ
ꝙ habuit a Laurentio ⁊ Johāne in.d.c.ſi aliquid. ¶ Idem dic
de iuramento vergente in peiorem exitum vt in glo.hoc aūt con
tingit ſex modis vt ꝑ Archi.in.c.ſi aliquid allegato in glo.quem
late referunt dominus Anto.⁊ dominus Abbas hic ⁊ elegantius
ponit Bal.in.l.ſi ad oſtendendam.C.de rebus credito.⁊ tangūt
iſti vnum modum.ſ.qñ excludit ab eo quod eſt de genere bono-
rum puta de non aſceptāda ꝓmotōe.⁊ lꝫ aliqui dicāt tale iuramē
tum tenere vt ſentit glo.incipiens argumentū eſt hic in.c.innocens
xxij.q.iiij.⁊ gratianus in.§.fi.e.q.⁊ cā.tñ Archi.in.d.c.ſi aliquid.
⁊ in.c.innocens tꝫ tale iuramentum eſſe inductiuum peccati ⁊ pro
bat vt hic refert ⁊ ſequit̃ dominus Abbas admittens hoc quādo
vult ꝯtrauenire iuramento ꝓpter bonum publicum ſecus ſi ꝓpter
bonum priuatum nō vt ꝓſit ſed vt poſſit iuxta.c.qui ꝑatum.viij.
q.i.bene facit quod notat Jo.an.in.c.ſi electio de electio.libro.vi.
vbi dicit ꝙ peccat mortaliter qui eſt idoneus ſi nō acceptat prela-
turam ⁊ aliquid ꝑ dominum Car.in cle.i.in prin.de ꝯceſſio.pre-
ben.cum ꝯcordan.quas credo ſcripſiſſe in rubrica de teſtibus co.
ante fi.vbi autem eſt alius idoneus iuramentum eſt ſeruanduꝫ ſꝫ
Domi.late poſt Archi.in.c.florentinum.lxxxv.diſtin. ¶ Itē ver
git in peiorem exitum quādo excludit opus indifferens pia inten-
tione ꝓ deo aut ꝓximo faciendum vt puta loqui cum ꝓxi.intra-
re domum ⁊ ſimilia que iminente neceſſitate fieri poſſunt nō ob-
ſtante iuramēto.vt no.in.c.cum quidam.infra.eo.ex quo infert̃ ꝙ
virtus nō fideiubere pōt fideiubere vt late per Jo.an.in Specu.
in iſta rubrica vbi tamē hoc intelligit quādo ſalus ꝓximi corpora
lis vel ſpiritualis ꝑiclitaret̃ ex denegatōe fideiuſſiōis ⁊ fuit ꝯclu-
ſio Oldradi lꝫ ipſe ñ dicat ꝯſilio.xc.incipiēte quedam iurauit vbi
etiam facit differētiam inter clericum ⁊ laicum dicēs clericuꝫ ad
hoc minus obligatum per.c.i.infra de fideiuſſo.⁊ refert do.An-
to.in.c.cum quidam infra.e.ſe reſpōdiſſe ꝙ tale iuramētum non
obligat ſed ꝙ ad cautelam fecit quēdam abſolui.ſed adde quod
etiam vbi nō emineret periclitatio de qua dictum eſt adhuc non
obſtante iuramēto fideiuberi pōt qꝛ lꝫ fideiuſſio nō ſit hoc caſu in
ꝓcepto ſicut in alio caſu ē tamē de ꝯſilio ⁊ opus ex pietate facien
dum ꝓpter deum ⁊ amorem ꝓximi ⁊ vt ꝓdictum eſt pōt quis ſe
obligare vt declaret a talibus nec a deo acceptat̃ talis obligatio
ſm dominum Abba.in diſputa.inci.ſtāte ſtatuto in.xviij.colum.⁊
hoc etiam ꝑ Roma.in.l.nō ſolum.§.morte.in.ij.col.ff.de operis
noui nūtia.⁊ Archi.in.c.ſicut.xi.q.i.⁊ in.c.nō eſt.⁊ in.c.animaduer
tendū.xxij.q.v.⁊ adde quod differentia facta ꝑ Oldra.inter cleri-
cum ⁊ laicum nō procedit in clerico in patrimonialibus imo ma-
gis eſt officium clerici vti hiis operibus quā laici ſm domi.queꝫ

vide in.d.c.⁊.c.laicus de foro compe.li.vi.eſt verum qḋ ad ope-
ra caritatis puta ad elemoſinam quis nō tenetur niſi cōcurrat qḋ
ſibi ſuperſit reſpectu ſui ⁊ ſuorū quod indigens aliter nequeat ſub-
ſtentauerit per beatum thomā ſecūda.ſecunde.q.xxxii.artic.v.quē
late refert domi.poſt archid.in.c.ſicut hi.xlvii.di.⁊ do.abb.hic ta-
men iſtud nō ob.qꝛ nō negatur quin extra talem caſum quis nō te-
neatur fideiubere ⁊ probatur in.§.ſi.xxii.q.iiij.ſed dicitur ꝙ poteſt
ſi vult nō obſtāte iuramēto ⁊ iſtis adde Jo.an.in.c.ii.infra de ſol.
vbi dicit ꝙ ſi eccleſia habet pecuniam ſuperfluam illam recte mu-
tuat cum enim teneatur de ſuperfluo facere elemoſinā.c.aurū.xii.
q.ii.c.ſi.xvi.q.i.fortius tenetur mutuare indigentibus. ¶ Et per
hoc apparet non eſſe ſumēdum arg.a contrario ex iſto tex.ꝙ om
ne id quod poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne debeat ſeruari
ſi eſt iuratum imo etiam ſi eſſet contra bonos mores naturales nō
ligaret regula nō eſt obligatoriū de regu.iur.in.vi.ſecus ſi contra
bonos mores ciuiles ⁊ qui ſint dicetur in.c.cum cōtingat in.c.ma
xime examinādo materiā auctoritate ſacramenta puberū.C.ſi ad-
uerſus ven.⁊.c.ii.de pac.li.vi.idem ſi eſſet preſtitum per iracundiā
que fuerit tanta ꝙ illud ea durante deliberate nō feciſſet vt ꝑ Joā.
an.⁊ do.anto.in.c.ſicut ex litteris infra.e.⁊ do.abb.hic bene facit ꝙ
de profeſſione facta per iracundiam dicit do.Anto.in.d.c.ſicut ⁊
quod de voto dicit glo.in.c.dudum in verbo iracundie infra de
cōuerſio.qui ⁊ de confeſſione glo.in.c.ex litteris in ver.admoni-
ta.infra de diuor.cū aliis allegatis per ro.in ſingulari.cccccxxiii.
ꝙ incipi.volo cōmentare.l.quicquid calore cum ſimilibus ⁊ iuxta
hoc ſubdit hic do.abb.de iurante redire ad carcerem de quo dice-
tur poſt eūdē in.c.ſicut el.iii.j.eo. ¶ In glo.in ver.iuramentū in
fi.no.glo.ordinariam an meticuloſum iuramētū obliget ⁊ de hoc
per glo.⁊ archi.plene in.c.auctoritatē.xv.q̄ōe.vi.⁊ per doc.in.c.ii.ſ̄
e.⁊ ibi dixi ponendo concluſionē ꝙ obligat ⁊ idem tenet Jo.and.
in.c.verum.j.e.⁊ in.c.ad audiēdū.ſ̄.ꝙ metus cā ⁊ Inno.in.c.veni
ens infra.e.⁊ archi.in.c.que ſacramento.xxii.q.iiii.⁊ ſpec.in ti.dele-
gato.§.nūc oſtendēdum verſi.xxiiii.⁊ beatus tho.ſecunda ſecūde
queſtione.lxxix.arti.vii. ¶ Hanc cōcluſionē declara primo vbi
iuramentū interponeretur ſuper contractu in probato a lege vt per
do.abba.valde ſolēniter in.c.cū cōtingat in prima col.infra.e.⁊ re-
tuli in.c.ii.ſ̄.e. ¶ Et declarant non habeat locū quātū ad deum ⁊
hoc quādo iurans nō intēdit ſe obligare de quo ſtatur dicto ſuo.c.
ſignificaſti el primo.j.de homi.cū ſimilibus ⁊ ita tenent hic Joan.
and.do.car.⁊ do.abb.Si autem intenderet ſe obligare ligaretur
ſm tho.in loco preallegato ⁊ cōtraueniendo peccat mortaliter ſed
rōne metus nō punitur ita acriter ſicut ſi veniſſet cōtra iuramentū
libere preſtitum. ¶ Tertio declara vt valeat ⁊ obliget efficaciter
adeo ꝙ requiritur abſolutio/tamē cōtraueniēs nō pūitur ab eccl'ia
militante pro mortali ſicut alias contraueniens ſpontaneo iuramē
to licito ita probatur expreſſo in.c.verum.j.eo.ratio eſt qꝛ eccl'a nō
preſumit ꝙ habuerit animū ſe obligādi arg.c.ſuper hoc.ſ̄.de re-
nūcia.no.Jo.an.poſt hoſti.in.d.c.verum vult autē ꝙ obliget quia
nō eſt cognitrix ſecretorū cordis.c.erubeſcāt.xxxii.di.⁊ poſſet eē
ꝙ habuiſſet animū ſe obligandi ſed ſi cōtrauenerit reſpectu pene q̄
eſt reſtringenda eligat eccleſia mitiorē partem qꝛ punit pro veniali
ſm cōem opi.ſi autē pro certo cōſtaret ꝙ habuit animū ſe obli-
gādi puniretur pro mortali ſm do.abb.hic ita ſingulariter reſtrin-
gentē.d.c.verum ⁊ ita poſſet procedere opi.cal.⁊ dñi car.in.d.c.
verum. ¶ Quarto declara vt habeat locū quādo ſumus in du-
bio an voluit ſe obligare an nō ſed ſi cōſtat eccleſie ꝙ nullo mo-
do intēdebat cōſentire tale iuramētum ſequens nō obligat ſecun-
dum Imol.hic per id quod habetur in.ca.i.ſ̄.ꝙ metus cauſa ⁊ in
l.qui in aliena.§.celſus.ff.de acqui.here. ¶ Quinto declara vt ſi
procedat in caſibus in quibus metus irritat ipſo iure de quibus in
c.abba.ſ̄.quod metus cauſa nam ſi interponit̄ iuramentū non obli
gat ita allegat petrus de ancha.cōſilio.cclxxv.ꝙ incipit retēto or-
dine dubiorū in prima col.vbi clare hoc nō ſentit ſed ſolū dicit ꝙ a
iuramēto ꝑ metū extorto peti debet abſolutio quia tenet vt hic ⁊ in
c.verum.j.eodem ⁊ quia geſti per metum non ſunt nulla ipſo iure
ſed reſcindunt niſi in certis caſibus iuramentum ſit nullum tamen
hoc forte ex verbis ſuis infertur ⁊ pro hoc adduco glo.i.in.cap.ii.
infra de eo qui duxit in matrimonium qui dicit quod ſicut matri-
monium contractum metu eſt ipſo iure nullum.capitulum.cum

locum infra de ſponſa.ita etiam iuramentum extortū ſuper tali me
tu ⁊ illā facit ibi ſingularem domi.Abb.dicens eſſe caſum in quo
iuramentum metu extortum non obligat forte ſecūdum ipſum qꝛ
eſt contra bonos mores.itē cōtra ſubalia matrimonii nā iuramētū
metu extortū nō tribuit libertatē ꝯſenſus nō minꝰ ergo ꝯſenſus eſt
coactus intercedente iuramēto ex quibus verbis procedere poſſet
iſta declaratio noua. ¶ Ultimo declara vt habeat locū in coa-
ctū ꝯditōali.ſecus ſi preciſa.Goffre.⁊ alios in.d.c.verum.lꝫ dicāt
ꝙ difficile hoc eſſe poſſet ꝙ quis preciſe cogeret̄ loqui vt ibi per
eos maxime do.Abba.

Ex reſcripto.

¶ Monachi qui ꝓ debito monaſterij iu-
rant ſtare in obſtagio ⁊ fideiuſſores qui iura
uerunt creditorem indemnē ſeruare iuramē
tum.ſeruare cogūt̄.hoc dicit.Notabilia plu
ra infra colligent̄ in glo.maxi.⁊ inter cetera
colligit̄ ex tex.ſm Hoſtien.ꝙ ex ſola naturali obligatōe actiōem
dari.nā monachi nō poterant obligari ciuiliter ꝑ notata in.c.pla
cuit.xvi.q.i.⁊ in.c.ex parte.infra de accu.vbi monachus dicit̄ ciui
liter mortuus ⁊ ſequunt̄ hic dominus Anto.⁊ Imo.⁊ ē ſingula-
riter notandum ſm dominū Cardi.ad materiam.c.i.ſ̄.de pactis
⁊ credit dominus Abbas hoc eſſe verum ꝑ notata ibi ſed non ꝑ
iſtū tex.qꝛ ex quo interuenit ꝯſenſus abbatis putat eos obligatos
ciuiliter cum eorum velle dependeat ab abbate.c.ſi religioſus de
electio.libro ſexto.vbi autem nō interueniſſet talis ꝯſenſus nedū
obligaret̄ ciuiliter ſed nec naturaliter qꝛ ius reſiſtit huic obligatōi
c.nō dicatis.xij.q.i.⁊.c.ij.de teſta.libro ſexto.Et ideo nō poſſet ac
cedere fideiuſſor.l.i.⁊.ij.ff.de fideiuſſo.ſm dominum Abba.hic
qui ſecus dicit in ſeruo ille enim naturaliter obligat̄.l.naturaliter.
ff.de ꝯditio.indebi.qꝛ lex ciuilis nō reſiſtit ſed nec aſſiſtit ⁊ nō re-
nūciat ꝓprie voluntati ſicut monachus.d.c.nō dicatis.cetera de
ꝯtibus monachorum vide ꝑ Inno.in.c.cum olim el.ij.infra de
priuile.⁊ in.c.ꝙ quibuſdam de fideiuſſo.⁊ Bar.in.l.ſi ſeruus cō-
munis.ff.de ſtipula.ſeruorum. ¶ In fine tex.nota totam terram
poſſe ſubici interdicto ex eo ꝙ dominus nō ſeruat ꝯuentiōem iu-
ratum etiam ſi ꝯuentio ꝯcernit ꝯmodum pecuniarium ⁊ priuatū
intereſſe hodie vero ipſo iure eſt nullum interdictum latum in ali-
quem locum ꝓ pecuniario debito vt in extrauaganti Bonifacij
octaui incipiente ꝓuide.de quo ꝑ Archi.in.c.ſicut dñi veſtimentū
xvi.q.vij.⁊ Calde.in tractatu de eccleſiaſtico interdicto in ſecun-
do membro.q.xvi.⁊ Domi.in.c.ſi ſententia de ſen.exco.libro.vi.
¶ In glo.i.ibi voluntate illorum.idem tꝫ ſolus Bal.hic ſicut
Abba.nō pōt adire hereditatem delatam monacho niſi de cōſen
ſu monachi.l.acquirit̄.§.i.de acqui.rerum dominio qꝛ ius adeun
di eſt inſeparabile a ꝑſona.l.paulus.ff.de acquirē.heredita.⁊ ſi di
cat̄ ꝙ monachus nō hꝫ velle nec nolle verum eſt ad faciendum
ſed ad nō faciendum ſic ſm ipſum.allegat.l.cum ꝓponas.C.de
here.inſti.⁊.l.ſi.C.de acqui.poſſeſſio. ¶ Sed Hoſtiē.⁊ alij hic
tenēt monachum etiam inuitum poſſe dari obſidē ꝓ vtilitate mo
naſterij ⁊ hoc tollerat̄ ad tempus ſicut aliquādo manet in alicuꝰ
prelati vel magnatis ſeruitio nō ſine vtilitate monaſterij ⁊ ꝑ illum
negotia ipſius ꝓmoueant̄ vt in textu ⁊ glo.notabili in.c.cum pa-
ſtoris.vij.q.i.nec poteſt mōachus abbati reſiſtere cum voluntas
ſua pēdeat a volūtate abbatis nō ſint excōmunicati.argu.c.vt fa
me infra de ſentē.excōmu.libro ſexto.ſecus ſi inuito abbate vt hic
ꝑ eum.An autem poſſet deputare monachum vt ꝑpetuo poſſet
ſtare extra clauſtrum dicit hic Hoſti.ꝙ nō.⁊ facit.c.mōachi.xx.
q.iiij.ꝓpter neceſſitatem infirmitatis nō ꝯcedit̄ mōacho cela ex-
tra clauſtrum qꝛ ſtabilitas loci ſeu clauſtri eſt de regula.c.ſicut ex
litteris.j.eodem.⁊.c.placuit.xvi.q.i.ſi tamē ſubeſt cā vrgēs vel ra
tōabilis poſſet abbas ꝯcedere mōacho vt ſtet extra mōaſterium
in certo loco vt ꝓbat̄ ex glo.in.d.c.cum paſtor.que loquitur ſine
ꝓfinitōe temporis ⁊ expreſſe no.Inno.in.c.inſinuāte qui cleri.vel
vouē.lꝫ dicat ꝙ Abbas nō poteſt ſe obligare vt nūquam eum re
uocet ꝑ.c.⁊ ad mōaſterium ⁊ in.c.tales nec alicui.j.de ſtatu mōa-
chorum.nō tamē poteſt reuocare ſine cā vt ꝑ domi.Cardi.in cle
mēti.i.§.ꝓmiſſa.in.ij.colum.de ſupplē.negligē.prelato.⁊ ꝓ his fa
cit quia vbicūqꝫ mōachus fuerit dūmodo de mādato abbatis

ſemper eſt ſub obediẽtia abbatis vt dicebat abbas antiquus in.c.
cum illorum.j.de ſe.excõmu. An autem poſſit totum ꝯductum ſub
trahere a mõaſterio ꝓ ipſius neceſſitate dicit Hoſtiẽ.hic ꝙ ñ lꝫ
limitat domi.Abb.niſi aliud ſuaderet magna neceſſitas ⁊ vtilitas
argu.c.ſi canonici.de officio oꝛ.libꝛo ſexto.⁊.c.ex pte de verboꝝ
ſigni.⁊.c.ii.infra de iure patro. ¶ In ea.glo.in fi.vltra glo. dãtur
alie ſolutiones per doc.hic multa dicentes ſed tacta ⁊ bo.eſt vna
ſolutio bal.hic quod eſt ſpãle ꝓpter debitum eccleſie.qꝛ ſicut pa-
ter poteſt dare pꝛo obſide filium in caſu neceſſitatis.l.ii.allegata in
glo.ita abbas monachum caſus eſt hic notabilis ſm cũ ⁊ hoc te-
nẽdum qꝛ cũ monachus equiparetur filiofamilias vt per glo.in
l.ſi filius in fi.iuncto tex.ff.de iudi.⁊ archi.in.c. ſtatutum.xviii. q.i.
⁊ ſpe.in ti.de ſtatu monachoꝛum.verſi.xviii.⁊ bar.in.l.i.in.iii.q.ff.
de vulg.⁊ pu.cũ ſimilibus. ¶ Si autem tenemus quod equipa-
retur ſeruo vt per glo.i.in.c.parrochianos.j.de ſententia ex.⁊ glo.
in.l.cum heredes.§.fi.ff.de acquirenda.poſ.⁊ in.l pedius.ff.de ar
bi.⁊ Inno.in.c.olim el.ii.infra de priui.cum ſimilibus ⁊ ideꝫ erit
qꝛ etiam ſeruus poteſt dari pꝛo obſide.l.ſi ſeruus.ff.de pigno.acti.
⁊ iura allegata in glo.loquuntur de homine libero ⁊ ita hic non va
luit obligatio vt de homine libero ſed vt de ſeruo ⁊ ita qeſcere poſ
ſunt multiloquia doctoꝝ hic tamen tutius eſſet tenere ꝙ dicã pꝛo-
xime verſi.fallit. ¶ Regulariter itaqꝫ liber homo dari non po-
teſt pꝛo obſide nec poni in obſtagio vt in iuribus allegatis in glo.
fallit pꝛimo vt eſt dictum in filio concurrenre magna neceſſitatẽ
¶ Fallit ſecundo in impatoꝛe.qꝛ dare poteſt hoſtibus obſides ⁊
eidem dari poſſunt ⁊ hoc caſu ſunt quaſi ſerui vnde non poſſũt ſi-
ne licentia pꝛincipis teſtari.l.obſides cum ibi notatis.ff.de teſta.vt
hic per domi.abba.qui idem putat in papa quo ad perſonas ſibi
ſubiectas arg.c.cũcte per mũdũ.ix.q.iii.⁊ ſic intelligit.c.vt pꝛideꝫ
⁊ glo.xxiii.q.viii.idem putat in pꝛincipe habẽte iura imperii ſeu ius
incidendi bellum iuxta notata in ſimili per bart.in.l.infamẽ.ff.de
pub.iudiciis ⁊ in.l.acta.§.de amplianda.ff.de re iudi.⁊ in.l.i.§.de
qua re.ff.de poſtulan.cum ſimilibus. ¶ Fallit tertio niſi darentur
obſides qui nõ mutant ſtatum nec ſeruire cõpellunt ſed ſolum mo
do retinentur vt ꝓpter hoc melius obſeruentur conuentiones ꝓ
pter quas dati ſunt ſm bal.plene in.l.ii.in vltima col.C.de patrib⁹
qui filios diſ.⁊ ibi dicit ꝙ nedum inter pꝛincipes ſi etiam inter pri-
uatos tales dari poſſunt ꝓpter obſeruantiam eoꝛum que fieri cõ
ſueuerunt non vt ſint pignoꝛi creditoꝛis ita ꝙ habeat ius in euꝫ ſi-
cut haberet in pignoꝛe nec vt poſſit cogere ad ſeruiendum aut poſ
ſit eos locare alii ſeu pignoꝛare talia enim fieri pꝛohibituꝫ eſt ⁊ pe
nã merentur.c.ii.infra de pigno.⁊.§.ſi vero allegato in glo.lꝫ ſo-
lũmodo pꝛo obſeruatione conuentionum licite poſſunt retineri al-
legat iſtum tex.⁊.c.expoſita.ſ.de act.⁊ habebit talis datio obſidiũ
talem effectum ſm eum ꝙ ille qui retinet non poteſt dici facere in-
iuriam neqꝫ dolum cõmittere in retinendo nec obſt.hoc poteſt ab
ipſo detento vel ab ipſo dante vel ab alio conueniri qui non habet
ius in eo.l.iii.c.ſi quis volentem.ff.de libero homine exi.ſec⁹ ſi ali⁹
habens ius in eo ⁊ qui non conſenſit dationi eum repetet. ¶ Sed
contra hanc fallentiam tenet hic Imol.⁊ do.Abb.non tamen alle
gate bal.⁊ dixit ꝙ per mentionem non iuratuꝫ non poteſt homine
libero ius obligationis conſtitui vt detineatur inuitus per iura alle
gata in glo.licet de facto quãdoqꝫ aliter ſeruetur ⁊ male vt dicit
glo.in.d.l.ii.videtur enim carcer pꝛiuatus quem lex ciuilis execrat
l.i.C.de pꝛiuatis carceribus ⁊ eſt ſpecies ſeruitutis ad quã quis nõ
cõpellitur ſicut dicitur quod quis non compellitur pꝛeciſe ad factũ
l.ſtipulationes non diuiduntur de verbo.ob.⁊ iura aliud pꝛobãtia
narrant factũ ſm do.abb. ¶ Et quãuis pꝛo hoc etiam faciat quia
nemo eſt dominus mẽbꝛoꝝ ſuoꝝ.l.lib.homo.ad.l.aquil.⁊ qꝛ om
nis cõuentio inducens ſeruitutem eſt repꝛobata.l.titio centuꝫ.§.ii.
ff.de condi.⁊ demon.facit.l.ii.ff.de libe.hoie.exi.⁊.l.⁊ ſi volens.⁊
l.interrogatã.C.de liberali cauſa tamen ſuſtentabilius puto dictũ
bal.in.d.l.ii.⁊ idem ſaltem de conſuetudine tenet ſpec.de renũcia-
tione ⁊ concluſione.§.i.vbi iteꝫ eſt beneficium ꝙ dicit ⁊ ita etiam
tenuit glo.in.d.c.expoſita in verbo obſidũ ⁊ ibi expꝛeſſe Imola.⁊
Imol.in.l.obſides.ff.de teſta.⁊ glo.hic in pꝛima ſolu.quã pꝛo vera
firmat hic do.car.neqꝫ dicitur carcer pꝛiuatus qꝛ fit lege tolleran
te ſicut valet pactum cũ ſcriptoꝛe ꝙ cõpleta libꝛum ſtãdo in cõpe-
dibus vt per ſpeculatoꝛem al.ſ.⁊ eſt glo.notabilis in.l.ſtipulatio.

§.hanc.ff.de ope.no.nun.⁊ ibi hoc notant doc.⁊ bar.in.d.l.ſtipu-
lationes in.viii.q.⁊ ſi iſtud eſſet contra bonos moꝛes naturales vt
ſentit do.abb.nõ conualidaretur iuramento pꝛout in ſequenti fallẽ
tia regula non eſt li.vi.nec obſtat.d.l.liber homo.qꝛ iſtud nõ ẽ dã-
nificare coꝛpus perpetuo neqꝫ talis ſeruitus eſt repꝛobata qꝛ non ẽ
duratiua. Item non eſt pꝛopꝛie ſeruitus vt pꝛobant verba bald.⁊
iſta confirmantur optime ex dicendis infra bonis in queſtione de
pacto de nõ cedẽdo bõis. ¶ Fallit quarto niſi interuẽiret iuramẽ
tum qꝛ putat do.abb.hic ꝙ tunc is qui iurauit poteſt compelli ad
obſeruationem iuramenti vt ſtet in loco donec ꝙ conuenit nõ ta-
men aliter debet detineri inuitus qꝛ eſſet contra bonos moꝛes ſm
ipſum ſed certe per pꝛoxime dicta videtur ꝙ imo talis poſſit com
pelli inuitus ſtare in loco maxime qꝛ iuramentũ dꝫ ſeruari in foꝛma
ſpecifica.ſ.c.ad nr̃am ⁊ ibi dixi vñ ſi iurat nõ recedere cogeẽ pci-
ſe ſtare vel cogeẽ ſoluere pꝛout fuit factũ hic ⁊ iſtud ſentit hic imol.
¶ Pꝛeterea licẽtia Abbatis facit ꝙ monachus poſſit inuitus
detineri qꝛ nõ poteſt reſiſtere abbati vt dicit dominus Abbas in
ſequenti fallentia.ergo idem faciet iuramentum quia nõ põt reſi-
ſti deo cui eſt iuratum. ¶ Fallit quinto ⁊ vltimo in abbate qui
vellet deputare monachum nõ ꝓpꝛie vt obſidem ſed ſimpliciter
ad ſtandum in certo loco donec eſſent ſeruare ⁊c̃.quia etiam eo
inuito poteſt ſm dominum Abba.in clericis ſecularibus quos in
uitos nõ poſſet ep̃s modo pꝛedicto obligare ⁊ non ſint ita aſtri-
cti nec poterunt inuiti teneri lꝫ a pꝛincipio ꝯſenſerint.argu.c.con-
iungit infra de ſententia excõmu.nec ep̃s in hoc poterit diſpenſare
argu.c.ſi diligenti ſupꝛa de foꝛo compe.ſm ipſum. ¶ Et ꝑ iſta
verba vult expꝛeſſe dominus Abbas monachũ nõ poſſe dari vt
verum obſidem.quod credo verum.lꝫ Bal.vt ſupꝛa retuli equi
parando cum filio aliter ſentiat. Si enim ex toto equipareẽ filio
vel ſeruo in caſu iſto ſequereẽ incõueniens quod tenereẽ ſeruire
creditoꝛi quod eſſet in obpꝛobꝛium religionis contra.c.ſtudeat.in
fi.l.diſtinctio.⁊ ꝯcurreret duplex ſeruitus in eadem ꝑſona vna ra
tione ꝓfeſſionis alia ratõe obligatõis quod repugnat in re ſacra
ꝑ regulam ſemel deo libꝛo ſexto.⁊ ideo dicere opoꝛtet ꝙ iſti non
eſſent ꝓpꝛie obſides vt expꝛeſſe vult glo.⁊ Inno.hic.ꝯſidera etiã
dum dominus Abb.dicit ꝙ deus qui a pꝛincipio ꝯſenſit ep̃o da
ri in obſidem nõ põt poſtea inuitus detineri apud creditoꝛem etiã
ꝯſentiente ep̃o.qꝛ foꝛte idem eſt in eo qð in monacho.ex quo eniꝫ
clericus a pꝛincipio ꝯſenſit variare non põt.c.cum autem de iure
patronatus.c.oꝛiundus.xxxij.q.v.⁊ ſic vt ꝓ vtilitate publica ideſt
vt crimen puniaẽ aliquãdo lꝫ laico ſeruire in clericum iuſſu ep̃i.d.
c.vt fame.ita quando eſſet clericus in obſidem datus per vtilita-
tem eccleſie videẽ tutus cum detinens de licentia ep̃i bene admit
to differentiam inter monachum ⁊ clericuꝫ in vno.ſ.ꝙ monach⁹
poſſit a pꝛincipio inuitus obligari ſed clericus nõ. ¶ Et iſta in-
ducunẽ hic eleganter ꝑ dominũ Anto.⁊ Imo.ad queſtionẽ quam
nõ videnẽ decidere vtrum quis poſſit renuntiare beneficio ceſſio
nis ꝓmittendo nõ cedere bonis ⁊ videẽ ꝙ nõ quia ꝑ ceſſionẽ bo
noꝛum euitanẽ carceres.l.i.C.qui bo.cede.poſſunt ⁊ ſic renuncian
do ceſſioni obligat ſe ad carceres ⁊ ꝑ ꝯſequens ad ſpeciem ſerui-
tutis.l.ij.ff.de libero homi.exhiben.⁊ ideo nõ valet.d.l.titio centũ
§.i.⁊ ita tenent Bar.⁊ Imo.in.l.alia.§.eleganter.ff.ſoluto matri.
alle.glo.in aũt.imo.C.de actio.⁊ obligatio. Idem Ange.in repe.
l.nemo carcerem.C.de exactio.tributoꝝ li.x.⁊ Ci.late in.d.l.i.qui
bonis cedere poſſunt.⁊ dominus Anto.in.c.cum ꝯtingat in.iiij.
colum.infra eo.⁊ facit opi.domini Abbatis hic in alia materia d̃
qua ſupꝛa. ¶ In ꝯtrarium facit qꝛ fauoꝛi ꝑ ſe introducto quilibet
renũtiare põt.l.ſi quis in ꝯſcribendo.C.de pactis. Item qꝛ ꝑ ac-
ceptatõem quinquẽnalem iudicioꝛum debitoꝛ videẽ renũtiare be-
neficio ceſſionis.l.fi.⁊ glo.fi.C.qui bo.cede.poſ.quanto magis
expꝛeſſe renũciari põt.l.cum quid.ff.ſi certum peta.⁊ ſm hanc par
tem ꝯſuluit Federi.conſilio.lx.incipiente ꝙ pactum ſeu renuncia-
tio idem lꝫ latiſſime Imo.in.c.cum ꝯtingat in.xij.car.verſi.item
aduerte.qꝛ ꝑ pꝛedicta infra eo.⁊ Ange.⁊ Roma.in.d.§.elegãter.
⁊ ſentit Imo.hic nõ obſtat quod de ſeruitute dictum eſt qꝛ non eſt
verum vt dicit glo.in.d.l.i.poſtquam carceraẽ debitoꝛ lege ꝑmit-
tente nec eſt verum ꝙ ſit contra bonos moꝛes.qꝛ vt dicit Bar.in
d.§.titio centum ſi carceratio eſſet contra bonos moꝛes nõ fuiſſꝫ
a lege inducta.⁊ latius reſpondet iſtis Imo.in.d.c.cum contingat

⁊ hoc tenendo limita ſm Federi.in.d.conſilio niſi eſſet manifeſta
⁊ notoria mendicitas quo caſu pactum etiam iuramento firmatũ
nõ tꝫ quia videret̃ eſſe contra ius alimentorum ⁊ per pactum non
poſſit deduci ne egeat ſed teneat̃ inſolidum.alle.c.cum quidam.
infra eo.⁊ notata ꝑ ſpecu.in titu.qui filij ſint legitimi.§.i.verſi.po
ne.vbi habet̃ ꝙ pactum iuratũ ꝯtra ius alimentoꝝ nõ tꝫ.¶ Iſta
etiam faciunt ad queſtionem dubiam vtrum valeat pactum ꝑ qð
debitor in inſtrumento obligat ſe ad carcerem de quo ꝑ Ange.in
aũt.vt nõ fiant pignoratões in fi.⁊ ꝑ Ange.Imo.⁊ Roma.in.d.
§.elaganter ⁊ Imo.in.d.c.cum contingat.⁊ Bal.in.l.titio centũ.
§.titio.ff.de ꝯditio.⁊ demon.⁊ Ange.in.l.nemo põt.ff.de legatis
i.⁊ ꝯmunis opinio eſt ꝙ nõ.tum qꝛ debitor nõ eſt dominus mem
brorum ſuorum qꝛ nõ poſſunt ꝑtes facere quin debeat ſolemnitas
⁊ ordo iudiciorum ſeruari vt ꝑ glo.in.c.de cauſis.ẽ.de officio ð
lega.cum ſimilibus.ſed de iure nõ põt incohari ꝓceſſus ab exe=
cuti.ſed requirit̃ libellꝰ litis cõte.⁊ ſentẽtia.l.i.C.de execu.rei iudi.
⁊ ad capturam in ciuilibus precedere dꝫ libellns.l.cõſentaneũ ⁊ ibi
bar.⁊ doc.C.quõ ⁊ qñ iu.no.bar.in.l.ex ro.C.ad.l.iuli.peculatᵘ fa=
cit ſolẽne dictũ Inno.⁊ hoſti.in.c.p.⁊.g.ẽ.de offi.deleg.vbi dixit
nõ valere cõuẽtionẽ per quã debitor conuenit ꝙ ſi in termino non
ſoluit poſſit excõicari nõ data alia citati.⁊ cõtumatia ⁊ ſic non ſer=
uata forma.c.ſacro.j.de ſentẽ.ex.¶ Similiter nõ valet pactũ qð
liceat creditori auctoritate propria capere debitorẽ nõ ſoluẽtẽ in ter
mino ſm bal.in.d.aũt.imo ꝓpter glo.ibi.C.de acti.⁊ ob.⁊ Ange.
in.l.ſi vnus.§.pacta qꝫ turpem.ff.de pac.⁊ bar.in.d.§.eleganter et
bar.⁊ bal.in.d.l.ticia ⁊ Ange.in.d.l.nemo carcerẽ ⁊ Imola.in.d.
c.cũ cõtingat ⁊ bal.in aũt.ſacramẽta puberũ in prima col.vbi hoc
ampliat etiã ſi ſit iuratũ ⁊ ſpecu.de renũ.⁊ cõclu.§.i.ver.itẽ eſt be=
neficium ꝙ dicit vbi dicit ꝙ hoc fallit in ſcriptore nam valebit pa
ctum ꝙ poſſit teneri in cõpedibus.itẽ fallit in obſide propter gene
ralẽ cõſuetũ.allegat iſtũ tex.itẽ fallit in eo qui pecunia redẽptus fu
it ab hoſtibus qꝛ pro tali pecunia nõ reſtituta põt a redimẽte inituſ
retineri ſm angelum in.d.l.nemo per.l.fi.C.de captiuiſ.itẽ fallit in
debitore fugitiuo ſm bal.hic nam hoc fit.l.permittente.l.ait p̃tor.
§.ſi debitorem.ff.de hiis que in frau.cre.⁊ ſubdit bal.hic ꝙ a con=
trario valet pactum ꝙ debitor nõ poſſit perſonaliter diſtringi per
l.ſi conuenit.ff.de re iudi.⁊.c.odoardus.j.de ſolu.¶ In glo.pe.
in fi.iſta tertia ſolutiõ tenet̃ ex qua no.diligenter ⁊ ſemꝑ tene mẽti
ſm Imol.⁊ do.abb.hic ꝙ licet mulier nõ renũciet velleiano prin=
cipaliter viuatur in fauorẽ ſui merito cõtractus in cõtrariũ firmat̃
iuramẽto ar.c.ii.de pac.li.vi.⁊ ſic multominus nõ viuaretur dicto
beneficio ſi renũciaſſet cũ iuramẽto an aũt poſſit ſine iuramẽto re=
nũciare glo.cõiter tenet ꝙ ſic ſi mulier prius fuit certificata de be=
neficio veleia.i.alias ſecus ⁊ ſic ſeruatur ſm Imol.hic an autẽ de
iure procedat cõiter tenetur ſm ipſum ꝙ ſi fiat in iudicio tenet re=
nũciatio.l.fi.§.pe.ff.ad vel.eia.ſed ſi extra iudicium regulariter nõ
tenet qꝛ ex eadem fragilitate videtur renũciare ex qua ſe obligauit
pro alio.l.doli pro clauſula.§.diuerſum.ff.de nouationibus ⁊ re=
mittit ad Ci.⁊ bar.in.l.fi.C.ad vellei.¶ Adde lodo.ro.in.l.ſciẽ
dum in.x.col.ff.de verb.ob.vbi examinat an ad excludendũ mino
rem vel mulierẽ ab auxilio reſtitutionis in integrũ iuramẽtũ tãtum
operetur quãtũ ſi interueniſſet certificatio de qualitate beneficij eta
tis vel velleiani ſibi cõpetẽtis latiſſime concludit ꝙ ſic qꝛ iurãs cẽ
ſetur cogitaſſe ſe nullo beneficio ſi quid ſibi cõpeteret an poſſe et
quãuis nõ cogitauit in ſpecie ſufficit cogitaſſe in genere ⁊ refert di
cta bal.in.l.ij.C.de reſtit.vẽ.⁊ pro hoc dicit eſſe caſum rotũdum
hic nõ deſtruendo litterã qꝛ hic nulla ſit mẽtio de certificati.'benefi
cii velleiani ⁊ tamẽ cõpellitur mulier ſeruare iuramẽtũ nec ob.ꝙ fi
deiuſſit pro eccleſia ⁊ ſic pro cã pro quo caſu nõ hꝫ locũ beneficiũ
velleiani.l.fi.C.ad velle.qꝛ de hoc tex.nihil p̃ſupponit ſm ipſũ di
cẽtẽ ſe mirari iſtũ tex.nõ fuiſſe prius a doctoribus notatuꝫ ⁊ dolet
ſe in aduertẽter aliqñ cõſuluiſſe in cõtrariũ ſed adde do.anto.in.c.
ſi diligẽti in.vi.col.ẽ.de foro cõpe.vbi idẽ tenet ⁊ allegat iſtũ tex.⁊
quedã alia p̃ſertim.l.cõpater.§.filius matrẽ de le.ii.idem tenet ar=
chi.⁊ Io.an.in.c.ii.de pac.li.vi.per illũ tex.indiſtincte loquẽtem ⁊
idẽ tenet bal.de aũt.⁊ do.abb.hic ⁊ do.abb.in.d.c.ſi diligẽti in.vi.
col.⁊ pau.de caſt.in.l.fi.circa fi.ff.ad velle.per tex.in aũt.ſacramẽ=
ta puberũ.C.ſi aduerſus vẽ.vbi per iuramẽtum excluditur minor
a bñficio reſtitutionis in integrũ abſqꝫ alia certiorati illius bñficij

iſtud etiam videtur de mẽte bar.in.l.ſi quis pro eo.in.v.mẽbro.ff.
de fideiu.⁊ eſt notabile dictũ licet forte nõ probat̃ ita bene hic ſicut
dicit ro.qꝛ nõ poteſt iſta mulier ſe obligare pro abbate niſi in facto
mõaſterii cũ abbas nihil habeat propriũ.c.abbati.l.iiii.diſt.reliquo
quo ad iſtam renũciationẽ velleiani dic vt per doc.in.d.c.ſi dili=
gẽti.¶ In glo.fi.l.hoc ſolũ videt̃ iuraſſe ſi intelligit̃ iſte tex.ꝙ cõ
iuges ꝓmiſerũt tãquã fideiuſſores principales debiti ceſſat moti=
uum gl.⁊ poſſunt cõueniri ſm ea que habentur in aũt.de fideiu.in
principio.ſed glo.videtur ſentire iſtos fuiſſe fideiuſſores obligati
onis facti videlicet vt conuẽtio de obſidibus ⁊ aliis obſeruet̃ quo
caſu promittẽtes factum alienum tenẽtur ſolum preſtare operã q̃ꝫ
poſſunt ⁊ nõ aliud.⁊ ſm hunc intellectum collige vnum ſingula=
re ſm dominũ Abba.ꝙ lꝫ alias ꝓmittens factum alienum ad ni=
hilum obliget̃ niſi ſpecifice ꝓmiſerit ſe facturum ⁊ curaturum.l.
ſtipulatio iſta in principio de verborum obliga.tamẽ ſi ſimplicit̃
ꝓmiſit factum alienum cum iuramento obligat̃ ad operam pre=
ſtandam vt fiat ſicut ſi ſe ſpecifice obligaſſet vt ſic valeat iuramẽ
tum eo modo quo valere põt.d.l.cum pater.§.filius matrem de
lega.ij.⁊ ad hoc facit tex.⁊ glo.in.c.ſicut ex litteris.⁊ in.c.ex litte=
ris el.ij.de deſpon.ſm ipſum.¶ Adde in terminis ꝓ hoc nota=
bili glo.fi.relatam ad tex.in.c.tibi domino.lxiij.diſtinctio.⁊ glo.ij.
in.c.vbi nõ eſt.xxx.q.ij.⁊ glo.in.c.de forma in ver.conſilium in fi.
xxij.q.v.⁊ glo.magna in.c.vnico.xxxi.q.vltima.⁊ Ange.⁊ Imo.
in.l.inter ſtipulantem in principio.ff.de verborum ob.⁊ Bar.in.l.
ſi quis ꝓ eo in ſexto membro.ff.de fideiuſ.⁊ Bal.in.§.ſi quis alij.
inſtitu.de inutili ſtipula.⁊ in.l.fi.C.de nõ nu.pecu.⁊ domi.Anto.
in.c.cum ꝯtingat in.vi.carta infra.eo.⁊ Bal.in.l.pactum in.ix.q.
C.de colla.⁊ Ancha.in regula acceſſorium in.xiij.col.de regu.iu
ris libro ſexto.⁊ Roma.⁊ Rapha.in.l.fi.§.fi.ff.ſi certum petat̃
⁊ dominus Abbas poſt alios in.c.gemma in.iij.col.infra de ſpõ
ſa.vbi vide ⁊ dicit ꝙ de iure canonico eſt caſus de hoc valde no
tabilis in.c.ex litteris el.ij.⁊ in.c.ſicut ex litteris infra de ſponſa.in
quibus valet illa iurata ꝓmiſſio ꝓmitto ꝙ talis tibi nubet ⁊ ratio=
nem aſſignat ibi glo.qꝛ iuramentum ſupplet ad illam ꝓmiſſioneꝫ
ſ.me facturum ⁊ curaturum.vnde dicit ibi eſſe caſum ꝓ canoni=
ſtis ad illud ꝯmune dictum ꝙ iuramentũ hꝫ vim r'e ſi non valet
quod ago valet vt valere põt ad quod legiſte ſemꝑ allegant de
§.filius matrem.⁊ cum p̃dictis ꝯcordat etiam Bal.hic per iſtuꝫ
tex.iuncta glo.¶ Et iſta eſſent vtilia in vtroqꝫ foro.ſed in foro
canonico dicendum eſt fortius ꝙ ꝓmittens factum alienum etiã
ſi nõ iuret ſemꝑ obligat̃ ad faciendum ⁊ curandũ quantum in ſe
eſt vel id fiat.ita eleganter dicit do.Anto.in.c.ex litteris el.ij.⁊ in
c.ſicut ex litteris ⁊ in.c.gemma infra de ſpon.Eſt verum ꝙ dñs
Abbas in.d.c.ex litteris dicit ꝙ hoc eſt equiſſimum ſed nõ ꝓbat̃
qꝛ interuenit iuramentum.⁊ ꝓ ipſo facit qꝛ loquit̃ in matrimonio
in quo etiam ſimplex ꝓmiſſio facti alieni tꝫ de iure ciuili ⁊ ſubin=
telligit̃ clauſula facturum ⁊ curaturuꝫ.l.titia in principio iũcta gl.
i.ff.de verborum obliga.tamen ꝓ opinione do.Anto.eſt gl.mul
tum ſingularis in.c.eleuterius in glo.ij.xci.di.que loquit̃ indiſtin
cte ⁊ mouet ſe ex equitate iuris ciuilis ꝑ quam in ſtipulatõibꝰ pre=
toriis ſimpliciter ꝓmittens factum alienum intelligit̃ ꝓmiſiſſe fa
cturum ⁊ iuraturum.l.quotiens quis.ff.de verborum obliga.Et
adde hic vnum ꝙ quando ꝓmittit̃ factum alienum ⁊ adicit̃ pe=
na ſi tale factum eſt cõtra legem nõ tꝫ etiam pena.gl.eſt in.l.ſtipu
latio iſta in principio.ff.de verborum ob.ꝓpter quam ꝯſuluit late
dominus Cardi.ꝯſilio.lxxxvi.incipiente do.Nicolaus marchio
exteñ.quod nõ tenuit ꝓmiſſio penalis facta ꝑ do.mantue ⁊ domi
num padue in qua ꝓmiſerunt facere ꝙ marchio nicolaus daret
bononieñ notantulam ⁊ bazanum qꝛ ſunt terre eccleſie ergo hoc
ꝓmittere nõ potuerunt.Et nota ꝙ ꝓmittens factum alienuꝫ etiã
appoſita pena ſi ꝓbat ſe feciſſe ⁊ curaſſe lꝫ ſecutum nõ fuerit eui=
tat penam ſm dominum Abba.late poſt dominũ Anto.in.d.c.gẽ
ma.qꝛ difficultas excuſat a pena vt ꝑ Bar.in.l.ꝯtinuus.§.illud.
ff.de verbo.obliga.⁊ in terminis ꝯſuluit Federi.ꝯſilio.cxxii.inci=
piẽte martinus ꝓmiſit.¶ Item nota ꝑpetuo ꝙ mihi obligatus
facere ⁊ curare ꝙ titius faciet aliquid nõ oportet ꝙ a me interpel
latur ad faciendũ vel curandũ nec excuſat dicẽdo nõ fui interpel=
latus vt curarem ſm Bal.in.c.domino guerram in argu.l.i.C.
de priuatis carceri.⁊.l.in lege locatõis.ff.locati.⁊.l.nõ impoſſibile.

ff.de pac. ¶ Extra glo.dicit hic Bal.ꝑ iſtum tex.ꝙ hic non fit
mentio de executōe debitoris qꝛ ꝓmiſſores ꝓmiſſerunt facere ⁊
curare. Item qꝛ iurauerūt ⁊ eſt bene notādum ſm ipſum ꝙ vbi eſt
iuratum nō requirit̄ excuſſio que interdum requirit̄ ex diſpoſitiōe
legis interdum ex figura ꝯuētōis.l.fi.§.ſed ſi cum ſcio.ff.ſi certū
petat̄.⁊ differūt qꝛ vbi beneficio legis dꝫ oppōi ante litem cōteſ.
ſed vbi ex tenore pacti pōt oppōi quādocūqꝫ allegat Bar.in.l.i
C.de ꝯueniēdis fiſci debito.lib.x.vbi dicit ꝙ aliud eſt fideiubere
aliud ꝓmittere q̄ indemnem ꝯſeruare qꝛ intelligit̄ in ſubſidium
ſi principalis nō eſt ſoluere.⁊ ſic ſentit Bal.hic ꝙ in quocūqꝫ iu⸗
rāte ſit verum dicere ꝙ nulla p̄cedēte executōe poſſit inuitus ꝯue
niri. ¶ Sed cōtrarium eſt aperte de mente bar.in.l.ſi quis ꝓ eo
in.viii.mēbro.ff.de fideiuſ.circa quo cōcordat ange.in.l.que acceſ
ſionis eo.titu.do.anto.⁊ Imol.in.c.cū cōtingat infra.eodē ⁊ ipſe
met bal.ibi in.x.col.vult expreſſe cōpetere exceptionē excuſſionis n̄
obſtāte iuramēto regulari enim dꝫ iuramētū ſm naturā cōtractus
ſuper quo interponit̄.l.fi.C.de nō nu.pe.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum
ff.ſi quis cau.⁊ qꝛ iuramētum recipit cōditōes a iure ſubintellectas
c.quēadmodū.j.e.⁊ hic eſt vna.ſ.caſu quo principalis nō ſit ſoluē⸗
do aūt.preſente.C.de fideiu.⁊ iſtud verius. ¶ Subdit etiam bal.
hic ꝙ monachus poteſt agere cōtra abbatē vt liberet eū ab obſi⸗
dione qꝛ inter dominū ⁊ ſeruū pōt eſſe iudiciū pro pſona ⁊ liberta⸗
te licet pro rebꝰ ſi nō cōpeteret actio mādati tamē cōpetit officium
iudicis.l.meuia.ff.de manu teſta.l.ſeruos ad cuſtodiā tēpli.ff.de
ali.⁊ ci.le.⁊ hoc procedit etiam ſi monachus nō ſtetit diu in obſidi
one nec ob.l.lutius in fi.ff.mandati qꝛ dicit ſignāt bal.ꝙ nō habet
locū quādo fideiuſſor eſt in carcere etiam ſi latiſſimus ſit carcer vt
ciuitas alicui aſſignata pro carcere.nā lꝫ dānū pecuniarium poſ⸗
ſit repari carcer tamen irreparabilis eſt ⁊ interim poſſit carceratꝰ
mori quādo nō eſt exſpectādū ar.l.ii.⁊.iii.ff.de feriis ſm ipſum.
¶ Subdit etiam bal.hic ꝙ debitor poteſt ſe obligare abſqꝫ iura
mēto ad ſtandū in certa ciuitate ⁊ inde nō diſcedendū ſine licētia
creditoris allegat Inno.hic ex quo infert ꝙ idē poterit iudex licet
nō poſſit cōmittere creditori quod eū detineat capturā allegat.l.
miſſi opiatores.C.de exactori tributorii li.x. ¶ Ultimo tāgit hic
Io.an.quis faciet expēſas obſidibus ⁊ videtur dicere ꝙ debitor
⁊ ita firmat hic do.car. ¶ Sed diſtinguit Imola.aut ipſe obſeſ.
nō facit ſeruitia ei cui eſt datus ⁊ debet ipſemet ſibi facere expēſas
⁊ ſi alius faciat poterit repetere in.l.ſi neceſſarias.in p̄ncipio.ff.de
pignora.act.ſecus tamē ſeruus cōmodatur qꝛ cōmodatarius cui
ſeruiet faciet ſibi expēſas.l.in rebus.§.poſſunt.ff.cōmodū tit.⁊ ſic
dicit Imola obſeruari in obſidibus ⁊ iſtis adde glo.in.c.diffini⸗
uit.xvii.q.iiii.que dicit ꝙ eccleſia debet paſcere fugientes ad eam
⁊ adde glo.fi.in.c.fi.j.de regula.⁊ dicit ange.in.l.minime.ff.de ap
pel.quod faciēs quē carcerari debet eum paſcere ſi ille nō hꝫ vnde
ſe allegat glo.in.l.fi.C.de eroga.annone lib.x.

Querelam. Periurus eſt ab eccle⸗
ſia remouēdus quādo n̄
ex neceſſitate ſꝫ ex volūtate venit cōtra licitū
iuramētum.h.d. ¶ In text.ibi nō neceſſitate
no.ſm bal.hic ꝙ me.nō ſoluit in termino non
preſumitur periurus niſi primo inquiratur an
volūtate nō ſoluerit an neceſſitate coactus ꝙ dicit eē no.dignum
ad notata per Inno.in.c.ſup hijs.j.de acc.vbi dicit ꝙ quādo cre⸗
ditor oppōit debitori periuriū habꝫ fūdatā intētionē ſuam eo ipſo
quod probat ſe mutuaſſe ⁊ lapſum eſſe terminū etiā ſi nō probat il
lum nō ſoluiſſe ſecus in tertio opponēte periurium qꝛ debꝫ proba⸗
re illum nō ſoluiſſe vt ibi ꝑ eam ⁊ ibi alias dixi.nā illa dicta ſingu
lariter d̄clarātur per predicta vl' nō ſufficiat probare nō ſoluiſſe eo
caſu quo probādum eſt niſi etiā probetur cū nō ſoluiſſe nō ex neceſ
ſitate ſꝫ ex volūtate per iſtum tex.iūcto dicto bal.de quo nūquā ſis
oblitꝰ. ¶ In tex.ibi remouētes nō ꝑiuriū nō et ipo fcō remotūa
bn̄ficio ſed eē ꝑ ſnīām remouēdum ⁊ ſētit expreſſe glo.iii.hic in fi
ne que dicit ꝙ iſte merito dꝫ priuari ⁊ ſic no.verbū priuari ⁊ ita te⸗
nēt hic oēs doc.ad idē ē deciſio Inno.in.c.inter dilectos pꝰ prin⸗
cipium infra de exceſ.prela.vbi dicit ꝙ petēti beneficium ſuum nō
pōt oppōi exceptio ꝑiurii vel adulterii vel alterius criminis n̄ in⸗
ducētes ipſo iure priuatōem bn̄ficii ⁊ illa dicta Inno.reaſſumpſit
do.i.c.quo iure i pe.col.viii.di.⁊ i.c.ſtudeat in.ii.col.l.di.⁊ do.ab.

in.c.ſi cōſtiterit in.ii.col.j.de ac.⁊ hic ⁊ in.c.itē cū quis i pe.col.ſ.d̄
reſti.ſpo.⁊ iſtud ēt probatur in.c.ii.in ver.remoueretur.ſ.de reſcri.
⁊ in.c.fi.in ver.debebit de iureiur.li.vi.⁊ facit quod no.domi.in.c.
quo iure in vl.col.octaua di.vbi dicit qd̄ nullū crimē iducit ꝑuatō
nē ipo iure niſi ſit iure cautū all'at Inn.i.c.cū nr̄is.j.d̄ exceſſ.prela.
tamē dicit Domi.de hoc ſe dicturum in.c.ſtudeat.l.di.ſed ibi in
ii.colum.nō dicit aliud niſi ꝙ ꝯcludit homicidam nō eſſe ipſo iu
re priuatum. Et ad iſtud de homicida vide domi.Cardi.⁊ Ana.
in.c.inquiſitōis in principio de accu.cum ꝯcordā.⁊ additionibus
quas ibi multum vtiliter extendit.⁊ ꝓ doctrina Dominici in.d.c.
quo iure.faciunt que ꝓxime dicent̄ quod autem dicit̄ in iuribus
p̄dictis ꝑiurium eſſe priuandum beneficio ꝓcedit quādo princi⸗
paliter agit̄ ad puniēdum delictum ꝑiurii alias punit̄ pena extra⸗
ordinaria ſuſpēſionis vel ſimili.ita tex.in.c.ii.in fi.infra de fideiuſ.
vt ibi declarat do.Abb.in vltimo no.⁊ iſtis adde ꝙ ratōne ꝑiurii
etiam ꝯmiſſi reſpectu certi beneficii priuat̄ quis nō ſolum ipſo be
neficio ſed etiam omnibus aliis ⁊ inabilitat̄ ꝑpetuo ad beneficia
ſuſcipiēda.ita tex.infra.c.pxi.quem multum no.ibi do.Abb.in.ii.
notabili. ¶ Similiter de re ꝙ quātūcūqꝫ quis ſit criminoſus nō
ꝑdit ipſo facto beneficium acquiſitum ꝑ prius etiam ſi eſſet homi
cida vt ꝓbat̄ in.c.clericis ibi priuet̄ infra ne clerici vel mo.⁊ in.c.
ex litteris iuxta ep̄atū cedat ⁊ in verbo amouētes infra de exceſ.
prelato.⁊ tamē homicida eſt deteſtabilior canonibus vt hic ꝑ ipꝫ
Et idem tenuit hic domi.Cardi.⁊ adducit do.Abb.gl.in p̄n.in
c.fi.infra de iure patro.que dicit ꝙ pena priuatōis nō imponit̄ ni
ſi caueat̄ lege. Idem Imo.hic in alia.q.dicēs ꝙ nullū crimen in
ducit priuatōem beneficii niſi exprimat̄ in iure.alle.glo.xv.q.viii.
in ſumma de qua multum exclamat.ſed vltra ipſum ē ſimilis in
c.apoſtolus in glo.fi.lxxx.di.⁊ facit.c.ii.in fi.in.c.cū vos ſupra de
offi.ordi.lꝫ in ſuis terminis domi.Abba.ibi eam impugnet ⁊ ꝙ
pena priuatōis nō imponat̄ niſi vbi iure cauet̄ tꝫ etiam do.Abb.
in.c.fi.in fi.ſupra de p̄ſump.⁊ in.c.cuꝫ venerabilis in.x.col.infra d̄
excep.facit tex.in aūt.de nō eligēdis ſecūdo nubētibus.§.cū igit̄.
ibi nō eſt lex tale qd dicēs ꝑ quem tex.dedit theoricā Bal.in aūt.
ex teſtamēto in.v.col.C.de ſecūdis nup.dicēs ꝙ in materia pri⸗
uatiua id quod nō eſt lege cautū nūquam inducit priuatōem.facit
tex.cum glo.in.l.ſed ⁊ ſi quis.§.diuus ibi penam in eum ſtatutam
nō eſſe.ff.de religio.⁊ ſumpti.fune. Et ideo dicit Inno.in.c.bone
el.ii.in glo.poſt mortem circa medium.ſupra de elec.ꝙ pena pri⸗
uandi quem ipſo iure poteſtate eligēdi nūquam impoſita dicit̄ ni
ſi iure exprimat̄. ¶ Limitat̄ aūt ꝙ de infame dictum eſt eum nō
eſſe ſtatim priuatum vt nō ꝓcedat in alijs dignitatibus ⁊ honori⸗
bus nō beneficialibus quoniā illis ſeruat ipſo iure infamia ſꝫ do.
Abba.hic ꝑ tex.no.in.l.ij.§.miles.ff de his qui no.infami.vbi tex.
innuit ꝙ infamia priuat quem militia ipſo iure.⁊ lꝫ glo.ibi extēdat
ad militem celeſtis militie.⁊ ſic ꝯ̄ p̄dicta tamen ꝓpter diuerſita
tem ratōis dicta equiparatio nō ꝓcedit ex doctrina domini Abba
tis in.c.ep̄s.j.de p̄ben.⁊ in.c.i.j.de clerico egro.vbi ſic declarat
glo.vulgatam in.l.miles ita.ff.de re iudica.⁊ diuerſitas rationis
eſt hic qꝛ maior eſt ꝯuentio inter p̄latum ⁊ eccleſiam q̄ inter mili⸗
tem ⁊ militiam ꝑ.c.⁊ inter canonicos ſupra de electio.⁊.c.inter cor
poralia ſupra de tranſlatio.prelato. ¶ Sed iminet hic grauis du
bitatio vtrum collatio beneficij facta ꝑiuro ſit nulla an vero an⸗
nullāda ⁊ ꝙ ſit nulla tꝫ fede.ꝯſilio.l.incipiente querit̄ an collatio.
qꝛ crimen ꝑiurij etiam poſt ꝑactam penitētiam infamat.c.teſtamē
tum ſupra de teſti.xvi.q.i.c.i.ſed infamibus porte dignitatis ⁊ce.
vt hic in glo. Ad idem allegat.c.cum in cūctis ⁊.c.nihil eſt.⁊.c.
ꝯgregato.ſupra de electio.⁊ allegat Hoſti.in.c.inter dilectos in
fra de exceſſi.prelato.vbi exponit irritandam.i.irritam nūtiādam
Idem expreſſe ſentit do.abb.hic q dicit ꝙ lꝫ infamis nō ſit ipo iu
re priuatus vt eſt dictum.tamē collatio facta infami nō tꝫ ꝑ dictā
regulam infamibus ⁊ ſic no.qꝛ ipſe vult ꝙ idem crimē pōt induce
re nullitatem collatōis ipſo iure ⁊ tamē nō inducit priuatōem titu
li ipſo iure quādo ſequit̄ titulum ⁊ facit.c.ſup his infra de accuſa.
¶ Cōtrariam partem tꝫ hic Car.dicēs ſe tenere ꝙ periurus nō
eſt omnino capax tituli beneficialis.ſi enim ſic eſſet ſtatim ⁊ incur
reret periurium eſſet priuatus titulo.⁊ ſic dominus Cardi.ſentit
ꝯtrarium eius quod ſentit hic dominus abbas in alio vꝫ ꝙ cri⸗
men nō inducēs priuatōem ipſo iure nō inducat̄ etiam nullitatem

collatõis.⁊ ꝓ hac parte allegat do. Car. glo. Inn. in.c.cũ nr̃is in
prin.infra de ꝯceſ.pben.vbi dicit ꝙ homicide ⁊ alij irregulares ſi
ne diſpẽſatõe iuſte tenẽt dignitates ſuas quouſqꝫ denũtiãt vel de-
ponant etiam ſi tales ſint tempore collatõis vel electõnis ⁊.ſic in
hoc verbo facit ad ꝓpoſitũ ſecus dicit ſi eſſent tpe collatõnis vel
electõis beneficii nõ eſſent capaces vt illiterati mulieres vel infan
tes ex quo exemplo.incidenter no.⁊ nõ obliuiſcaris ꝙ collatio fa-
cta illitteratõe ſtatim nulla ⁊ ſic illicitus eſt magis exoſus canoni
quã homicida ꝓ iſtis etiã adducit do.car.tex.in.d.c.inter dilectos
intelligẽdo verbũ irritãdũ proprie.itẽ q: ibi collatio.ſcða ſequẽs col
lationẽ infamis eſt nulla p.c.cõſiderauim⁹.ſ.de electi.ergo prima
tenuit alias nõ preſtaret impedimẽ.ũ regula nõ p̃ſtat de reg.iuris.
in ſexto ⁊ ad illud ꝙ infamibus pone ⁊c.dicit ꝙ pñt excludi ſꝫ nõ
ꝓbat quod ſint ipſo iure in capaces.d.c.inter dilectos.item qð p-
iurus ſit infamis nõ eſt expeditũ ⁊ recipit diſtinctionẽ vt traditur
in.c.teſtamentũ.ſ.ð teſti.⁊ ibi late dixi ⁊ ita reſidet do.car. ¶ Et ꝑ
iſta pte quã ſequoꝛ eſt vnũ notabile.d.cõpoſtolani in.ca.caplm in
glo.q:.q.ver.ſed nũquid collatio.ſ.ð reſ.vbi dicit ꝙ nõ inuenit ꝙ
electio vel collatio facta de cõſtituto in crimine nõ inducente irre-
gularitatẽ ſit nulla ⁊ ideo dicit ꝙ talis electio nõ eſt nulla ſed an-
nullãda allʼat.d.c.inter dilectos ibi q̃ꝫq̃ꝫ ꝓpter indignitatem me-
ruerit reprobari ⁊ cõfirma q: vſurarius eſt infamis.l.improbuꝫ et
ibi bal.C.de infamibus ⁊ tamen electi vſurarii ibi nõ fuit nulla alle
gat etiã cõpoſtolanus.c.ſi celebrat.j.de cle.excõ.mi.⁊.c.cõſidera-
uimus.ſ.de elec.⁊ hoc dictũ cõpoſtolani ponit Io.an.in.c.audi
tis ſuper glo.vltima ver.ſed quid ſi eligitur cri minoſius.ſ.ð ele.
⁊ ſequitur archi.⁊ domi.in.c.in ſcripturis.viij.q.j.⁊ in.ca.ſtudeat.l.
di.⁊ Io.an.in.c.dudũ el.ij.ſup ver.electiõis tpe.ſ.de elec.⁊ in.c.in-
ter dilectos ſuper ver.vſurariũ.Et ꝙ collatio facta in fami.nõ.ſit
ipſo iure nulla tenet cal.in ti.de prebendis cõſilio.xx.ꝙ incipi.pen-
dente ⁊ in.ti.de accuſa.cõſilio.iiij.incipi.formata allegãdo Inno.
in locis preallegatis ⁊ adde elegãtem doctrinã do.abb.in.c.graue
in pe.co.j.de p̃ben. ¶ Et aduerte q: licet cõpoſtolanus in loco p̃
allegato ſentiat crimen inducens irregularitatem cauſare nullita-
tem colatõis tamen Inno.aliter loquitur ⁊ melius in.d.c.cuꝫ no-
ſtris ⁊ iſta latiſſime ampliari poſſent ex hijs que poſui in.c.inquiſi-
tionis in prin.j.de act. ¶ Dubitãt etiã licet do.abb.⁊ Imol.vtruꝫ
rõne fidei violate poſſit clericus priuari beneficio ⁊ videtur ꝙ nõ
q: cũ pene ſint reſtringende regula odia.de regulis.iur.libro.ſexto
diſpoſitum de violente iuramentum non debet extendi ad minus
iuxta.l.iij.C.ſi minoꝛ ſe maio.dixit ⁊ hãc partem tenet gaſ. cald.⁊
do.car.in.c.ij.j.de ſpon.⁊ rota in antiquis deci.clij.incipi.item no.ꝙ
poſito ⁊ deci.ccccxxxv.incipi.vtrũ violatoꝛ fidei in eiſdem ⁊ ibi ſ̃re
reſpondet ad.c.peruenit infra de fideiuſſo.ꝙ loquitur copulatiue
inuiolãte fidem ⁊ iuramẽtũ ſecus ſi ſolã fidem idem tenẽt do.an.
⁊ Imol.hic q: licet fidei p̃ſtatio.equiparetur iuramento.ca.ad au-
res ſupra qð metus cauſa ⁊.d.c.peruenit tamen differunt in impo
ſitione pene ꝑ no.in.c.clericus infra eo.⁊ facit doctrinã glo.xv.q.
viij.in ſumma quod pro nullo crimine cleric⁹ priuatur niſi lege ſit
cautum idem per eandem tenet ana.in.c.querelam infra ne prelati
⁊ domi.late in.c.fi.in pe.col.de iureiuran.li.vi.⁊ do.car.in.c.ad au-
res ⁊ ſentit Imol.in.c.cũ tempoꝛe in prima col.ſ.de ar.dicens.l.ſi
qs maioꝛ allegatã in gl.non procedere inuiolatoꝛe fidei cõtra ioa.
and.⁊ do.anto.ibi ⁊ ſpecu.in ti.de arbi.§.fi.ver.ſed pone cõtrariaꝫ
partem quod violatoꝛ fidei priuari poſſit beneficio ſentit glo.infra
⁊ ibi hoſti.⁊ do.abb.in.c.querelam infra ne prelati ⁊ glo.j.⁊ domi.
abb.in.c.cõſtitutus eſt de tranſac.⁊ archi.⁊ Io.an.plene in.c.j.de
ſepul.li.vj.⁊ do.abb.hic ⁊ in.c.ad aures in ſecũda col.ſ.qð metus
cauſa q: cui cõpetit diſputatio iuramenti cõpetit diffinitio iuramen
ti competit diffinitum ⁊ iurare eſt aliquid deo teſte affirmare ⁊ iu-
rans per fidem ita affertur deo teſte ſicut ſi per euangelia quib⁹ nõ
deletur maioꝛ reuerentia quã ipſi deo ſeu fidei ſue nec opoꝛtet qð
iuramentũ ſit ſuper retecta per.c.⁊ ſi chriſtus infra.e.nec eſt op⁹ ver
bo viro vt ibi ⁊ in.c.ego enim.ſ.e.nec minus peccat violatoꝛ fi-
dei imo aliquando plus puta ſi eſt iuratum per creaturam nec põ
deratur maioritas delicti quia quomodocũqꝫ periuret ſuccedit iu
ra loquentia de periurio ſimpliciter nõ exp̃ſſo magis vno q̃ꝫ alio
⁊ dicit archi.in.d.c.j.de ſepul.li.vi.iſta equiparari iuro per fidẽ me
am vel per euangelia ⁊ quod violatoꝛ fideiuſſit periurus tenet ſꝫ

archi.xxij.q.i.in ſũma ⁊ Inno.in.c.⁊ ſi xp̃us circa mediũ.j.e.⁊ do.
anto.clare in.c.tuis in.ii.col.ſ.de teſti.⁊ iſtaꝫ partem ſequar quia
rationibus ſuis male poſſet reſponderi licet prima ſũt benignioꝛ.
¶ In glo.in verbo irretitij dicit hic mirabiliter Bal.ꝙ infamis
nõ põt habere dignitatem tamẽ põt eſſe antianus ſiue decurio ci
uitatis ſue.alle.bar.in.l.i.C.de muneribus ⁊ honeribus nõ cõti-
nuãdis libro.xi.ſed errauit Bal.q: Bar.nõ loquit̃ de infame ſꝫ
infante ꝓut loquit̃ tex.ibi tamẽ ignoſci dꝫ ſe vilibus oculis baldi
ſubdit etiam Bal.hic ꝙ tãtum eſt ceſſare abſolutiõem per annuꝫ
quãdo eſt iuratum quãtum eſt ceſſare biẽnio quãdo ñ eſt iuratuꝫ
quod eſt aureum ad materiam.l.ij.C.de iure emphi. ¶ Iteꝫ di
cit Bal.hic ꝙ ꝯductoꝛ q ñ obſeruat pactum põt repelli a moder
no vſu illius ãni ſed ñ a ꝑpetuo vſu alioꝛum annoꝛum ꝓ quibus
vult ſoluere pẽſionem fallit ſi eſt ꝑiurus.nam tũc põt in totum re
moueri vbi pauꝑtas eum excuſet ꝑ iſtuꝫ tex.qui dicit ſe neſcire ali-
bi. ¶ In glo.in ver.remouentes ibi in modum quaſi denũciatio
nis fuit hec querela no.glo.ꝙ querela ꝓprie nõ ꝯcernit actõem ci
uilem ⁊ in hoc eſt ſingularis ⁊ facit ad multa maxime ad ſtatuta
ſm do.Car.⁊ do.Abba.hic.⁊ adduco iſtam glo.ad intellectum
eius qð pulchre dixit Imo.in.c.i.in.iiij.col.ſupra de poſtu.vbi di
cit ꝙ in caſu.c.p̃laꝫ.de homi.li.vi.nõ poterat nullo mõ ſeq pena
criminalis q: agebat̃ ciuiliter.nam iſtud dictum ꝓbat̃ ex illo tex.
in ver.querelã.quem tex.ipſe no.iũcta iſta glo.ſꝫ ꝙ immo querela
impoꝛtet etiam actõem criminalem eſt gl.ꝑegrina in.c.maximia
nus in glo.i.lxxxi.di.niſi dicas ꝙ iſta ꝓcedit ꝓprie ſumendo.Et
adde ꝙ verbum querela large impoꝛtat etiã appellatiõem vel pe
titõem reſtitutõis in integrum vt ꝑ gl.in.l.iij.C.quõ ⁊ qñ iu.tñ ꝓ-
prie illa dicit̃ querela que refert̃ ad eum qui requirit̃ citra appella
tõem ita eſt glo.in.c.querelã in glo.i.ſ.de ꝓcu.quã do.Car.facit
ibi ſingu.⁊ vnicam.⁊ eã no.do.Abb.hic ⁊ ibi dicens hoc notãdũ
ꝑꝑ ſtatuta loquentia de querelãtibus in certis cauſis vt nõ exten-
dant̃ ad legitime appellãtes cũ ſtatuta ſint ſtricti iuris ⁊ ꝙ iſta dif
ferant probat̃ ex doctrina do.Anto.in.c.ſignificaſti el.i.infra de
homi.vbi ꝯcoꝛdãdo gl.in.c.ſtatutũ.§.aſſeſſoꝛem in ver.relinqua
tur.de reſcrip.li.vi.circa alia ꝯ̃ria in cle.i.in ver.oneramus de iure
patro.dicit ꝙ prima loquit̃ ꝑ viã appellatõis.Secũda ꝑ viã que
rele.facit tex.in.c.i.ſupra de offi.lega.vbi querimonia ⁊ appellatio
ponunt̃ vt diuerſa ⁊ ſic vno ꝓhibito aliud nõ ꝓhibet̃ niſi lex ex-
preſſe vtrũqꝫ ꝓhibeat vt de archiep̃o d: in.c.romana ⁊ de ap.li.
vi.⁊ in.c.venerabilibus.§.i.de ſen.excom.e.li.⁊ ꝓ dicta differen-
tia inter appellatõem ⁊ querelam facit.c.ꝯcertatõi.de app.li.vi.⁊
tex.optimus in.l.fi.§.illud.C.de tempo.ap.ibi naturã maieſtateꝫ
adire ⁊ querelam deducere vbi eſt caſus quem Bal.no.ꝙ a tar-
ditate iudicis nõ põt appellari ſꝫ põt querelari q: tardare nõ ẽ gra
uare ꝓprie.ar.l.quoniã in prioꝛibus.C.de inoffi.teſ. ¶ In glo.in
ver.neceſſitate.no.iura alle.in glo.ad excuſandũ ꝑꝑ neceſſitatem.
⁊ hinc ẽt nos videmus ꝙ ſi ſtatutũ ꝓhibet ſub pẽa ne quis in con
ſilio ꝓponat de imponẽda collecta nõ hꝫ locũ qñ iminet magna
neceſſitas ſm Bar.in.l.diuus.ff.de peti.here.⁊.l.dicit ꝙ ꝑꝑ ne-
ceſſitatem ſtatutũ efficit̃ nõ ſtatutũ.⁊ hinc eſt quod ꝑꝑ neceſſitatẽ
licitum eſt venire ꝯ̃ iura ciuilia que dicũt appellandũ gradatiꝫ pu
ta quãdo vnus iudex deficit ſm Bar.in.l.i.§.ſiquis.ff.de ap.fa-
cit.c.ſi is cui.⁊.c.ſi a ſubdelegato de offi.delega.li.vi.vbi occur-
rente excõicatõe delegati nõ appellat̃ a ſubdelegato nõ in totum
ad ipſum ſubdelegãtem ſꝫ ad primũ.⁊ hinc eſt ꝙ ſi iudex ſtatutus
ad appellatões audiendas eſt abſens licite appellat̃ ad decurio-
nes ſm Bar.in.l.vbi abſunt.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.⁊ hinc ẽ
ꝙ ſi iudex cauſaꝝ ciuiliũ eſt abſens põt.iudex maleficioꝝ cogno
ſcere de cauſis ciuilibus.⁊ ſi ſtatutũ annullat inſtr̃a nõ ſcripta per
notariũ matriculatũ ⁊ nullus matriculatus reꝑiat̃ poterit ali⁹ non
matriculatus rogari.iſta tria ponit Ange.in repe.l.ſi vacãtia in.xi.
col.ij.q.ſ.de ꝓba.⁊ in caſu neceſſitatis poſſunt milites incaſtella-
ri in eccleſia ſm Inno.in.c.cum eccleſia.j.de immu.ec.refert bal.
in.l.nullus.C.de ſum.trini.⁊ ꝑegrini poſſunt in eccleſia hoſpitari
c.nulli.xlij.di.⁊ licitum eſt laico baptizare.c.ſanctum de ꝯſe.di.iiij.
glo.fi.in cle.i.de baptiſ.⁊ põt tollerari ſuꝑ re nõ ꝯſecrata.c.ſicut ð
ꝯſe.di.i.⁊ põt ſacerdos criſmare.q.iiij.⁊ lꝫ ꝯfiteri laico.c.quem pe
nitet de pe.di.i.⁊ excuſat̃ nõ ieiunans.c.ij.j.de obſer.ieiu.⁊ ꝯducẽ
tes lacus piſcium tenent̃ dare plus ſolito in caſu neceſſitatis ſcðꝫ

Bal.in.l.ꝛ ad preſens in fi.C.de murile.li.xij.ꝛ nauis in ventoꝝ
adducta in certũ portũ nõ ſoluit gabellã de mercibus alias debi-
tam ſm Bar.in.l.i.C.de nauſtagiis ſtatuta adunantia generalis
non obſtãte ſtatuto ſm bar.in.l.cũ nauar cerũ.C.de nauicularijs li
bro.xi.ꝛ põt eps alienare nõ obſtãte iuramento de conſulendo pa
pã ſm.d.ãto.in.c fi.de ec.edictis ꝛ clericus põt ſe abſẽtare ñ obſtã
te iuramento de conſulendo epo ſm do.anto.in.c.vt quattuor in-
fra de cleri.nõ reſi.ꝛ ſtipendiarii impune depredãtur pro victu in
bello licito ſm ange.in.l.ij.§.cũ in eadẽ.ff.ad.l.rodiam de iactu ꝛ
licitum eſt dño imponere caritatiuũ ſubſidiũ ſm bal.in.l.ii.per illũ
tex.C.de operis libertoꝝ ꝛ licitũ eſt venire contra proprium iura-
mẽtũ licitũ ſi ſuperior habẽs abſoluere nõ eſt in loco ſm Innoc.in
c.venerabilẽ ꝛ.ij.col.de elec.ꝛ in caſu neceſſitatis etiã licitũ eſt impe
ratori cõgregare cõſiliũ data negligentia eccleſie ſm do.cardi.in
repe.c.licet de vitãda.ſ.de elec.ꝛ petrũ de monte in ſua mõarchia
in.xi.col.ꝛ licitũ eſt cõſiliũ intromittere ſe de ſpectãtibus ad papã
ſi in exſpectãda ſucceſſione noui põtificis iminet magna neceſſitas
ſm pe.in.d.monarchia in.l.iij.col.ꝛ licitũ eſt prelato alienare bona
etiam probibita alienari a teſtatore ſm Jo.an.in.c.verũ.j.de con-
di.ap.ꝛ licitũ eſt cõmittere in alio loco teſtm̃.C.de fi.inſtru.ꝛ lici-
tũ eſt in caſu neceſſitatis tangere heucariſtiã a cõſtituto in peccato
ſm Inno.in.c.ꝙ inte.j.de peni.ꝛ remiſ.alij effectus neceſſitatis re
ferri poſſent ſed iſti ſunt vtiliores quos nõ retuliſſem niſi eſſet hec
vltima lectio.¶ Et ita ad metã huius ãni deo duce applicuiꝰ in
quo ſi breuior fuerim attribuatur aduerſe validitudini ſed adepto
vt ſpero capitis cõualeſcẽtia ad priſtinũ feruorem ꝛ quotidianum
reuertemur anno ſequenti ꝛ cõtinuabo oĩno in hoc titulo in ſeq.de
cre.offerũt.n.ſe nob in hoc ti.plurima quotidiana ꝛ mirũ i modũ
grata omnibus quos ad ꝯtinuatõez ſuauiũ laboꝝ hũiliter inuito

Tua nos.

Si pñtatus iurat pñtãti de.
antiquo ſenſu augmentãdo
ꝛ poſtea contrariũ iurat inſtituenti valet ƺ iu-
ramentũ ꝛ nõ primũ tamen ab eccleſia remo-
uebitur hoc.d.¶ In tex.ibi clericos religioſi
ꝛc.no.vltra alios ꝙ clerici ſeculares ꝛ religio
ſi ponũtur vt diuerſa ꝛ ſic appellati.vnius non venit alterũ iuxta.l.
ſi idem.C.de cod.ꝛ iſta in multis iuribus ponũtur vt diuerſa vt
in.c.in quibuſdam in fi.j.de penis ꝛ.c.licet in prin.ſ.de offi.ordi.ꝛ
ꝛ in.c.ad apoſtolice de reg.iur.in.vi.ꝛ in cle.ij.ad fi.de vita ꝛ ho-
ne.cle.ꝛ in.c.ad abolendã in prin.j.de here.ꝛ in cle.cupiẽtes.§.fane
de pe.ꝛ in.c.inter quattuor.j.de reli.domi.ꝛ in.c.ad audientiã.el.ij.j
de ecc.edi.ꝛ in.c.tua nos.j.de teſta.ꝛ in.c.j.de ſepul.li.vi.ꝛ in.c.ac-
cuſatus.§.fi.ꝛ in.c.vt officium.§.ad cõſcribendas de here.lib.vi.
ꝛ no.gl.fi.in.c.ad hoc.ſ.de offi.iu.ꝛ glo.ii.in.c.religioſus de teſt.
li.vi.ꝛ glo.in ver.religioſi in cle.j.de decimis ꝛ in cle.j.in ver.regu
lares de ſup.ne pre.ꝛ in cle.j.in ver.religioſus de rebus ecc.nõ ali.
ꝛ hinc eſt ꝙ diſpoſitio.c.ƺ.j.de regula nõ ꝓcedit in clericis ſecu-
laribꝰ vt no.glo.ij.in.c.admonet.ſ.de renũ.qꝛ ſine petitõne licẽtie
pñt ꝓfiteri vt ibi latiꝰ p imol.in.j.ꝛ pe.col.¶ In ꝯrũ ꝙ appella.
religioſoꝝ veniãt clerici ſeculares eſt glo.in.c.pñs in ver.religio-
ſos.xx.q.iij.ꝛ tex.cũ glo.in ver.religioſis in.c.nullus itaqꝫ per am
bitũ.j.q.j.ꝛ glo.in.c.ex multa in ver.religioſi.j.de voto ꝛ gl.in cle.
mentina prima in verſicu.preſidentes de reſcriptis ꝛ glo.ſecunda
ꝛ.iij.in.c.ob cũtibꝰ.lxiij.diſti.ꝛ in.c.in noie dñi in ver.religioſiſſim
xxiij.di.ꝛ ibi domi.ꝛ.probat tex.ꝛ ibi domi.in.c.fi.xlviij.di.ꝛ in.c.
ſacerdotes.xviij.di.ꝛ in.c.ex antiquis.l.iiij.di.ꝛ in.c.generalis ꝛ in
c.ſi quelibet ca.di.ꝛ vbiqꝫ domi.ƺ ꝯcordia ꝑdictoꝝ ſumit̃ ex no-
tatis per Jo.an.do.anto.ꝛ do.abb.in rubrica.j.de reg.ꝛ aliquid p
do.abb.in.c.dilecti in prima col.ſ.de maio.ꝛ obe.ꝛ in.c.cãƺ el.pri-
mo.ſ.de iudi.ꝛ in cle.j.de ſup.ne.pre.ꝛ domi.in.d.c.in nomine dñi
ꝛ imol.hic preceteris ꝛ in.c.eccleſia in.ij.col.ſ.de cõſti.ꝛ Jo.and.ꝛ
domi.in.d.c.officiũ.§.verũ de here.li.vj.ꝛ do.abb.in rubrica.j.de
vita ꝛ ho.cle.in quibꝰ locis dicitur aliquos dici religioſos large ꝛ
ſic etiã dicũt̃ laici deuoti vt in.c.fi.j.de rebꝰ ec.nõ alie.ꝛ in.d.c.ec-
cleſia aliq magis ſtricte ꝛ iſti ſũt clerici ſeculares aliq ꝓprie ꝛ iſti
ſũt ſolũ ꝓfitẽtes tria ſubalia profeſſionis vñ in materia odioſa ꝛ
penali in qua verba ſumunt̃ proprie.c.ſtatutũ de elec.verbũ religio
ſi intelligit̃ de talibꝰ vt latiꝰ in dictis locis quibꝰ adde vnũ ꝙ no-
tãter dicit Jo.an.in addi.ſpec.in ti.de reſcri.pñtis.§.rõne aũt cau-
ſe in.j.col.ver.dicit ꝙ ſolus curie hƺ ꝙ enumeratis clericis ſeu ſpe
cificatis per clãm generalẽ cõprehẽditur religioſus qꝛ lƺ ſit quali-
tatis diuerſe tñ nõ multũ differt qꝛ cõprehẽdit̃ ſub eodẽ genere p
c.duo.xii.q.i.ꝛ hoc ſignãter refert imol.pꝰ do.ãto.in.c.ſedes in.vii.
col.ſ.de reſcri.ꝛ faciũt no.p pe.de anch.in cle.i.in vlti.col.de elec.
¶ An autem appellatõe religioſoꝝ veniat religioſus ꝓfectus
eccleſie ſeculari glo.ſentit ꝙ ſic in cle.i.in ver.regulares in fi.de ſ
ci.ꝛ ipſum ſequit̃ do.Anto.ꝯſi.xxxviij.incipiente vt ſupra ſolẽnit̃
ꝛ idem glo.i.in cle.religioſus de ꝓcu.ꝛ ſequit̃ ibi do.Car.in ꝓma
oppo.c.quorandã in prin.in ver.mẽdicãtũ de elec.li.vi.¶ Con
trariũ dixit glo.j.in cle.religioſus de ꝓcu.quã ſequit̃ ibi do.Car.
in prima oppo.ꝛ idẽ glo.ij.in ꝓn.in.c.religioſus de teſta.in.vi.Sƺ
ꝯcor.vt elegãter p Domi.in.d.c.quoꝛũdã.§.fi.vbi dicit attẽdẽdũ
eẽ ſubiectã materiã.an cã ſtatuti vel legis ita militet in tranſlato ſi-
cut in alio an nõ ꝛ ita ẽ locus allega.ſi tñ lex vtit̃ termino vniuer-
ſali puta qcũqꝫ religioſi ꝛc.tũc indiſtincte tales ꝯprehẽdũt̃ vt no.
glo.i.in fi.in.d.cle.ij.de deci.¶ In tex.ibi res ꝛ lateranẽ.ꝯcilij au
ctoritate nota ꝙ paria ſunt habere ꝓ ſe ratõem vel auctoritatẽ.ꝛ
ideo dixit glo.in.c.ꝯſuetudo in ver.ratõne.i.di.ꝙ deficiente lege
põt allegari rõ.ꝛ ſequit̃ Domi.ibi ꝛ do.Abb.in.c.fi.in.iiij.colũ.ſ.
ꝙ me.cã.ꝛ in.c.paſtoralis in.iij.col.ſ.de fi.inſtru.facit tex.in.c.ra-
tio nulla.j.de ꝓben.ꝛ ibi colligit do.Abb.ꝙ licitũ ẽ arguere p ra-
tõem naturalẽ ẽt abſqꝫ allegatõe iuriũ.Ad idẽ alle.c.ij.requirit̃.j.de
ap.ꝛ.l.ſcire.§.ſufficit.in ver.ex ipſa naturali iuſtitia.ff.de excu.tuto.
ꝛ glo.in.d.c.ꝯſuetudo.facit tex.in cle.cũ ratõi de elec.ꝛ ibi idẽ col
ligit do.Cardi.poſt Pau.allegãdo glo.in.d.c.ꝯſuetudo.facit
tex.in.c.ex eo.ibi tã iuris ꝙ ratõnis de elec.in.vi.ꝛ ibi glo.colligit
idẽ ꝛ alle.ibi Jo.an.tex.in.c.vides in ver.diſputatõe agendũ ratõ
ne iuuẽdũ.xxiij.q.v.facit.l.munex.§.miſta ibi diſputando optima
ratõe diffiniuit.ff.de mune.ꝛ ho.ꝛ hinc eſt ꝙ in ꝯſideranda legis
intentõe ſemp attendit̃ eius rõ qꝛ ſm Di.in regu.certũ.de re.iu.li.
vi.rõ legis ẽ anima legis ꝛ iſtud vulgatũ dictũ ſequit̃ Bal.in.l.ſi
quis ſeruo.C.de fur.ꝛ in.l.i.in.ij.col.C.de interdic.ꝛ in.l.i.in.iij.
col.C.que ſit lõ.ꝯſue.pp qõ dictũ dicit do.Ab.in.c.i.in.iiij.col.ſ.
de iura.ca.ꝙ qñ rõ exprimit̃ in.l.illa reſtringit ꝛ ampliat depoſitõ
nem legis ẽt in odioſis.alle.l.cũ pater.§.dulciſſimis de le.ij.ꝛ idẽ
Imo.in.c.ij.in.vi.col.ſupra de ꝯſti.p.l.ꝛ mulier.ff.ſo.ma.ꝛ ꝓ tãto
ſingulariter ſcribit Domi.in.c.vt litigãtes in.iij.colũ.de offi.or.in
vi.ꝙ ſicut ad inducẽdũ ꝯſuetudinẽ ꝯ ius requirit̃ ſpaciũ.xx.anno
rũ vt tradit̃ in.c.fi.ſupra de ꝯſue.eodẽ mõ ad inducendã ꝯſuetu-
dinẽ qõ eſſet ꝯ generalẽ rõnẽ legis ꝛ ad hoc no.gl.ibi in ver.ſta-
tuimus ꝛ iõ dixit do.Anto.poſt Inno.in.c.cũ ſpãli.in.vij.col.j.de
ap.ꝙ ſicut ſententia lata ꝯtra legẽ expreſſam ẽ nulla.c.i.j.de re iu-
di.cũ ſimilibus ita ẽt lata ꝯtra ratiõem legis ꝛ hinc ẽ qõ dixit bal.
in aũt.quas actões.in.ij.col.ver.ƺ ego dico.C.de ſa.ſanc.ec.ꝙ lƺ
ad inducendã legũ correctõem requirat̃ lex expreſſa.l.ꝑcipimus
C.de ap.nec ſufficiat ſubauditio vt p glo.in.c.cupientes.§.ꝙ ſi p
xx.in ver.petere de elec.li.vi.tamẽ ſi rõ poſita in.l.noua ẽ apta cor
rigere legẽ antiquã illã corriget ẽt ſi tenor legis noue hoc nõ dicat
ſimiliter videmꝰ ꝙ qñ corrigit̃ rõ.l.dꝫ eẽ correcta ipſa.l.vt p bar.
poſt glo.in.l.i.ff.de legi.tuto.ꝛ late Imo.in.c.poſt tranſlatõem in
xix.col.ſ.de renũ.vbi reſpõdet ad rõnẽ Jo.an.ibi alit̃ tenenti.ſ.ꝙ
lƺ ceſſet rõ.remanet tñ auctoritas qꝛ dicit ipſe ꝙ auctoritas regu
lat̃ ſm mentẽ diſponẽtis ꝛ mẽs ꝛ rõ legis vident̃ eſſe idẽ.l.cum
mulier.ff.ſo.ma.vt ibi late p eũ.ꝛ Salic.in.l.fi.C.de legi.here.Ex
quibus pꝫ ꝙ operꝫ rõ in lege pp ꝙ ẽ acta illa ꝓfunda materia qñ
liceat extendere legẽ ab idẽtitate ratõis de qua ẽ plenũ vtrũqꝫ ius
vt pꝫ ex notatis p Imo.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma.ꝛ do.mat
theũ mateſilanũ in tractatu de extẽſione ꝛ Imo.in cle.i.de electi.ꝛ
Domi.in.c.i.de tẽpo.or.li.vi.cũ multis alijs.¶ Et ad iſta addu
ci põt qõ no.Bal.in.l.i.§.i.in prin.C.de cadu.tol.vbi dicit ꝙ rõ
naturalis eſt optimus legis clipẽs.ꝛ dicit Bal.in.l.ꝯmiſſorie.C.
de pac.inter emp.ꝛ vẽ ꝙ littera occidit.ſpiritus aũt eius ꝛ rõ viui
ficat.ꝛ dicit tex.in.§.i.xx.di.ꝙ eo quo quiſqꝫ magis ratõe vtit̃ eo
maioris auctoritatis eius verba eẽ vident̃.ꝛ dicit Bal.in.l.ſolaꝫ.
C.de teſti.circa fi.ꝙ hõ qui nõ vult ſe fundare in ratõe dicti dicit̃
temerarius ꝛ carere arbitrio boni viri.ꝛ dicit Bal.in.l.actor.C.de
ꝓba.ꝙ ſuſpec.rõ reddit dictã ſuſpectã.immo ẽ dignũ admiratio
ne ſm eũ ꝙ credat̃ dicto alicuius ꝛ nõ cauſe ſiue ratõi dicti ꝛ idẽ

dicit in.l.ius eius.e.ti.⁊ dicit Bal.in.l.quotiens.C.de ſuis ⁊ legi
ꝙ virtus.l.ꝯſiſtit in naturali ratõe q: lex ſpeculat̃ in natura.vt in.§.t
adoptio.inſti.de adop.⁊ dicit Bal.in.l.ꝯuenticulã.in.viij.col.C.
de epi.⁊ cle.⁊ in.l.data opa.in.xiij.col.C.qui accu.ꝙ rõ ẽ illa que
ampliat ⁊ reſtringit dictum teſtis ⁊ dicit tex.in.c.illa.xi.q.iij.ꝙ illa
cautelã eſt laudabil'i qua tota rõ agit ⁊ fauor nihil ſibi vſurpat ⁊ di
cit tulius in tertio tuſculanarũ qõnũ ꝙ minꝰ animi eſt rõe bene vti
⁊ ibidẽ in octauo bene inquit adhibita iõ ꝙ optimũ ſic neglecta ve
ro multis multiplicabit̃ erroribꝰ nihil ſine rõne fieri ⁊ tuliꝰ in libro
de legibꝰ qd eſt nõ dicã in hoie ſed neq; in celo atq; in terra rõe di
uinꝰ ⁊ ſeneca in quarto li.de beneficiis nihil ſine rõne faciẽdũ eſt ⁊
idẽ in epl'a ad lucillũ ius oia tibi ſubiicere ſubice te rõne ⁊ ariſtote-
les ſecũdo magnorũ moraliũ que fiunt abſq; rõne iudicate dire-
ctiones a fortuna ſunt ⁊ dicit archi.in.c.ex eo de elec.in.vi.ꝙ rõ ẽ
qaidã motꝰ alicui viſũ mẽtis actuens veraq; a falſis diſtinguens
⁊ dicit ſeneca epl'a.lxvi.rõ eſt nature imitatio ⁊ per hoc non miror
de eo ꝙ ſcripſit do.car.in cõſi.lxxviii.vbi dicit ꝙ l; ſit magna au-
ctoritas Jo.an.tñ ꝓpoſuit nemini cedere niſi vrgente rõe preter q̃;
in hiis in quibꝰ vbi rõ dari nõ põt.⁊ in quo differat rõ ⁊ cã vide.d.
car.poſt pau.in cle.dudum ver.ab olim in.iii.oppo.de ſepultu.
¶ In tex.ibi ꝑ periurio no.ſm bal.hic ꝙ ex inualido iuramento
ꝯbit̃ reatꝰ ꝑiurii l; nõ ꝯbat̃ obligatio iuramẽti ⁊ ſic vi: hic text.ꝙ
pena oppoſita gerenti certũ actũ habeat locũ actio qñ ille actꝰ ex
alio capite nõ tenet ⁊ adduci põt tex.in.l.qd ergo.§.cũ aũt factum
ff.de infamibꝰ vbi punit̃ ꝯhens matrimoniũ ẽt ſi matrimoniũ nõ
teneat̃ ad idẽ qđ no.bar.in.l.ſi qs legatũ.ff.de fal.⁊ cinꝰ.⁊ ſal.in.l.
i.C.de ſepul.vio.⁊ albe.in ſecũda parte ſtatu.q.xxxix.vbi dicũt ꝙ
notariꝰ faciẽs inſtr̃m falſum punit̃ ẽt ſi alſ inſtr̃m eẽt nullum rõne
ſubiecte materie vel deficiẽtis ſolẽnitatis ad idẽ ꝙ notãt do.anto.
⁊ do.abb.in.c.olim.š.de reſcri.vbi dicũt per illũ tex.ꝙ ſi quis fal-
ſat lr̃as q̃ alias ſunt nulle vel iniuſte tñ incurret penã falſi l; ex hoc
mitius puniat̃ ſm eos qđ no.ad idẽ ꝙ no.do.car.in cle.i.in.viii.op.
de cõſan.⁊ affi.vbi dicũt ꝙ cõſtitut̃.in ſacris ſi ꝯhit m̃rimoniũ pu
nit̃ l; matrimoniũ nõ teneat ad idẽ ꝙ no.Jo.an.in regula nõ ẽ ſine
culpa de reg.iur.li.vi.⁊ do.anto.in.c.cũ cãm el.i.in vlti.col.š.đ te-
ſti.⁊ bar.in.d.l.ſi qs legatũ vbi dicũt ꝙ l; teſtis deponat falſũ in iu-
dicio nullo ⁊ ſic dictũ eiꝰ ex alio capite nõ veniat tñ punit de falſo
⁊ pro hiis facit tex.in.c.diſpẽdia de reſcri.li.vi ⁊ in cle.i.e.ti.vbi pu
nit̃ impetrãs reſcriptũ nullũ.¶ S; ꝯtrũ videt̃ ꝙ imo pena oppo
ſita gerenti certũ actũ nõ habeat locũ qñ ille actꝰ fit al' militet ꝑ re
gulã nõ preſtat de reg.iu.in.vi.⁊ q: verba debẽt intelligi cũ effectu
c.relatũ cũ ſilibus.j.de cleri.nõ reſi.ad idẽ ꝙ no.bald.in.l.i.§.hec
verba ꝑ illũ tex.ff.ꝙ qſq; iur̃.vbi dic̃ ꝙ ſtatutũ puniẽs opponentẽ
aliquã excep.cõprehẽdit opponẽtẽ illã inepte ⁊ ibi dicit ſingularit̃
ange.qđ ꝓpter ſententiã nullã iudex nõ facit litẽ ſuã ⁊ eſt gl.notabi
lis ⁊ ibi bar.in.l.fi.in gl.i.ff.de variis ⁊ extra or.co niſi eã executus
fuiſſet vt ꝑ bal.in.l.obſeruare.§.ꝓficiſci in.xxi.q.ff.de offi.procõ.
facit ẽt ꝙ dicit bal.multũ elegãter in.l.ii.in.ii.col.C.đ ep̃ali au.vbi
dic̃ ꝙ ſi emphitheota vẽdit rẽ eccl'e irreq̃ſito dñ̃o nõ incurrit.penã
l.ii.C.de iure emphi.ſi ꝯctꝰ nõ fuit alias ſolẽniter factꝰ puta q: mi
nor alienaſſet ſine ꝯſenſu ꝓpinquorũ requiſito ꝓ forma a ſtatuto
ad idem ꝙ no bar.in.l.fi.C.cõia delegatis vbi dicit ꝙ ſi punit̃ ꝯ
hens nõ ſolutꝰ gabella ex forma ſtatuti nõ incurrit penã q facit ꝯ
ctũ nullã ⁊ late ponit ro.cõſi.ccccxxiiii.ꝙ incipi.cum dilucide ad
idem ꝙ no.bar.in.l.nõ putauit.§.nõ queuis.ff.de ꝯtab.vbi dicit ꝙ
ſtatutũ puniens cedentẽ actionẽ ſuã nobili nõ h; locũ in ceſſione q̃
nõ fieret rite ad idẽ tex.in.l.ea qdẽ.C.ſi mãcipiũ ita alienatum fuit
ne manumittat̃ ꝑ quem dicit bal.ibi.ꝙ fruſtratoriũ factũ penã effi-
caciter nõ cõmittit̃ q: ex nihilo nihil ſit ⁊ allẽgat philoſophũ ad idẽ
ꝙ no.gl.valde ſingulariter in.c ſignificãtibꝰ in glo.fi.š.de offi.
dele.q̃ dicit ꝙ vbi ꝯctꝰ principal' non tenet.nõ t; ẽt pena vñ infert
ibi do.abb.ꝙ cõpromiſſum factũ ꝑ ꝑtes in natura nõ cõpromiſſi
bili nõ ligat ꝑtes etiã ſi apponat̃ pena ⁊ dicũt ibi bal.⁊ do.car.illã
gl.eſſe vnicã ꝙ ſi ꝑtes ſub pena dãt iuriſdi.priuatio.nõ t; pena ex
quo nec principale ⁊ eſt alia glo.in.l.ſ; ſi patronꝰ.§.fi.in glo.q̃ in
cipi.ac ſi rõne.ff.ſi qd in fraudem patroni ex qbꝰ videt̃ ꝙ iſta dcã
pulchra ⁊ quotidiana ſint ad inuicẽ repugnãtia ⁊ vide.š.co.ex re-
ſcripto vbi ⁊ iſta eſſent ponenda.¶ Sed ex lr̃is do.car.in cle.i.in
viii.oppo.de cõſan.⁊ affi.⁊ bal.in.d.l.ea qdẽ ⁊ bar.in.d.§.⁊ autem

fratrũ põt dici ꝙ aliqñ lex cõſiderat ſolũ factũ ⁊ animũ facientis
nõ aũt inter effectũ ⁊ tũc etiã de actu nullo imponit̃ pena ita tex.in
l.eũ q duas.C.de adul.⁊ in.d.§.cũ aũt factũ ⁊ in.c.nuꝑ de biga.⁊
tex.hic vnde punit̃ contrahens bis matrimoniũ nõ ſolute quãuis
actus non teneat ſed ſufficit quod habeat formam debitã q: lex h;
nõdũ factũ ꝓ đlicto ⁊ hoc mõ procedũt primo allãta aliqñ lex nõ
ꝯſiderat factum nec affectũ animi ſed principalr̃ effectũ q ſeq̃ põt.
puta q: loquit̃ ꝑ verba nõ denoãtia nudũ factũ ſ; effectũ.⁊ tũc da
ta nullitate actus pena nõ ꝯmittit̃.facit.l.i.in fi.ff.de abigeis.vbi
lex reputat illud non eſſe delictũ dato iuſto errore ⁊c̃.Idẽ vbi lex
loquit̃ ſub ꝯditõe que ẽ iuris nõ facti q: tũc ſi ꝯditio nõ exiſtat de
iure nõ ꝯmittit̃ pẽa ⁊ ꝙ de iure eſſet cogitatũ appꝫ ex verbis que
hñt iuris ſignificatũ vt ẽ caſus elegãs in.d.l.ea quidẽ.⁊ iſta nõ tra
das obliuioni.¶ In tex.ibi ꝑpetuo excludat̃.no.ꝙ ratõe ꝑiurij
ẽt ꝯmiſſi reſpectu certi bñ̃ficij priuat̃ qs nõ ſolũ ipſo bñ̃ficio ſ; ẽt
omnibus alijs ⁊ inabilr̃ ꝑpetuo ad bñ̃ficiũ ſuſcipiendũ.đ quo fa-
cit feſtũ hic do.Abb.ad hoc de quo iſtud verbũ ꝑpetuo opat̃ ꝙ
ſi ep̃s taliter priuato vellet bñ̃ficiũ de nouo ꝯferre nõ poſſet.vt eſt
glo.reputata ſingu.in.c.cupiẽtes.§.cetere in ver.ꝑpetua de elec.in
vi.⁊ illã ſequit̃ ibi do.Car.in cle.ij.ver.ſi vero.in.i.q.de vi.⁊ hone
ſta.cle.Et idẽ dicimus vbi eſſet in.l.verbũ irrecuꝑabili ſm Joã.
an.in.c.ſuꝑ eo.j.de rapto.⁊ ſequit̃ ibi Jo.de Ana.in.iiij.col.⁊ idẽ
ſi diceret̃ nullo mõ de eta.⁊ quali.Et idẽ ſi diceret̃ omnino priue
tur ſm do.Abb.in.c.qualr̃ el ij.in ꝑn.in.vi.col.j.de ac.⁊ ſequit̃ ibi
Ana.in.vi.col.vbi aũt nõ ſunt ſimilia verba.⁊ dubitat̃ an ep̃s poſ
ſit diſpenſare recurrit̃ ad plene no.in.c.at ſi clerici.§.de adulterijs
š.de iudi.⁊ adde ꝙ hãc penã inabilitatis põt infligere legatus ⁊
ep̃s ſm glo.in.d.cle.ij.in ver.inabilis.quã Imo.ibi in eo qđ dicit
de ep̃o facit ſingularẽ ⁊ fuit dictũ Spe.in ti.de le.§.ſuꝑeſt.ſ; nun
quid põt ibi allegatũ in glo.ſ; no.ꝙ talit̃ in abdicat̃ bñ̃ficiari ſm
do.Abba.poſt do.Anto.in.c.ꝑ inquiſitõ; in.ij.col.de elec.⁊ do.
Abb.in.c.poſtulaſti in.iiij.col.š.de fo.ꝯpe.⁊ Jo.an.in.d.ver.ſ; nũ
quid ꝑ tex.optimũ in.c.ſi ꝯpromiſſarius in fi.de ele.in.vi.⁊ in.l.ex
ea.ff.de poſtu.ꝙ ſi ẽ generalr̃ ver; multũ importat ſ; forte ꝓcedit
ſolũ qñ inabilitas fit ex delicto ꝯmiſſo in damnũ certi loci cuius
reſpectu pena imponit̃ iuxta.c.ꝓhi.j.de pe.⁊ glo.fi.in.c.q: clerici.j.
de iure pa.⁊ tex.in.c.ſi canonici.§.ſi aũt.de offi.or.li.vi.cũ ſi.⁊ tũc
ꝯſonũ eſt q: in alijs locis nõ fit inabilis vt ꝓbat̃ recte in cle.i.§.ip
ſius filij ⁊ ibi allegatis in glo.in ver.ciuitatibus de pe.⁊ in.d.c.ſi
ꝯpromiſſarius.ſ; vbi aliqs inabilitaret̃ ẽt habere ratiõe certi deli-
cti nõ ꝯcernẽtis magis vnũ locũ q̃; aliũ nõ credo ꝙ inabilis hic
eſſet abilis alibi tũ ꝑ dictũ.c.poſtulaſti.vbi ratõe delicti hic ꝯmiſſi
ꝑdit̃ bñ̃ficiũ alibi ſitũ tũ ꝑ id qđ expreſſe no.Inno.in.c.qualr̃.el.ij.
in fi.glo.maioris.j.de accu.vbi dicit ꝙ quel; ſententia lata ꝯ cleri
cũ de crimine facit ꝙ vbicũq; ſit licite denegant̃ ſibi bñ̃ficia ꝑ.c.
paſtoralis in fi.j.de ap.⁊ hãc ꝯſideratõ; credo ſentire do.Abba.in
d.c.poſtulaſti ⁊ in ipſa poterit cogitare.Ex qua infert̃ ad.q.đ qua
alias habui reſpõdere.nũqd ꝯſtitutio ſinodalis ep̃i nr̃i ꝑuãs ha-
bentẽ capellã in ep̃atu ſi acceptat curatũ ⁊ ſi poſt menſem retinet
vtrũq; ꝑuat vtroq; hẽat locũ in capellano acceptãte curatũ extra
dioceſ.⁊ dico ꝙ nõ l; capellã ꝑdat.S; tñ in eo qđ dixi ꝓxime đ
inabilitate teneri põt ꝙ inabilitatio facta ab homine ẽt ꝓ delicto
nõ oꝑet̃ extra territoriũ ꝑ ꝑ̃dicta ⁊ ꝑ.d.cle.i.a ſpeciali ſecus ſi ab
homine declararet̃ de inabilitate facta a iure.¶ In glo.ij.in ꝑn.
ſi iſte intellectus glo.eẽt verus ſequeret̃ ꝙ ꝓ temerario iuramẽto
clĩcus poſſet deponi qđ ẽ falſum vt ꝓbat̃ in.c.ſignificauit ⁊.c.gra
uis.j.de cenſi.vbi reatꝰ talis iuramenti quale fuit hic abolet̃ peni
tentia ⁊ dicet̃ in.c.ſicuti nr̃is.¶ Et iõ ꝓ intellectu tex.dant̃ duo
intellectꝰ.ꝑmus eſt ꝙ dato ꝙ ꝓ temerario iuramento qs ñ poſſit
deponi vt iuribꝰ ꝯtrarijs.tamen hic nõ fuit temerariũ nec omnino
illicitũ nec inducens ſalutis eterne interitũ vel diſpendiũ in omnẽ
caſum.Nã poſſet tale iuramentũ eſſe licitũ ſi cã ſubeſſet vt penſio
augeat̃ ⁊ auctoritate ſuꝑioris vt in.c.ꝓhibemꝰ ⁊ ibi no.j.de cenſi.
¶ Itẽ ſoluere penſionẽ maiorem ꝑ̃iudicat ſoli iuramenti tamen
ex hoc nõ ꝑ̃iudicet̃ eccleſie quoad ſucceſſores.c.veniens.š.đ trã
ſac.vnde tale iuramentũ nõ eſt ꝓprie temeratio.immo t; ⁊ ꝯpedit
ꝙ ſuꝑ eo fiat abſolutio vt poſſit ꝯtraueniri.d.c.ſignificauit.⁊ hec
ſolutio vera eſt ſm do.Car.¶ Secũdus intellectus eſt ꝙ etiã
ſi primũ iuramentũ nõ valuiſſet tamen nõ debuit iurare.ſecũdo qñ

declararet ⁊ pãderet de ꝑmo ꝙ ſi nõ facit ⁊ ꝯtrariũ iurat vř velle ꝯtrauenire ꝑmo ⁊ violaſſe primũ ac ſi fuiſſet licitũ ⁊ ſic primũ cen ſeť licitũ in eius ꝑiudiciũ ꝓꝓ affectiõem cũ ope ſub ſecuto dato ꝙ actus ſit nullus vt in ſimili dř in.c.debitũ.ẽ.de biga. Nec obſt.ꝙ iſte nõ ſit ꝑiur⁹ q2 quo ad ſe ⁊ quo ad Vulgi.opi.non põt euadere ꝑiuriũ.⁊ hoc ſentit Inno.hic q dixit ꝙ iſte erat ꝑplexus inter duo iuramenta ꝯtria vt ſi vnũ ſeruabat alioꝝ ſeruare non poterat.ſentit etiã Jo.an.dũ exponit tex.ꝙ iſte nõ poterat vitare ꝑiuriũ ſꝫ fatuã opi.quorũdã vel ꝓꝓ ſuã erroneã ꝯſcientiã. ¶ Et ex his hꝫ caſuꝫ ſingu.ſm do.Abba.in quo qs priuať bñficijs ꝓꝓ iuramentũ teme rariũ ⁊ putat ꝙ tale ꝑiuriũ nõ ſit ſufficiens ad depoſitõem ab or dine iuxta no.in.c.cũ nõ ab homine de iudi.ꝑ Imo.idẽ tenentem ⁊ ꝑ ipſis adduci põt ꝙ pulchre legimus alibi clericũ poſſe vt ir regularez puniri ſolũ ad euitãdã ſiniſtrã opi. Vulgi reputãtis cũ irregularem lꝫ nõ ſit ne ſcandalũ occurrat vt elegãter ꝓbať in.c. ex lřis el.i.⁊ ibi glo.pe.j.de homi.⁊ ꝯñr Hoſt.Jo.an.⁊ alij intel ligẽtes de graui ſcãdalo.⁊ hinc ẽ ꝙ ꝓꝓ ſcandalũ euitãdũ qs effi ciť ineligibilis lꝫ aliquẽ defectũ nõ patiať.vt in.c.cũ oliꝫ.j.de cle. ꝯiu.⁊ ꝓꝓ ſcãdalũ repelliť ab illis a ꝓmoti.vt in.c.cũ teneamur.j.ꝺ ꝑben.⁊ ꝓꝓ ſcandalũ iminens remoueť eps inuitus quãuis inno cens dato ſibi cambio ſm Inn.in.c.niſi cũ pridẽ in.ij.col.de renũ. ⁊ Archi.in.§.ecce.vij.q.i.cũ ꝯcor.⁊ ꝓꝓ iminens ſcãdalũ in populo xpiano papa põt deponi ſm glo.vulgatã in.c.ſi papa.xl.di.⁊ la te do.Abb.in diſpu.eps ⁊ quidã rector ⁊ late petꝝ de mõte in ſua monarcha in.viij.car.cũ.ſi.⁊ ſic in ꝓmotõibus eccleſiaſticis hꝫ re ſpect⁹ ad ſiniſtrã opi.Vulgi ⁊ de ſcãdalo plura dicã in.c.nihil.j.ꝺ ꝑſcrip. ¶ Sꝫ ꝯ iſtũ intellectũ facit tex.in.l.decurionũ filij.C.ꝺ pe nis vbi vane populi voces nõ ſufficiũt ad alicuius ꝯdemnationẽ ad idẽ.c.ſi ergo.viij.q.i.⁊ qꝺ in ſimili dř in.c.oſius.ẽ.de elec.for tius facit qꝺ no.do.Anto.⁊ do.Abb.in.c.ꝑ inquiſitõꝫ.ẽ.de elec.⁊ do.Anto.do.Abb.⁊ Imo.in.c.ſuꝑ eo.eo.ti.vbi dicũt ꝙ infamia facti nũquã deicit iã ꝓmotũ niſi dicam⁹ ꝙ iſta limitanť niſi imine ret graue ſcandalũ vel ꝙ in tex.nřo nũdũ iſte erat ꝓmotus ſꝫ pro mouẽdus quo caſu opi.Vulgi bñ impedit ꝑ.c.ops.cũ ꝯcor.j.ꝺ accu.notãt doc.in.d.c.ſuꝑ eo vel poſſum⁹ tenere intellectũ ꝑceden tẽ. ¶ Vltimo tanguntur hic duo ꝑmũ de quo in glo.qualr peccet trãſgrediens licitũ iuramentũ vel temere iurãs ſm quale iuramẽ tũ ꝑſtant clerici beneficiati epo ⁊ de vtroqꝫ dic vt hic ꝑ do.Abb. qui pre alijs bene loquiť ⁊ nõ refero q2 nihil adderem.

NAm quidam. ¶ Epi de periu rio graui⁹ qꝫ alij ſunt puniendi hoc primo illicitũ ẽ iuramentuꝫ de nõ petendo ſubſidiũ ꝯiuncto ti.ij. ¶ Et ad intellectũ hui⁹ ꝑn.⁊ eoꝝ que ſcribunť hic per glo.⁊ doc.q2 oẽs ſequunť eandẽ viã põt fieri vna ꝯcluſio ſubiciẽdo certas declatiões ꝑ quas includanť dicta ſua ⁊ alioꝝ alibi.Et deinceps referã vbi oportebit ſcripta celeber rimi ⁊ antiqui canoniſte cuiuſdã galici henricij bo.hic q ad man⁹ meas nouiť ꝑuenerit lꝫ Abb.alijs nõ referať. ¶ Cõcluſio digni tas ꝑſone delinquẽtis reglr auget delictũ ⁊ ꝑ ꝯñs penã ita tex.hic ⁊ in ꝯcor.ꝑmo alle.in glo.⁊ in cle.ij.de vita ⁊ ho.cle.⁊ ibi domi. Car.in ver.dignitatẽ in.v.q.vbi dicit poſt pau.⁊ zenzalinũ ꝙ ibi exigiť maior hõeſtas vbi ẽ maior ſtatus ⁊ prerogatiua ⁊ iõ vř ma ior ꝯtentus ꝑ ꝯñs maior pẽa q2 dꝫ correſpõdere delicto.c.nõ affe ramus.xxiiij.q.i.⁊ bñ ꝓbať in.c.magne poſt ꝑn.ꝺ voto vbi geſta prelatoꝝ ſunt exẽpla ſubditoꝝ dicentiũ vbi eſt de⁹ iſtoꝝ.⁊ ibi do. Anto.⁊ alij.vñ dř in.c.precipue.xi.q.iij.tot mortib⁹ digni ſunt quot exẽplo eoꝝ ad inferos mittũt.⁊ iõ clicat⁹ aggrauat crimen falſi.l. pbi.C.de epi.⁊ cle.canonizata in.c.pbi.v.q.vi.vbi dř maiori pẽa digni ſunt q ex nřis viſionibus onoranť.ad idẽ.l.pedius.ff.de in cen.rui.⁊ nau.ibi ex ꝑſonaꝝ ꝯditõe ⁊ reꝝ qualitate ⁊ hř ꝑ glo.in v. exerceneť in.c.excõicamus.§.credẽtes.j.de hę.⁊ in locis.j.diſcur rẽdis. ¶ Prima declatio ꝯclonis ẽ ꝙ lꝫ religioſus ſit dignior laico tamẽ nõ peccat in eodẽ genere delicti qꝫ alij ſm Jo.an.late in.c.accuſatus de hę.li.vi.q2 ex multis bõis q facit abſorbeť pecca tũ ipſi⁹ ſi ſit leue ⁊ facili⁹ reſurget ab illo ꝓꝓ intentõꝫ quã hꝫ ductã ad eũ que lꝫ ad oia intercipiať de facili recuꝑať ſicut petrus q ſta tim poſt culpã amariſſime fleuit matthei.xxvi.in fi.⁊ hoc ſequiť

Domi.in.c.hõ xpian⁹ in fi.xl.di.⁊ in.d.c.accuſat⁹ ⁊ ẽt ſequiť do. Abb.hic ꝑ illud pſalmiſte ſi ceciderit iuſt⁹ nõ collideť q2 dñs ſuꝑ ponit manũ ſuã ⁊ dř in.c.ſepties de pe.di.iij.ſepties in die cadit iu ſtus ⁊ reſurgit ⁊ ſic lꝫ iuſtus cadat nõ ꝑdit nomẽ iuſti.ex quo ꝑ bo na oꝑa illico reſurgit ⁊ iſta ſeqť.d.Ab.in.c.niſi ſpãlis.ẽ.de of.le. ⁊ in.c.ex lřis in.iiij.col.ẽ.de dolo ⁊ ꝯtu.⁊ ꝑ Bal.in.l.i.C.ſi ſeruus extero.⁊ iſta ꝓcedũt ẽt in religioſo nobili q2 ꝑ ꝓfeſſionez factã i re legiõem cẽſeť ãpli⁹ nobil' l potẽs ſꝫ equal' cũ cetis ſꝫ gl.i.c.ea q i.v. deletu.de ſtatu mo.⁊ in.c.preſens.xx.q.iii.⁊ in.c.ſcripſit.xxvii.q.ii. ⁊ bal.in.l.deo nobis.C.de epis ⁊ cle.⁊ iſta ꝺ religioſo inducit hic ſol⁹ do.abb.ad epm vt leui⁹ dicať delinquere quã inferior cũ dicať religioſiſſim⁹ niſi peccet ꝯ votũ emiſſum in reptũ.ordinis vel ex cõ tẽptu vel publice in ſcãdalũ aliorũ vt hic per ipſuꝫ cui nec obſtaret tex.in.c.ſi quis homicidũ ⁊ ibi domi.l.di.vbi epo homicide impo niť penitentia.xv.annorũ ⁊ depoſitio inferiorib⁹ aũt penitentia mi noris tpis niſi dicatur illud eſſe rõne ſcãdali ⁊ ſic etiã intelligiť iſte tex. ¶ Sũt tñ tres caſus in qb⁹ magis peccat religioſus in eodeꝫ genere poſita ꝙ ali⁹ de qb⁹ ꝑ beatũ thomã ſecũda ſecunde.qõne clxxxvj.ar.fi.⁊ Jo.an.⁊ domi.in.d.c.accuſatus.§.fi.⁊ domi in.d. c.hic xpian⁹ ⁊ do.abb.hic. ¶ Primus cum peccat ꝯ votum religionis puta fornicãdo ꝯ votũ cõtinentie vel furtũ faciendo ꝯ votum pauꝑtatis vel in obediendo ꝯ votũ obedientie. ¶ Se cũdus quãdo peccat ex cõtemptu ⁊ tũc eſt ingrat⁹ diuini beneficii quo ſublimatus eſt ad ſtatũ perfectõis ⁊ dei filiũ cõculcat per con temptũ vnde ieremie.xi.vltra mediũ qd eſt ꝙ dilectus meus in do mo mea fecit ſcelera multa. ¶ Terti⁹ caſus eſt cũ peccat ſcãdalo ſe ꝙ multi ad eius vitã reſpiciũt vnde ieremie.xxiii.in prophetis ie ruſalem vidi ſimilitudinẽ adulterii ⁊ iter mendatii ⁊ cõfortauerũt ma nus peſſimorũ ⁊c. ¶ Et iſta intelligũť de ꝑſeuerãtibus in mona ſterio alias eorũ delicta ſemꝑ ſunt grauiora q2 de ipſis dicit augu. in.c.quãtũlibet.xlvii.di.nõ ſũ deteriores exꝑtus quã q in monaſte rio defecerũt ⁊ dicit beatus tho.vbi ſupra ꝙ tales efficiũt peſſimi ⁊ inducit illud ieremie ſecũdo circa mediũ cũ fregiſti iugũ rũpiſti vincula mea ⁊ de talibus dicit glo.in cle.in pleriſqꝫ de elec.ꝙ di ſcurrendo curias principũ cãtant illud pſalmiſte loquens cõtent⁹ eſt ⁊c.An aũt religioſus magis mereať in eodeꝫ genere meriti ꝙ alius vide beatũ tho.ſecũda ſecũde.q.lxxxvii.arg.vi.cuius verba lřam ponit glo.eo nõ allato in cle.j.in ver.ſe ipſum de reli.⁊ ve.ſã. ⁊ dicitur ꝙ ſic maxime ꝓpter virtutem latereꝫ orientem ex voto ꝓ feſſionis q latrii eſt cultus ⁊ ſeruitus ſoli deo debita vt ibi ⁊ ꝑ do. in.c.ſi canonici.§.ceterũ in vltima co.de of.or.li.vi.⁊ beatũ tho.ſe cũda ſecũde.q.xciiii.ar.j.in reſpõſione ad ſecũdũ ar.⁊ arti.ii.in de termi.qõnis ⁊ ꝑ rões adductas in dictis locis tolliť opinio gl.in ver.voluerint in.c.ij.j.de obſerua.ieiu. ¶ Secũda declaratio in i ponenda pena corporali grauius puniť priuatus quã exiſtens indi gni.l.ij.C.vt nemo priuatus ⁊ facit glo.in.c.cũ beatus.xlv.diſtin ctione ⁊ idem glo.in capitulo non cogantur.xl.diſtinctione ⁊ glo.l hic ⁊ Joan.and.⁊ do.anto.in.c.eaqꝫ.j.de ſta.mo.⁊ ana.in.c.j.in vl tima col.j.de cleri.vena.⁊ ibi dixit glo.ſolemnis ꝙ non dꝫ inferri maiori pena minor q2 aliqua cenſeť maior in eo q eſſet minor in mi nore ⁊ ꝓ hac declara.vide glo.in.c.q ꝯ paceꝫ.xxiiij.q.i.⁊ text.⁊ gl. in v.nobilitati in.c.fi.j.de pe.⁊ tex.in.l.ꝓperãdũ.§.ſinaũt vtraqꝫ.C de iudi.queꝫ no.bar.i.l.qdã.ff.ꝺ pe.⁊ tex.i.l.ꝓperãdũ.§.ſinaũt vtri qꝫ.C.ꝺ iudic.quẽ no.bar.in.l.qdã.ff.ꝺ pe.⁊ in dictis locis dꝫ ſecus in pena pecuniaria vel ſpũali ⁊ iõ dicit in.l.fi.circa me.C.de ſum.⁹ tri.ꝙ ſtatuta terrarũ duplicantia ponas ꝯ nobiles intelligũť ꝺ pe na pecuniaria nõ corꝑali ꝑ.l.illicitas in fi.ff.de offi.ꝑſi.nec ob.ꝙ ꝺ ferendo maioribus ꝑſonis in peius videať lex vti acceptione ꝑſo narũ q2 reſpõdet Jo.an.in.c.ii.de of.dele.in.vi.ꝙ cõſiderať acce ptio quo ad iuſticiã miniſtrandam ſꝫ in coactõibus ⁊ penis digni tati deferť vt in iuribus ibi allatis.in prima gl.⁊ ꝑ gl.in.c.cõtumaceſ. l.di.põt iudex gratificare in aliqbus cõſiderãdo no.ꝑ glo.in.c.fi. ẽ.de tranſac.⁊ ꝙ in iuſtitia deferenda nõ plus deferať maiori quã minori late ꝓbat hic henri.boich.allãdo ꝙ habeť ꝓuerbiorum xviii.acciꝑe ꝑſonã in iudicio nõ eſt bonũ ⁊ regulã in iudiciis ꝺ re gu.iur.vi.⁊ tex.in.l.ſacris circa fi.C.de ꝓximis ſacrorũ ſcrine.li. xii.⁊ ãpliat ſiue in cognoſcendo ſiue in diffiniendo ſꝫ Jo.ꝺ imo.in d.regla in iudicijs. ¶ Fallit in generali cla ⁊ qdã alii cõtẽtu in re ſcripto ad lites q ad maiores ꝑſonas exꝑſſis nõ extendiť in.c.ſe

des.ſ̄.de reſ.tū i odiū impetrātis q potuit eas exprimere tū ꝓpter
odioſitatem reſcriptoꝝ.ca.fi.ſ̄.de reſ.ꝛ.c.p.lxxviii. de of.delega.
¶ Et ſubdit ꝙ in reuerentia exhibenda bene defertur maiori ꝑ
.c.ſane el.ii.in.primo reſpōſo de of.dele.ꝛ ꝑ.c.ii.e.ti.in.vi.ꝛ.c.volē
tes ꝛ.c.antique.j.de priuile.nā honoꝛ eſt q̄dā reuerētia in virtutis te
ſtamētū alicui exhibita vt in primo ethicoꝝ ꝛ iō virt⁹ ſola ē hono⸗
ris debita cā ꝛ dicit ꝙ honoraẜ ēt aliqs ꝓpter virtutē alterius ſi⸗
cut principes ꝛ p̄lati etiā ſi ſint mali honorātur ꝓpter dignitatē eo
rū. Itē aduerte ſi diceretẜ ꝙ ſcōm hec pena nō reſpōdet delicto q꞉
ſi delictum eſt mai⁹ rōne dignitatis ergo maior dꝫ eſſe pena rn̄det
do.cardi.poſt laudu. ꝛ zenza.in cle.multoꝝ in prin.in prima opp.
ꝛ in.xii.q.de penis ꝙ minor pena reputaẜ maior in maior allat gl.in
d.l.i.cū qua cōcordat gl.fi.in.c.ii.de of.dele.li.vi.ꝛ ſubdit do.car.
ꝙ q̄uis deferaẜ dignitati tn̄ cū hoc ſtat ꝙ augeẜ delictū ex digni
tatis ꝛ adde domi.in.c.p̄ſbiter.xxviii.di.vbi dicit ꝑ illū tex.ꝙ ali⸗
quādo pl⁹ peccāti minor pena imponiẜ quādo ex aliquādo iuſta cā
credebat ſibi licere ꝙ fecit facit gl.in.c.cū venerabilis in v̓.migraſ⸗
ſe.ſ̄.de cōſue.ꝛ ꝙ ibi do.ab.ꝛ imol.ꝛ gl.in.l.fi.ff.de abigeis ꝛ in.l.
igiẜ.ff.de libe.cā cū filib⁹. ¶ Sūt tn̄ ſex caſus in quib⁹ nō diminui
tur pena rōne dignitatis primus eſt vbi aliqs delinqt in derogati⸗
onē officii ſui ſm bar.in.d.l.q̄dā ꝑ illū tex. ¶ Secūdus eſt quādo
agiẜ de puniēdo traſgrediētē mādata ſupioꝛs ſm bal.ſignāter in
c.i.§.ſi qs vō temeratio de pa.in fir.ꝑ illū tex. ¶ Tertius ē in ꝓ⸗
ditore vt in ſeq.declaratōe. ¶ Quartus eſt vbi eſt nimia contu⸗
macia ꝑ.c.ſane el.ii.ſ̄.de of.dele.notāt Io.an.ꝛ do.anto.in.d.c.ea
qꝫ ꝛ henrici hic. ¶ Quint⁹ eſt in oꝛiāte in fide quia ſiue ſit papa ſi
ue impator ſiue clericus ſiue laicus punitur nullo reſpectu habito
ad eius gradū ſm archi.in.c.q ꝯ pacē.xxiiii.q.i. ¶ Sextus cāus
eſt ille de quo ꝑ gl.ii.q.iiii.in ſūma que dicit papā poſſe deponi cū
duobus teſtib⁹ ſꝫ in cardinali reqrātur plures vt ibi. ¶ Tertia de
claratio ꝓpter qualitatē pene deferẜ magis nobili q̄ ignobili ſm
bar.in.l.deſertorē in prin.ꝑ illū tex.ff.de re.mili.ꝛ bal.in.c.i.§.ruſti⸗
cus de pa.te.ꝛ iō nobiles nō ſuſpēdūtur in furcha ſed viles ſm ip⸗
ſos ꝛ ſequiẜ do.abb.hic ꝙ āplia ēt ad plebeiū diuitē ꝛ boneſtū ſm
bar.in.l.i.§.ſui ceſi.ff.de penis. ¶ Et ad hmōi delatōes facit tex.
ꝛ glo.in v̓.inferiores in cle.multoꝝ de penis ꝛ tex.in.c.paſtoralis
in prin.ſ̄.de of.deleg.ꝛ ibi do.abb.allat bar.in.d.§.ſui celſi facit.l.
quotiēs.C.de dignitatib⁹ li.xii.vbi cōſtitutus indignitatis dꝫ ci⸗
tari in ſcriptis facit.l.medicos.C.de ꝓfe.ꝛ me.li.xii.ꝛ.c.q̄ piculo
ſum de ſnīa exco.li.vi.ꝛ.c.inquiſitores de here.e.li.ꝛ gl.in v̓.pōtifi
calē in.c.felicis de penis li.vi. ¶ Qd aūt dictū eſt de furcha non
ꝓcedit in ꝓditore ſm bal.hic ar.huius tex.ꝛ dicit ꝙ in regno fran
cie nobiles cōmittētes ꝓditionē ſuſpendūtur in altioribus furcis.
¶ Quarta declaratio nulla diſtinctio ꝑſonarū fit ad imponen⸗
das penas relatiuas ſꝫ p̄dicta hn̄t locū in penis ſimplr impoſitis
vbi aūt eadē pena imponiẜ vni q̄ alii habiti relatione ad aliā.ꝛ nū⸗
q̄ꝫ augeẜ vel minuit ex qualitate ꝑſonarū ſm bal.late in.l.atletas.§.
itē calūniator ad fi.ff.de infa.vbi dicit ꝙ ſi nobilis accuſat diuitem
ꝛ deficit puniẜ eadē pena ꝛ nō maiori q꞉ lege caueẜ ꝙ puniaẜ eadē
pena ꝛ vbi ſunt talia verba nō fit diſtinctio ꝑſonarū vt eſt gl.ordi.
in.l.ad cōmētarieſem.C.de cuſto.reoꝝ nec ob.l.ab imperatore.ff.
de p̄uaricatoribus vbi in pena talionis habeẜ diſtinctio ꝑſonarum
q꞉ ibi puniẜ eadē.l. ¶ Et aliud eſt dicere ea.pena. ¶ Pena.n.
talionis ē ea.pena ꝛ nō ſufficit pl⁹ vel min⁹ q̄ꝫ pena inueniret ipo⸗
nēda accuſatori ex eodē crimine.ꝛ ita dicit tenere guil.de cu.ibi et
in.l.ii.C.d fi.inſtru. ¶ Ex quo appet cōuerſio ſꝫ bal.ꝙ lꝫ ex ſtatu
to magnas debeat pūiri in quadruplo q̄ꝫ popularis ſi magnas fa
cit falſā accuſationē ꝯ popularē ita ꝙ debeat puniri populare cri
mine ꝓbato ꝯ eū ꝛ hoc facit pōe idēptitas vn̄ ſtatutū de pēa qua
drupli loquēs dꝫ intelligi vbi pena iponiẜ nō hito aliquo reſpectu
ſꝫ ſimplr̄ nō aūt in penis relatiuis qd eſt no.dignū ꝛ menti tenend
ſm eū ꝛ ſic declaro p̄dicta ꝛ cū hoc cōcordat ēt bal.in.d.l.ii.in fi.
C.de fi.inſtru.allegādo glo.in.d.l.ad cōmētarieſeꝫ ſuper qua ēt
bal.meminit de guil.de cu.in.d.l.ii. ¶ Quinta declaratio in foro
cōſciētie nō attēdiẜ qualitas perſonarū ſꝫ pctā cōſiderāẜ ex cōtem
ptu ſm glo.hic ꝛ in.d.c.ho.xp̄ian⁹ ꝛ in dubio exiſtēs in dignitate
videẜ pl⁹ cōtēnere q꞉ plura adeo recepit ꝛ ſic ē magis deo obliga
t⁹ ꝛ in eo maior vr̄ eē ingratitudo iō magis vr̄ peccare ꝛ maxime
rōne exēpli ſm imol.poſt alios hic ꝛ Inn.i.c.inẜ corꝑalia.§.ſane

ſ̄.de trāſlati.ꝛ.l.eē delictum.§.i.ibi augeẜ autem.ff.de rebus mili.
¶ Sꝫ nō declarauit iſti quō cognoſcāẜ ꝯtemptus in peccāte d
quo eſt glo.trita in.c.metropolitanū in glo.i.ij.q.dicens ex ꝯtenta
fieri quādo fit aliqd ſine cā.ꝛ dicit ibi Domi.poſt Ugo.ꝙ ꝯtem
nere eſt aſꝑnari ꝛ nō curare.alle.c.q humanis.xij.q.ij.ꝛ.c.excellen⸗
tiſſimus in fi.xi.q.iij.ſꝫ vide omnino elegāter Domi.quem Gul.
nō allegat in.c.nullus lv.di.poſt Archi.in.c.qcunqꝫ.lvi.di.vbi di
cit ꝙ qs diciẜ ex ꝯtemptu facere quādo volūtas eius tenuit ſubi⸗
ci ordinatōi legis vel regule ꝛ ex hoc ꝓcedit ad faciendū ꝯ legeꝫ
vel regulā. ¶ Quādo aūt ecōuerſo ꝑꝑ ꝑticularē cām aliquā pu
ta ex ꝯcupiſcentia vel ira induciẜ ad faciendꝫ ꝯ ſtatuta legis vel
regule nō peccat ex ꝯtemptu vt ibi latius ad qd etiā vide do.car.
poſt Stephanū in cle.p̄ma in.iij.no.de ſepul.ꝛ aliqd ꝑ Cal.in ti.d
ſen.exco.ꝯſi.iiij. ¶ Et no.ꝙ in dubio faciens ſcienter ꝯ ius dici
tur ꝯtemnere vt eſt glo.no.in.c.cū illoꝝ.j.de ſen.ex.in ver.in ꝯtem
ptis ꝛ dic ꝙ aliud eſt ꝯtemnere aliud nō parere vt eſt gl.ꝛ ibi Do
mi.in.c.qs aūt.x.di. ¶ Item no.ꝙ faciens actū ꝓhib.tū ſine deli
beratōe nō dr̄ ꝯtemnere vt eſt glo.in.§.alias ea demū in ver.plus
accipit.xxv.di.ꝛ ibi Domi.in.iiij.col.Et adde ꝙ lꝫ faciens actuꝫ
ꝯ legem ꝯſilij nō peccet vt late ꝑ do.Anto.ꝛ Imo.in.c.nā ꝯcupi⸗
ſcentiā.ſ̄.de ꝯſti.tamē fallit niſi faciat ex ꝯtemptu vt eſt glo.in.d.
c.quis aūt.x.di.ꝛ ſub iſta declaratōe inferri pōt ad id qd no.ꝛ nō
decidit glo.in.c.fi.xiiij.q.vlti.ꝛ do.Abb.hic q dicit ꝙ ſi nō appet
quis magis ꝯtemnat in dubio plus excuſaẜ delinquēs cū pulchra
q̄ cū deformi q꞉ p̄ſumiẜ magis teſtatus.facit.c.ſciendū de pe.di.
iij. ¶ Sꝫ tn̄ attentis p̄dictis vr̄ in dubio p̄ſumi maior ꝯtemptus
in cognoſcente turpem q꞉ quaſi ſine cā vr̄ delinquere ꝛ idem ſentit
Archi.in.d.c.fi. ¶ Sexta declaratio ceteris paribus delinquens
palā magis delinquit q̄ꝫ delinquens occulte ratione exempli ꝛ ſcā
dali.l.iij.C.de ſum.trini.ꝛ.c.p̄cipue.xi.q.iij.ꝛ ho.tex.in.c.i.ad fi.de
voto li.vi.ꝛ facit illud pſal.bt̄i quoꝝ tecta ſunt peccata tn̄ nō ſem
per dr̄ in maiori culpa q꞉ in materia ꝓhibita quōcūqꝫ faciat ſemꝑ
p̄ſumiẜ dolus.l.i.C.de ſicca.c.i.ſ̄.de p̄ſump. Si aūt materia eſſꝫ
ꝑmiſſa reglr̄ ſꝫ certo caſu ꝓhibita tūc attentās caſum ꝓhibitū dr̄
magis culpoſus ſi facit clā q̄ꝫ palā.immo faciens palā poti⁹ p̄ſu⸗
miẜ errore q̄ꝫ dolo ductus vt.l.fi.ff.de ritu nup.vbi ita dr̄ de de⸗
ſponſante ꝯſanguineā ꝛ illā no.Do.in.c.p̄ſbiter.xxviij.di.ꝛ Bar.
poſt Di.in.l.ij.§.ꝛ generalr̄.ff.vi bo.rap.ꝛ ꝑ illā.l.infert notanter
Bal.poſt Ja.but.in.l.iij.C.de ſum.tri.ꝛ do.Abb.in.c.de hoc.j.de
cele.miſ.ꝛ hic ꝙ ꝓfeſſus q relicto clauſtro ꝯxit clā materiā eſt ſu
ſpectus de hereſi. Si aūt palā hoc fecit p̄ſumiẜ potius error quāꝫ
malicia vt latius in dictis locis in qbus ita reduciẜ no.ꝑ glo.ꝛ
Archi.in.c.nemo.xxxij.q.iiij.ꝛ in.c.clericus ſolus.lxxxi.di. Et per
hec infert Bar.in.l.pupillus.§.fi.ff.de auc.tuto.ꝙ ſi tutor emit rē
pupilli palā p̄ſumiẜ bona fide ꝑ.l.nō exiſtimo vbi tex.no.ff.de ad
mi.tu.ſecus ſi emit clā vt illo.§.fi.in p̄n.ꝛ dicit imo.in.l.poſt ꝯtrū
ff.de dona.ꝙ clādeſtinitas ē maxima ꝯiectura ꝯtus ſimulati ꝑ
d.l.fi.de ritu nup.ꝛ eſt tex.in.l.ab anaſtaſio verſi.ſiqs aūt occulte.
C.man.ꝛ ibi idē no.Bal.ꝛ iō ꝑ extrauagāteꝫ io.xxij.que incipit
ꝛ ſi deceat excōicati ſunt ipſo facto prelati viſitantes curiā roma
nam occulte ꝛ in ſtatu nō cognoſcibili ꝛ collatio bn̄ficij eſt ſuſpe⸗
cta.immo ſm quoſdā nulla vt late ꝑ Imo.poſt glo.in ver.occul
te in.c.vnico.j.vt eccle.bn̄fi.ꝛ ignorantia iuris nūquam excuſat il⸗
lū q facit actū clam etiam ſi eſſet ꝑſona alias excuſabilis vt eſt gl.
in.l.i.C.de interdic.matri.quā multū ſequiẜ Bal.in.l.qcūqꝫ in pe
nul.col.C.de ſer.fugi.ꝛ Ana.in.c.cū ex iniuncto in.ii.col.j.de hr̄.ꝛ
eſt optimus tex.in.c.cū inhibitio.j.de clan.deſp.vbi illud qd alias
geſtū ex ignorantia excuſaẜ ſi fiat clam.ꝛ.l.ix.in.c.ē proteſtatio clā
deſtina nō releuat ꝓteſtantem nec viciat actū expreſſo ꝯſenſu ꝑtū
celebratū ſm Bar.in.l.qui in aliena.§.celſus.ff.de acqui.here.ni⸗
ſi fieret ex iuſta cauſa vt ꝑs metū ſm Bal.in.l.ſi repetendi.C.de
ꝯdi.ob cau.ꝑ.c.i.ſ̄.ꝙ me.cau.ꝛ.c.ſi iuſtus.j.de ap. ¶ Diciẜ autē
actus fieri clam qn̄ deficit preſentia iudicis vel alterius cuius pre⸗
ſentia vel decretū requireretẜ ꝛ idem ſi ſit actus taliter ꝙ non pōt
deuenire ad notitiam cuius intereſt ſm Bar.in.l.ij.C.de his q̄ ex
publicis ratōibus li.x.per illū tex.ꝛ glo.in ver.occulte ꝛ aliquid ꝑ
eundem in.l.i.ad fi.C.vbi de predijs curia.li.xi.ꝛ illud de decreto
ꝓbaẜ in.d.c.cū inhibitio cū glo.in ver.clandeſtinū.idem ſi aliquid
fit de nocte ſm Bal.in.l.cum fratrē in prin.C.de his qui.vt indi.

allar in ſiſi not.ꝑ gl.in.l.ſi exceptõe ſed in hac in ver.ignorantia.ff.
ꝙ me.cã ⁊ idẽ no.ange.in.l.i.§.occiſerũ.ff.ad ſileia.idẽ qñ aliquis
facit actũ per interpoſitã ꝑſonã ſm bar.in.l.pupillus in ſili per illũ
tex.ff.de auctoritate tutorũ ⁊ de aliis modis per glo.in.d.c.cũ inhi
bitio ⁊ per ange.in.l.vttacitis.ff.de leg.i.⁊ bar.in.l.nõ intelligit.§.ta
cita.ff.de iure fiſci. ❡ Alteri⁹ no.ex iſto tex.in v.illi vo ⁊ iuramen
tũ de nõ loquẽdo cũ ꝑſonis.cõiũctis de quib⁹ in textu eſt illicitum
⁊ adde ꝙ ſi iuraſſez nõ loqui cũ perſona nõ cõiũcta nõ iportat me
ritũ vel demeritũ tñ ſi video te errare ⁊ nõ corripio pctõ ſaltẽ ve-
nialiter ſm bal.in.l.ſi ad excludẽdã ꝓpe fi.eſt,ergo meritũ loq ſm
ipſum q2 officiũ bonorũ dꝫ obſtare errorib⁹ ⁊ paulo poſt ſenſit ꝙ
nõ eſt neceſſaria abſolutio a tali iudicio de quo dubitari põt ꝑ iſtũ
tex.⁊ gl.a fortiori de quo ſuꝑ gl.pe.ſed cõſidera rõnẽ hui⁹ tex.lo-
quentis cõiũctis ſanguine qꝫ cũ aliis ⁊ ꝑ hãc ſpãlitatẽ intuitus ſan
guinis introductã adduci põt ad id qđ habeť in tex.gl.⁊ bar.in.l.
eos.ff.de receptato ⁊ per ex.⁊ bal.in.l.vbi pena appoſita receptan
ti bãnitũ in domo alleuiatur in receptãte cõiũctũ ſanguine q2 nõ de
liquit prout aliiđ idẽ de vxore receptãte maritũ dixi ſpe.de dona.in
ter virũ ⁊ vxo.c.fi.⁊ ad iſtud de cõiũctis ſanguinis ꝑ quã p̃ſumit
ꝙ alias nõ p̃ſumeret facit tex.in.l.ꝓcula.ff.de ꝓba.⁊ in.l.i.§.largi
us in v.in honorẽ ſanguinis.ff.de ſucceſſo.edicto ⁊ in.l.aurelius.
§.ticius teſtõ ibi ꝓpter naturalẽ affectũ.ff.de libe.le.⁊ in.l.ſi ſui cõ
munis.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊ in.l.ſi ſeu⁹ pluriũ.§.fi.de le.i.⁊
in.l.aliena.C.de leg.⁊ in.l.qui cũ vno.§.fi.de re.mili.⁊ in.l.ſi tutor
aliquo.ff.de ſuſpec.tu.⁊ in.c.ſciãt cũti de elec.li.vi.⁊ in.c.nõ eſtime
mus.xiii.q.ii.⁊ in.c.petr⁹.j.de homi.⁊ in.c.cõſtitutis.s̃.de teſti.⁊ in
c.q2 p̃ſulatus.i.q.iiii.⁊ hinc eſt ꝙ ita cõſideratur pena appoſita cõſã
guineo meo propter me ſi qua apponeret in.d.c.ſciãt ⁊ no.bal.in
l.i.C.de indicta viduita.⁊ bald.⁊ ſali.pulchre in.l.fi.C.de ſpõſa.⁊
bar.in.l.ticia.ff.de vb.ob.⁊ in.l.heres meus.§.fi.ff.de cõdi.⁊ de.⁊
in.l.de pupillo.§.ſi qs ipſi in.x.q.de opis noui.nũ.facit.c.afferte ⁊
ibi dixi.s̃.de p̃ſũ.⁊ ſilr inimicitia ꝯcta cũ vno de attinẽtibus tranſit
ad oẽs propinquos in gradu ſm do.abb.in.c.cũ.p.in ſecũdo nota
bili per illũ tex.j.de ap.⁊ iniuria facta vni de familia cẽſeť facta to-
ti familie.l.j.⁊ ibi bar.C.ſi quacũqꝫ p̃ditus ptãte ⁊ declara vt per
bal.ibi in ſecũda col.⁊ in tertia col.v̓ſi.reuoce in dubiũ ⁊ ꝓbať in.l.
ita ſtipulat⁹.§.griſogon⁹ in fi.ff.de verb.ob.⁊ bal.in.l.vnica.C.de
raptu.iur.⁊ bar.in.l.cũ ſcimus.C.de agrico.⁊ cenſi.li.xi.⁊ bal.in.l.
raptores.C.de epiſ.⁊ cler.⁊ in.c.i.de eo q interfecit fratrẽ dñi ſui et
Jo.an.in regula fruſtra in mercu.⁊ imol.⁊ ro.in.l.ſi finita.§.ſi de
vectigalib⁹.ff.de dã.infec.⁊ dicit hic bal.eſſe expreſſum in iſto.ca.
ꝙ pater ẽt cũ iuramento nõ põt priuare filiũ alimentis nec mariť⁹
vxorẽ ⁊ not.ꝙ cõiũcti inter ſe debẽt preſtare ſubſidia vite ⁊ facit.c.
ii.s̃.de ar.per quẽ dicũt do.ab.⁊ imol.ꝙ clericus põt ſororẽ pauꝑe
rẽ dotare ⁊ beneficiis facit.c.ſtudeat in fi.l.di.vbi ꝓuidet clerico ꝯ
poſito nõ ſolũ ꝓ ſubſtãtione ſua ſed etiã filiorũ bonus tex.⁊ glo.⁊
ibi domi.in.c.omnino.xxxi.di.Et hinc eſt ꝙ tantũ fauetur ꝓ ſequẽ
ti iniuriã ſuorũ qꝫtũ ſuã.c.omnibus.iiii.q.v.⁊ in.c.de cetero in verſi.
ſuã vel ſuorũ.s̃.de teſti.cũ ſilibus. ❡ In glo.pe.ibi ad cautelaꝫ ⁊
ſic nõ.de neceſſitate fit iſta abſolutio ſed ad cautelã ſm glo.⁊ ideꝫ
dicũt do.ab.⁊ imol.hic q2 tex.aſſertiue dicit hoc iuramẽtũ illicituꝫ
⁊ rõ eſt q2 repugnat legi diuine honora patrẽ ⁊ matrẽ ⁊c.⁊ idem ꝯ
fratre ⁊ ſorore rõne cõiũctionis vel ſm do.abb.fit abſolutio facti
ne qs noteť de periurio ⁊ qđ nõ teneat facit.c.q̃ ſacramento.xxii.q.
iiii.⁊.c.ꝓxi.de pe.di.ii.Sꝫ ꝯ glo.tenet Inno.hic dicens ꝙ eſt op⁹
vera abſolutõe ⁊ ſequiť hic exp̃ſſe do.car.reiecta diſtinctõe iurum
qs iuret nõ loq vel nõ prebere ſubſidiũ q2 ẽt poſſibile eſt ꝙ iuramẽ
tũ de nõ prebẽdo preſidiũ nõ v̓gat indiſpendiũ ſalutis eterne vt q2
pater non indiget ⁊ ſufficit quod aliquo caſu tale iuramẽtũ põt eẽ
licitũ vt q2 pater eſt hereticus cui filius non vult cohabitare ⁊ hoc
ſufficit vt nõ poſſit ꝯueniri ſine licentia.c.ſi vero.s̃.eo.ideo littera
hic exigens abſolutionem nõ eſt improprianda.Sꝫ dicit ꝙ prima
opinio poſſet ꝓcedere vbi imineret caſus ꝙ tale iuramentũ indu-
ceret peccatum alias.procederet ſecunda ⁊ in dubio forte antequã
hoc appareret verior videtur opi.Innocen.q2 ſi tale iuramentum
diceret nullum ꝑꝑ reſiſtentiam legis diuine non eſſet differentia
etiam ad illum q iurauit nõ loq nõ ꝯiũctus q2 de ipſo dictũ eſt di
lige ꝓximum tuũ ſicut te ipſum ⁊ ſubdit hic Jo.an.talẽ abſolutio
nẽ poſſe ꝯcedi ab ep̃o ex quo nõ reſeruať ſuꝑiori ꝑ.c.nuꝑ de ſen.

ex.Et addidit hic do.Anto.ꝙ vbi iuramentũ de quo in tex.eſſet
factus de ꝑſona nõ ꝯiuncta ⁊ eẽt talis cuius ꝯuerſatio eẽt inductĩ
ua peccati valeret alias aũt tale iuramentũ videť mittere odiũ ⁊
nõ valere ſed dicit Imo.hic ꝙ ẽt tũc forte ẽ idẽ q2 vř poſſe ſerua
ri ſine peccato ſic valeret iuramentũ de nõ intrãdo domũ martini
niſi eueniat caſus in quo nõ loq vel nõ intrare ſit inductiuũ pecca
ti ſm Archi.in.c.inter cetera.xxij.q.iiij.

Sicut ex litteris.

❡ Nõ valet iuramẽtũ mo
nachi clauſtrũ abiurantis ⁊ ſibi de hoc gra-
uis penitẽtia imponiť.h.d. ❡ In tex.ibi por
iũcto ver.monacho.no.ꝙ monach⁹ facit.c.
fi.j.de ſimo.vbi applĩe mõachorꝫ veniat ab-
bas.Ad idẽ.c.ex o.e.j.de priui.⁊ ibi dicit do.Anto.in.ij.notabili ꝙ
ẽt in priuilegiis applĩe fratrũ venit Abbas.⁊ cũ iſtis ꝯcor.do.Ab.
in.c.cãm el.ij.in.v.col.s̃.de iudi.⁊ declarant ꝑ do.Anto.in.c.vni
uerſitati in vlti.col.j.de ſen.ex.⁊ do.Car.in cle.i.in.vi.oppoſit.de
regula.⁊ do.Abb.⁊ Ana.in.d.c.fi.de ſimo.⁊ ibi examinaui.Et ex
iſto tex.infert hic.d.Abb.ꝙ cũ ꝑ prioratũ vel abbatiã retineat ius
monachatus lꝫ prior vel Abb.renũtiet vel deponať remanet mõa
chus illius monaſterij.⁊ idẽ dicit ſe tenuiſſe poſt do.anto.in.c.cũ
ad monaſteriũ.j.de ſta.mona.lꝫ Jo.an.alr ibi ſentiat.⁊ Fede.latiſ-
ſime ꝯſi.xix.incip.qdã mõach⁹ quorꝫ opi.ꝓcedit ⁊ de iuris rigo-
re ſꝫ iſta de eq̃tate ſm ipſum de quo ẽt ꝑ Imo.in.c.ex tranſmiſſa.
in vlti.col.de ſta.mo.⁊ in cle.ij.in vlti.col.de regu.⁊ ibi do.Car.
in fi.⁊ Domi.in.c.accedens in no.l.di.⁊ Bal.in.l.ſi qs de roga-
tis.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ do.Anto.in.c.cũ cãm.s̃.de elec.⁊.d.
Car.ꝯſi.lxxvij.⁊ Ancha.in.c.nullus de electõ.li.vi. ❡ In tex.ibi
iracũdie calore vero iũcto fi.littere ꝙ calor iracũdie nõ excuſat a
peccato immo temere iuranti imponiť pñia ⁊ colligit hic Bal.ꝙ
calor iracũdie nõ excuſat maxime mõachos q debẽt viuere in hu
manit.⁊ manſuetudine putať tñ do.Abb.hic ꝙ ẽ iuſta cã minuen
di penã lꝫ nõ totaliter cũ cã excludat ꝑ tex.in.§.notãdũ ad fi.ii.q.
iii.⁊ in.l.vna.C.ſi qs imꝑato.maledixerit ⁊ in.l.oẽ delictũ.ff.de re
mili.⁊ ſubdit hic Jo.an.ꝙ ẽt ſi iuramentũ emanet calore ita obli-
gat ꝙ eleganter temꝑat do.Anto.niſi calor iracũdie fuiſſet tãtus
ꝙ illud deliberate nõ feciſſet q2 tũc cũ hec volũtas ſit indiſcreta
nõ ẽ obligatoria vel ſaltẽ ꝑ ep̃m de facili relaxanda ⁊ remittit ad
no.ꝑ Rai.in ſumma in ti.de iuramento circa pñ.ſubdit hic ſimpli
citer Imo.ꝙ glo.ibi ſuꝑ tex.Raimũdi tꝫ ſimplr tale iuramentuꝫ
obligať q2 vř in culpa taliter iurãs ⁊ iõ ſibi imputandũ iuxta regu
lã damnũ de regu.iur.in.vi.⁊ ꝑ ꝯſideratõꝫ do.Anto.an ſit tãta ira
cundia ⁊c.facit qđ no.Jo.an.⁊ do.Anto.in.c.dudũ in.v.col.j.de
ꝯuer.ꝯiu.vbi dicũt ꝙ.c.ſunt q ob.xvij.q.iiij.nõ ꝓcedit in tali iracũ
dia ⁊ ſic dicũt intelligendũ glo.in illo.c.dudũ in ver.iracũdie.duꝫ
dicit votũ ꝑ iracũdiã factũ nõ tenere ſecus ſi iracũdia nõ ſit in ta-
li gradu q2 talia cũ ſint in ſe bona vt votũ donatio ad pias cãs ⁊
ſilia nõ egentia deliberat.⁊ ſequiť hoc dictũ do.Abb.hic ⁊ in.d.
c.dudũ ⁊ ibi ſubdit ꝙ q2 difficile ꝓbari poſſet de iſto tanto furore
in dubio ſtareť opi.Jo.an.ibi volentis votũ calore iracũdie factũ
regulariť tenere.⁊ iſta ꝯſideratio difficultate ꝓbatõis militat etiã
iſto caſu.Idẽ ꝑ opi.Jo an.ꝙ iracũdia regulr nõ viciet iuramen
tũ alias licitũ facit qđ no.glo.pe.in.c.ij.j.de voto que vult ꝙ vo-
tũ emiſſuꝫ ex facilitate ⁊ validũ ſꝫ diſpenſabile ad idẽ qđ no.hoſti.
in ſumma de maledicis vbi dicit ꝙ blaſphemãti ꝑ iracũdiã nõ re
mittiť pena ꝑ.c.ij.in ver.p̃ſumpſerit ⁊ de facili enim qs nõ blaſphe
mat niſi iratus.Sꝫ do.Abb.⁊ Jo.de ana.in.c.ij.Limitãt hoc niſi
eẽt tãta iracũdia ꝙ induceret alienatõeꝫ mẽtis ſicut dř ꝙ ebrio re-
mittiť pẽa.l.oẽ delictũ.ff.de re mili.⁊ cẽſeť alien⁹ mẽte.c.a crapula
j.de vi.⁊ ho.⁊ maxime qñ ꝓcederet iracũdia ex iuſto furore ſec⁹ ſi
dõatio operã rei illicite puta poſt amiſſioneꝫ in ludo vt ibi ꝑ eos.
Et ad iſta induco optime qđ no.Inno.in.c.cũ dilect⁹ añ fi.s̃.ꝙ
me.cã ⁊ refert ⁊ ſequiť Imo.poſt alios ibi in vlti.col.vbi dicit ꝙ
lꝫ ꝓfeſſio cũ ſit op⁹ optimũ nõ viciet ex dolo dãte cãm ꝓfeſſioni
vt.d.c.dudũ ⁊ ibi cõcordãt.tñ vbi eſſet dol⁹ tent⁹ q̃ deciperet prudẽ
tiſ.ſecus eſſet q2 vbi eſt tãtus dolus ⁊ circũuẽtio nõ videť eſſe vll⁹
cõſenſus in ꝓfitẽte ⁊ iõ dicit viciari profeſſio ex dolo ſicut vicia
ret ex motu q caderet in cõſtãtẽ virũ.c.i.cũ materia.s̃.ꝙ me.cauſa

⁊ ex iſta deciſione Inno. formaliter infert̃ in ꝓpoſito ꝙ bñtia alterate mente ex toto vitiant cõſenſum ⁊ videtur fieri ex errore vnde dicit̃ in. l. nõ fatet̃. ff. de cõfeſ. ꝙ qui errat nõ cõſentit ⁊ ideo profeſſio alienata mente facta nõ tenet. c. ſicut el. primo. j. de regula ita in ꝓpoſito iuramentũ emiſſum calore tãte iracundie qua inducat cecitatẽ mẽtis nõ obligat tãꝙ carens cõſenſu ſecus ſi nõ eſt tãta iracũdia q2 obligat ſicut leuis dolus vel leuis iracũdia nõ impediũt requirẽda liberũ cõſenſũ vt in exẽplis ꝑnotatis. ¶ Eſt veruꝫ ꝙ do. abb. hic recedit ab iſta opinione ⁊ firmat indiſtincte ꝙ iuramentũ preſtitũ per iracũdiã vel ex arrupto careat cõſenſu ⁊ ꝑ conſequẽs nõ obliget lꝫ ad cautelã peti poſſit abſolutio ⁊ mouet ꝑ notata in. c. litteraturã. j. de voto vbi Io. an. poſt beatũ tho. ponit requiſita de eſſentia in voto vꝫ deliberatõem propoſitũ ⁊ expreſſionem quorũ altero deficiente votũ nõ obligat vñ idẽ putat do. ab. in iuramẽto equiparando ipſum voto. ¶ Sed nihilominꝰ ſtare pñt ꝑdicta cũ quibus expreſſe ſordat do. abb. in. c. ſi vero in. vi. col. ſ. e. ⁊ in. d. c. dudũ ⁊ facit quod no. archi. in. c. ꝑcluus. xx. q. iii. vbi dicit loquẽs de voto ꝙ lꝫ calor iracũdie ipſum viciet quo ad deuꝫ tñ quo ad eccleſiã nõ q2 ex quo exprimitur ſemꝑ cogitur vouẽs illud ꝑficere ⁊ preſumit eccleſia deliberationẽ ⁊ propoſitũ in dubio ſm ipſum ⁊ ſic ẽt puto in iuramẽto vbi aũt appareret cõſenſu ⁊ haberet locũ cõſideratio do. abb. eccleſia enim militãs incerto de gradu furoris ⁊ de cõpenſione iurantis an ex ira efficiat̃ alienus mente vel nõ eligitur tutiorẽ partẽ ſicut declarat in fili do. abba. in. d. c. ſi võ in fi. loquens de iuramento extorto per metũ ⁊ eius dicta ibi multũ faciũt ad hãc materiã. ¶ De aliis actibus geſtis per iracũdiã qñ valeãt vide aliqua per ro. ſing. cccccxxiii. incip. volo cõmentare vbi ⁊ videt̃ tenere ꝙ iuramentũ per iracũdia non obligat per tex. in. l. ii. C. ad. l. iul. maie. ⁊ hoc idẽ dicit de cõfeſſione fcã calore iracũdie ⁊ allegat glo. vulga. in. capitu. ex litteris in ver. admonita infra de diuortiis circa quam vide etiam domi. abb. ibi ⁊ hic ⁊ in. c. finali in quarta col. ſupra de conſe. ⁊ in. c. afferte in. ii. col. ſ. de ꝑſump. ⁊ in. c. at ſi clerici in ꝑn. in. vij. col. ſ. de iudici. ⁊ do. Anto. ⁊ Imo. in. c. olim. ſ. de ſp. ⁊ do. Abb. in. c. cũ venerabilis in. iij. colũ. ꝑꝑ glo. ij. ibi. ſ. de excep. ⁊ do. Abb. in. c. cũ olim el. ij. in. iij. colũ. de ꝑui. ⁊ do. Anto. in. c. atteſtatões. j. de deſpõ. impu. ⁊ de materia ꝑ Abb. in. c. i. in. ij. no. j. de his q filios occi. vbi dicit ꝙ iracũdia nõ excuſat a peccato niſi inducat alienatõꝫ multis. Itẽ vide do. Ab. poſt alios in. c. de multa in. iiij. col. j. de ꝑ. vbi ponit an acceptatio ſecũdi curati facta ꝑ iracũdiã faciat primũ curatũ vacare de quo ẽt ꝑ Car. in cle. i. in ꝑma oppo. de offi. iudi. vbi tꝫ ꝙ nõ. ex quo hꝫ fieri cã cognita ⁊ ꝯſentiẽte ſuꝑiore ⁊ ſic vult ꝙ actus nõ momẽtaneus nõ dicat̃ excuſari ad iracũdia qđ no. ⁊ bñ facit gl. in. c. ſi qs iratus. ij. q. iij. dicẽs ꝙ reiteratio inducit ſignũ deliberatõis nec pt allegari iracũdia ⁊ ſequit̃ Bal. in fallo. in. l. i. C. de errore calcu. ⁊ de materia vide omnino Domi. in. d. c. ſi qs iratus vbi ad intellectũ. l. ſi nõ ꝯuicij. C. de iniuriis diſtinguit ꝙ aut querit̃ an iniuria dicta ꝑ iracundiã puniat̃ quantũ ad ſimplicẽ iniuriã ⁊ punit̃ q2 inuariari dꝫ. d. l. ſi nõ ꝯuicij. ⁊ optime ꝓbat̃ in. d. c. ſi qs. vbi tex. vult ꝙ lꝫ ſit ex ira ſit ꝯuiciũ. Si aũt querit̃ an puniat̃ nõ tanquã ꝓ iniuria ſed tanquã ꝓ delicto vel calũnia ⁊ tũc nõ punit̃ quãtũ ad hũc finẽ ꝑ illũ tex. ſm ipſum ⁊ vide ẽt Spe. in ti. de accuſatore. §. i. ver. qđ ſi vocaui te vbi dicit ꝙ ſi dixi tibi iniuriã ꝓuocatus a te dicto vel facto ſuꝫ excuſat nec ſum tibi ex hoc ꝯdẽnãdũ. ar. l. i. §. cũ arietes. ff. ſi quadru. pauꝑ cẽ feciſſe dicat̃. ⁊ ſequit̃ Archi. in. c. negãda el. ij. in fi. iij. q. xi. ſꝫ do. Abb. in. c. dilecti in fi. j. de excep. ⁊ plenꝰ in. c. i. in. i. col. j. de iniur. nõ credit hoc ex toto verꝫ ꝙ. d. l. ſi nõ ꝯuicij a materia. ⁊ facit. l. ſi ex plagiis. §. tabernarius ad. l. acqui. Credit tamẽ ꝙ iſta ſit iuſta cã minuendi penã q2 iuſto calore excitatus intuli tibi iniuriã ꝑ. l. ſi adulteriũ. §. imꝑatores ibi difficilimũ ẽ ⁊c. ff. de adul. ⁊ ꝓ hoc optime adduco tex. in. c. ſignificauit. j. de peni. ⁊ remi. ⁊ qđ ibi no. Io. an. ⁊ doc. in. c. ſignificaſti el. ii. j. de homi. cũ ꝯcor. quas alias ibi dedi vbi lꝫ defenſio ſine moderamine inculpate tutele nõ excuſet a delicto tñ ẽ iuſta cã minuendi penã ratiõe ꝑcedentis ꝓuocatõis. Itẽ ꝙ calor iracũdie ſit iuſta cã minuendi penã ꝓbat̃ ex. l. i. C. ſi qs imꝑa. maledi. ⁊ in. l. famoſi ibi lubricũ lingue ⁊c. ff. ad. l. iuli. maie. ⁊ in. c. ſi qs iraſcit̃. xiij. q. ij. ⁊ in. c. inebriauerũt. xv. q. i. ⁊ in. c. cũ apud theſolonicã. xi. q. iij. ⁊ an valeat excõicatio lata ꝑ iracũdiã vr̃ tex. ꝙ ſic in. c. epũs. ſi forte. xi. q. iij.

¶ Expliciũt admiranda Cõmentaria ſuꝑ titu. de Iureiurando dñi Felini Sandei Ferrarienſis ⁊ rote cauſarꝫ auditoris meritiſſimi. impreſſa vero nouiter in regia ciuitate Papie ꝑ Franciſchũ de Guaſchis de ſtradella. Sub impenſis domini Iohannis de Lignano Mediolanenſis. Sub anno domini. Mcccclxxxviij. die. xj. menſis octubris. ¶ Finis laus deo amen.

¶ Ne in penã nõ paruã imprudẽter incurras o bibliopolla auidiſſime ſcias obtentũ eſſe ab Illuſtriſſimo Mediolãni principe reſcriptũ ne Comẽtaria huius ti. de Iureiurãdo dñi Felini Sandei ad decimũ vſqꝫ annũ aut imprimi poſſint aut alibi impreſſa importari in eius diſtrictũ ſub pena indignatõnis Ceſaree ⁊ eris in eo ꝯtenta itaqꝫ ne ignarus erres. te admonitũ eẽ voluit. Corrector operis valle.

213 5515

C. 4856 b

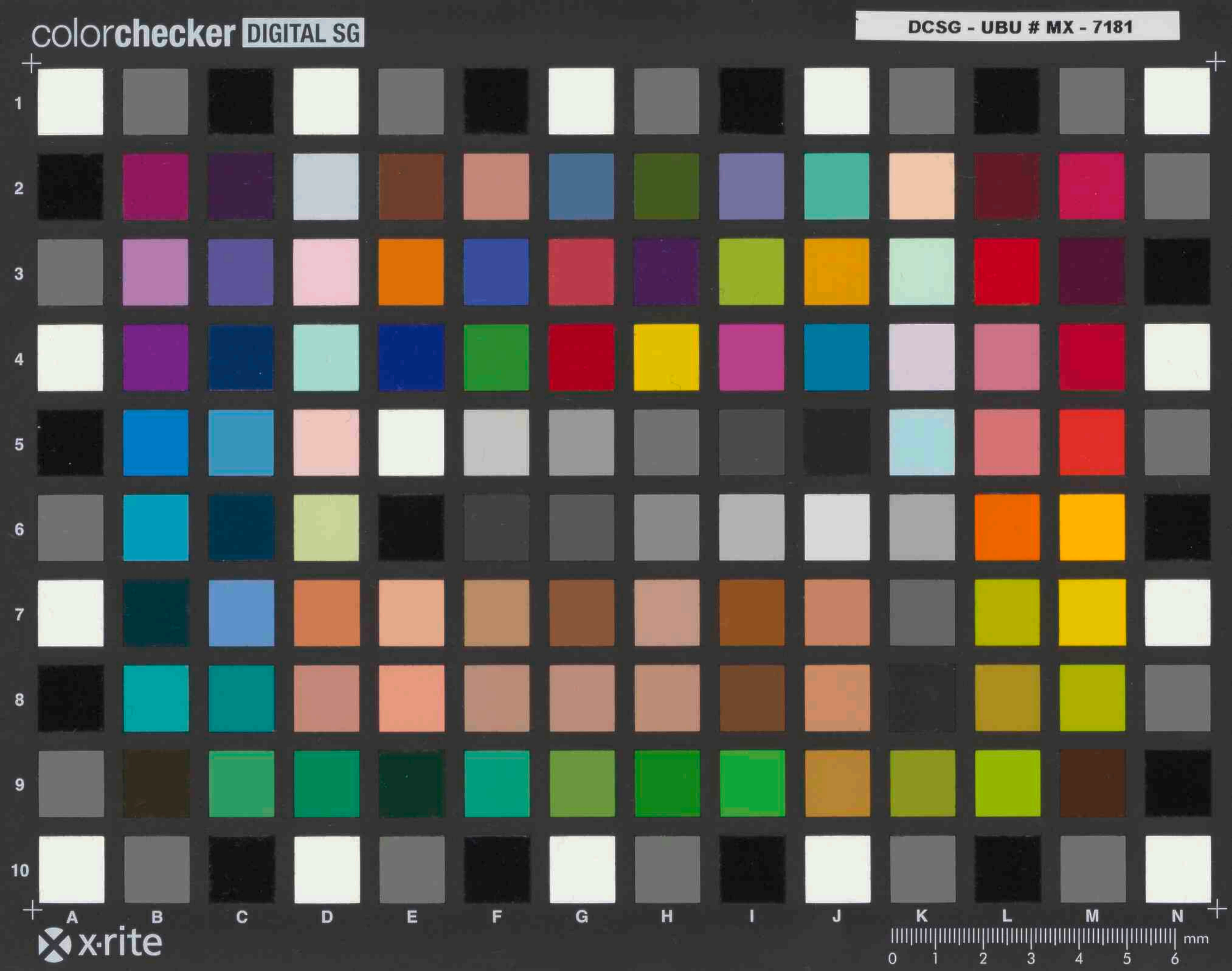
colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A B C D E F G H I J K L M N
x·rite
0 1 2 3 4 5 6 mm